

BIG BAZAAR
Grocery, Sweets & Catering
*Fresh Vegetables Every Thursday
*Book your catering now.
Baljinder S. Ben
Ph: 317-640-2400
Like our Facebook page:
BigBazaarIndianGrocery
5425 E. Thompson Rd., Indianapolis IN 46237

Mela
INDIAN RESTAURANT • PUB
ਮੇਲਾ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਦਾ ਖਾਣਾ ਇਕ ਵਾਰ ਖਾਓਗੇ, ਵਾਰ ਵਾਰ ਆਓਗੇ
Baljinder S. Ben
Ph: 317-869-2400

You dont marry the person you can live with
You marry the person you can't live without
ROKA USA
Coming Soon

Buying/Selling in Michigan
All types of Residential & Commercial properties. Gas Stations, Liquor Stores, Hotels, Plazas, Truck Terminals etc.
Raj S. Shergill
Broker
5820 N Canton Center Rd, Suite 145
734-751-4455 (Cell)
Rajshergill@yahoo.com
CANTON REALTY

Twenty-Fourth Year of Publication ਮਿਡਵੈਸਟ ਐਡੀਸ਼ਨ Price 50¢
ਸ਼ਿਕਾਗੋ, ਸੈਨ ਫਰਾਂਸਿਸਕੋ ਅਤੇ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਤੋਂ ਇਕੋ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹਫਤਾਵਾਰ
Email: punjabtimes1@gmail.com
www.punjabtimesusa.com
ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼
Punjab Times, Vol 24, Issue 26; July 1, 2023 20451 N. Plum Grove Rd., Palatine, IL 60074 Ph:847-359-0746, Fax:847-705-9388

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸੋਧ ਬਿੱਲ: ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਕੁੜਿੱਕੀ 'ਚ

ਕਮੇਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਇਕ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਕਠਪੁਤਲੀ: ਮਾਨ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਗੁਰਬਾਣੀ ਕੀਰਤਨ ਦੇ ਪ੍ਰਸਾਰਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸੋਧ ਬਿੱਲ ਬਾਰੇ ਵਿਵਾਦ ਭਖ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਸੋਧ ਬਿੱਲ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਹੰਗਾਮੀ ਜਨਰਲ ਇਜਲਾਸ ਸੰਦ ਕੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਇਜਲਾਸ ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਖੁਦ ਵੀ ਘਿਰੀ ਨਜ਼ਰ ਆਈ, ਜਦੋਂ ਵਿਰੋਧੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਸਵਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਕਿ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਵੱਲੋਂ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸੰਸਥਾ ਆਪਣਾ ਸੈਟਲਾਈਟ ਚੈਨਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਤੋਂ ਕਿਉਂ ਭੱਜਦੀ ਰਹੀ।

ਸਰਕਾਰ ਖਿਲਾਫ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੀ ਤਿਆਰੀ
ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧਾਮੀ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਖਿਲਾਫ ਆਰੰਭੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਬਾਰੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪੁਰਾਤਨ ਰਵਾਇਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਹਲਕਾ ਮੈਂਬਰ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਹਲਕਾ ਇੰਚਾਰਜਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਹੋਵੇਗਾ ਪਰ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ, ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਕਾਰਵਾਈ ਆਰੰਭੀ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ।

ਇਜਲਾਸ 'ਚ ਹਾਲਾਤ ਇਹ ਬਣ ਗਏ ਕਿ ਸਾਬਕਾ ਕਮੇਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜਗੀਰ ਕੌਰ ਨੂੰ 'ਚੁੱਪ' ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਮਾਇਕ ਤੱਕ ਖੋਹਣਾ ਪਿਆ। ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਤੋਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਬਕਾਇਦਾ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਹੋਏ ਸਨ ਕਿ ਉਹ ਹੋਰਾਂ ਉਤੇ ਟੇਕ ਰੱਖਣ ਦੀ ਥਾਂ ਆਪਣਾ ਚੈਨਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੇ ਹਾਲਾਂਕਿ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਇਸ ਬਾਰੇ ਚੁੱਪ ਧਾਰੀ ਰੱਖੀ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਮਾਲਕੀ ਵਾਲੇ ਪੀ.ਟੀ.ਸੀ. ਨਿਊਜ਼ ਦਾ ਬੋਲਬਾਲਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਤਾਜ਼ਾ ਘਟਨਾਕ੍ਰਮ ਪਿੱਛੋਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਉਤੇ ਦਬਾਅ ਵਧ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਬਾਰੇ ਛੇਤੀ ਫੈਸਲਾ ਕਰੇ। ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਇਕ ਵਫਦ ਨੇ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਨੂੰ ਪੱਤਰ ਵੀ ਸੌਂਪਿਆ ਅਤੇ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਬਿਨਾ ਦੇਰੀ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਹੁੰਦੇ ਕੀਰਤਨ ਦੇ ਸਿੱਧੇ ਪ੍ਰਸਾਰਨ ਲਈ ਆਪਣਾ ਚੈਨਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਬਾਦਲ

ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਚੈਨਲ ਨੂੰ ਵਿੱਤੀ ਲਾਭ ਦੇਣ ਵਾਸਤੇ ਕੀਰਤਨ ਦੇ ਪ੍ਰਸਾਰਨ ਦੇ ਸਮੁੱਚੇ ਹੱਕ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੇ ਚੈਨਲ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਹੋਏ ਹਨ।
ਹੁਣ ਹਾਲਾਤ ਇਹ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਮਸਲੇ ਉਤੇ ਦੋਵੇਂ ਧਿਰ (ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ) ਕਸੂਤੀਆਂ ਫਸੀਆਂ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਇਸ ਬਿੱਲ ਨੂੰ ਪੁੱਠਾ

ਮੌਤਨ ਦੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਰਾਜਪਾਲ ਤੱਕ ਵੀ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਰਾਜਪਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇਸ ਬਿੱਲ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ ਉਤੇ ਘੋਖਣ ਦੀ ਗੱਲ ਆਖ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਸਿਆਸੀ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰਾਂ ਨੇ ਵੀ ਮਾਨ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਪੰਥਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਦਖਲ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਵਜੋਂ ਉਭਾਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।
'ਵਾਰਸ ਪੰਜਾਬ ਦੇ' ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੇ ਮੁਖੀ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਲਈ ਛੇਤੇ ਅਪਰੇਸ਼ਨ ਦੌਰਾਨ ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਫੜ-ਫੜਾਈ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਦੂਜੇ ਮੌਕਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਖਿਲਾਫ ਇੰਨੇ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ ਉਤੇ ਪੰਥਕ ਰੋਹ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਤਾਜ਼ਾ ਭਖੇ ਮਾਮਲੇ ਪਿੱਛੋਂ ਆਪਣੀ ਸਿਆਸੀ ਹੋਂਦ ਲਈ ਹੱਥ-ਪੈਰ ਮਾਰ ਰਿਹਾ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਬਾਦਲ ਵੀ ਪੰਥਕ ਵੋਟ ਦੀ ਮੁੜ ਹਮਦਰਦੀ ਦੀ ਝਾਕ ਲਾ ਕੇ ਬੈਠ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਦਕਿ ਆਪ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਹਾਲਾਤ ਕਸੂਤੇ ਬਣ ਗਏ ਹਨ। ਚੇਤੇ ਰਹੇ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ 'ਮੁਫਤ ਪ੍ਰਸਾਰਨ' ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ 16ਵੀਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੈਸ਼ਨ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ (ਸੋਧ) ਬਿੱਲ-2023 ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਪ੍ਰਸਾਰਨ ਕਰਨ ਲਈ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ-1925 ਵਿਚ ਧਾਰਾ 125 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਧਾਰਾ 125-ਏ ਨੂੰ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਧਰ, ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਾਹਿਰਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਅਸੈਂਬਲੀ ਨੂੰ ਐਕਟ ਵਿਚ ਸੋਧ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਪੁਨਰਗਠਨ ਐਕਟ-1966 ਇਸ ਬਾਰੇ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ। ਇਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 72 ਅਧੀਨ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ-1925 'ਅੰਤਰ-ਰਾਜੀ ਸੰਸਥਾ ਸੰਗਠਿਤ' ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।
ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਇਜਲਾਸ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਮਤੇ ਰਾਹੀਂ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਧਾਰਮਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਰਾਰ ਦਿੰਦਿਆਂ ਇਸ ਦਾ ਸਖ਼ਤ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਬਿੱਲ ਰੱਦ ਕਰਦਿਆਂ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਨੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਸੱਦੇ ਜਨਰਲ ਇਜਲਾਸ 'ਤੇ ਉਜ਼ਰ ਜਤਾਉਂਦਿਆਂ ਸਵਾਲ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਇਜਲਾਸ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਦੇਸ਼ ਲਾਉਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਕੀ ਕੀਤਾ ਹੈ? ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਸੱਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਇਜਲਾਸ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭੰਡਣ ਲਈ ਮੰਚ ਵਜੋਂ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ।
ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਜਲਾਸ ਵਿਚੋਂ ਪਵਿੱਤਰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਮੁਫਤ ਪ੍ਰਸਾਰਨ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਕਿੱਥੇ ਗੁਆਚ ਗਿਆ, ਇਸ ਨੂੰ ਉਭਾਰਿਆ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਗਿਆ। ਇਹ ਇਜਲਾਸ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ 'ਤੇ ਰਾਜ ਕਰ ਰਹੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਇਕੱਠ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੁਝ ਨਹੀਂ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧਾਮੀ ਸਿਰਫ ਆਪਣੇ ਆਕਾਵਾਂ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ 'ਤੇ ਚੱਲ ਕੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਮੁੱਖ ਬੁਲਾਰੇ ਵਜੋਂ ਵਿਚਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਭ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕਿਵੇਂ ਅਕਾਲੀ ਦਲ 'ਚ ਇਕ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਕਠਪੁਤਲੀ ਬਣ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

India Palace Restaurant
And Banquet Hall
Restaurant-Fine Indian Cuisine
4213 Lafayette Road, Indianapolis, IN
(Ph:317-298-0773)
Banquet Hall Available Up to 550 People
Amber Indian Restaurant
Restaurant-Fine Indian Cuisine
12510 N. Meridian St., Carmel, IN
Ph: 317-580-0828
We do private party's & catering at your home or business.
Call, Lakhvir S. Johal
Ph: 317-709-7800
www.indianpalaceindy.com
www.AmberIndianRestaurantCarmel.com

Singh Auto Group
3983 ST RD 38E
Lafayette, IN 47905
Ph: 765-607-1300
www.singhautosgroup.com
Best Buy Motors
1805 Elmwood, Lafayette, IN 47904
Ph: 765-449-0490
www.bestbuymotorsin.com
University Motors
3312 Klondike Rd, West Lafayette, IN 47906
Ph: 765-497-1100
www.universitymotors1.com
Serving Indian American community over 30 years in Midwest for their auto needs.
ਕੋਈ ਵੀ ਗੱਡੀ ਖਰੀਦਣ ਜਾਂ ਵੇਚਣ ਲਈ ਕਾਲ ਕਰੋ:
Jaspal S. Ghotra: 765-337-5151

Buying Or Selling Home In Chicagoland And Suburbs?
Coldwell Banker is a leading real estate brokerage that helps families and individuals find their perfect home.
We Can Help You With
Buying Selling
Investing Managing
Call For More Info:
+1 847-322-5832
www.pradeepsinghrealtor.com
ishowhomes@yahoo.com
20 S Roselle Rd Schaumburg IL 60193
Pradeep Singh
Realtor (14 Years of Experience)

RAJVEER GILL
847-907-1525
Regal Jewels
NEW SPECIALS EVERY MONTH
22KT GOLD & DIAMONDS
MITA COLLECTION
KAJAL COLLECTION
2625 W. DEVON AVE. CHICAGO, IL 60659
773-262-4377 773-517-0574
www.RegalJewels.com

ਭਾਰਤ-ਅਮਰੀਕਾ ਸਬੰਧਾਂ ਦਾ ਨਵਾਂ ਤੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਸਫਰ ਸ਼ੁਰੂ: ਮੋਦੀ

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ: ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ-ਅਮਰੀਕਾ ਸਬੰਧਾਂ ਦਾ ਇਕ ਨਵਾਂ ਤੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਸਫਰ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਮਹਾਨ ਲੋਕਤੰਤਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਦਿਆਂ ਦੇਖ ਰਹੀ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਸੰਬੋਧਨ ਦੌਰਾਨ ਮੋਦੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਰਤ-ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚਕਾਰ ਭਾਈਵਾਲੀ ਦੀ ਪੂਰੀ ਸਮਰੱਥਾ ਅਜੇ ਤੱਕ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਆਈ ਹੈ ਅਤੇ ਦੋਵੇਂ ਮੁਲਕਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ 21ਵੀਂ ਸਦੀ 'ਚ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਤੋਂ ਬਿਹਤਰ ਬਣਾਉਣ 'ਤੇ ਕੇਂਦਰਿਤ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਟਰਾਂਸਫਰ,

ਭਾਰਤ ਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਦੋਸਤੀ ਦੁਨੀਆ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਅਹਿਮ ਰਿਸ਼ਤਾ: ਬਾਇਡਨ

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ: ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜੋਆ ਬਾਇਡਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦੀ ਇਤਿਹਾਸਕ ਫੇਰੀ ਦੌਰਾਨ ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਨੇ ਆਪਣੀ ਰਣਨੀਤਕ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਭਾਈਵਾਲੀ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਕਈ ਅਹਿਮ ਸਮਝੌਤਿਆਂ ਉੱਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਦੋਵਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਦੋਸਤੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਬੰਧਾਂ 'ਚੋਂ ਇਕ ਹੈ। ਬਾਇਡਨ ਦੀ ਟਿੱਪਣੀ 'ਤੇ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮੋਦੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚਾਲੇ ਦੋਸਤੀ ਵਿਸ਼ਵ ਹਿੱਤ 'ਚ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸਾਡੇ ਗ੍ਰਹਿ ਨੂੰ ਨਾ ਸਿਰਫ ਬਿਹਤਰ, ਸਗੋਂ ਹੋਰ ਟਿਕਾਊ ਵੀ ਬਣਾਏਗੀ।

ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਮਿਸ਼ਰ ਦਾ ਸਰਵਉੱਚ ਸਨਮਾਨ

ਕਾਹਿਰਾ: ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਮਿਸ਼ਰ ਦੇ ਸਰਵਉੱਚ ਸਨਮਾਨ 'ਆਰਡਰ ਆਫ ਦਿ ਨਾਇਲ' ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਅਬਦੇਲ ਫਤਹਿ ਅਲ-ਸੀਸੀ ਨੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਇਹ ਸਨਮਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਿਸ਼ਰ ਯਾਤਰਾ ਦੌਰਾਨ ਦਿੱਤਾ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਟਵੀਟ ਕੀਤਾ, 'ਬਹੁਤ ਹੀ ਨਿਰਮਾਣਤਾ ਨਾਲ ਮੈਂ 'ਆਰਡਰ ਆਫ ਦਿ ਨਾਇਲ' ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਇਸ ਸਨਮਾਨ ਲਈ ਮਿਸ਼ਰ ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਇੱਥੋਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਇਹ ਭਾਰਤ ਤੇ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਰਮਜੋਸ਼ੀ ਤੇ ਪਿਆਰ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ।'

ਮੈਨੂਫੈਕਚਰਿੰਗ ਨੂੰ ਹੁਲਾਰਾ ਦੇਣ ਅਤੇ ਸਨਅਤੀ ਸਮਝੌਤਿਆਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਪਲਾਈ ਚੇਨ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਹੋਏ ਆਲਮੀ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਦੋਵੇਂ ਮੁਲਕਾਂ ਦੇ ਰਵੱਈਏ

'ਚ ਸਮਾਨਤਾ ਦਿਖੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਧਦੇ ਸਬੰਧ 'ਮੇਕ ਇਨ ਇੰਡੀਆ ਅਤੇ ਮੇਕ ਫਾਰ ਦਿ ਵਰਲਡ' ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਹੱਲਾਸ਼ੇਰੀ ਦੇਣਗੇ। ਸ੍ਰੀ ਮੋਦੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਰਤ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੀ ਜਨਨੀ ਹੈ ਤਾਂ ਅਮਰੀਕਾ ਆਧੁਨਿਕ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦਾ ਚੈਂਪੀਅਨ ਹੈ ਅਤੇ ਦੁਨੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵੇਂ ਮਹਾਨ ਲੋਕਤੰਤਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਦੁਵੱਲੇ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੁੰਦਾ ਦੇਖ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਰਤ 'ਚ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਿਵੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਫੁਕਵਾਂ ਸਮਾਂ ਹੈ। ਦੋਵੇਂ ਮੁਲਕ ਬਿਹਤਰ ਭਵਿੱਖ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਦਮ ਚੁੱਕ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਮੂਲ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਐੱਚ-1ਬੀ ਵੀਜ਼ੇ ਦੇ ਨਵੀਨੀਕਰਨ ਲਈ ਅਮਰੀਕਾ ਨਹੀਂ ਛੱਡਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਹਾਲ ਅੰਦਰ ਅਤੇ ਬਾਹਰ ਮੌਜੂਦ ਪਰਵਾਸੀ ਭਾਰਤੀਆਂ ਨੇ ਇਸ ਐਲਾਨ ਦਾ ਤਾੜੀਆਂ ਮਾਰ ਕੇ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਸਿਆਟਲ 'ਚ ਇਕ ਅਤੇ ਦੋ ਹੋਰ ਅਮਰੀਕੀ ਸ਼ਹਿਰਾਂ 'ਚ ਦੋ ਨਵੇਂ ਕੌਂਸਲੇਟ ਖੋਲ੍ਹੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਵੀ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਅਤੇ ਬੰਗਲੁਰੂ 'ਚ ਨਵੇਂ ਕੌਂਸਲੇਟ ਖੋਲ੍ਹੇ ਰਿਹਾ ਹੈ।

AVEER TRAVEL SOLUTIONS LLC

ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਲਈ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ:

- US Passport Services
- Indian Passport Renewal
- US Citizenship Application
- Green Card Renewal
- OCI & Renunciation
- Airport Pick-up & Drop-Off Services
- EAD Renewal
- Flight Tickets
- Visa Services
- Notary Services
- Power of Attorney

Contact: Aman Kaur Ph: 847-338-2141

(Consular Expert with more than 10 years of experience)

E-mail: Aveertravel@gmail.com

ਤੁਸੀਂ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬੀ, ਹਿੰਦੀ ਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਗੱਲ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ।

For Airport Drop-Off and Pickup Indy to Chicago Please Contact AVI at:

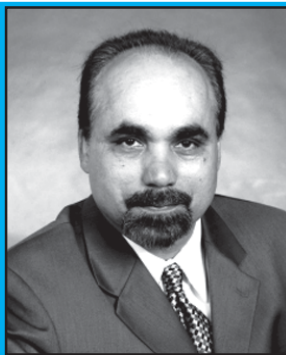
847-226-2323

Located in INDIANAPOLIS (IN)

Sistar Mortgage

Minimizing Cost, Maximizing Investment
www.SistarMortgage.com

Balbir (Bill) Grewal, Loan Officer (NMLS 353442)
Residential & Commercial Loans

(734) 330-8859 Mobile

(586) 802-7385 Fax

Balbir.Grewal@SistarMortgage.com

Loans Available In Most States!

*Refinance up to 125% value of the house.

- Residential Loans (Purchase, Refinance & Cash Out Refinance).
- Self Employed and H1 Visa
- Jumbo loans
- Commercial Property With Business or Business Only.
- Business Equity Line of Credit.
- Multi Unit Investment Property.

Davenport Family Funeral Homes and Crematory

Lake Zurich
(847) 550-4221

Crystal Lake
(815) 459-3411

- On-Site Crematory
- Viewing Room Available
- Large, Beautiful Chapels
- Competitive Prices

Serving the Sikh Community with Dignity and Care

Please call or visit our website at

www.davenportfamily.com

FAMILY FUNERAL HOMES And Crematory

Serving Families As We Would Want Ours Served
Barrington/Crystal Lake/Lake Zurich

ਮਹਾਨ ਕੋਸ਼ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ-ਚਰਚਾ 15 ਜੁਲਾਈ ਨੂੰ

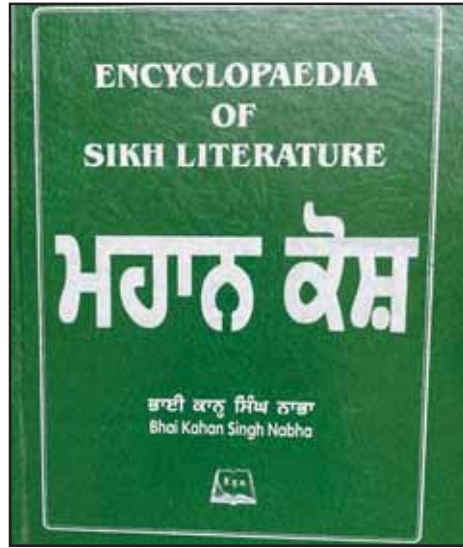
ਸ਼ਿਕਾਗੋ: ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਵਿਚ ਕਿਤਾਬਾਂ ਪੜ੍ਹਨ ਦਾ ਰੁਝਾਨ ਦਿਨੋ-ਦਿਨ ਘਟਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਿਚਲਾ ਅਥਾਹ ਗਿਆਨ ਸੈਲਾ 'ਤੇ ਹੀ ਧਿਆਨ-ਧਰਾਇਆ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਹੀ ਪੈਲਾਟਾਈਨ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਨੂੰ 50 ਦੇ ਕਰੀਬ ਪੰਜਾਬੀ ਕਿਤਾਬਾਂ ਰੱਦੀ ਵਿਚ ਸੁੱਟਣੀਆਂ ਪਈਆਂ ਹਨ।

ਤਕਰੀਬਨ ਅਜਿਹੀ ਹੀ ਦਾਸਤਾ ਭਾਈ ਕਾਨ੍ਹ ਸਿੰਘ ਨਾਭਾ ਲਿਖਤ ਮਹਾਨ ਕੋਸ਼ ਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਬਹੁਤੇ ਘਾਟਾਂ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਹੈ ਪਰ ਖੋਲ੍ਹੀ ਘੱਟ ਹੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸਾਲਾਂਬੱਧੀ ਮਿਹਨਤ ਬਾਅਦ ਸੈਂਕੜੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੀ ਮੁਸ਼ੱਕਤ ਸਦਕਾ ਇਹ Encyclopaedia of Sikh Literature ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ 1930 ਵਿਚ ਛਪਿਆ ਸੀ। ਭਾਈ ਕਾਨ੍ਹ ਸਿੰਘ ਨਾਭਾ ਉਹ ਕੋਟੀ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਦੀ ਅਹਿਮ ਨੌਕਰੀ ਛੱਡ ਕੇ ਘਰ ਆ ਗਏ ਤਾਂ ਮਹਾਰਾਜਾ ਨਾਭਾ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਮਹਾਨ ਕੋਸ਼ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਸੰਪੂਰਨ ਕਰਨ ਦੀ ਲਾ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਦੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ 15 ਜੁਲਾਈ 2023 ਨੂੰ ਸ਼ਾਮੀ 2 ਤੋਂ 4 ਵਜੇ ਪੈਲਾਟਾਈਨ ਪਬਲਿਕ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ 700 N. Court Palatine ਵਿਚ ਵਿਚਾਰ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਵਿਚ ਪ੍ਰੋ. ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਹੁੰਦਲ, ਬਾਬਾ ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਮੁੱਖ ਬੁਲਾਰੇ ਡਾ. ਮਦਨ ਲਾਲ ਹਸੀਜਾ ਹੋਣਗੇ।

ਪ੍ਰੋ. ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਹੁੰਦਲ ਬਹੁਤ ਚੰਗੇ ਬੁਲਾਰੇ ਹਨ। ਉਹ ਸਿੱਖ ਰਿਲੀਜੀਅਸ ਸੁਸਾਇਟੀ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਵਿਚ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੀ ਸੇਵਾ ਨਿਭਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਿੱਖੀ ਬਾਰੇ ਡੂੰਘਾ ਗਿਆਨ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਭਾਈ ਕਾਨ੍ਹ ਸਿੰਘ ਨਾਭਾ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣਗੇ। ਬਾਬਾ ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਰੌਕਫੋਰਡ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਨਾਨਕਸਰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਚਲਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਜਿੱਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕਾਂ ਦੀਆਂ ਅਸਥੀਆਂ ਜਲ ਪ੍ਰਵਾਹ ਕਰਨ ਦਾ ਮਨਜ਼ੂਰਸੁਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਉਹ ਇਸ ਖੇਤਰ ਦੇ ਸਕੂਲਾਂ-ਕਾਲਜਾਂ, ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਬੁਲਾ ਕੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਬਾਰੇ ਦੱਸਦੇ ਹਨ। ਸਕੂਲਾਂ, ਕਾਲਜਾਂ, ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਵਾਲੇ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾ ਕੇ ਸਿੱਖ ਤੇ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਬਾਰੇ ਲੈਕਚਰ ਕਰਵਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਮਹਾਨ ਕੋਸ਼ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੀ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਬਾਰੇ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨਗੇ।

ਡਾ. ਮਦਨ ਲਾਲ ਹਸੀਜਾ ਦੀ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਦੇਣ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਈ ਦਰਜਨਾਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਲਿਖੀਆਂ, ਤਰਜਮੇ ਕੀਤੇ, ਰਸਾਲਿਆਂ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਅਕਸਰ ਛਪਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਂਜ ਤੇ ਉਹ ਨਿਊਕਲੀਅਰ ਫਿਜ਼ਿਕਸ ਵਿਚ ਪੀ ਐਚ ਡੀ ਹਨ ਪਰ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਦੀ ਖਿੱਚ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਐਮ ਏ ਵਿਚ ਗੋਲਡ ਮੈਡਲ ਦਿਵਾਇਆ। ਉਹ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਬਹਾਵਲਪੁਰ ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਤੇ ਭਾਰਤ

ਵਿਚ ਬਹਾਵਲਪੁਰ ਸਮਾਜ ਦੇ ਕੌਮੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹਨ। ਉਹ ਪਟਿਆਲੇ ਪੰਜਾਬ ਰਾਈਟਰਜ਼ ਤੇ ਕਲਚਰਲ ਫੋਰਮ ਦੇ ਐਗਜ਼ੈਕਟਿਵ ਸਕੱਤਰ ਹਨ। ਉਹ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਭਾਗ ਤੋਂ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਵਜੋਂ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋਏ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਲਈ ਕਈ ਅਹਿਮ ਕੰਮ ਕੀਤੇ, ਜਿਸ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖਿਆਲ ਆਇਆ ਕਿ ਮਹਾਨ ਕੋਸ਼ ਵਿਚ ਸਿਰਫ ਸਿੱਖੀ ਲਈ ਹੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਦੂਜੇ ਧਰਮਾਂ ਦੀ ਵੀ ਅਹਿਮ

ਜਾਣਕਾਰੀ ਹੈ। ਫਿਰ ਇੰਨੀ ਮੁਸ਼ੱਕਤ ਸਿਰਫ ਪੰਜਾਬੀ ਜ਼ਬਾਨ ਤਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਕਿਉਂ ? ਇਸ ਦਾ ਤੇ ਤਰਜਮਾ ਹੋਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਸਰਬੱਤ ਮਨੁੱਖ ਜਾਤੀ ਇਸ ਦਾ ਲਾਭ ਉਠਾ ਸਕੇ।

ਭਾਈ ਕਾਨ੍ਹ ਸਿੰਘ ਨਾਭਾ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਤੋਂ 80 ਲੱਖ ਦਾ ਫੰਡ ਲੈ ਕੇ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਲੋਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਨੁਵਾਦ ਕਰਾਇਆ ਜੋ 5 ਭਾਗਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੋ ਚੁਕਿਆ ਹੈ ਤੇ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਡਾ. ਸਾਹਿਬ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕਈ ਵੇਰ ਇਕ ਲਫਜ਼ ਦਾ ਸਹੀ ਅਨੁਵਾਦ ਕਰਨ ਲਈ ਹਫਤੇ ਲੱਗ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਉਹ ਮਹਾਨ ਕੋਸ਼ ਦੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਨੁਵਾਦ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਗੇ। ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਸਿਰਫ ਲਿਖਤੀ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਹੀ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਡਾ. ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਿਹਨਤ ਲਈ ਅਨੇਕਾਂ ਸਨਮਾਨ ਮਿਲ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਚਾਹ-ਪਾਣੀ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਹੋਵੇਗਾ। ਵਧੇਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਠਾਕਰ ਸਿੰਘ ਬਸਾਤੀ ਨੂੰ 847-736-6092 'ਤੇ ਸੰਪਰਕ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ।

- ਠਾਕਰ ਸਿੰਘ ਬਸਾਤੀ

ਪੁਲ ਢਹਿ-ਢੇਰੀ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਰੇਲਗੱਡੀ ਦੇ ਕਈ ਟੈਂਕਰ ਦਰਿਆ ਵਿਚ ਡਿੱਗੇ

ਮੋਨਟਾਨਾ: ਇੱਥੇ ਇਕ ਪੁਲ ਢਹਿ-ਢੇਰੀ ਹੋ ਗਿਆ ਤੇ ਉਸ ਉਪਰੋਂ ਲੰਘ ਰਹੀ ਮਾਲਗੱਡੀ ਦੇ ਕਈ ਟੈਂਕਰ ਯੈਲੋ ਸਟੋਨ ਦਰਿਆ ਵਿਚ ਡਿੱਗ ਗਏ। ਸਟਿੱਲ ਵਾਟਰ ਕਾਊਂਟੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ।

ਮੋਨਟਾਨਾ ਰੇਲ ਲਿੰਕ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਬਿਆਨ ਅਨੁਸਾਰ ਰੇਲ ਟੈਂਕਰਾਂ ਵਿਚ ਮੋਲਟਨ ਸਲਫਰ ਤੇ ਐਸਫਾਲਟ ਭਰਿਆ ਪਿਆ ਸੀ। ਦੋ ਟੈਂਕਰਾਂ ਵਿਚ ਸੋਡੀਅਮ ਹਾਈਡਰੋਜਨ ਸਲਫੇਟ ਸੀ। ਸਟਿੱਲ ਵਾਟਰ ਕਾਊਂਟੀ ਡਿਜ਼ਾਸਟਰ ਐਂਡ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਸਰਵਿਸਿਜ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਹਾਦਸਾ ਸਥਾਨਕ ਸਮੇਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸਵੇਰੇ 6 ਵਜੇ ਦੇ ਆਸ-ਪਾਸ ਰੀਡ ਪੋਆਇੰਟ ਤੇ ਕੋਲੰਬਸ ਵਿਚਾਲੇ ਬਿਲਿੰਗਜ਼ ਦੇ ਪੱਛਮ ਵਿਚ ਤਕਰੀਬਨ 60 ਮੀਲ ਦੂਰ ਵਾਪਰਿਆ। ਹਾਦਸੇ ਵਿਚ ਜਾਨੀ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਣ ਜਾਂ ਕਿਸ ਦੇ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋਣ ਦੀ ਕੋਈ ਖਬਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹਾਦਸੇ ਵਿਚ ਕਈ ਟੈਂਕਰਾਂ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪੁੱਜਾ ਹੈ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਪੈਟਰੋਲੀਅਮ ਪਦਾਰਥ ਰਿਸਣ ਦੀ ਵੀ ਜਾਣਕਾਰੀ

ਹੈ। ਖੇਤਰੀ ਰੇਲ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਇਕ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਗੱਡੀ ਦਾ ਅਮਲਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੈ ਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਜ਼ਖਮੀ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਰੇਲ ਹਾਦਸੇ ਦਾ ਕਾਰਨ ਅਜੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਿਆ। ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਯੈਲੋ ਸਟੋਨ

ਦਰਿਆ ਰੇਲ ਪੁਲ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰਹਿਣ। ਰਾਜ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਗਰੇਗ ਗਿਆਨ ਫੋਰਟ ਨੇ ਇਕ ਟਵੀਟ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਰੇਲ ਹਾਦਸੇ ਉਪਰੰਤ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਹਾਲਾਤ ਉਪਰ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖ ਰਹੇ ਹਨ।

Matrimonials

ਲੜਕੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

Sikh Ahluwalia family Looking for Gursikh girl with educated background for their 36, 5' 8" son. Qualification B.Tech IT and PG in software development. Working as IT professional in New York based company. He is turbaned Gursikh boy having faith in Guru Granth Sahib ji. Current location- Hartford CT. Please contact us at whatsapp 91-8860131363. US number: 315 849 6562. Emailbid - richiewalia@gmail.com

25-28

Wanted suitable girl for Gursikh, turbanned Arora, divorced boy, 36 yrs., 5'9", M.Tech engineering. Owns commercial, residential property in India. Settled in US. Caste no bar.

Please Email: utakecare2@yahoo.com or call 1-618-402-4269

20-23

Looking for a suitable match for my Kamboj, Sikh brother height 5'8, 1995 born and raised in USA. Our parents hometown is from Amritsar. My brother has completed studies in criminal justice/business Management. Currently has well established business in Pennsylvania. We are a modern/traditional family looking for someone who will be a great fit for my brother preferably looking in USA only.

Please call or whatsapp 347-920-9033.

20-23

Verma family looking for a suitable match for their son. Age 31, Ht 5'10", USA citizen, divorced (No Kid), well settled. Caste no bar.

Please send biodata/pictures. Whatsapp: (224) 595-9926

inderjeetverma08@gmail.com

17-20

ਲੜਕੇ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

Jat Sikh well educated and well settled family seeking suitable match for their September, 2001 US born 5'4" daughter. Turban wearing keshadari boy and compatible humble family is preference but not limited to. She possesses AA degree in management and Supervision. Employed as Federal employee in Bay Area (California). Contact us @ Ph:510-861-6491 or e-mail at: pgrrealty@gmail.com

26-29

Sikh Family is looking for USA Citizen match for their daughter 1988 born, 5'9", divorcee and has one child living with. Family belongs to Punjab Ludhiana. She has completed her nursing associate in India, currently not working as she is preparing for RN/IELTS.

Please contact us at 262-960-7366.

21-24

Ramgarhia, Dhiman Sikh Family looking for a suitable match for their August 10, 1990 born, 5'2" daughter, working as a nurse assistant in USA in Michigan. Ghotar- Munday, Viridi. Please contact us at :- 7343532316 or binnumunday@gmail.com

Jatt Sikh family seeks suitable match for their daughter who has her MD and is currently working in the Bay Area (California) as a doctor. 37 yrs old (never married). 5'-5" tall. The boy should be settled in the Bay Area (California) with a university degree and professionally employed. Please contact 408-763-3949

20-23

SUPER TRAVEL

847-676-9090, 773-465-5566

E-mail: supertravel2003@live.com

Lowest Fares With Excellent Service

United Airlines
British Airways

For Emergency
Call anytime at
847-673-3825

EARLY BIRD SALE!!!!

Etihad, Air India,
KLM, Lufthansa,
Delta, Qatar Airlines.

Domestic fares
available

UMA TRAVELS

2541 West Devon Ave.,
Chicago, IL 60659

For Delhi Amritsar-Bombay Ahmedabad,
Hydrabad-Madra

Call For Special Sale Fares

Call: 773-338-5603

ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨੂੰ ਸਕੂਲੀ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਪਹਿਲ

ਕੋਲੰਬਸ: ਇੱਥੇ ਬੀਤੇ ਦਿਨੀਂ ਸਿੱਖ ਕੋਲੰਬਸ ਵਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਸੱਦੇ 'ਤੇ ਕੋਲੰਬਸ, ਸਿਨਸਿਨੈਟੀ, ਡੇਅਟਨ, ਕਲੀਵਲੈਂਡ ਤੇ ਹੋਰਨਾਂ

ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ। ਇਹ ਬਿੱਲ ਓਹਾਇਓ ਸੂਬੇ ਦੀ ਡਿਸਟ੍ਰਿਕਟ 4 ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ (ਰਿਪ੍ਰੀਜ਼ੈਂਟੇਟਿਵ) ਮੈਰੀ

ਜਾਣਕਾਰੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੈ। ਜੇ ਇਹ ਬਿੱਲ ਪਾਸ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਨਾਲ ਏਸ਼ੀਅਨ ਖਿੱਤੇ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ

ਓਹਾਇਓ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਫਦ ਬਣਾ ਕੇ ਹਾਊਸ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਜੈਨੀਫਰ ਗਰੋਸ, ਏਲੀਅਟ ਫੋਰਹੈਨ, ਸੇਡਰਿਕ ਡੈਨਸਨ ਸਮੇਤ

ਹੱਕ ਵਿਚ ਦਸਤਖਤੀ ਮੁਹਿੰਮ ਅਰੰਭੀ ਗਈ ਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪਣੇ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਮੰਗ ਪੱਤਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਸਿੱਖ ਕੋਲੰਬਸ ਦੇ

ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਸਿੱਖ ਓਹਾਇਓ ਸਟੇਟ ਹਾਊਸ ਪੁੱਜੇ ਅਤੇ ਸੂਬੇ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਾਂ ਨੂੰ ਹਾਊਸ ਬਿੱਲ 171 ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਵੋਟਾਂ ਪਾਉਣ ਦੀ

ਲਾਈਟਬੋਡੀ ਜੋ ਕਿ ਡੈਮੋਕਰੇਟ ਪਾਰਟੀ ਤੋਂ ਹਨ, ਵਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਬਿੱਲ ਵਿਚ ਏਸ਼ੀਅਨ ਅਮਰੀਕੀ ਤੇ ਪੈਸੀਫਿਕ ਆਈਲੈਂਡ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਬਾਰੇ ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਗਿਆਨ ਵਿਚ

ਸਮੇਤ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਬਾਰੇ ਵੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸਕੂਲ ਦੇ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਸਕੇਗੀ। ਇਸ ਨਾਲ ਸਿੱਖ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਸਿੱਖ ਕਕਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਫੇਡਰੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਵੀ ਠੱਲ੍ਹ ਪਵੇਗੀ।

ਕਈ ਹੋਰਨਾਂ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕਰ ਕੇ ਬਿੱਲ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ। ਇੱਥੇ ਵਰਣਨਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਸੂਬੇ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਲੋਂ ਵੀ ਇਸ ਬਿੱਲ ਦੇ

ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਮੈਨੇਜਰ ਯਸ਼ਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਵਕੀਲ ਮਰੀਸਾ ਰੋਸੇਟੀ ਨੇ ਇਸ ਬਿੱਲ ਸੰਬੰਧੀ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨਾਲ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸਾਂਝੀ ਕੀਤੀ।

ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਪਰਿੰਗਫੀਲਡ ਨੇ ਆਸਣ ਲਗਾ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਦਿਲ ਜਿੱਤਿਆ

ਸਪਰਿੰਗਫੀਲਡ: ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਇੰਡੀਆਨਾ ਸਟੇਟ 'ਚ 25 ਜੂਨ ਨੂੰ ਸੰਤ ਬਾਬਾ

ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਫਿੱਡਾ ਟੋਰਾਂਟੋ (ਕੈਨੇਡਾ) ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਸਮੇਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੁੱਜੇ

ਘੋੜਤਾ ਨੇ, ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਪਰਿੰਗਫੀਲਡ ਨੇ ਆਪ ਵੀ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਹਨ, ਨੂੰ 500 ਡਾਲਰ ਦਾ

ਇੰਡੀਆਨਾ ਖੇਡ ਮੇਲੇ ਸਮੇਂ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਪਰਿੰਗਫੀਲਡ ਆਸਣ ਕਲਾ ਨਾਲ ਕਰਤਵ ਵਖਾਉਂਦੇ ਹੋਏ।

ਖਾਲਸਾ ਰੰਗ 'ਚ ਸਜੇ ਟਰੱਕ ਸਾਹਮਣੇ ਖੱਬਿਓਂ ਦੂਜੇ ਅਰਜਨ ਐਵਾਰਡੀ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਫਿੱਡਾ ਅਤੇ ਸੱਜਿਓਂ ਦੂਜੇ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਪਰਿੰਗਫੀਲਡ

ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਵਲੋਂ ਦੂਜਾ ਖੇਡ ਮੇਲਾ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਕਬੱਡੀ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਕਰਵਾਏ ਗਏ। ਇਸ ਮੇਲੇ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਵ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਕਬੱਡੀ ਖਿਡਾਰੀ ਅਰਜਨ ਐਵਾਰਡੀ

ਹੋਏ ਸਨ। ਇਹ ਖੇਡ ਮੇਲਾ ਇਸ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀਆਂ ਵਲੋਂ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਖੇਡ ਮੇਲੇ 'ਚ ਜੇਤੂਆਂ ਨੂੰ ਭਰਵੇਂ ਇਨਾਮ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਇਸ ਖੇਡ ਮੇਲੇ ਵਿਚ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਪਰਿੰਗਫੀਲਡ ਨੇ ਸੀਸ ਆਸਣ ਲਗਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਕਰਤਵ ਦਿਖਾਏ ਅਤੇ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦਾ ਮਨ ਮੋਹ ਲਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਸ ਕਲਾ ਤੋਂ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਉੱਘੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਪ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ

ਇਨਾਮ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੀਸ ਆਸਣ ਦੀ ਕਲਾ ਦਾ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੇ ਤਾਤੀਆਂ ਨਾਲ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ।

ਖੇਡ ਸਮਾਗਮ ਸਮੇਂ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਫਿੱਡਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਸਬੰਧੀ ਲਿਖੀ ਪੁਸਤਕ "ਰੁਸਤਮਾਂ-ਏ-ਕਬੱਡੀ" ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਪਰਿੰਗਫੀਲਡ ਨੂੰ ਭੇਟ ਕੀਤੀ। ਖੇਡ ਮੇਲੇ 'ਚ ਵਾਹਵਾ ਰੋਣਕਾਂ ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲੀਆਂ ਅਤੇ ਕਬੱਡੀ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਨੇ ਖਾਲਸਾਈ ਰੰਗ 'ਚ ਸਜੇ ਹੋਏ ਟਰੱਕ ਨਾਲ ਫੋਟੋ ਖਿਚਵਾਈਆਂ।

ਮੋਹਾਲੀ ਦੀ ਗੁਰਜੋਤ ਸ਼ਾਨ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸਾਜੋ ਸਜਾਵਟ ਲਈ ਉੱਤਰੀ ਭਾਰਤ ਦਾ ਸਨਮਾਨ

ਮੋਹਾਲੀ: ਅੰਦਰੂਨੀ ਸਾਜੋ ਸਜਾਵਟ/ ਇੰਟੀਰੀਅਰ ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਵਿਚ ਨਿਵੇਕਲੇ ਕਦਮ ਪੁੱਟਣ ਵਾਲੀ ਮੋਹਾਲੀ ਦੀ ਗੁਰਜੋਤ ਸ਼ਾਨ ਨੇ ਉੱਤਰੀ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਝੰਡੇ ਬੁਲੰਦ ਕੀਤੇ ਹਨ।

ਵਰਗ ਇਸ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਅਜੋਕੇ ਦੌਰ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਰਹਿਣ ਸਹਿਣ ਵਿਚ ਵੱਡੀਆਂ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਆਈਆਂ ਹਨ। ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੇ ਇਸ ਯੁੱਗ ਵਿਚ ਹਰ ਵਿਅਕਤੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ

ਇਸ ਬਦਲੇ ਉਸ ਨੂੰ ਗਲੋਬਲ ਬਿਜ਼ਨਸ ਆਰਈਸੀ ਆਰਕੀਟੈਕਟ ਦੇ ਮਾਣਮੱਤੇ ਡਿਜ਼ਾਈਨਿੰਗ ਅਤੇ ਸਪੋਸੀਅਲ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ (ਵਾਉ) 2023 ਅਵਾਰਡ ਨਾਲ ਨਿਵਾਜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਇਸ ਮਾਣਮੱਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦਿਆਂ ਗੁਰਜੋਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਜੋਕੇ ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਮੀਡੀਆ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸੋਚ ਵਿਚ ਵੱਡੇ ਬਦਲਾਅ ਲਿਆਂਦੇ ਹਨ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਵੱਡੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਅਤੇ ਧਨਾਢ ਕਿਸਮ ਦੇ ਲੋਕ ਹੀ ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ ਦੀ ਇੰਟੀਰੀਅਰ ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਲਈ ਡਿਜ਼ਾਈਨਰ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕਰਦੇ ਸਨ ਪਰ ਹੁਣ ਅਨੇਕਾਂ

ਕਿ ਘੱਟ ਸਥਾਨ ਵਿਚ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਹੂਲਤਾਂ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਮਕਾਨ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਜਿਸ ਵਾਸਤੇ ਹਰ ਕੋਈ ਬਜਟ ਦੀ ਸੀਮਾ ਵਿਚ ਹੀ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦਾ ਕੰਪਿਊਟਰਾਈਜ਼ਡ ਤਕਨੀਕਾਂ ਦਾ ਲਾਹਾ ਲੈਣਾ ਸਮੇਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋਈ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲੋਂ ਬੀਤੇ ਸਮੇਂ 'ਚ ਕੀਤੇ ਕੰਮਾਂ ਬਦਲੇ ਇਹ ਸਨਮਾਨ ਮਿਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੋਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਧ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਕੰਮਕਾਜ ਦੀ ਵਿਲੱਖਣਤਾ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਣ।

ਰੂਸ ਅਤੇ ਬਾਗੀ ਹੋਈ ਵੈਗਨਰ ਫੌਜ ਵਿਚਾਲੇ ਸਮਝੌਤਾ ਸਿਰੇ ਚੜ੍ਹਿਆ

ਮਾਸਕੋ: ਰੂਸ ਅਤੇ ਵੈਗਨਰ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਫੌਜ ਵਿਚਾਲੇ ਸਮਝੌਤਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਰੂਸੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਵਲਾਦੀਮੀਰ ਪੂਤਿਨ ਅੱਗੇ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਚੁਣੌਤੀ ਵੀ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਰੂਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਖਿਲਾਫ ਬਗ਼ਾਵਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਫੌਜ 'ਵੈਗਨਰ' ਗਰੁੱਪ ਦੇ ਕਮਾਂਡਰ ਯੇਵਗੇਨੀ ਪ੍ਰਿਗੋਜ਼ਿਨ ਅਤੇ ਵੈਨਗਰ ਲੜਾਕਿਆਂ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨਹੀਂ ਚਲਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਰੂਸ ਖਿਲਾਫ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਬਗ਼ਾਵਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਯੇਵਗੇਨੀ ਪ੍ਰਿਗੋਜ਼ਿਨ ਨੇ ਆਪਣੇ ਲੜਾਕਿਆਂ ਨੂੰ ਮਾਸਕੋ ਵੱਲ ਮਾਰਚ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਪਰ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਅਚਾਨਕ ਉਸ ਨੇ ਕ੍ਰੈਮਲਿਨ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਕੇ ਲੜਾਕਿਆਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਤੋਂ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ, ਤਾਂ ਕਿ ਰੂਸੀ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦਾ ਖੂਨ ਨਾ ਡੁੱਲੇ। ਸਮਝੌਤੇ

ਵਿਚ ਯੇਵਗੇਨੀ ਪ੍ਰਿਗੋਜ਼ਿਨ ਦੇ ਜਲਾਵਤਨ ਹੋ ਕੇ ਬੇਲਾਰੂਸ ਜਾਣ ਦੀ ਗੱਲ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।

ਇਸ ਸੰਖੇਪ ਬਗ਼ਾਵਤ ਨੇ ਹਾਲਾਂਕਿ ਰੂਸੀ ਸਰਕਾਰੀ ਬਲਾਂ ਵਿਚ ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ ਨੂੰ ਨਸ਼ਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਯੇਵਗੇਨੀ ਪ੍ਰਿਗੋਜ਼ਿਨ ਦੀ ਕਮਾਨ ਹੇਠ ਵੈਗਨਰ ਗਰੁੱਪ ਦੇ ਸੈਨਿਕ ਰੂਸੀ ਸ਼ਹਿਰ ਰੋਸਤੋਵ-ਆਨ-ਦੋਨ ਵਿਚ ਬਿਨਾਂ ਅਤਿੱਕਾ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਅਤੇ ਮਾਸਕੋ ਵੱਲ ਸੈਂਕੜੇ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਸਨ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਰੂਸੀ ਸੈਨਿਕ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਲਈ ਹੱਥੋਪਾਈ ਵੀ ਹੋਏ। ਰੂਸੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਵਲਾਦੀਮੀਰ ਪੂਤਿਨ ਦੇ ਸੱਤਾ ਵਿਚ ਦੋ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਇਹ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਚੁਣੌਤੀ ਸੀ। ਪ੍ਰਿਗੋਜ਼ਿਨ ਨੇ ਆਪਣੇ ਲੜਾਕਿਆਂ ਨੂੰ ਯੂਕਰੇਨ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਕੈਂਪਾਂ ਵਿਚ ਵਾਪਸ ਆਉਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤੇ ਹਨ, ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਰੂਸੀ ਸੈਨਿਕਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ

ਲੜ ਰਹੇ ਹਨ। ਕ੍ਰੈਮਲਿਨ (ਰੂਸੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਭਵਨ) ਦੇ ਤਰਜਮਾਨ ਦਮਿਤਰੀ ਪੈਸਕੋਵ ਵੱਲੋਂ ਐਲਾਨੇ ਸਮਝੌਤੇ ਮੁਤਾਬਕ ਜਲਾਵਤਨ ਹੋ ਕੇ ਪ੍ਰਿਗੋਜ਼ਿਨ ਗੁਆਂਢੀ ਮੁਲਕ ਬੇਲਾਰੂਸ ਜਾਣਗੇ, ਜਿਸ ਨੇ ਯੂਕਰੇਨ 'ਤੇ ਰੂਸ ਦੇ ਹਮਲੇ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਖਿਲਾਫ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਬਗ਼ਾਵਤ ਭੜਕਾਉਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਹਟਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਉਸ ਨਾਲ ਬਗ਼ਾਵਤ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ ਵੈਨਗਰ ਲੜਾਕਿਆਂ 'ਤੇ ਵੀ ਕੋਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨਹੀਂ ਚਲਾਵੇਗੀ। ਪੈਸਕੋਵ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਲੜਾਕੇ ਪ੍ਰਿਗੋਜ਼ਿਨ ਨਾਲ ਇਸ ਬਗ਼ਾਵਤ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੋਏ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰਾਲੇ ਵੱਲੋਂ ਕਰਾਰ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਨਰਮੇ ਦੀ ਖੇਤੀ ਤੋਂ ਹੱਥ ਖੜ੍ਹੇ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਇਸ ਵਾਰ ਨਰਮੇ ਦੀ ਖੇਤੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਹੱਥ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। 'ਆਪ' ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਵਾਰ ਨਰਮੇ ਦੇ ਬੀਜ 'ਤੇ 33 ਫੀਸਦੀ ਸਬਸਿਡੀ ਵੀ ਦਿੱਤੀ ਪਰ ਨਰਮੇ ਹੇਠ ਰਕਬਾ ਵਧਣ ਦੀ ਥਾਂ ਘਟ ਗਿਆ ਹੈ। ਵੇਰਵਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਐਤਕੀ 1.75 ਲੱਖ ਹੈਕਟੇਅਰ (4.37 ਲੱਖ ਏਕੜ) ਨਰਮੇ ਹੇਠ ਰਕਬਾ ਆਇਆ ਹੈ। ਨਰਮਾ ਪੱਟੀ ਨੂੰ ਕੱਟੇ ਦੀ ਏਦਾਂ ਦਾ ਵਰ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਦੇਖਣਾ ਪਿਆ ਕਿ ਜਦੋਂ ਨਰਮੇ ਹੇਠਲਾ ਰਕਬਾ ਬਿਲਕੁਲ ਹੇਠਾਂ ਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਪਿਛਲੇ ਵਰ੍ਹੇ ਵੀ ਨਰਮੇ ਹੇਠ ਰਕਬਾ 2.41 ਲੱਖ ਹੈਕਟੇਅਰ ਸੀ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਵਾਰ ਬੀਜ 'ਤੇ ਸਬਸਿਡੀ ਤਾਂ ਦਿੱਤੀ ਪਰ ਹਕੀਕਤ ਵਿੱਚ ਬਿਜਾਦ ਵਿੱਚ ਵਾਧੇ ਲਈ ਉਪਰਾਲੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ। ਨਰਮੇ ਹੇਠ ਰਕਬੇ ਦੇ ਘਟਣ ਨਾਲ ਫ਼ਸਲੀ ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਦੇ ਟੀਚੇ ਨੂੰ ਵੀ ਸੱਟ ਵੱਜੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਖੇਤੀ 'ਵਰਸਿਟੀ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ ਪਿੱਛੇ ਨਰਮੇ ਦੇ ਬੀਜ ਦੇ ਦੋ ਪੈਕੇਟਾਂ ਦੀ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਇਸ ਵਾਰ ਨਰਮੇ ਹੇਠ ਰਕਬਾ 4,37,500 ਏਕੜ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਿਹਾਜ਼ ਨਾਲ ਸੂਬੇ ਵਿੱਚ ਨਰਮੇ ਦੇ ਬੀਜ ਦੇ 8.75 ਲੱਖ ਪੈਕੇਟਾਂ ਦੀ ਖਪਤ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ ਜਦਕਿ ਨਰਮੇ ਦੇ ਬੀਜ ਦੇ 11.25 ਲੱਖ ਪੈਕੇਟਾਂ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਬੀਜ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਦੇ ਲਿਹਾਜ਼ ਨਾਲ ਸੂਬੇ ਵਿੱਚ ਨਰਮੇ ਹੇਠ 5,62,500 ਏਕੜ ਰਕਬਾ ਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਮੌਟੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਬੀਜਾਂ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਅਤੇ ਨਰਮੇ ਹੇਠਲੇ ਰਕਬਾ ਵਿਚਲੇ ਅੰਤਰ ਤੋਂ ਸਾਫ਼ ਹੈ ਕਿ ਕਰੀਬ ਢਾਈ ਲੱਖ

ਪੈਕੇਟ ਗਾਇਬ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਇਸ ਵਾਰ ਬੀਜ ਦੀ ਖਪਤ ਦੀ ਕੀਮਤ 853 ਰੁਪਏ ਸੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪ੍ਰਤੀ ਪੈਕਟ 281 ਰੁਪਏ ਸਬਸਿਡੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਜੋ 33 ਫੀਸਦੀ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਖੇਤੀ ਮਹਿਕਮੇ ਦੀ ਦਲੀਲ ਹੈ ਕਿ ਬਾਰਸ਼ ਪੈਣ ਕਰਕੇ ਨਰਮਾ ਕਰੰਡ ਹੋ ਗਿਆ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਬਿਜਾਦ ਕਰਨੀ ਪਈ। ਸੂਤਰ ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਹਰਿਆਣਾ ਤੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚੋਂ ਆਪਣੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਸਬਸਿਡੀ ਵਾਲਾ ਬੀਜ ਲੈਣ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋਏ ਹਨ। ਦੂਸਰੀ ਤਰਫ਼ ਖੇਤੀ ਮਹਿਕਮਾ ਆਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਾਰ 62,500 ਏਕੜ ਰਕਬਾ ਮੀਂਹ ਕਾਰਨ ਕਰੰਡ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਇਕੋ ਰਕਬੇ ਵਿੱਚ ਮੁੜ ਬਿਜਾਦ

ਨਕਲੀ ਬੀਜ ਵੇਚਣ ਵਾਲੇ ਬਖਸ਼ੇ ਨਹੀਂ ਜਾਣਗੇ: ਖੁੱਡੀਆਂ
ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਖੁੱਡੀਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਨਕਲੀ ਬੀਜਾਂ ਕਾਰਨ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਹਰ ਸਾਲ ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਏ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਨਕਲੀ ਬੀਜ ਵੇਚਣ ਵਾਲਿਆਂ 'ਤੇ ਸ਼ਿਕੰਜਾ ਕੱਸਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਸਖਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਸੂਬੇ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਜਾਗਰੂਕ ਕਰਨ ਲਈ ਸੂਚਨਾ ਪਸਾਰ ਲਈ ਨਵੇਂ ਢੰਗ ਵਰਤੇ ਜਾਣਗੇ ਸਗੋਂ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਕੀੜੀਆਂ ਨਵੀਆਂ ਖੋਜਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਪੰਜਾਬ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਵੈਟਰਨਰੀ ਅਤੇ ਐਨੀਮਲ ਸਾਇੰਸ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਪਲੇਨੇ ਚੌਰੇ ਮੌਕੇ ਸ੍ਰੀ ਖੁੱਡੀਆਂ ਨੇ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਨੂੰ ਹਾਸ਼ੀਆਗਤ ਤੇ ਦਰਮਿਆਨੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਵਧੀਆ ਸੇਵਾਵਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਮਦਨ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਆਖਿਆ।

ਕਰਨੀ ਪਈ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਸੱਚ ਵੀ ਮੰਨ ਲਈਏ ਤਾਂ 62,500 ਏਕੜ ਰਕਬੇ ਵਿੱਚ ਵਾਧੂ 1.25 ਲੱਖ ਪੈਕੇਟ ਲੱਗਿਆ ਹੋਵੇਗਾ। ਗਾਇਬ ਵਾਲੇ ਢਾਈ ਲੱਖ ਪੈਕੇਟਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 1.25 ਲੱਖ ਪੈਕੇਟਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਦੇਈਏ ਤਾਂ ਵੀ ਸਵਾ ਲੱਖ ਪੈਕੇਟ ਦਾ ਕੋਈ ਹਿਸਾਬ ਕਿਤਾਬ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਖੇਤੀ ਵਿਭਾਗ ਨੇ 2020 ਵਿੱਚ ਵੀ 3.30 ਲੱਖ ਹੈਕਟੇਅਰ ਰਕਬੇ ਵਿੱਚ ਅਸਲੀ ਬਿਜਾਦ ਦੀ ਥਾਂ 5 ਲੱਖ ਹੈਕਟੇਅਰ ਰਕਬਾ ਦੱਸਿਆ ਸੀ। ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਉਦੋਂ ਤਰਕ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਹਰਿਆਣਾ ਤੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਵਿੱਚੋਂ ਬੀਜ ਲਿਆ ਕੇ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਬੀਜਿਆ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਨਰਮੇ ਦਾ ਸਬਸਿਡੀ ਵਾਲਾ ਬੀਜ ਲੈਣ ਵਾਸਤੇ 91,316 ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਅਪਲਾਈ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ 3.38 ਲੱਖ ਏਕੜ ਰਕਬੇ ਵਿੱਚ ਸਬਸਿਡੀ ਵਾਲੇ

ਬੀਜ ਦੀ ਬਿਜਾਦ ਹੋਈ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਨਰਮੇ ਦੇ ਬੀਜ 'ਤੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਕਰੀਬ 19 ਕਰੋੜ ਦੀ ਸਬਸਿਡੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਖੇਤੀ ਮਹਿਕਮੇ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਗੁਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ 11.25 ਲੱਖ ਬੀਜ ਦਾ ਪੈਕੇਟ ਤਾਂ ਵਿਕਿਆ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਵਾਰ 25 ਹਜ਼ਾਰ ਹੈਕਟੇਅਰ ਰਕਬਾ ਕਰੰਡ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਮੁੜ ਬਿਜਾਈ ਹੋਈ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅੱਠ ਤੋਂ ਦਸ ਹਜ਼ਾਰ ਪੈਕੇਟਾਂ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਹਰਿਆਣਾ ਤੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਵਿੱਚ ਬਿਜਾਈ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਪਿਛਲੇ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਵਿੱਚ ਨਰਮੇ ਦੀ ਫ਼ਸਲ ਨੂੰ ਮਾਰ ਪੈਣ ਕਰਕੇ ਐਤਕੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਹੁੰਗਾਰਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਅਗਲੇ ਵਰ੍ਹੇ ਰਕਬਾ ਵਧਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਹੈ।

ਪੋਤੇ ਦੀ ਮੌਤ ਪਿੱਛੋਂ ਦਾਦੇ ਨੇ ਵੀ ਜ਼ਹਿਰ ਪੀ ਕੇ ਜਾਨ ਦਿੱਤੀ

ਸ੍ਰੀ ਗੋਇੰਦਵਾਲ ਸਾਹਿਬ: ਪਿੰਡ ਵਈਪੁਈ ਦੇ 20 ਸਾਲਾ ਨੌਜਵਾਨ ਦੀ ਪਿੰਡ ਤੋਂ ਕੁਝ ਦੂਰੀ ਖਾਲੀ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚੋਂ ਭੇਤਭਰੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਲਾਸ਼ ਬਰਾਮਦ ਹੋਈ ਹੈ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੌਜਵਾਨ ਘਰੋਂ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਹਰਜਿੰਦਰ ਕੌਰ ਦੀ ਦਵਾਈ ਲੈਣ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਉਹ ਦੇਰ ਰਾਤ ਤੱਕ ਘਰ ਨਹੀਂ ਪਰਤਿਆ। ਪਿੰਡ ਵਈਪੁਈ ਤੋਂ ਪਿੰਡ ਢੋਟੀਆ ਜਾਂਦੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਖਾਲੀ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚੋਂ ਲਾਸ਼ ਬਰਾਮਦ ਹੋਈ। ਨੌਜਵਾਨ ਦੀ ਪਛਾਣ ਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪੁੱਤਰ ਮਰਹੂਮ ਦਿਲਬਾਗ ਸਿੰਘ ਵਾਸੀ ਵਈਪੁਈ ਵਜੋਂ ਹੋਈ। ਨੌਜਵਾਨ ਦੇ ਸਰੀਰ 'ਤੇ ਗੰਭੀਰ ਸੱਟਾਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਵੀ

ਮਿਲੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਨੌਜਵਾਨ ਦੇ ਕਤਲ ਦਾ ਖਦਸ਼ਾ ਪ੍ਰਗਟਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੁਖਦਾਈ ਖਬਰ ਨੂੰ ਸੁਣਦੇ ਸਾਰ ਹੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਦਾਦੇ ਲਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵੀ ਜ਼ਹਿਰੀਲੀ ਦਵਾਈ ਨਿਗਲ ਲਈ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਸ ਦੀ ਵੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੀ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਲਾਸ਼ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਲੈ ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਕਰਵਾਇਆ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਵੀ ਗਾਇਬ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮੌਤ ਸਬੰਧੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੁੱਝ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਦਾਦੇ-ਪੋਤੇ ਦੀ ਮੌਤ ਕਾਰਨ ਪਿੰਡ ਵਈਪੁਈ ਵਿੱਚ ਗਮਗੀਨ ਮਾਹੌਲ ਹੈ।

ਟਾਇਟੈਨਿਕ ਦਾ ਮਲਬਾ ਦੇਖਣ ਗਏ ਪੰਜ ਜਣਿਆਂ ਦੀ ਮੌਤ

ਓਟਵਾ: ਟਾਇਟੈਨਿਕ ਜਹਾਜ਼ ਦਾ ਮਲਬਾ ਦੇਖਣ ਅਟਲਾਂਟਿਕ ਸਾਗਰ ਅੰਦਰ ਗਈ ਟਾਇਟਨ ਪਣਡੁੱਬੀ 'ਚ ਸਵਾਰ ਪੰਜ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਅਮਰੀਕੀ ਸਾਹਿਲੀ ਗਾਰਡ ਰੀਅਰ ਐਡਮਿਰਲ ਜੌਹਨ ਮੌਗਰ ਨੇ ਮੌਤਾਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਮਰੀਕਾ ਆਧਾਰਿਤ ਕੰਪਨੀ ਓਸਨਗੇਟ ਐਕਸਪੀਡਿਸ਼ਨਜ਼ ਨੇ ਇਕ ਬਿਆਨ 'ਚ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਪਣਡੁੱਬੀ 'ਚ ਸਵਾਰ ਪੰਜ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋਣ ਦਾ ਖਦਸ਼ਾ ਹੈ। ਮ੍ਰਿਤਕਾਂ 'ਚ

ਅਰਬਪਤੀ ਅਤੇ ਮਾਹਿਰ ਹਾਮਿਸ਼ ਹਾਰਡਿੰਗ, ਪੌਲ ਹੈਨਰੀ ਨਾਰਗਿਓਲੇਟ, ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਅਮੀਰ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਸ਼ਾਹਜ਼ਾਦਾ ਦਾਉਦ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਸੁਲੇਮਾਨ ਦਾਉਦ ਅਤੇ ਓਸਨਗੇਟ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਸੀ.ਈ.ਓ. ਤੇ ਟਾਇਟਨ ਪਾਇਲਟ ਸਟੌਕਟਨ ਰਸ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਖਬਰ ਏਜੰਸੀ ਸਿਨਹੂਆ ਮੁਤਾਬਕ ਪਣਡੁੱਬੀ ਪੂਰਬੀ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਨਿਊਫਾਊਂਡਲੈਂਡ ਤੱਟ ਤੋਂ 600 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੂਰ ਅਟਲਾਂਟਿਕ ਸਾਗਰ 'ਚ ਲਾਪਤਾ ਹੋ ਗਈ ਸੀ।

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿੱਚ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇਣ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ:
847-359-0746

Dhillon Travel Plaza

Dhillon Road Service

Interstate 40, exit 356, San Jon, NM

ਗਿੱਲ ਮੰਜ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਵਾਲੇ

ਪੰਜਾਬੀ ਢਾਬਾ

ਰੋਡ ਸਰਵਿਸ

New & Used Tires
Oil Change

ਨਿਊ ਮੈਕਸੀਕੋ ਦੀ ਸਕੇਲ ਉਤੇ ਵੀ ਸਰਵਿਸ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ

Ph: 571-606-0829, 317-242-9936

ੴ

DARBAR SRI GURU GRANTH SAHIB JI

MICHIGAN, USA

ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾ ਖਾਲਸਾ
ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤਿਹ॥

ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਜੀ ਦੀ ਅਪਾਰ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਸਦਕਾ, ਬਾਬਾ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵਿਸ਼ਵ ਭਰ ਦੀਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਸਮੇਤ ਧੰਨ ਧੰਨ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮ ਸੰਦੇਸ਼ ਦ੍ਰਿੜ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਮਿਸ਼ੀਗਨ ਦੀਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚ ਰਹੇ ਹਨ।

ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ

<p style="font-size: 1.1em;">2 ਤੋਂ 7 ਜੁਲਾਈ ਸਵੇਰ ਵੇਲੇ ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ: 4 ਤੋਂ 5 ਵਜੇ ਸਿਮਰਨ: 5 ਤੋਂ 6 ਵਜੇ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ: 11:00 ਵਜੇ</p>	<p style="font-size: 1.1em;">ਸ਼ਾਮ ਵੇਲੇ ਰਹਰਾਸਿ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਕੀਰਤਨ 6 ਤੋਂ 7 ਵਜੇ ਬਾਬਾ ਜੀ ਵੱਲੋਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚਾਰ 7 ਤੋਂ 8 ਵਜੇ</p>
---	--

ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦਾ ਬਾਟਾ ਵੀ ਤਿਆਰ ਹੋਵੇਗਾ ਜੀ।

ਅਸੀਂ ਤਹਿ ਦਿਲੋਂ ਤੁਹਾਡੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਲੋਚਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੀ ਪਵਿੱਤਰ ਸੰਗਤ ਅਤੇ ਚਰਨ ਪੂੜੀ ਦਾ ਅਨੰਦ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਖਸ਼ੇ ਗਏ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਮਾਨਣ ਦੀ ਉਡੀਕ ਵਿੱਚ।

48055 Michigan Ave, Canton, MI 48188

ਵਿਸ਼ਵ ਧਰਮ ਸੰਮੇਲਨ 2023, ਸ਼ਿਕਾਗੋ

AUGUST 14-18, 2023 | McCORMICK PLACE

Lakeside Center, 2301 S King Dr, Chicago, IL 60616

ਸਰਬ ਧਰਮ ਪਰੇਡ

The Parade of Faiths

Sunday, August 13th 1:30 PM – 3:30 PM

Starting Location 900 S Columbus Drive Final Destination 200 E Monroe

ਅਗਸਤ 13, 2023 ਨੂੰ ਧੰਨ ਧੰਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਅਤੇ ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ ਪਰੇਡ। ਅਗਸਤ 14, ਤੋਂ ਅਗਸਤ 18, ਤੱਕ ਮਕਾਰਮਿਕ ਪਲੇਸ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਵਿਖੇ ਸੰਗਤਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਲੰਗਰ ਲਗਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਲੰਗਰ The Langar

August 14 – 18, 11:30 AM to 3:00 PM

A cherished part of Parliament lore is the legacy of langar. So it is a dream come true for organizers of the 2023 Parliament when the langar tradition is being brought back by Sikhs

ਇਹ ਸੰਮੇਲਨ ਦਾ ਅਰੰਭ 130 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਸੰਨ 1893 ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਵਿਖੇ ਹੋਇਆ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਵਾਮੀ ਵਿਵੇਕਾ ਨੰਦ ਜੀ ਨੇ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਵਜੋਂ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ 100 ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਇਹ ਸੰਮੇਲਨ ਸੰਨ 1993 ਨੂੰ ਫਿਰ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਵਿਖੇ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਵੱਲੋਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਸਰਬਸਾਂਝੀਵਾਲਤਾ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਸਾਰੇ ਧਰਮਾਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝਾ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਵਾਰ ਵੀ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੀ ਇਸ ਸੰਮੇਲਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਅਤਿ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਅਜਾਦੀ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਇਸ ਸਾਲ ਦੇ ਸੰਮੇਲਨ ਦਾ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਸਿੱਖ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਹੈ। ਲਗਭਗ 14000 ਵਿਅਕਤੀ ਇਸ ਸਾਲ ਦੇ ਸੰਮੇਲਨ ਵਿੱਚ ਭਾਗ ਲੈਣਗੇ।

ਇਹਨਾਂ ਸਾਰੇ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰੇ ਚਾੜ੍ਹਨ ਵਾਸਤੇ ਮਾਇਆ ਅਤੇ ਹੱਥੀ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸੇਵਾਦਾਰਾਂ ਦੀ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਰੇ ਕਾਰਜ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਅਸਾਨੀ ਨਾਲ ਸਿਰੇ ਚੜ੍ਹ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਵੱਧ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਭਾਗ ਲਵੋ ਅਤੇ ਬਾਕੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰੋ।

Donate:

Zelle

Zelle to Email

PoWRDonation@srschicago.org

PARLIAMENT
OF THE WORLD'S RELIGIONS.

More info <https://parliamentofreligions.org/parliament/2023-chicago/>

SIKH Religious Society
Gurdwara Palatine

1280 Winnetka Street, Palatine, IL 60067, 1050 Deer Avenue Palatine, IL 60067
Phone: (847) 358-1117 Website: www.srschicago.org Email: contactus@srschicago.org
501 (c) (3) Non-Profit organization IRS Tax ID# 36-4048422R05

ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰੀ ਪੂਲ ਵਿਚੋਂ ਬਿਜਲੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਚੁੱਪ ਵੱਟੀ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਖੇਤੀ ਸੈਕਟਰ ਵਿਚ ਇਸ ਵੇਲੇ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਮੰਗ ਦਾ ਅੰਕੜਾ 15 ਹਜ਼ਾਰ ਮੈਗਾਵਾਟ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਮੁੱਚੇ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਝੋਨੇ ਦੀ ਲੁਆਈ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਮੰਗ 'ਚ ਇਕਦਮ ਵਾਧਾ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਾਂਗ ਹੈ।

ਉਧਰ, ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰੀ ਪੂਲ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਹਜ਼ਾਰ ਮੈਗਾਵਾਟ ਬਿਜਲੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਚੁੱਪ ਵੱਟ ਲਈ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਪਾਵਰਕੌਮ ਨੇ ਇਸ ਦੇ ਟਾਕਰੇ ਲਈ ਬਦਲਵੇਂ ਵਸੀਲੇ ਵਰਤਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਕੇਂਦਰ ਨੇ ਹਾਲਾਂਕਿ ਪਿਛਲੇ ਵਰ੍ਹੇ ਕੇਂਦਰੀ ਪੂਲ ਵਿਚੋਂ ਝੋਨੇ ਦੇ ਸੀਜ਼ਨ ਵਿਚ 1500 ਮੈਗਾਵਾਟ ਬਿਜਲੀ ਮੱਧ ਜੂਨ ਤੋਂ ਦੇਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਐਤਕੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਨੇ ਕੇਂਦਰੀ ਉੱਰਜਾ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੂੰ ਪੱਤਰ ਲਿਖ ਕੇ ਝੋਨੇ ਦੇ ਸੀਜ਼ਨ ਮੌਕੇ 1500 ਮੈਗਾਵਾਟ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ ਪਰ ਕੇਂਦਰ ਨੇ ਹਾਲੇ ਤੱਕ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਹੁੰਗਾਰਾ ਨਹੀਂ ਭਰਿਆ ਹੈ।

ਪਾਵਰਕੌਮ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ 6777 ਖੇਤੀ ਫੀਡਰਾਂ ਤੋਂ ਖੇਤੀ ਸੈਕਟਰ ਨੂੰ ਅੱਠ ਘੰਟੇ ਬਿਜਲੀ

ਸਪਲਾਈ ਦੇਣ ਵਾਸਤੇ ਸਾਰੇ ਵਸੀਲੇ ਵਰਤ ਲਏ ਹਨ। ਪਾਵਰਕੌਮ ਨੇ ਸਰਦੀਆਂ ਵਿਚ ਉਧਾਰ ਬਿਜਲੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਜਿਸ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਹੁਣ ਲਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਮੰਗ 15054 ਮੈਗਾਵਾਟ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਜੋ 15 ਜੂਨ ਨੂੰ ਕਰੀਬ 9 ਹਜ਼ਾਰ ਮੈਗਾਵਾਟ ਸੀ। ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਚਾਰ ਜ਼ੋਨਾਂ ਵਿਚ ਵੰਡ ਕੇ ਝੋਨੇ ਦੀ ਲੁਆਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਪਾਵਰਕੌਮ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਵੇਲੇ

ਐਕਸਚੇਂਜ ਵਿਚੋਂ ਸੂਰਜੀ ਉੱਰਜਾ ਵਾਲੀ ਬਿਜਲੀ ਖਰੀਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਜੋ ਸਸਤੀ ਵੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਵੇਲੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਾਰੇ ਤਾਪ ਬਿਜਲੀ ਘਰ ਚੱਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਤਾਪ ਬਿਜਲੀ ਘਰਾਂ ਤੋਂ ਕਰੀਬ 3650 ਮੈਗਾਵਾਟ ਬਿਜਲੀ ਮਿਲ ਰਹੀ ਹੈ।

ਪਾਵਰਕੌਮ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਸੀਲਿਆਂ ਤੋਂ 6500 ਮੈਗਾਵਾਟ ਬਿਜਲੀ ਮਿਲ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ

ਪਾਵਰਕੌਮ ਨੇ ਬਦਲਵੇਂ ਵਸੀਲੇ ਵਰਤਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪਾਵਰਕੌਮ ਨੇ ਇਸ ਦੇ ਟਾਕਰੇ ਲਈ ਬਦਲਵੇਂ ਵਸੀਲੇ ਵਰਤਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਪਾਵਰਕੌਮ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਸੀਲਿਆਂ ਤੋਂ 6500 ਮੈਗਾਵਾਟ ਬਿਜਲੀ ਮਿਲ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਹਜ਼ਾਰ ਮੈਗਾਵਾਟ ਬਿਜਲੀ ਬੈਂਕਿੰਗ ਵਿਚੋਂ ਮਿਲ ਰਹੀ ਹੈ ਜੋ ਪਾਵਰਕੌਮ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਉਧਾਰ ਦਿੱਤੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਕੇਂਦਰੀ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਵਿਚੋਂ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ 4800 ਮੈਗਾਵਾਟ ਬਿਜਲੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਾਵਰਕੌਮ ਵੱਲੋਂ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਇਕ ਹਜ਼ਾਰ ਮੈਗਾਵਾਟ ਬਿਜਲੀ ਐਕਸਚੇਂਜ ਵਿਚੋਂ ਔਸਤਨ ਪ੍ਰਤੀ ਯੂਨਿਟ 5.50 ਰੁਪਏ ਦੇ ਭਾਅ 'ਤੇ ਖਰੀਦ ਵੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਤਿੰਨ ਹਜ਼ਾਰ ਮੈਗਾਵਾਟ ਬਿਜਲੀ ਬੈਂਕਿੰਗ ਵਿਚੋਂ ਮਿਲ ਰਹੀ ਹੈ ਜੋ ਪਾਵਰਕੌਮ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਉਧਾਰ ਦਿੱਤੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਕੇਂਦਰੀ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਵਿਚੋਂ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ 4800 ਮੈਗਾਵਾਟ ਬਿਜਲੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਾਵਰਕੌਮ ਵੱਲੋਂ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਇਕ ਹਜ਼ਾਰ ਮੈਗਾਵਾਟ ਬਿਜਲੀ ਐਕਸਚੇਂਜ ਵਿਚੋਂ ਔਸਤਨ ਪ੍ਰਤੀ ਯੂਨਿਟ 5.50 ਰੁਪਏ ਦੇ ਭਾਅ 'ਤੇ ਖਰੀਦ ਵੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਟਰਾਂਸਕੋ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਐਤਕੀ ਟਰਾਂਸਮਿਸ਼ਨ ਸਮਰੱਥਾ 9500 ਮੈਗਾਵਾਟ ਦੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਪਰ ਇਹ 9000 ਮੈਗਾਵਾਟ ਸਮਰੱਥਾ

ਦੀ ਹੀ ਹੋ ਸਕੀ ਹੈ। ਜੇ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਮੰਗ ਵਿਚ ਹੋਰ ਅਣਕਿਆਸਿਆ ਵਾਧਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸਮੱਸਿਆ ਵਧ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਤਾਪ ਬਿਜਲੀ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਵੇਲੇ ਕੋਲਾ ਭੰਡਾਰ ਤਸੱਲੀ ਵਾਲੇ ਹਨ। ਵੇਰਵਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਲਹਿਰਾ ਮੁਹੱਬਤ ਥਰਮਲ ਵਿਚ 25 ਦਿਨਾਂ ਅਤੇ ਰੋਪੜ ਥਰਮਲ ਵਿਚ 44 ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਕੋਲਾ ਪਿਆ ਹੈ। ਰਾਜਪੁਰਾ ਥਰਮਲ ਪਲਾਂਟ ਵਿਚ 34 ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਕੋਲਾ ਪਿਆ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਬਣਾਵਾਲੀ ਥਰਮਲ ਪਲਾਂਟ ਵਿਚ ਸੱਤ ਦਿਨਾਂ ਅਤੇ ਗੋਇੰਦਵਾਲ ਥਰਮਲ ਕੋਲ ਚਾਰ ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਕੋਲਾ ਸਟਾਕ ਹੈ।

ਪ੍ਰਧਾਨ ਲਾਉਣ ਲਈ ਪੰਜ ਕਰੋੜ ਮੰਗਣ ਵਾਲਿਆਂ ਖਿਲਾਫ ਕੇਸ ਦਰਜ

ਬਠਿੰਡਾ: ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਸੂਬਾ ਸਕੱਤਰ ਦਮਨ ਬਿੰਦ ਬਾਜਵਾ ਨੂੰ ਸੂਬਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਲਾਉਣ ਲਈ 5 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਮੰਗਣ ਵਾਲੇ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਬਠਿੰਡਾ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਬਾਣਾ ਕੈਂਟ 'ਚ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ 'ਚੋਂ ਇਕ ਹਰੀਸ਼ ਗਰਗ ਵਾਸੀ ਕੋਟਫੱਤਾ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ ਜਦਕਿ ਦੂਜੇ ਮੁਲਜ਼ਮ ਸੌਰਵ ਚੌਧਰੀ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਹਾਲੇ ਬਾਕੀ ਹੈ। ਭਾਜਪਾ ਆਗੂ ਦਮਨ ਬਿੰਦ ਬਾਜਵਾ ਪਤਨੀ ਹਰਮਨ ਦੇਵ ਵਾਸੀ ਅਕਾਲਗੜ੍ਹ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸੰਗਰੂਰ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਕੋਲ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਸੂਬਾਈ ਸਕੱਤਰ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ 23 ਜੂਨ ਨੂੰ ਹਰੀਸ਼ ਗਰਗ ਭੁੱਚੇ ਕਲਾਂ (ਨਜ਼ਦੀਕ ਬਠਿੰਡਾ) ਵਿਚ ਮਿਲਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਉਸ ਦਾ ਕਾਫੀ ਵੱਡਾ ਰੁਤਬਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਭਾਜਪਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੀ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਚੋਣ 'ਚ ਉਨ੍ਹਾਂ (ਬਿੰਦ ਬਾਜਵਾ) ਦਾ ਨਾਂ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ ਕਿ ਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣਨਾ ਹੈ ਤਾਂ 5 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਇਹ ਕੰਮ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਬਿੰਦ ਬਾਜਵਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਬਾਰੇ ਸ਼ੱਕ ਪੈਣ 'ਤੇ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਆਹਲਾ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਤੋਂ ਪਤਾ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਸਪਸ਼ਟ ਹੋਇਆ ਕਿ ਦੋਵੇਂ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਅਲੀ ਹਨ।

ਠੱਗੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਹੇਠ ਸਾਬਕਾ ਕਾਂਗਰਸੀ ਵਿਧਾਇਕ ਸਣੇ ਛੇ ਖਿਲਾਫ ਕੇਸ

ਲੁਧਿਆਣਾ: ਪਰਲਜ਼ ਚਿੱਟ ਫੰਡ ਘੁਟਾਲੇ 'ਚ ਮੁੱਖ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨਿਰਮਲ ਸਿੰਘ ਭੰਗੂ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਬਾਹਰ ਲਿਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੇਸ ਖਾਰਜ ਕਰਵਾਉਣ ਬਦਲੇ ਸਾਢੇ ਤਿੰਨ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਿਸ਼ਵਤ ਲੈਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ 'ਚ ਬਾਣਾ ਸਰਾਭਾ ਨਗਰ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਕੋਟਭਾਈ ਤੋਂ ਸਾਬਕਾ ਕਾਂਗਰਸੀ ਵਿਧਾਇਕ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਕੋਟਭਾਈ ਸਣੇ ਛੇ ਜਣਿਆਂ ਖਿਲਾਫ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਨਿਰਮਲ ਸਿੰਘ ਭੰਗੂ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਸਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ 'ਤੇ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਵਿਚ ਸਾਬਕਾ ਕਾਂਗਰਸੀ ਵਿਧਾਇਕ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਕੋਟਭਾਈ, ਜੀਵਨ ਸਿੰਘ ਵਾਸੀ ਗਿੱਦੜਬਾਗ, ਦਲੀਪ ਕੁਮਾਰ ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ ਵਾਸੀ ਕਾਨਪੁਰ ਰੋਡ,

ਲਖਨਊ, ਸੰਜੇ ਸ਼ਰਮਾ ਫਰੀਦਾਬਾਦ ਹਰਿਆਣਾ, ਸਈਅਦ ਪਰਵੇਜ਼ ਵਾਸੀ ਲਖਨਊ ਤੇ ਗਿੱਦੜਬਾਗ ਦੇ ਧਰਮਵੀਰ ਨੂੰ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ

ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਜੀਵਨ ਸਿੰਘ, ਧਰਮਵੀਰ ਤੇ ਦਲੀਪ ਕੁਮਾਰ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਬਾਕੀ ਮੁਲਜ਼ਮ ਹਾਲੇ ਫਰਾਰ ਹਨ। ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਰਮਲ ਸਿੰਘ ਭੰਗੂ ਪਰਲਜ਼ ਚਿੱਟ ਐਂਡ ਫੰਡ ਘੁਟਾਲੇ ਤਹਿਤ ਤਿਹਾੜ ਜੇਲ੍ਹ 'ਚ ਬੰਦ ਹੈ। ਉਹ ਕਾਫੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲੈਣ ਲਈ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ।

ਨਿਰਮਲ ਸਿੰਘ ਕਿਸੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਬਠਿੰਡਾ ਜੇਲ੍ਹ 'ਚ ਵੀ ਬੰਦ ਰਿਹਾ ਜਿੱਥੇ ਜੁਲਾਈ 2020 ਵਿਚ ਉਸ ਦੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਸਾਬਕਾ ਕਾਂਗਰਸੀ ਵਿਧਾਇਕ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਕੋਟਭਾਈ ਨਾਲ ਹੋਈ ਜਿਸ ਨੇ ਨਿਰਮਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਦਾ ਝਾਂਸਾ ਦਿੱਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਉਚ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਚੰਗੇ ਸਬੰਧ ਹਨ ਤੇ

ਉਹ ਉਸ ਦੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਕਰਵਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤੇ ਬਾਅਦ 'ਚ ਮਾਮਲਾ ਰੱਦ ਕਰਵਾ ਦੇਵੇਗਾ ਜਿਸ ਲਈ ਪੰਜ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਲੱਗਣਗੇ। ਨਿਰਮਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਸਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸਾਢੇ 3 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਪਹਿਲਾਂ ਤੇ ਡੇਢ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਕੰਮ ਹੋਣ 'ਤੇ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਿੰਦਰ ਨੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਤੋਂ ਸਾਢੇ ਤਿੰਨ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਵਿਆਜ 'ਤੇ ਚੁੱਕ ਲਏ। ਸਾਬਕਾ ਵਿਧਾਇਕ ਦੇ ਇਕ ਸਾਥੀ ਨੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖਾਤਿਆਂ 'ਚ ਪੈਸੇ ਪਾਉਣ ਲਈ ਆਖਿਆ। ਇਸ ਮਗਰੋਂ ਸਿੰਦਰ ਨੇ ਕਰੀਬ ਸਾਢੇ ਤਿੰਨ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਟਰਾਂਸਫਰ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੰਪਨੀਆਂ 'ਚ ਪੈਸੇ ਟਰਾਂਸਫਰ ਕਰਵਾਏ ਸਨ, ਉਹ ਫਰਜ਼ੀ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਹੋਰ ਫੰਡ ਤਾਂ ਹੀ ਮਿਲਦੇ ਹਨ, ਜੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਸਹੀ ਵਰਤੋਂ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੇਵੇ: ਕੇਂਦਰ

ਫ਼ਿਰੋਜ਼ਪੁਰ: ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ (ਕਾਨੂੰਨ ਤੇ ਨਿਆਂ) ਅਰਜੁਨ ਰਾਮ ਮੇਘਵਾਲ ਨੇ ਫ਼ਿਰੋਜ਼ਪੁਰ 'ਚ ਸਥਿਤ ਸਾਬਕਾ ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ ਰਾਣਾ ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਸੋਢੀ ਦੇ ਨਿਵਾਸ 'ਤੇ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਛਾਉਣੀ ਹਲਕਾ ਨਿਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਛਾਉਣੀ ਬੋਰਡ ਵਿਚ ਚੱਲ ਰਹੇ ਸੰਨ 1836 ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਸਮੇਤ 55 ਅਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਛੇਤੀ ਹੀ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਅਜਿਹੇ 148 ਕਾਨੂੰਨ ਖਤਮ ਕੀਤੇ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੁਣ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੇਘਵਾਲ ਨੇ ਹੁਸੈਨੀਵਾਲਾ ਵਿਚ ਸ਼ਹੀਦ-ਏ-ਆਜ਼ਮ ਭਗਤ ਸਿੰਘ, ਰਾਜਗੁਰੂ ਤੇ ਸੁਖਦੇਵ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਭੇਟ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇੱਥੇ ਅਜਾਇਬ ਘਰ ਲਈ ਪੰਜ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇਣ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ। ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਤੂੜੀ ਬਾਜ਼ਾਰ

ਵਿਚ ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਇਕ ਇਮਾਰਤ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਇਮਾਰਤ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਵਿਰਾਸਤ ਐਲਾਨਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੈ। ਇਕ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵਿਕਾਸ 'ਚ ਅੜਿੱਕੇ ਪਾ ਰਿਹੈ ਕੇਂਦਰ: ਬੈਂਸ

ਸ਼੍ਰੀ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ: ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ ਹਰਜੋਤ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਰਫਤਾਰ ਵਿਚ ਲਗਾਤਾਰ ਅੜਿੱਕੇ ਪਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਹੋ ਰਹੀ ਰਿਕਾਰਡ ਤਰੱਕੀ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲ ਰਹੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਤੋਂ ਬੁਖਲਾਹਟ 'ਚ ਆ ਕੇ ਕੇਂਦਰ ਨੇ ਪੇਂਡੂ ਵਿਕਾਸ ਫੰਡ ਅਤੇ ਨੈਸ਼ਨਲ ਰੂਰਲ ਹੈਲਥ ਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਇਆ ਰੋਕ ਲਿਆ ਹੈ। ਬੀ.ਬੀ.ਐਮ.ਬੀ. ਵੱਲੋਂ ਸ਼੍ਰੀ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਹਲਕੇ ਵਿਚ ਵਿਕਾਸ ਕਾਰਜ ਰੋਕਣ ਲਈ ਐਨ.ਓ.ਸੀ. ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਵਿਚ ਅੜਿੱਕੇ ਲਗਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਸੂਬੇ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਕਸਰ ਬਾਕੀ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣ ਦੇਵੇਗੀ।

ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵਿਤਕਰੇ ਵਾਲੀ ਨੀਤੀ 'ਤੇ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਪਰ ਹੋਰ ਫੰਡ ਤਾਂ ਹੀ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਉਸ ਦੀ ਸਹੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਕੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਸੌ ਸਾਲਾ ਗੁੱਡ

ਗਵਰਨੈਂਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿਚ ਫ਼ਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਫ਼ਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਇਸ ਵਿਚ ਮੋਹਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਉਦਾਹਰਨ 1925 ਵਿਚ ਨਹਿਰ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਹੈ, ਜੋ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਹੈ।

ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਐਂਟਨੀ ਬਲਿੰਕਨ ਵੀ ਦਿਲਜੀਤ ਦੋਸਾਂਝ ਦੇ ਵੱਡੇ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਕ

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ ਡੀਸੀ: ਪੰਜਾਬੀ ਗਾਇਕ ਦਿਲਜੀਤ ਦੋਸਾਂਝ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਕ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਹੀ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਹਨ। ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਐਂਟਨੀ ਬਲਿੰਕਨ ਵੀ ਦਿਲਜੀਤ ਦੇ ਵੱਡੇ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਕ ਹਨ। ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਉਪ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਕਮਲਾ ਹੈਰਿਸ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦੀ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਆਮਦ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੁਪਹਿਰ ਦੇ ਭੋਜਨ 'ਤੇ ਸੱਦਿਆ ਜਿੱਥੇ ਅਮਰੀਕੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਐਂਟਨੀ ਬਲਿੰਕਨ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਭਾਰਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਜੀਵਨ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਲਜੀਤ ਲਈ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਪਿਆਰ ਦਾ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ। ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਸਿਖਰਲੇ

ਕੋਚੇਲਾ ਵਿਚ ਦਿਲਜੀਤ ਦੇ ਗੀਤਾਂ 'ਤੇ ਨੱਚਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਜੀ ਮੈਂ ਨਿੱਜੀ ਤਜਰਬੇ ਤੋਂ ਇਹ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਯੋਗ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਫਿੱਟ ਅਤੇ ਸਿਹਤਮੰਦ ਵੀ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ। ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਸਾਡੇ ਸੰਪੰਨ ਭਾਰਤੀ ਡਾਇਸਪੋਰਾ ਰਾਹੀਂ ਬੇਅੰਤ ਅਮੀਰ ਹੈ। ਡਾਕਟਰ, ਅਧਿਆਪਕ, ਇੰਜੀਨੀਅਰ, ਕਾਰੋਬਾਰੀ-ਆਗੂ, ਨੌਕਰਸ਼ਾਹ ਲਗਭਗ ਸਾਰੇ ਜਣੇ

ਆਗੂ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਅਸੀਂ ਝੁੰਪਾ ਲਹਿਰੀ ਦਾ ਨਾਵਲ ਪੜ੍ਹਦੇ ਸਮੇਂ ਸਮੇਸੇ ਵੀ ਖਾਂਦੇ ਹਾਂ ਮਿੰਡੀ ਕਾਲਿੰਗ ਦੀ ਕਾਮੇਡੀ 'ਤੇ ਵੀ ਹੱਸਦੇ ਹਾਂ ਕਿਉਂਕਿ ਭਾਰਤ ਸਾਡੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਜੀਵਨ ਦਾ ਇਕ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ

ਤੁਹਾਨੂੰ ਸ਼ੁਭ ਕਾਮਨਾਵਾਂ ਦੇਣ ਲਈ ਵ੍ਰਾਈਟ ਹਾਊਸ ਦੇ ਲਾਅਨ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਸਨ।' ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਪਿਤਾ 14 ਡਾਲਰ ਅਤੇ ਬੱਸ ਦੀ ਟਿਕਟ ਨਾਲ ਅਮਰੀਕਾ ਆਇਆ ਸੀ,

ਕੋਚੇਲਾ 'ਚ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਪਹਿਲਾ ਪੰਜਾਬੀ ਗਾਇਕ

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ: ਐਂਟਨੀ ਬਲਿੰਕਨ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਗਾਇਕ ਦੇ ਮਾਣ ਵਿਚ ਕਹੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਿਲਜੀਤ ਵੀ ਖਾਸਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਇਆ। ਉਸ ਨੇ ਇੰਸਟਾਗਰਾਮ 'ਤੇ ਬਲਿੰਕਨ ਦੇ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਦੀ ਇਹ ਕਲਿੱਪ ਵੀ ਸਾਂਝੀ ਕੀਤੀ। ਦੱਸਣਾ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦਿਲਜੀਤ ਨੇ ਇਸ ਸਾਲ ਅਪਰੈਲ ਵਿਚ ਕੋਚੇਲਾ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਤੇ ਉਹ ਇਹ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਪਹਿਲਾ ਪੰਜਾਬੀ ਗਾਇਕ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਦਿਲਜੀਤ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿਚ ਨੈੱਟਫਲਿਕਸ ਦੀ ਫਿਲਮ 'ਚਮਕੀਲਾ' ਵਿਚ ਦਿਖਾਈ ਦੇਵੇਗਾ ਜਿਸ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਨ ਇਮਤਿਆਜ਼ ਅਲੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹ ਫਿਲਮ ਪੰਜਾਬੀ ਗਾਇਕ ਰੋਕਸਟਾਰ ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਚਮਕੀਲਾ ਦੀ ਸੱਚੀ ਕਹਾਣੀ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ 27 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਹੱਤਿਆ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ।

ਉਹ ਭਾਰਤ 'ਚ ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਭਾਰਤੀ-ਅਮਰੀਕੀ ਸਫੀਰ ਬਣ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਬਲਿੰਕਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅੱਜ ਰਿਚਰਡ ਰਾਹੁਲ ਵਰਮਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਅਤੇ ਵਸੀਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਉਪ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਵਜੋਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨਿਭਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਹ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ 'ਚ ਵੱਡੇ ਰੁਤਬੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਵਾਲਾ

ਭਾਰਤੀ-ਅਮਰੀਕੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਲੰਧਰ ਤੋਂ ਆਏ ਪਰਵਾਸੀ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿਭਾਗ 'ਚ ਤਰੱਕੀ ਕਰਨ ਜਾਂ ਚਾਹ ਵੇਚਣ ਵਾਲੇ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਬਣਨ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਇਸ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕੀ ਜਾਂ ਭਾਰਤੀ ਸੁਪਨਾ ਆਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਜਨਰਲ ਇਜਲਾਸ 'ਚ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸੋਧ ਬਿੱਲ ਰੱਦ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਹੁੰਦੇ ਕੀਰਤਨ ਦੇ ਪ੍ਰਸਾਰਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸੋਧ ਬਿੱਲ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਜਨਰਲ ਇਜਲਾਸ ਵਿਚ ਸਮੂਹ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਸਰਬਸਮਤੀ ਅਤੇ ਇਕਸੁਰ ਨਾਲ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਥੇ ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ ਸਮੁੰਦਰੀ ਹਾਲ ਵਿਚ ਇਕ ਨੁਕਾਤੀ ਏਜੰਡਾ 'ਤੇ ਸੱਦੇ ਹੰਗਾਮੀ ਜਨਰਲ ਇਜਲਾਸ ਵਿਚ ਇਹ ਮਤਾ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਐਡਵੋਕੇਟ ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧਾਮੀ ਨੇ ਪੜ੍ਹਿਆ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਹਾਲ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਸਮੂਹ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਇਕਸੁਰ ਨਾਲ ਜੈਕਾਰਿਆਂ ਦੀ ਗੂੰਜ ਵਿਚ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦਿੱਤੀ।

ਇਸ ਮਤੇ ਰਾਹੀਂ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਧਾਰਮਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਦਖਲ ਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਸਖਤ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਬਿੱਲ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲਵੇ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਮੋਰਚਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਵੀ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਬਿੱਲ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ

ਸੁਪਰੀਮੋ ਅਤੇ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਅਰਵਿੰਦ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ 'ਤੇ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਅੰਤਰਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਇਸ ਬਿੱਲ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਐਡਵੋਕੇਟ ਧਾਮੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਜਵਾਹਰ ਲਾਲ ਨਹਿਰੂ ਵਿਚਾਲੇ ਸਮਝੌਤੇ ਤਹਿਤ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਜਨਰਲ ਹਾਊਸ ਦੇ ਦੋ ਤਿਹਾਈ ਬਹੁਮਤ ਨਾਲ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ

ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਸਥਾ 'ਚ ਸਰਕਾਰ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੀ: ਸਿਮਰਨਜੀਤ ਮਾਨ

ਫਤਹਿਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ: ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਤੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਮੈਂਬਰ ਸਿਮਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਤਿੰਨ ਮੈਂਬਰੀ ਵਫਦ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਰਾਜਪਾਲ ਨੂੰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਜ਼ਬਰੀ ਦਖਲ ਖਿਲਾਫ ਮੰਗ ਪੱਤਰ ਦਿੱਤਾ। ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਰਾਜ ਸਮੇਂ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਇਤਿਹਾਸਿਕ ਗੁਰੂ ਘਰਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨੂੰ ਸੁਚਾਰੂ ਢੰਗ ਨਾਲ ਚਲਾਉਣ ਹਿੱਤ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ 1925 ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆਇਆ ਸੀ ਤੇ ਇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਚ ਸਪਸ਼ਟ ਦਰਜ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਗੁਰੂ ਘਰਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਇਸ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਪਲੇਟਫਾਰਮ 'ਤੇ ਚੁਣੇ ਗਏ ਸਿੱਖ ਹੀ ਇਸ ਦੀ ਦੇਖ ਰੇਖ ਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨਗੇ ਜਿਸ ਵਿਚ ਹਕੂਮਤ ਦੀ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ।

ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ 'ਸਿੰਘ' ਲਾਉਣ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਇਜਲਾਸ ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਸਿੰਘ ਸ਼ਬਦ ਲਾਉਣ 'ਤੇ ਵੀ ਇਤਰਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਮਤੇ ਰਾਹੀਂ ਇਹ ਮੰਗ ਵੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਦਾੜੀ ਅਤੇ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ ਕਰਨ ਲਈ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਭਗਤ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦਾ ਨਾਂ ਗੈਰ ਸਤਿਕਾਰਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਲਾਏ ਜਾਣ ਖਿਲਾਫ ਵਿਧਾਇਕ ਬੁੱਧ ਰਾਮ ਜਨਤਕ ਮੁਆਫੀ ਮੰਗਣ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿੱਖ ਧਾਰਮਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਦਖਲ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਇਹ ਸਿੱਖ ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ ਅੱਗੇ ਵੀ ਜਾਰੀ ਰੱਖੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਜਨਰਲ ਇਜਲਾਸ ਵਿਚ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਰਖਬੀਰ ਸਿੰਘ, ਤਖਤ ਕੇਸਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਸੁਲਤਾਨ ਸਿੰਘ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ। ਇਜਲਾਸ ਵਿਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਧਿਰਾਂ ਅਤੇ ਧੜਿਆਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ।

ਗਿਆਨੀ ਸੁਲਤਾਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਤਖਤ ਸ੍ਰੀ ਕੇਸਗੜ੍ਹ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਦਾ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲਿਆ

ਸ੍ਰੀ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ: ਤਖਤ ਸ੍ਰੀ ਕੇਸਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਨਵ-ਨਿਯੁਕਤ ਜਥੇਦਾਰ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਗਿਆਨੀ ਸੁਲਤਾਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪੰਥਕ ਰਵਾਇਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਜਥੇਦਾਰ ਵਜੋਂ ਸੇਵਾ ਸੰਭਾਲ ਲਈ। ਤਖਤ ਸ੍ਰੀ ਕੇਸਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਹੋਏ ਸੇਵਾ ਸੰਭਾਲ ਸਮਾਗਮ ਮੌਕੇ ਸਕੱਤਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ 16 ਜੂਨ ਦੀ ਅੰਤਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਇਕੱਤਰਤਾ ਦਾ ਮਤਾ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸੁਣਾਇਆ। ਇਸ ਉਪਰੰਤ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਰਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਤਖਤ ਸ੍ਰੀ ਕੇਸਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਵਜੋਂ ਗਿਆਨੀ

ਸੁਲਤਾਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਮ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪੰਥਕ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਅਤੇ ਸੰਗਤ ਨੇ ਜੈਕਾਰਿਆਂ ਦੀ ਗੂੰਜ ਵਿਚ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਐਡਵੋਕੇਟ ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧਾਮੀ, ਦਮਦਮੀ ਟਕਸਾਲ ਦੇ ਮੁਖੀ ਬਾਬਾ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਪੰਥ ਅਕਾਲੀ ਬੁੱਢਾ ਦਲ ਦੇ ਮੁਖੀ ਬਾਬਾ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ 96 ਕਰੋੜੀ ਵੱਲੋਂ ਬਾਬਾ ਮਲੂਕ ਸਿੰਘ, ਤਰਨਾ ਦਲ ਹਰੀਆਂ ਵੇਲਾਂ ਦੇ ਮੁਖੀ ਬਾਬਾ ਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘ ਆਦਿ ਨੇ ਜਥੇਦਾਰ ਸੁਲਤਾਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਦਸਤਾਰਾਂ ਤੇ ਸਿਰੋਪਾਓਂ ਭੇਟ ਕੀਤੇ।

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਥਲ ਸੈਨਾ ਮੁਖੀ ਕੋਲ ਸਿੱਖ ਮਸਲੇ ਚੁੱਕੇ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਭਾਰਤੀ ਫੌਜ ਦੇ ਮੁਖੀ ਜਨਰਲ ਮਨੋਜ ਪਾਂਡੇ ਨੇ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਨਤਮਸਤਕ ਹੋ ਕੇ ਗੁਰੂ ਘਰ ਪ੍ਰਤੀ ਸ਼ਰਧਾ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਰੁਣਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਮੈਚੂਕਾ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚਲਾ ਇਤਿਹਾਸਕ ਗੁਰਦੁਆਰਾ, ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੇਠ ਸੀ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਉਥੋਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਬੇਧਰਮ ਅਸਥਾਨ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਬਾਰੇ ਵੀ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ।

ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਮਨੋਜ ਪਾਂਡੇ ਦੀ ਪਤਨੀ ਅਰਚਨਾ ਪਾਂਡੇ ਅਤੇ ਬ੍ਰਿਗੇਡੀਅਰ ਸੀ.ਬੀ.ਕੇ. ਬੈਨਰਜੀ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਮੌਜੂਦ ਸਨ। ਜਨਰਲ ਪਾਂਡੇ ਨੂੰ ਸੱਚਖੰਡ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਨਤਮਸਤਕ ਹੋਣ ਮੌਕੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੀਤ ਸਕੱਤਰ ਸਾਹਬਜੀ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸੂਚਨਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੀ ਮਰਿਆਦਾ, ਸਿੱਖ ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ ਅਤੇ ਇੱਥੇ ਸਥਿਤ ਅਸਥਾਨਾਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਇਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਲਈ ਕੀਰਤਨ ਸਰਵਣ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਵਿਖੇ ਸ਼ਰਧਾ ਪ੍ਰਗਟਾਈ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਫੌਜ ਮੁਖੀ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ

ਐਡਵੋਕੇਟ ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ ਸਿਆਲਕਾ ਤੇ ਹੋਰਾਂ ਨੇ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਐਡਵੋਕੇਟ ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ ਸਿਆਲਕਾ ਨੇ ਫੌਜ ਮੁਖੀ ਦਾ ਧਿਆਨ ਕੁਝ ਸਿੱਖ ਮਸਲਿਆਂ ਵੱਲ ਵੀ ਦਿਵਾਇਆ। ਫੌਜ ਮੁਖੀ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਨਤਮਸਤਕ ਹੋਣ ਵੇਲੇ ਦੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਯਾਤਰੂ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ਦਰਜ ਕਰਦਿਆਂ ਲਿਖਿਆ, "ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਮੱਥਾ ਟੇਕਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਦਾ ਆਸ਼ੀਰਵਾਦ ਲੈਣ ਦਾ ਸੁਭਾਗ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜ ਦੇ ਸਾਰੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਬਖਸ਼ਣ।"

ਕੇਂਦਰ ਨੇ ਸਿੱਖ ਕਤਲੇਆਮ ਦੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਭੇਜਿਆ: ਸ਼ੇਖਾਵਤ

ਮਾਨਸਾ: ਕੇਂਦਰੀ ਜਲ ਸ਼ਕਤੀ ਮੰਤਰੀ ਗਜੇਂਦਰ ਸਿੰਘ ਸ਼ੇਖਾਵਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਪੰਜਾਬ ਹਿਤੈਸ਼ੀ ਹੈ। ਇਸ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 1984 ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਕਤਲੇਆਮ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹਾਂ 'ਚ ਭੇਜਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸੇ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਹੀ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਲਾਂਘਾ ਖੋਲ੍ਹਣ, ਗੁਰੂ ਘਰਾਂ ਦੇ ਲੰਗਰ ਤੋਂ ਟੈਕਸ ਹਟਾਉਣ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਕਾਲੀ ਸੂਚੀ ਖਤਮ ਕਰਨ ਵਰਗੇ ਫੈਸਲੇ ਲਏ ਹਨ। ਸ਼ੇਖਾਵਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭਾਰਤ ਦਾ ਨਾਮ

ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਹੋਰ ਉੱਚਾ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਪੈਸਾ ਲਾਉਣ ਨੂੰ

ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਵਧਿਆ ਹੈ। ਵਪਾਰਕ ਖੇਤਰ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਇਸ ਦਾ ਲਾਭ ਪੁੱਜਿਆ ਹੈ। ਸ਼ੇਖਾਵਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਕੋਈ ਪ੍ਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਅਸਲ ਮੁੱਦਿਆਂ ਤੋਂ ਭਟਕਾ ਕੇ ਪੰਜ ਸਾਲ ਕੱਢਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਸਿਰਫ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਬਾਜ਼ੀ ਆਸਰੇ ਕੰਮ ਚਲਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਨੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿਚ ਗਲਤ ਬਿਆਨਬਾਜ਼ੀ ਕਰ ਕੇ ਮਰਿਆਦਾ ਭੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਮੁਸੇਵਾਲਾ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਇਨਸਾਫ ਵਾਸਤੇ ਅਪੀਲ-ਦਲੀਲ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ

ਮਾਨਸਾ: ਮਰਹੂਮ ਪੰਜਾਬੀ ਗਾਇਕ ਸਿੰਧੂ ਮੁਸੇਵਾਲਾ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੇ ਹੁਣ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਪੁੱਤ ਦੇ ਕਤਲ ਲਈ ਇਨਸਾਫ ਵਾਸਤੇ ਅਪੀਲ-ਦਲੀਲ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਬਲਕੋਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਚਰਨ ਕੌਰ ਨੇ ਇਕੱਠ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਰਕਾਰ ਸਾਹਮਣੇ ਰੋ ਕੇ, ਹੱਥ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਅਪੀਲਾਂ ਕਰਕੇ ਵੇਖ ਲਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਨਸਾਫ ਦਾ ਕੋਈ ਹੁੰਗਾਰਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ

ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਨਸਾਫ ਲਈ ਸਿਰਫ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਉਤੇ 'ਡੋਰਾ' ਛੱਡ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸਮੇਤ ਸਾਰੀ ਕੈਬਨਿਟ ਤੋਂ ਝੋਲੀ ਅੱਡ ਕੇ ਇਨਸਾਫ ਲਈ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ, ਪਰ ਹੁਣ ਤੱਕ ਕਿਸੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਾਂਗ ਨਹੀਂ ਫੜੀ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਚਰਨ ਕੌਰ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਹ ਰੱਬ ਅੱਗੇ ਅਰਦਾਸ ਕਰਨ ਕਿ ਸਿੰਧੂ ਮੁਸੇਵਾਲਾ ਨੂੰ ਇਨਸਾਫ ਮਿਲੇ।

ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ 'ਚ ਆਪਮੁਹਾਰੇ ਸੋਧ ਕਰਨਾ ਖਤਰਨਾਕ ਪਰੰਪਰਾ: ਫੂਲਕਾ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ ਅਤੇ ਸਾਬਕਾ ਵਿਧਾਇਕ ਹਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਫੂਲਕਾ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸੋਧ ਬਿੱਲ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲਿਆ ਜਾਵੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ-1925 ਵਿਚ ਆਪਮੁਹਾਰੇ ਸੋਧ ਕਰਨਾ ਖਤਰਨਾਕ ਪਰੰਪਰਾ ਹੈ ਜੋ ਸਰਕਾਰਾਂ ਲਈ ਰਵਾਇਤ ਬਣ ਜਾਵੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੋਂ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਬਣਿਆ ਹੈ, ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਅੱਜ ਤੱਕ ਜਿੰਨੀਆਂ ਵੀ ਸੋਧਾਂ ਜਾਂ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ, ਉਹ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਜਾਂ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ ਹੋਈਆਂ ਹਨ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਖੁਦ

ਅਜਿਹੀ ਸੋਧ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 1958-59 ਵਿਚ ਇਕ ਵਾਰੀ ਇਕ ਤਬਦੀਲੀ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਉਸ ਵੇਲੇ ਸਿੱਖਾਂ ਵੱਲੋਂ ਵੱਡਾ ਵਿਰੋਧ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਨਹਿਰੂ-ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਸਮਝੌਤੇ ਵਿਚ ਇਹ ਤੈਅ ਹੋਇਆ ਸੀ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਮਤੇ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਸੋਧ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਪਰ ਮੌਜੂਦਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਆਪ ਮੁਹਾਰੇ ਸੋਧ ਕਰਕੇ ਖਤਰਨਾਕ ਪਰੰਪਰਾ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਫੂਲਕਾ ਨੇ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਅਤੇ ਪੜਵੇਤੇ ਸਿੱਖ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ, ਰਾਜਪਾਲ, ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਚਿੰਠੀਆਂ ਲਿਖਣ ਕਿ ਸਿੱਖ

ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਉਲੰਘਣਾ ਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਨਿੱਜੀਕਰਨ ਤੇ ਵਪਾਰੀਕਰਨ ਗਲਤ: ਕੰਗ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: 'ਆਪ' ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਬੁਲਾਰੇ ਮਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੰਗ ਨੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਵੱਲੋਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਨੂੰ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਕੋਨੇ-ਕੋਨੇ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਲਈ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਹੁੰਦੇ ਪ੍ਰਸਾਰਨ ਨੂੰ ਸਾਰਿਆਂ ਲਈ ਮੁਫਤ ਕਰਨ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਕੰਗ ਨੇ ਚੈਨਲ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਨਾ ਵੇਚਣ ਦੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦਾ ਖੰਡਨ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵਿਸ਼ਵ ਭਰ 'ਚ ਵੱਸਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਸਰਵਣ ਕਰਨ ਲਈ ਚੈਨਲ ਦੀ ਐਪ ਡਾਊਨਲੋਡ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਸਬਸਕ੍ਰਿਪਸ਼ਨ ਲੈਣ ਲਈ ਮਹੀਨਾਵਾਰ ਅਦਾਇਗੀ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ।

ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਹ ਸੋਧ ਕਰਕੇ ਬਦਲਾਂ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਬਲਕਿ ਬਦਲਾਂ ਨੂੰ ਆਕਸੀਜਨ ਦੇਣ ਦਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਬਦਲਾਂ ਕੋਲ ਹੁਣ ਤੱਕ ਕੋਈ ਮੁੱਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

ਸ਼ਨਿਚਰਵਾਰ, 1 ਜੁਲਾਈ, 2023

ਵੰਗਾਰ ਵਾਲੀ ਸਿਆਸਤ

ਭਾਰਤ ਦੀ ਕੇਂਦਰੀ ਸੱਤਾ ਉਤੇ ਪਿਛਲੇ ਨੌਂ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਕਾਬਜ਼ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਨੇ 2024 ਵਿਚ ਆ ਰਹੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਆਪਣੀ ਨੀਤੀਆਂ ਅਤੇ ਰਣਨੀਤੀਆਂ ਘੜਨੀਆਂ ਆਰੰਭ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ; ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਵਿਰੋਧੀ ਪਿਰ ਨੇ ਵੀ ਸਰਗਰਮੀ ਦਿਖਾਉਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਨੌਂ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਵਿਰੋਧੀ ਪਿਰ ਵਾਲੀਆਂ ਬਹੁਤੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਚਾਨਣ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੇ 2024 ਵਾਲੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਹਰਾਇਆ ਨਾ ਜਾ ਸਕਿਆ ਤਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਸੱਤਾਧਾਰੀ, ਵਿਰੋਧੀ ਪਿਰ ਨੂੰ ਉਠਣ ਜੋਗੀ ਵੀ ਨਾ ਛੱਡਣ। ਇਸੇ ਡਰ ਵਿਚੋਂ ਹੁਣ ਵਿਰੋਧੀ ਪਿਰ ਨੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਵੰਗਾਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਮੰਚ ਬਣਾਉਣ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਿਲਸਿਲੇ ਤਹਿਤ ਹੀ ਪਟਨਾ ਵਿਚ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਵਿਰੁੱਧ ਸਾਂਝਾ ਮੁਹਾਜ਼ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰੇ ਵਿਚ 15 ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਚੋਟੀ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਸ਼ਿਰਕਤ ਕੀਤੀ। ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਇਹ ਪਹਿਲਕਦਮੀ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਹੁਣ ਤਕ ਸਫਲ ਰਹੀ ਚੋਣ ਯਾਤਰਾ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦੇ ਯਤਨ ਵਜੋਂ ਬਹੁਤ ਅਹਿਮੀਅਤ ਰੱਖਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਕੰਮ ਹੈ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਕਠਿਨ ਪਰ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਹੋਈ ਹੈ, ਉਸ ਤੋਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਇਹ ਆਸ ਬੱਝ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਨਵਾਂ ਮੰਚ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਚੋਣ ਮੁਹਿੰਮ ਨੂੰ ਵੰਗਾਰੇਗਾ ਜ਼ਰੂਰ। ਇਹ ਵੀ ਯਾਦ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਤੱਥ ਹੈ ਕਿ 2014 ਦੀ ਜਿੱਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 2019 ਵਾਲੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੀਆਂ ਕੁੱਲ ਸੀਟਾਂ ਅਤੇ ਵੋਟਾਂ ਵਧੀਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਜਿੱਤਾਂ ਨੇ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀਆਂ, ਖ਼ਾਸ ਕਰ ਕੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਪੁਰਾਣੀ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਤਾਕਤ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਸ਼ੋਰਾ ਲਾਇਆ ਹੈ।

ਪਟਨਾ ਵਿਚ ਇਕੱਠੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਵਖਰੇਵੇਂ ਹਨ ਪਰ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਖਰੇਵਿਆਂ ਨੂੰ ਇਕ ਪਾਸੇ ਰੱਖਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਉਂਝ, ਕਈ ਵਖਰੇਵਿਆਂ ਦਾ ਪਰਛਾਵਾਂ ਮੀਟਿੰਗ 'ਤੇ ਪ੍ਰਤੱਖ ਦਿਖਾਈ ਦਿੱਤਾ। ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠਲੀ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਲੀ ਬਾਰੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਕਾਰਨ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਚਕਾਰ ਆਪਸੀ ਟਕਰਾਅਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਫਿਲਹਾਲ ਇਸ ਦਾ ਕੋਈ ਹੱਲ ਨਿੱਕਲਣਾ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆ ਰਿਹਾ। ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਪੰਜਾਬ ਇਕਾਈ ਇਹ ਪੱਖ ਰੱਖ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਪਾਰਟੀ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਲਗਾਤਾਰ ਜ਼ਲੀਲ ਕਰਨ 'ਤੇ ਉਤਰੀ ਹੋਈ ਹੈ ਤਾਂ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਦੇ ਮਸਲੇ ਉਤੇ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਸਾਥ ਕਿਉਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ? ਪਾਰਟੀ ਆਗੂ ਇਹ ਸਵਾਲ ਵੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿਚ ਧਾਰਾ 370 ਖਤਮ ਕਰ ਕੇ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ 'ਤੇ ਹੱਕਾਂ ਉਤੇ ਡਾਕਾ ਮਾਰਨ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕੀਤੀ ਸੀ ਤਾਂ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਉਸ ਵਕਤ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਸਾਥ ਕਿਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦਿੱਤਾ ਸੀ? ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਉਹੀ ਵਧੀਕੀ ਦਿੱਲੀ ਨਾਲ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਤਾਂ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਫੈਡਰਲ ਢਾਂਚੇ ਦਾ ਚੇਤਾ ਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਬੈਰ! ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਅਜਿਹੇ ਵਖਰੇਵਿਆਂ ਜਾਂ ਮੱਤਭੇਦਾਂ ਨੂੰ ਲਾਂਭੇ ਰੱਖ ਕੇ ਸਾਰੀਆਂ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਸਿਰ ਜੋੜਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਸੱਤਾ ਤੋਂ ਲਾਹਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਇਸ ਮਸਲੇ 'ਤੇ ਇਕਮਤ ਹਨ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਜਿਸ ਵੰਗ ਨਾਲ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਢਾਂਚਾ ਬਦਲ ਰਹੀ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਠੱਲ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਵਿਰੋਧੀ ਪਿਰ ਦੇ ਕਈ ਆਗੂਆਂ ਦੀ ਦਲੀਲ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪਹੁੰਚ ਵਿਚ ਲਚਕ ਲਿਆਉਣੀ ਪਵੇਗੀ ਤਾਂ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਡਟ ਕੇ ਟਾਕਰਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕੇ।

ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸਰਕਾਰਦਾ ਆਗੂ ਅਮਿਤ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਭਾਵੇਂ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਇਸ ਮੀਟਿੰਗ ਨੂੰ ਫੋਟੋ ਖਿਚਵਾਉਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਹੀ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਵਾਲੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਸਿਆਸੀ ਮੰਚ ਉਤੇ ਇਕੱਠੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਕਈ ਵਾਰ ਸਾਂਝੇ ਮੁਹਾਜ਼ ਵੀ ਬਣਾਉਂਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਈ ਪਾਰਟੀਆਂ, ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਰੁੱਧ ਸਾਂਝੇ ਮੁਹਾਜ਼ਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ ਪਰ ਬਦਲੇ ਹਾਲਾਤ ਹੁਣ ਵਿਰੋਧੀ ਪਿਰ ਤੋਂ ਵੱਖਰੀ ਪਹੁੰਚ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਕਹੱਕੀਕਤ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਬਹੁਤੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਉਹ ਹਨ ਜੋ ਸਿਰਫ ਜਿੱਤਣ ਖਾਤਰ ਚੋਣਾਂ ਲੜਦੀਆਂ ਆ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਮੁੱਖ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ- ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ, ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਲਿਹਾਜ਼ ਵੱਖਰੀ ਨਹੀਂ ਦਿਸਦੀ ਪਰ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਜਥੇਬੰਦੀ- ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਵੈਮਸੇਵਕ ਸੰਘ (ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ.), ਹਰ ਸੰਸਥਾ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਗੋਠੇ ਹੇਠ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਅਵਾਮ ਦੀ ਜ਼ਬਾਨਬੰਦੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਇਸ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਹੁਣ ਲੋੜ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਹੈ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਸੱਤਾ ਤੋਂ ਲਾਂਭੇ ਕਰਨ ਲਈ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਸਿਆਸੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਬਣਾ ਕੇ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਲੜੀਆਂ ਜਾਣ। ਸਿਰਫ ਇਸ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਹੀ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਵੰਡਪਾਊ ਤੇ ਮਾਰੂ ਸਿਆਸਤ ਨੂੰ ਭਾਂਜ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਹਾਲਾਤ ਇਹ ਹਨ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਧਨਾਵਾਂ/ਕਾਰੋਬਾਰੀਆ ਨੂੰ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਨਾਲ ਲੈਸ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਬਦਲੇ ਵਿਚ ਇਹ ਲੋਕ ਇਸ ਪਿਰ ਦੀ ਹਮਾਇਤ 'ਤੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਵਿਰੋਧੀ ਪਿਰ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਸਿਆਸੀਜ਼ਰੂਰ ਖੜਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਜੋ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਹਰ ਪੱਖ ਤੋਂ ਵੰਗਾਰ ਪਾਵੇ।

ਮਾਰੂ ਸਿਆਸਤ ਦੇ ਦੌਰ ਵਿਚ ਪਟਨਾ ਮੀਟਿੰਗ ਦੀ ਅਹਿਮੀਅਤ

ਪਟਨਾ ਵਿਚ 23 ਜੂਨ ਨੂੰ ਨਿਤੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਦੀ ਪਹਿਲਕਦਮੀ 'ਤੇ ਭਾਜਪਾ ਵਿਰੋਧੀ 15 ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਹੋਈ ਮੀਟਿੰਗ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪੱਖਾਂ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰਦਿਆਂ ਇਸ ਦੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਸਮਝਣੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਭਾਜਪਾ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਇਸ ਇਕੱਤਰਤਾ ਦੌਰਾਨ 'ਆਪ' ਵੱਲੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਅੰਗੇ ਰੱਖੀ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਵਾਲੀ ਸ਼ਰਤ ਨੇ ਭਾਵੇਂ ਮਾਹੌਲ ਨੂੰ ਬੋਝਾ ਬਦਰੰਗ ਜਿਹਾ ਕੀਤਾ ਪਰ ਕੁੱਲ ਮਿਲਾ ਕੇ ਇਸ ਮੀਟਿੰਗ ਨੇ ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਦਿੱਤਾ ਕਿ 2024 ਦੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਭਾਜਪਾ ਖਿਲਾਫ ਸਾਂਝਾ ਮੁਹਾਜ਼ ਬਣਨ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਮੌਜੂਦ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ 15 ਪਾਰਟੀਆਂ ਜਨਤਾ ਦਲ (ਯੂ.), ਆਰ.ਜੇ.ਡੀ., ਕਾਂਗਰਸ, ਟੀ.ਐਮ.ਸੀ., ਡੀ.ਐਮ.ਕੇ., ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਪਾਰਟੀ, ਐਨ.ਸੀ.ਪੀ., ਸ਼ਿਵ

15 ਪਾਰਟੀਆਂ ਜਨਤਾ ਦਲ (ਯੂ.), ਆਰ.ਜੇ.ਡੀ., ਕਾਂਗਰਸ, ਟੀ.ਐਮ.ਸੀ., ਡੀ.ਐਮ.ਕੇ., ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਪਾਰਟੀ, ਐਨ.ਸੀ.ਪੀ., ਸ਼ਿਵ

ਨਵਕਿਰਨ ਸਿੰਘ ਪੱਤੀ

ਈਮੇਲ: n4navkiran@gmail.com

ਸੈਨਾ (ਠਾਕਰੇ), ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ, ਜੇ.ਐਮ.ਐਮ., ਨੈਸ਼ਨਲ ਕਾਨਫਰੰਸ, ਪੀ.ਡੀ.ਪੀ., ਸੀ.ਪੀ.ਆਈ.(ਐਮ.), ਸੀ.ਪੀ.ਆਈ. ਅਤੇ ਸੀ.ਪੀ.ਆਈ.(ਐਮ.ਐਲ.)-ਲਿਬਰੇਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਹੁਣ ਅਗਲੀ ਰਣਨੀਤੀ ਘੜਨ ਲਈ ਜੁਲਾਈ ਦੇ ਦੂਜੇ ਹਫਤੇ ਸ਼ਿਮਲਾ ਵਿਚ ਮੀਟਿੰਗ ਰੱਖੀ ਗਈ ਹੈ।

ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਪਟਨਾ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਈਆਂ 15 ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਲਿਬਰੇਸ਼ਨ ਵਰਗੀਆਂ ਇੱਕ-ਦੋ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਬਾਕੀ ਸਭ ਦਾ ਕਿਰਦਾਰ ਲੋਕ ਵਿਰੋਧੀ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਜਿਹੜੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਖੁਦ 'ਸੱਤਾ' ਵਿਚ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਘਰਾਣਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਲਈ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤੇ ਹੁਣ ਵੀ ਇਹਨਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਭਾਜਪਾ ਖਿਲਾਫ ਬਦਲ ਉਸਾਰਨ ਦਾ ਇੱਕੋ-ਇੱਕ ਮੰਤਵ ਖੁਦ 'ਸੱਤਾ' ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਬਣਨਾ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਸਮਝਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗੱਠਜੋੜ ਰਾਹੀਂ ਫਾਸ਼ੀਵਾਦ ਨੂੰ ਹਰਾਉਣਾ ਸੋਧ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂਕਿ ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਨੇ 'ਸੱਤਾ' ਦੇ ਹਰ ਅਦਾਰੇ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਵਰਕਰ ਫਿੱਟ ਕਰ ਲਏ ਹਨ ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਭਾਜਪਾ ਵਰਗੀ ਹਕੂਮਤ ਖਿਲਾਫ ਉਸਰ ਰਹੇ ਗੱਠਜੋੜ ਦੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਸਮਝਣੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਪਟਨਾ ਵਿਚ ਮੀਟਿੰਗ ਰੱਖਣ ਦੇ ਦੋ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਸਨ: ਪਹਿਲਾ ਇਹ ਕਿ ਮੀਟਿੰਗ ਦਾ ਕਰਤਾ-ਧਰਤਾ ਨਿਤੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਸੀ, ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਵਿਚ ਮੀਟਿੰਗ ਹੋਈ; ਦੂਜਾ ਇਹ ਕਿ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਖਿਲਾਫ ਜੈ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਨਰਾਇਣ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੇ 'ਸੰਪੂਰਨ ਕ੍ਰਾਂਤੀ' ਅੰਦੋਲਨ ਦਾ ਧੁਰਾ ਬਿਹਾਰ ਬਣਿਆ ਸੀ। ਇਸੇ ਕਰ ਕੇ ਉਸ ਦਿਨ ਐਨ.ਸੀ.ਪੀ. ਮੁਖੀ ਸ਼ਰਦ ਪਵਾਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ 'ਜੈ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੇ ਅੰਦੋਲਨ ਵਾਂਗ ਸਾਡੇ ਸਾਂਝੇ ਫਰੰਟ ਨੂੰ ਵੀ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਆਸ਼ੀਰਵਾਦ ਮਿਲੇਗਾ।' ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਸ ਅੰਦੋਲਨ ਨੇ ਕਿੰਨੀ ਕੁ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਲਿਆਂਦੀ, ਉਹ ਸਭ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੈ। ਉਸ ਅੰਦੋਲਨ ਦੀ ਪੈਦਾਇਸ਼ ਲਾਠੂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਯਾਦਵ ਵਰਗੇ ਲੀਡਰਾਂ ਨੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੀਆਂ ਹੱਦਾਂ ਟੋਪੀਆਂ ਹਨ।

ਭਾਰਤ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕੌਮਾਂ, ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਸਮੂਹ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਹਰ ਖਿੱਤੇ ਦੀ ਆਪਣੀ ਬੋਲੀ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਰ ਕੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਖੇਤਰੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਬੜੀ ਅਹਿਮ ਰਹੀ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਵੱਲੋਂ ਬੋਧੀ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਖਿਲਾਫ ਵੀ ਖੇਤਰੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਅਹਿਮ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ ਸੀ। ਹੁਣ ਜਦ ਭਾਜਪਾ ਤੇ ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਵੱਲੋਂ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਹਿੰਦੂਵਾਦ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਕਰਦਿਆਂ ਧਰਮ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਧਰਵੀਕਰਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹਿੰਦੂਵਾਦ

ਫਾਸ਼ੀਵਾਦ ਦੇ ਏਜੰਡੇ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦਿਆਂ ਭਾਜਪਾ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਅਜਿਹਾ ਮਾਹੌਲ ਸਿਰਜ ਰਹੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਧਾਰਮਿਕ ਘੱਟਗਿਣਤੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਖਾਸਕਰ ਮੁਸਲਿਮ ਭਾਈਚਾਰਾ ਅਸਹਿਜ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਖਿਲਾਫ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਾਂਝਾ ਮੁਹਾਜ਼ ਖੜਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਮੀਟਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਦੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਮਮਤਾ ਬੈਨਰਜੀ ਦੇ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਹਕੀਕਤ ਹਨ ਕਿ 'ਜੇ ਇਸ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹ ਸਰਕਾਰ (ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ) ਦੀ ਐਤਕੀ ਵਾਪਸੀ ਹੋਈ ਤਾਂ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਕੋਈ ਚੋਣਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੀਆਂ' ਅਸਲ ਵਿਚ ਇਹ ਕਈ ਵਾਰ ਸਿੱਧ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਖਿਲਾਫ ਤੱਤੋਂ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਕੱਟੜ ਵਿਰੋਧੀ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ

ਵਾਲੇ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਜਾਣੇ-ਅਣਜਾਣੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿਚ ਭੁਗਤਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਭਾਜਪਾ ਦਾ ਕੱਟੜ ਵਿਰੋਧੀ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਸਦ-ਉਦ-ਦੀਨ ਓਵੈਸੀ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿਚ ਭੁਗਤਦੀ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਗੁਜਰਾਤ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਤੀਜੀ ਪਿਰ ਵਜੋਂ ਚੋਣ ਲੜਨਾ ਭਾਜਪਾ ਵਿਰੋਧੀ ਵੋਟਰਾਂ ਨੂੰ ਦੋ ਥਾਂ ਵੰਡਣ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿਚ 'ਆਪ' ਦੀ ਚੋਣ ਮੁਹਿੰਮ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੇਕ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਲੱਗਿਆ ਹੈ।

ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਕਨਵੀਨਰ ਅਰਵਿੰਦ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਤੇ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਪਟਨਾ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਤਾਂ ਹੋਏ ਪਰ ਪਟਨਾ ਮੀਟਿੰਗ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਦੀ ਇੱਛਾ ਸੀ ਕਿ ਮੀਟਿੰਗ ਉਪਰੰਤ ਭਾਜਪਾ ਖਿਲਾਫ ਹਮਲਾਵਰ ਮਾਹੌਲ ਵਾਲੀ ਪ੍ਰੈੱਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਪਰ ਪ੍ਰੈੱਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ 'ਆਪ' ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਤਾਮਿਲ ਨਾਡੂ ਦਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਐਮ.ਕੇ. ਸਟਾਲਿਨ ਉੱਥੋਂ ਤੁਰਦੇ ਬਣੇ। ਅਰਵਿੰਦ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦਿੱਲੀ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਜਨਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਸਟੈਂਡ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰੇ। ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਨੇ ਸਾਫ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਜੇ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਲਈ ਵਿਰੋਧੀ ਪਿਰਾਂ ਦੀਆਂ ਭਵਿੱਖੀ ਬੈਠਕਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। 'ਆਪ' ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਪੈਂਫਲੈਟ-ਕਮ-ਪ੍ਰੈੱਸ ਨੋਟ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਲਿਆਂਦਾ 'ਕਾਲਾ ਆਰਡੀਨੈਂਸ' ਸਿਰਫ ਦਿੱਲੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਲੋਕਤੰਤਰਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਖੋਹਦਾ ਬਲਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਲੋਕਤੰਤਰ ਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਲਈ ਖਤਰਾ ਹੈ। 'ਆਪ' ਅਨੁਸਾਰ ਪਟਨਾ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ 15 ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚੋਂ 12 ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਰਾਜ ਸਭਾ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦਾ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ 11 ਨੇ 'ਆਪ' ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਪਰ ਹੁਣ ਕਾਂਗਰਸ ਤੋਂ ਅਕਰੇ ਕਿ ਉਹ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਜਨਤਾ ਨਾਲ ਹੈ ਜਾਂ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਹੈ?

ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਬਾਰੇ ਸਿਧਾਂਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ 'ਆਪ' ਦੀ ਗੱਲ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਸੰਘੀ ਢਾਂਚੇ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਹੈ ਤੇ ਇਹ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ 'ਤੇ ਹਮਲੇ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਤਾਕਤਾਂ ਦੇ ਕੇਂਦਰੀਕਰਨ ਖਿਲਾਫ ਹੈ ਪਰ ਹੁਣ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦਾ ਪਾਠ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਵਾਲੀ 'ਆਪ' ਜਦ ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਵੱਧ ਅਧਿਕਾਰ ਖੋਹ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਯੂ.ਟੀ. ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿਚ ਖੜ੍ਹ ਗਈ ਸੀ।

ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਰਹੀਆਂ ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵੀ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕੁਚਲਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸਿਆਸੀ ਗਿਣਤੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸਟੈਂਡ ਨਾ ਲਏ ਪਰ 'ਆਪ' ਜਿਵੇਂ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ

ਏਕਤਾ ਲਈ ਸ਼ਰਤ ਵਜੋਂ ਲਿਆ ਰਹੀ ਹੈ, ਉਸ ਤੋਂ 'ਆਪ' ਦੀ ਮਨਸ਼ਾ ਵੀ ਸ਼ੱਕੀ ਜਾਪ ਰਹੀ ਹੈ।

ਅੰਦਰੂਨੀ ਸੰਕਟ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਹੀ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਆਪਣੇ ਸਿਆਸੀ ਆਧਾਰ ਨੂੰ ਲਗਾਤਾਰ ਖੋਰਾ ਲਗਾ ਰਹੀ ਹੈ। 'ਆਪ' ਦਾ ਮੰਤਵ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਹਾਸਲ ਕਰਨਾ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। 2014 ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ 2019 ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਹਾਲਤ ਹੋਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪਤਲੀ ਪਈ ਸੀ। 2019 ਦੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ 38 ਫੀਸਦ ਵੋਟਾਂ ਪਈਆਂ ਸਨ ਜਦਕਿ ਦੂਜੇ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਰਹੀ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ 20 ਫੀਸਦ ਵੋਟਾਂ ਪਈਆਂ ਸਨ। ਇਹ ਤੱਥ ਹੀ ਹੈ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਵਿਰੋਧੀ ਪਿਰ ਵਾਲੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਤੇ ਹੁਣ ਉਸ ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਵਰਗੀ ਸਾਧਨ-ਸੰਪਨ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਵਿਚ ਮੋਦੀ ਵਰਗੀ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹ ਹਕੂਮਤ ਖਿਲਾਫ ਸਾਂਝਾ ਗੱਠਜੋੜ ਬਣਨ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਪਈਆਂ ਹਨ।

ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਦੋ ਰਾਵਾਂ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਸ ਗੱਠਜੋੜ ਦਾ ਕਰਤਾ-ਧਰਤਾ ਨਿਤੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਕੋਈ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਵਿਅਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਬਲਕਿ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਯੂ-ਟਰਨ ਮਾਰਨ ਲਈ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੈ। 2015 ਵਿਚ ਨਿਤੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਭਾਜਪਾ ਖਿਲਾਫ ਮਹਾਂ-ਗੱਠਜੋੜ ਬਣਾ ਕੇ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਟੱਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਪਰ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਉਹੀ ਨਿਤੀਸ਼ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਗੋਦੀ ਵਿਚ ਜਾ ਬੈਠਾ ਸੀ। 2019 ਦੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਸਮੇਂ ਇਸ ਨੇ ਮੋਦੀ ਏਜੰਡੇ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਹਵਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਇਸੇ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਸਾਂਝ ਭਿਆਲੀ ਦੌਰਾਨ ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਬਿਹਾਰ ਦੀਆਂ 40 ਵਿਚੋਂ 39 ਸੀਟਾਂ 'ਤੇ ਚੂੰਡਾ ਫੇਰ ਜਿੱਤ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਜਾਹਿਰ ਹੈ ਕਿ ਨਿਤੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਨੂੰ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਫਿਰਕੂ ਏਜੰਡੇ ਤੋਂ ਕੋਈ ਸਮੱਸਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ ਬਲਕਿ ਉਹ ਤਾਂ 'ਸੱਤਾ' ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਬਣਨ ਦੀ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਲਤਾਈ ਲੜ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਜਦ ਤੋਂ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਸੱਤਾ ਵਿਚ ਆਈ ਹੈ, ਤਦ ਤੋਂ ਲੋਕ ਪੱਖੀ ਪਿਰਾਂ ਤਾਂ ਸਰਕਾਰ ਖਿਲਾਫ ਤਿੱਖੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਲੜ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀਆਂ ਰਾਹੀਂ, ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੀ ਦਲਦਲ ਵਿਚ ਡੁੱਬੀਆਂ ਵਿਰੋਧੀ ਅਤੇ ਖੇਤਰੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਬਾਂਹ ਮਰੋੜ ਰੱਖੀ ਹੈ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਹ ਸਰਕਾਰ ਖਿਲਾਫ ਸੰਘਰਸ਼ ਤਾਂ ਕੀ ਕਰਨਾ, ਮੀਡੀਆ ਵਿਚ ਬੋਲਣ ਤੋਂ ਵੀ ਇਜ਼ਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਕਈ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿਚ ਲੀਡਰਾਂ ਦੀ ਖਰੀਦੋ-ਫਰੋਖਤ ਰਾਹੀਂ ਵੀ ਸਰਕਾਰਾਂ ਬਣਾਈਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਸ਼ਿਮਲਾ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਵੀ 15 ਪਾਰਟੀਆਂ ਹੀ ਪਹੁੰਚਣ। ਇਹ ਤੱਥ ਹੈ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਕਈ ਖੇਤਰੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਭਾਜਪਾ ਵਿਰੋਧੀ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਤਾਂ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਉਹ ਭਾਜਪਾ ਦਾ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੋਹ ਕੇ ਬਚਦੇ ਹਨ। ਖੱਬੇ ਪੱਖੀ ਸੰਸਦੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵੀ ਬਿੱਲੀ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕਬੂਤਰ ਵੱਲੋਂ ਅੱਖਾਂ ਮੀਚ ਲੈਣ ਵਾਲੀ ਕਹਾਣੀ ਦੀਆਂ ਪਾਤਰ ਬਣੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ।

ਕਈ ਪਾਰਟੀਆਂ ਪਟਨਾ ਮੀਟਿੰਗ ਤੋਂ ਕਿਨਾਰਾ ਕਰ ਗਈਆਂ ਜਿਵੇਂ ਤਿਲੰਗਾਨਾ ਦੀ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਪਾਰਟੀ ਭਾਰਤੀ ਰਾਸ਼ਟਰ ਸਮਿਤੀ (ਬੀ.ਆਰ.ਐਸ.) ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੇ. ਚੰਦਰਸ਼ੇਖਰ ਰਾਓ, ਉਤੀਸਾ ਦੀ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਪਿਰ ਬੀਜੂ ਜਨਤਾ ਦਲ (ਬੀ.ਜੇ.ਡੀ.) ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬੀਜੂ ਪਟਨਾਇਕ, ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਪਿਰ ਵਾਈ.ਐਸ.ਆਰ. ਕਾਂਗਰਸ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵਾਈ.ਐਸ. ਜਗਨਮੋਹਨ ਰੈੱਡੀ, ਬਹੁਜਨ ਸਮਾਜ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਮੁਖੀ ਤੇ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਮਾਇਆਵਤੀ, ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਲੋਕ ਦਲ ਦੇ ਮੁਖੀ ਜੈਯੰਤ ਚੌਧਰੀ ਆਦਿ।

ਨਿਤੀਸ਼, ਰਾਹੁਲ, ਮਮਤਾ ਵਰਗੀਆਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਬਣਨ ਵਾਲੇ ਗੱਠਜੋੜ ਤੋਂ ਕਿਸੇ 'ਬਦਲਾਅ' ਦੀ ਆਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਪਰ ਇੱਕ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹ ਹਕੂਮਤ ਖਿਲਾਫ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗੱਠਜੋੜ ਅਹਿਮ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਵਰਗੀ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹ ਹਕੂਮਤ ਦਾ ਠੋਸ ਬਦਲ ਇਨਕਲਾਬੀ ਸੱਤਾ ਤਬਦੀਲੀ ਹੀ ਹੋਵੇਗੀ ਪਰ ਮੌਕੇ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗੱਠਜੋੜ ਦੀ ਵੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਠਾਹ-ਸੋਟਾ -ਚਾਚਾ ਬੋਲਿਹਾਜ਼

ਗਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਨਮਾਨ

ਲਈਏ ਦੇਖ ਇਤਹਾਸ ਦੇ ਫੋਲ ਵਰਕੇ ਪਹਿਲੋਂ ਜਿਹੇ ਵਰਤਾਰੇ ਹੀ ਅੱਜ ਦੇ ਨੇ। ਸਿਸਤਾਂ ਬੱਝਦੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹੋਰ ਪਾਸੇ 'ਤੀਰ' ਹੋਰ ਹੀ ਕਿਧਰੇ ਵੱਜਦੇ ਨੇ। ਹੱਡ-ਭੰਨ ਮੁਸੱਕਤਾਂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਰਹਿਣ ਭੁੱਖੇ ਤੇ ਵਿਹਲਤ ਹੀ ਰੱਜਦੇ ਨੇ। ਮੀਂਹ ਸੁਣੀ ਦਾ ਕਿਧਰੇ ਹੋਰ ਵਰੁਦਾ ਬੱਦਲ ਹੋਰ ਹੀ ਕਿਧਰੇ ਗੱਜਦੇ ਨੇ। ਕਾਰੇ ਦੇਖ ਕੇ ਰੋਜ਼ ਸਿਆਸਤਾਂ ਦੇ ਨਿਰੇ ਜਾਪਦੇ ਖੇਡ ਮਦਾਰੀਆਂ ਦੇ। ਹੱਥ ਮਾਰਦੇ ਮੱਥੇ 'ਤੇ ਦੇਸ਼ ਵਾਸੀ ਮਿਲਦੇ ਦੇਖ ਇਨਾਮ ਗੱਦਾਰੀਆਂ ਦੇ !

ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ 'ਚ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਹਮਾਇਤੀਆਂ ਦੇ ਕਤਲਾਂ ਦਾ ਵਰਤਾਰਾ

18 ਜੂਨ ਨੂੰ ਸਰੀ ਦੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਹਮਾਇਤੀ ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨਿੱਜਰ ਨੂੰ ਗੋਲੀਆਂ ਮਾਰ ਕੇ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਪਿਛਲੇ ਡੇਢ ਮਹੀਨੇ 'ਚ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਸਿਰਕੱਢ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਹਮਾਇਤੀਆਂ ਦੇ ਮਾਰੇ ਜਾਣ ਵਿੱਚ ਸਾਂਝੇ ਪੈਟਰਨ ਦੀ ਪੈਂਤ ਤੋਂ ਪਰਵਾਸੀ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰਾ ਕਾਫੀ ਫ਼ਿਕਰਮੰਦ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸੁਰੱਖਿਅਤ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਆਗੂ ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪੰਜਵਤ ਤੋਂ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨਿੱਜਰ ਦਾ 'ਅਣਪਛਾਤਿਆਂ' ਵੱਲੋਂ ਗੋਲੀਆਂ ਮਾਰ ਕੇ ਕਤਲ ਅਤੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਖੰਡਾ ਦੀ 'ਮੌਤ' (ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਹਮਾਇਤੀਆਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਤਹਿਤ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ) ਨੂੰ ਇਸ ਕਰਕੇ ਵੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਲੈਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਕ ਖਾਸ ਹਿੱਸਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਤਲਾਂ ਦਾ ਜਸ਼ਨ ਮਨਾ ਕੇ ਇਕ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਇਸ ਪਿੱਛੇ

ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਮਹਿਮੂਦਪੁਰ
ਫੋਨ: +91-94634-74342

ਖੁਫ਼ੀਆ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦਾ ਹੱਥ ਹੋਣ ਦੇ ਸ਼ੱਕ ਨੂੰ ਡੁੱਬਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਮੂੰਹ ਬੰਦ ਕਰ ਲੈਣ ਦੀ ਅਸਿੱਧੀ ਚਿਤਾਵਨੀ ਵੀ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜੋ ਭਾਰਤ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਹਕੂਮਤ ਦੇ ਆਲੋਚਕ ਹਨ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਘਿਨਾਉਣੀ ਭੂਮਿਕਾ ਭਾਰਤੀ ਮੀਡੀਆ ਦੀ ਹੈ ਜੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਤਲਾਂ ਦੀ ਤਹਿ ਤੱਕ ਜਾ ਕੇ ਤੱਥਪੂਰਨ ਰਿਪੋਰਟਿੰਗ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਸਰਕਾਰੀ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦੇ ਮਨਘੜਤ ਬਿਰਤਾਂਤਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰੈੱਸ ਨੋਟਾਂ ਨੂੰ ਹੁ-ਬ-ਹੁ ਦੁਹਰਾਉਣ ਤੱਕ ਨਿੱਘਰ ਗਿਆ ਹੈ।

ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨਿੱਜਰ ਮਹਿਜ਼ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਹਮਾਇਤੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਹ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਇਕ ਮੁੱਖ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੀ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਸੇਵੀ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਤੋਂ ਅਨਿਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਰੋਸ ਮੁਜ਼ਾਰਿਆਂ 'ਚ ਸਦਾ ਅੱਗੇ ਹੋ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ 1980-90ਵਿਆਂ ਦੇ ਦੌਰ 'ਚ ਨਿੱਜਰ ਵੀ ਹੋਰ ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਰਿਹਾ ਸੀ। 1997 'ਚ ਕੈਨੇਡਾ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਉਹ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦਾ ਹਮਾਇਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਭਾਰਤੀ ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਵਧੀਕੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਨਿਯਤਕ ਹੋ ਕੇ ਬੋਲਦਾ ਸੀ। ਉਹ 'ਸਿੱਖ ਫਾਰ ਜਸਟਿਸ' ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ (ਜਿਸ ਉੱਪਰ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਈ ਹੋਈ ਹੈ) ਅਤੇ ਉਹ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਲਈ ਰਿਫਰੈਂਡਮ ਮੁਹਿੰਮ ਚਲਾਉਣ 'ਚ ਸਰਗਰਮ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਹ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੀਆਂ ਖੁੱਲ੍ਹੀਆਂ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਲਿਹਾਜ਼ ਨਾਲ ਗ਼ੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਘੇਰੇ 'ਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀਆਂ। ਭਾਰਤੀ ਏਜੰਸੀਆਂ ਅਤੇ ਗੋਦੀ ਮੀਡੀਆ ਵੱਲੋਂ ਸੁਣਾਏ ਜਾਂ ਰਹੇ ਬਿਰਤਾਂਤ ਤੋਂ ਸਿਵਾਏ ਉਸ ਦੇ ਕਿਸੇ ਦਹਿਸ਼ਤਵਾਦੀ ਕਾਰਵਾਈ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦਾ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਜਦਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਬਿਰਤਾਂਤ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਨਿੱਜਰ ਕੈਨੇਡਾ ਆਧਾਰਿਤ ਪਾਬੰਦੀਸ਼ੁਦਾ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਟਾਈਗਰ ਫੋਰਸ ਦਾ ਮੁਖੀ ਸੀ; ਕਿ ਉਹ ਭਾਰਤ ਦੇ 'ਮੋਸਟ ਵਾਨਿਡ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦਾਂ' ਵਿੱਚੋਂ ਇਕ ਸੀ; ਕਿ ਪਟਿਆਲਾ ਦੇ ਸੱਤਿਆ ਨਰੈਣ ਮੰਦਰ ਦੇ ਬਾਹਰ ਬੰਬ ਧਮਾਕਾ ਕਰਾਉਣ, ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਮੰਦਰ ਦੇ ਪੁਜਾਰੀ ਦਾ ਕਤਲ ਕਰਾਉਣ, ਹਿੰਦੂ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਕਤਲਾਂ ਦੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਰਚਣ ਅਤੇ ਸੰਬੰਧ 2015 'ਚ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਸਿਖਲਾਈ ਕੈਂਪ ਜਥੇਬੰਦ ਕਰਨ ਆਦਿ ਕੇਸਾਂ 'ਚ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਦਰਜ ਹਨ। ਇਹ ਵੀ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੀ ਕੌਮੀ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ (ਐਨ.ਆਈ.ਏ.) ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦਹਿਸ਼ਤਵਾਦੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਲਈ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕਰ ਕੇ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਿਰ ਦਾ ਮੁੱਲ ਦਸ ਲੱਖ ਰੱਖ ਕੇ ਭਗੋੜਾ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਪਰ ਕੀ ਐਨ.ਆਈ.ਏ. ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦੀ 'ਜਾਂਚ' ਉੱਪਰ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੱਖਪਾਤੀ ਭੂਮਿਕਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੀ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਘੇਰੇ 'ਚ ਰਹੀ ਹੈ? ਨਿੱਜਰ ਜਾਂ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਬੈਠੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਖਾਲਿਸਤਾਨ

ਹਮਾਇਤੀ ਵਿਰੁੱਧ ਦਹਿਸ਼ਤਵਾਦੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦੇ ਐਨ.ਆਈ.ਏ. ਕੋਲ ਜੇ ਕੋਈ ਨੋਸ ਸਬੂਤ ਸਨ/ਹਨ ਤਾਂ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਦੋਸ਼ ਸਾਬਤ ਕਰ ਕੇ ਸੰਬੰਧਤ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਉਚਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਜ਼ੋਰ ਪਾ ਸਕਦੀ ਸੀ/ਹੈ। ਇਸ ਕੋਲ ਐਨੀ ਤਾਕਤ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਕੌਣ ਰੋਕਦਾ ਹੈ? ਬਿਨਾ ਸਬੂਤਾਂ ਤੋਂ ਕੌਣ ਮੰਨ ਲਵੇਗਾ ਕਿ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਕੋਈ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਲਗਾਏ ਜਾਂ ਰਹੇ ਦੋਸ਼ ਸਹੀ ਹਨ? ਭਾਰਤੀ ਪੁਲਿਸ ਅਤੇ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦਹਿਸ਼ਤਵਾਦੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ਾਂ ਦੇ ਬੂਟੇ ਦੋਸ਼

ਖੱਬਿਓ: ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨਿੱਜਰ, ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਖੰਡਾ ਅਤੇ ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪੰਜਵਤ।

ਲਗਾ ਕੇ ਬੇਕਸੂਰਾਂ ਨੂੰ 10-10, 15-15 ਸਾਲ ਜੇਲ੍ਹਾਂ 'ਚ ਸਾੜਨ ਲਈ ਬਦਨਾਮ ਹਨ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕੈਨੇਡਾ 'ਚ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਸਿਖਲਾਈ ਕੈਂਪਾਂ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ ਇਸ ਬਿਰਤਾਂਤ ਨੂੰ ਤਾਂ ਖੁਦ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਉਦੋਂ ਹੀ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਮੌਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਤਾਂ ਮੁਲਕ ਦੇ ਚੋਟੀ ਦੇ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀਆਂ, ਚਿੰਤਕਾਂ, ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ, ਵਕੀਲਾਂ ਅਤੇ ਹੱਕਾਂ ਦੇ ਕਾਰਕੁਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਬਖ਼ਸ਼ਿਆ। ਭੀਮ-ਕੋਰੇਗਾਓਂ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਕੇਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਤਾ ਵੀ ਇਹੀ ਐਨ.ਆਈ.ਏ. ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਅੱਜ ਤੱਕ ਇਕ ਵੀ ਭਗਵੰ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਪਰ ਹਕੂਮਤ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ 'ਤੇ 80-80 ਸਾਲ ਦੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀਆਂ ਤੇ ਕਾਰਕੁਨਾਂ ਅਤੇ ਜਾਨਲੇਵਾ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਪੀੜਤ 90% ਅਪਾਹਜ ਪ੍ਰਫੇਸਰ ਸਾਈਬਾਬਾ ਵਰਗਿਆਂ ਨੂੰ ਬਿਨਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਏ ਜੇਲ੍ਹਾਂ 'ਚ ਮਾਰਨ ਲਈ ਬਿਥੜੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦੇ ਰਹੇ। ਕੀ ਮਹਿਜ਼ ਇਕ ਸਰਕਾਰੀ ਏਜੰਸੀ ਵੱਲੋਂ ਲਗਾਏ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦੇ? ਦਹਿਸ਼ਤਵਾਦ ਬਾਬਤ ਭਾਰਤੀ ਰਾਜ ਦੇ ਦੇਹਰੇ ਮਿਆਰ ਜੱਗ-ਜਾਹਿਰ ਹਨ। ਧਾਰਮਿਕ ਘੱਟਗਿਣਤੀਆਂ, ਆਦਿਵਾਸੀਆਂ, ਦਲਿਤਾਂ, ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕੌਮੀਅਤਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮਹਿਜ਼ ਕਿਸੇ ਪਾਬੰਦੀਸ਼ੁਦਾ ਜਥੇਬੰਦੀ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਹੋਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੀ ਬਿਨਾ ਜ਼ਮਾਨਤ, ਬਿਨਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਜੇਲ੍ਹਾਂ 'ਚ ਸਾੜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਦਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਹਿੰਸਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਆਰ.ਐੱਸ.ਐੱਸ.-ਭਾਜਪਾ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਜੋ ਸ਼ਖ਼ਸ ਦਹਿਸ਼ਤਵਾਦੀ ਬੰਬ-ਧਮਾਕਿਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮਨੁੱਖਤਾ ਵਿਰੋਧੀ ਘਿਨਾਉਣੇ ਜ਼ਰਮਾਂ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਅੰਦਰ ਦੋਸ਼ੀ ਸਾਬਤ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ 'ਚ ਨਾਮਜ਼ਦ ਹਨ ਜਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਪਬਲਿਕ ਡੋਮੇਨ 'ਚ ਢੇਰਾਂ ਦੇ ਢੇਰ ਸਬੂਤ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਨੀਤੀ ਦੇ ਸਤਾਏ ਬੇਕਸੂਰ ਸੰਸਕਾਰੀ ਹਿੰਦੂ ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਾਧਵੀ ਪ੍ਰੰਗਿਆ, ਮਾਇਆ ਕੋਡਨਾਨੀ, ਬਾਬੂ ਬਜਰੰਗੀ ਵਰਗੇ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦ ਅਤੇ ਬ੍ਰਿਜ ਭੂਸ਼ਣ ਸਿੰਘ ਵਰਗੇ ਬਲਾਤਕਾਰੀ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਰਾਜਸੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਤੇ ਰਾਜਕੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਮਾਣ ਰਹੇ ਹਨ ਸਗੋਂ 'ਚੁਣੇ ਹੋਏ' ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਬਣਾ ਕੇ ਸੰਸਦ-ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ 'ਚ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸਿਰ ਉੱਪਰ ਵੀ ਬਿਨਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਦਰਜਨਾਂ ਮਿਸਾਲਾਂ ਹਨ।

ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਧਰਮ ਆਧਾਰਿਤ ਰਾਜ

ਪਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਹਕੂਮਰਾਨਾਂ ਨੇ ਪੂਰਾ ਇਕ ਦਹਾਕਾ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਕਤਲੋਗਾਰਤ ਅਤੇ ਰਾਜਕੀ ਦਹਿਸ਼ਤਵਾਦ ਰਾਹੀਂ ਤਬਾਹ ਅਤੇ ਬਰਬਾਦ ਕੀਤਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੀ ਸਜ਼ਾ ਮਿਲੀ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ? ਜੇ ਇਸ ਨੰਗੇ-ਚਿੱਟੇ ਅਨਿਆਂ ਤੋਂ ਬਦਜ਼ਨ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਇਕ ਹਿੱਸੇ 'ਚ ਭਾਰਤੀ ਰਾਜ ਵਿਰੁੱਧ ਇਸ ਕਦਰ ਰੋਸ ਅਤੇ ਬੇਭਰੋਸਗੀ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਧਾਰਮਿਕ ਕੱਟੜਵਾਦੀ ਨਜ਼ਰੀਏ ਕਾਰਨ ਆਪਣਾ ਭਵਿੱਖ ਵੱਖਰੇ ਸਿੱਖ ਰਾਜ 'ਚ ਹੀ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ; ਜੇ ਉਹ ਇਸ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਪੁਰਅਮਨ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਰਾਇ-ਸ਼ੁਮਾਰੀ ਕਰਵਾਉਣ ਉੱਪਰ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਰਾਜਨੀਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਰ ਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਬੇਅਸਰ ਕਰਨ 'ਚ 'ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਲੋਕਤੰਤਰ' ਨੂੰ ਕੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੈ? ਇਸ ਖ਼ਾਤਰ ਬੂਟੇ ਬਿਰਤਾਂਤ ਘੜ-ਘੜ ਕੇ ਪ੍ਰਚਾਰਨੇ, ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਵੱਖਵਾਦੀ ਹੁੰਦਿਆ ਬਣਾ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਹਿਤ ਸਾਧਣ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ ਭੜਕਾਉਣ ਲਈ ਵਰਤਣਾ, ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਫੜ-ਫੜ ਕੇ ਦਹਿਸ਼ਤਵਾਦੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਤਹਿਤ ਜੇਲ੍ਹਾਂ 'ਚ ਸੁੱਟਣਾ ਅਤੇ ਜਾਇਜ਼ ਰੋਸ ਨੂੰ ਵੀ ਜਾਬਰ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਕੁਚਲ ਕੇ ਮੁਲਕ ਦੀ ਏਕਤਾ-ਅਖੰਡਤਾ ਦੀ ਰਾਖੀ ਦਾ ਨਾਟਕ ਕਰਨਾ ਕਿਵੇਂ ਸਹੀ ਹੈ? ਪਰ ਕੀ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੀ ਸੋਚ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਹੀ ਵੱਖਵਾਦ ਹੈ? ਕੀ ਸਿਰਫ਼ ਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਇਹੀ ਮੁਲਕ ਦੀ 'ਏਕਤਾ-ਅਖੰਡਤਾ' ਲਈ ਖ਼ਤਰਾ ਹੈ? 1925 'ਚ ਆਪਣੀ ਸਥਾਪਨਾ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਹੀ ਆਰ.ਐੱਸ.ਐੱਸ. ਭਾਰਤ ਨੂੰ 'ਹਿੰਦੂ ਰਾਸ਼ਟਰ' ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਟੀਚਾ ਸਿੱਧੇ ਕੰਮ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹਿੰਦੂਤਵ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਕਾਰਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਫ਼-ਸਪਸ਼ਟ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਹਿੰਦੂ ਰਾਸ਼ਟਰ ਕੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿੱਚ 'ਬਾਹਰਲਿਆਂ' ਯਾਨੀ ਘੱਟਗਿਣਤੀਆਂ ਦਾ ਦਰਜਾ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਆਰ.ਐੱਸ.ਐੱਸ. ਅਤੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਸਹਾਇਕ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਹਿੰਦੂ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ-ਪ੍ਰਸਾਰ 'ਚ ਜੁਟੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਕਾਂਗਰਸ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਕਬਿੜ 'ਧਰਮਨਿਰਪੱਖ' ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ 'ਚ ਜ਼ਹਿਰ ਫੈਲਾਉਣ ਅਤੇ ਫਿਰਕੂ ਨਫਰਤ ਰਾਹੀਂ ਸਮਾਜ ਦੀ ਏਕਤਾ ਨੂੰ ਤੋੜਨ ਦੀ ਇਸ ਅਤਿਅੰਤ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਦਾ ਗੰਭੀਰ ਨੋਟਿਸ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲਿਆ ਸਗੋਂ ਇਸ ਪਾਟਕ-ਪਾਉ ਸਿਆਸਤ ਨੂੰ ਪ੍ਰਫੁੱਲਤ ਹੋਣ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਛੁੱਟੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। 1947 'ਚ ਫਿਰਕੂ ਕਤਲੇਆਮ, ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਕਤਲ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਰੱਬ ਯਾਤਰਾ ਕੱਢਣ, ਬਾਬਰੀ ਮਸਜਿਦ ਨੂੰ ਢਾਹੁਣ ਅਤੇ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ

ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਕਤਲੇਆਮ, ਇਸਾਈਆਂ ਦੀ ਸਾੜਫੂਕ ਤੇ ਕਤਲ ਅਤੇ ਦਹਿਸ਼ਤਵਾਦੀ ਬੰਬ-ਧਮਾਕਿਆਂ 'ਚ ਸੈਂਕੜੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਜਾਨਾਂ ਲੈਣ ਦੇ ਲਗਾਤਾਰ ਦਹਿਸ਼ਤਵਾਦੀ ਸਿਲਸਿਲੇ ਪਿੱਛੇ ਹਿੰਦੂਤਵੀ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦਾ ਹੱਥ ਰਿਹਾ ਹੈ ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਉੱਪਰ ਕਦੇ ਦਹਿਸ਼ਤਵਾਦ ਵਿਰੋਧੀ ਕਾਨੂੰਨ ਨਹੀਂ ਲਗਾਏ ਗਏ। ਮਈ 2014 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਇਹ ਪਾਟਕ-ਪਾਉ ਸਿਆਸਤ ਘੱਟਗਿਣਤੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਜ਼ਹਿਰੀਲਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰ ਕੇ ਅਤੇ ਹਿੰਸਕ ਹਮਲਿਆਂ ਰਾਹੀਂ ਭੜਕਾਉਣ ਪੈਦਾ ਕਰ ਕੇ ਭਾਈਚਾਰਕ ਸਾਂਝ ਤੇ ਏਕਤਾ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵੀ ਜੋਸ਼-ਕਰ ਕੇ ਆਖਿਰ ਕੀ ਸੰਦੇਸ਼ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਮੁਲਕ 'ਚ ਅਮਨ-ਕਾਨੂੰਨ, ਸਮਾਜਿਕ ਸਦਭਾਵਨਾ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਦੀ ਹੈ? ਕੀ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦਾ ਰਵੱਈਆ ਪੱਖਪਾਤੀ, ਸਿਲੈਕਟਿਵ ਅਤੇ ਖਾਸ ਰਾਜਨੀਤਕ ਏਜੰਡੇ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ? ਕੀ ਇਹ ਖਾਮੋਸ਼ੀ ਅਸਿੱਧੇ ਰੂਪ 'ਚ ਉਸ ਦਾ ਇਕਬਾਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਭਾੜੇ ਦੇ ਕਾਤਲਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਭਾੜੇ ਦੇ ਕਾਤਲਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ 'ਟਾਰਗੈਟ ਕਿਲਿੰਗ' ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਮਾਇਤੀ ਨਿਊਜ਼ ਚੈਨਲ ਅਤੇ ਹੈੱਡਲ ਪ੍ਰਚਾਰ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਪੱਖੀ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੋਸ਼ ਲਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ? ਸਵਾਲ ਤਾਂ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਟਾਰਗੈਟ ਕਿਲਿੰਗ ਜਦੋਂ ਵੱਖਵਾਦ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਹੋਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਬੇਗਾਨਗੀ ਅਤੇ ਬੇਭਰੋਸਗੀ ਪੈਦਾ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਇਹ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਇਕਜੁੱਟ ਰੱਖਣ ਦੇ ਹਿਤ 'ਚ ਕਿਵੇਂ ਹਨ? ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਚਰਚੀ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਆਮ ਲੋਕ, ਚਾਹੇ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਰਮ ਦੇ ਹੋਣ, ਅਮਨ ਅਤੇ ਭਾਈਚਾਰਕ ਸਦਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਵਾਹਦ ਦੇ ਸਭਗਤ ਹੋਣ ਦੀ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਧਿਰ ਜਿਸ ਦੀ ਖੁਦ ਦੀ ਦੇਸ਼ਭਗਤੀ ਸਵਾਲਾਂ 'ਚ ਘਿਰੀ ਹੋਈ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਦਾ ਰਾਜਨੀਤਕ ਨਜ਼ਰੀਆ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ 'ਚ ਸਮੇਟ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਧਾਰਨਾ ਦੇ ਸਿੱਧਾ ਵਿਰੋਧ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਉਹ ਘੱਟਗਿਣਤੀਆਂ ਨੂੰ ਦਬਾ ਕੇ, ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਅਤੇ ਘੱਟਗਿਣਤੀਆਂ ਦਰਮਿਆਨ ਫਿਰਕੂ ਪਾਟਕ ਪਾ ਕੇ ਅਤੇ ਪਿਛਾਂਹਬਿੱਚ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਦਾ ਗੁਣਗੁਣ ਕਰ ਕੇ ਮੁਲਕ ਨੂੰ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਏਕਤਾ 'ਚ ਪਰੋ ਰਹੀ ਹੈ? ਇਹ ਹਕੀਕਤ ਹਿੰਦੂ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸਮਝ ਲੈਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਭਰਮ 'ਚੋਂ ਨਿਕਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਿੰਦੂਤਵ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤਕ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਆਰਥਕ, ਸਮਾਜਿਕ-ਸਭਿਆਚਾਰਕ, ਧਾਰਮਿਕ ਜਾਂ ਰਾਜਨੀਤਕ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੱਖੋਂ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਹਿੰਦੂ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ ਭਲਾਈ ਅਤੇ ਇਸ ਮੁਲਕ ਨੂੰ ਇਕਜੁੱਟ ਰੱਖਣ ਲਈ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਮੁਲਕ ਨੂੰ ਦਿਨੋ-ਦਿਨ ਬਰਬਾਦੀ ਅਤੇ ਫਿਰਕੂ ਖ਼ਾਨਾਜੰਗੀ ਹੋਣ ਵੱਲ ਧੱਕਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਤਾਜ਼ਾ ਮਿਸਾਲ ਖ਼ਾਨਾਜੰਗੀ 'ਚ ਸਭ ਰਿਹਾ ਮਨੀਪੁਰ ਹੈ। ਕਤਲ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨਿੱਜਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਨੂੰ ਖ਼ਤਰੇ ਦਾ ਸਾਫ਼ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਸੀ.ਐੱਸ.ਆਈ.ਐੱਸ. ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸੁਚੇਤ ਰਹਿਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਹੈ। ਸੀਨੀਅਰ ਪੱਤਰਕਾਰ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਰੋਡੀਓ ਟਾਕ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਹਿੰਦੂ ਆਖ਼ਰੀ ਭਾਸ਼ਣ ਵਿੱਚ ਨਿੱਜਰ ਨੇ 'ਹਿੰਦੂ ਲਿਸਟ' 'ਤੇ ਹੋਣ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਤਲਾਂ 'ਚ ਸਾਂਝਾ ਪੈਟਰਨ ਹੋਣ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਖ਼ੁਲਾਸੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਦਾ ਕਤਲ ਹੋ ਜਾਣਾ ਅਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਸੁਰੱਖਿਆ-ਤੰਤਰ ਦਾ ਕੁਝ ਨਾ ਕਰ ਸਕਣਾ ਮਨੁੱਖੀ ਹੱਕਾਂ ਲਈ ਵਚਨਬੱਧ ਹੋਣ ਦੇ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਕੈਨੇਡਾ ਉੱਪਰ ਵੱਡਾ ਸਵਾਲੀਆ ਚਿੰਨ੍ਹ ਲਾਉਣ ਵਾਲਾ ਕਾਂਡ ਹੈ। ਕੈਨੇਡਾ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਫ਼ੈਸਲਾ ਲੈਣ ਦੀ ਘੜੀ ਹੈ: ਕੀ ਕਥਿਤ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਭਾੜੇ ਦੇ ਕਾਤਲਾਂ ਕੋਲੋਂ ਕਤਲ ਕਰਵਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਤਾਕਤਾਂ ਦੀ ਘਿਨਾਉਣੀ ਭੂਮਿਕਾ ਉੱਪਰ ਪਰਦਾ ਪਾਉਣਾ ਹੈ ਜਾਂ ਮਨੁੱਖੀ ਹੱਕਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਦਿਖਾਉਣ ਦੇ ਹੋਏ ਬਾਰੀਕੀ 'ਚ ਜਾਂਚ ਰਾਹੀਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ਾਂ ਦਾ ਸੱਚ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਉਣਾ ਹੈ? ਪਰਵਾਸੀ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਜਾਗਰੂਕ ਹਲਕਿਆਂ 'ਚ ਇਸ ਕਤਲ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਗੰਭੀਰ ਸਵਾਲ ਹਨ। ਵਰਲਡ ਸਿੱਖ ਆਰਗੇਨਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਕੈਨੇਡਾ ਨੇ ਵੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਜਾਂਚ ਕਰਾਈ ਜਾਵੇ ਕਿ ਕੀ ਇਸ ਪਿੱਛੇ ਭਾਰਤ ਦਾ ਕੋਈ ਹੱਥ ਹੈ? ਇਹ ਇਕ ਪਰਵਾਸੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਵਸਥਾ ਉੱਪਰ ਭਰੋਸੇ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ। ਕੈਨੇਡਾ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਬਾਹਰੀ ਦਬਾਵਾਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋ ਕੇ ਆਪਣੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਸਰੋਕਾਰ ਤਹਿਤ ਇਸ ਕਤਲ ਦੀ ਨਿਰਪੱਖ ਜਾਂਚ ਕਰਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸੱਚ ਦੁਨੀਆ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਮਾਲਵੇ ਦਾ ਰੋਬਿਨ ਹੁਡ: ਬੂੜ ਸਿੰਘ ਧਾੜਵੀ ਰੋਡਿਆਂ ਵਾਲਾ

ਰੋਬਿਨ ਹੁਡ ਮੱਧਕਾਲੀਨ ਬਰਤਾਨਵੀ ਲੋਕ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦਾ ਉਪਾ ਨਾਇਕ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਤੀਰਅੰਦਾਜ਼ੀ ਅਤੇ ਤਲਵਾਰਬਾਜ਼ੀ ਵਿਚ ਬੇਮਿਸਾਲ ਮਹਾਰਾਜ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸੀ। ਧਨਾਢਾਂ ਦੀ ਅਣਉਚਿਤ ਸਾਧਨਾਂ ਰਾਹੀਂ ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ ਪੁੰਜੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਖੋਹ ਕੇ ਲੋੜਵੰਦਾਂ ਅਤੇ ਗ਼ਰੀਬ ਗੁਰਬਿਆਂ ਵਿਚ ਵੰਡਣੀ ਉਸ ਦੀ ਖਾਸੀਅਤ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਕਲਪਿਤ ਨਾਇਕ ਨੂੰ ਬਰਤਾਨੀਆ ਵਿਚ ਇੰਨੀ ਲੋਕਪ੍ਰਿਯਤਾ ਮਿਲੀ ਕਿ ਉਸ ਬਾਰੇ ਅਨੇਕਾਂ ਗੀਤ ਲਿਖੇ ਗਏ ਅਤੇ ਫਿਲਮਾਂ ਬਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ। ਲੋਕ-ਹਿਤ ਵਿਚ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਨਿਤਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਅੱਜ ਵੀ 'ਰੋਬਿਨ ਹੁਡ' ਕਹਿ ਕੇ ਯਾਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਰੋਬਿਨ ਹੁਡ ਵਰਗੇ ਪਾਤਰਾਂ ਦੀ ਕਮੀ ਨਹੀਂ। ਮੱਧਕਾਲ ਵਿਚ ਦੁੱਲਾ ਭੱਟੀ ਇਸ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹੀਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿਚ ਜਿਉਣਾ ਮੋੜ, ਸੁੱਚਾ ਸਿੰਘ ਸੂਰਮਾ, ਹਰਫੂਲ ਸਿੰਘ

ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਤਾਂ ਖਰੀਆਂ ਖੋਟੀਆਂ ਸੁਣਾਉਣੀਆਂ ਹੀ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸ਼ਹਿ ਉੱਤੇ ਧੱਕਾ ਕਰ ਰਹੀ ਸਥਾਨਕ ਪੁਲੀਸ ਦੀ ਵੀ ਚੰਗੀ ਲਾਹ-ਪਾਹ ਕੀਤੀ, ਪੁਲੀਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿੱਜੀ ਚੋਭਾਂ ਵੀ ਲਾਈਆਂ। ਬੋਖਲਾਈ ਪੁਲੀਸ ਨੇ ਸਭ ਤੋਂ ਤੱਥ ਤਰਾਰ ਬੁਲਾਰੇ ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮੋੜ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਤਾਂ ਹੋਰ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਜਿੰਨੀ ਦੇਰ ਜਥੇਦਾਰ ਮੋੜ ਨੂੰ ਰਿਹਾਅ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ, ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਅਤੇ ਦੀਵਾਨ ਲਗਾਤਾਰ ਜਾਰੀ ਰਹੇਗਾ। ਦੀਵਾਨ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਉਪਰੰਤ ਜਦ ਸੰਗਤ ਵਿੱਝੜ ਗਈ ਅਤੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਐਲਾਨ ਨੂੰ ਅਮਲ ਵਿਚ ਲਿਆਉਣ ਵਾਲੇ ਬੋੜੀ ਗਿਣਤੀ 'ਚ ਸਿੰਘ ਰਹਿ ਗਏ ਤਾਂ ਪੁਲੀਸ ਨੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗੰਗਸਰ ਨੂੰ ਘੇਰਾ ਪਾ ਲਿਆ। ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਪੁਲੀਸ ਦੀ ਇਸ ਕਾਰਵਾਈ ਬਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਤਾਂ ਲੋਕ ਆਉਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਏ ਪਰ ਪੁਲੀਸ ਨੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਨੇੜੇ ਨਾ ਜਾਣ ਦਿੱਤਾ।

ਪਰ ਉਘੜਵਾਂ ਨਾਂ ਦੱਸਿਆ 'ਦੁੱਲਾ ਸਿੰਘ ਰੋਡੇ'। ਉਸ ਨੇ ਬੜੇ ਫਖਰ ਨਾਲ ਲਿਖਿਆ ਕਿ ਦੁੱਲਾ ਸਿੰਘ ਇਕ 'ਬਦਮਾਸ਼ ਡਾਕੂ' ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ 23 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਦੇ ਪੁਲੀਸ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਕਰਨਲ ਗ੍ਰੈਗਸਨ ਨੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ ਮਾਰ ਮੁਕਾਇਆ ਸੀ। ਆਜ਼ਾਦੀ ਘੁਲਾਟੀਆਂ ਬਾਰੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਦੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ ਮੈਂ ਏਨਾ ਕੁ ਜਾਣ ਗਿਆ ਸਾਂ ਕਿ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਜਿਸ ਦੇਸ਼ਭਗਤ ਨੂੰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਖਤਰਨਾਕ ਸਮਝਦੇ, ਉਸ ਨੂੰ ਬਦਨਾਮ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਉਸ ਲਈ ਭੈੜੇ ਤੋਂ ਭੈੜਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਰਤਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ ਦੁੱਲਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪਿਤਾ ਬਾਰੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਅਫ਼ਸਰ ਦੀ ਟਿੱਪਣੀ ਨੇ ਉਸ ਬਾਰੇ ਜਾਣਨ ਦੀ ਜਗਿਆਸਾ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤੀ।

ਅੰਗਰੇਜ਼ ਅਫ਼ਸਰ ਨੇ ਦੁੱਲਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦਾ ਨਾਉਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲਿਖਿਆ। ਇਸ ਲਈ ਪਹਿਲਾਂ ਕੰਮ ਦੁੱਲਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦਾ ਨਾਉਂ ਪਤਾ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਵਿਸਾਖਾ ਸਿੰਘ ਸੰਤ ਸਿਪਾਹੀ ਦੀ ਵੱਡ-ਆਕਾਰੀ ਰਚਨਾ 'ਮਾਲਵਾ ਇਤਿਹਾਸ' ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰੀ ਤਾਂ ਬੂੜ ਸਿੰਘ ਨਾਂ ਝੱਟ ਲੱਭ ਗਿਆ। ਲੇਖਕ ਨੇ ਬੂੜ ਸਿੰਘ ਬਾਰੇ ਇਹ ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵੀ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਸੀ, "ਸ. ਬੂੜ ਸਿੰਘ ਆਪਣੇ ਜਮਾਨੇ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਬਹਾਦਰ ਆਦਮੀ ਤੋਂ ਧਾੜਵੀ ਸਨ। ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਠੂਠੇ ਭੰਨਵਾ ਕੇ ਸਾਰੇ ਕੈਦੀਆਂ ਲਈ ਲੋਹੇ ਦੇ ਬਾਣੇ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰਾਉਣੇ ਆਪ ਦਾ ਹੀ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਕਾਰਨਾਮਾ ਸੀ। ਇਸ ਕੰਮ ਵਿਚ ਆਪ ਨੇ ਸਾਰੇ ਕੈਦੀਆਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕੀਤੀ।" ਇਹ ਸਤਰਾਂ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ ਹੀ ਅਚੇਤ ਮਨ ਦੀਆਂ ਤਹਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਇਹ ਨਾਂ ਉੱਭਰਿਆ। ਯਾਦ ਆਇਆ ਕਿ ਇਸ ਨਾਂ ਦੇ ਡਾਕੂ ਬਾਰੇ ਲਿਖਿਆ ਇਕ ਕਿੱਸਾ ਮੇਰੇ ਕਿੱਸਾ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਵਿਚ ਉਪਲਬਧ ਹੈ। ਫਰੋਲਾ ਫਰਾਲੀ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਸਿਬੂ ਰਾਮ ਲਿਖਤ ਅਤੇ ਅਗਸਤ 1901 ਵਿਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਿੱਸਾ ਮਿਲ ਗਿਆ, ਨਾਂ ਸੀ 'ਬੂੜ ਸਿੰਘ ਧਾੜਵੀ' ਜੋ ਪਿੰਡ ਰੋਡੇ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ, (ਵਰਤਮਾਨ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੋਗਾ) ਦੇ ਵਸਨੀਕ ਖੜਕ ਸਿੰਘ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਸੀ।

ਉਨ੍ਹੀਂ ਦਿਨੀਂ ਖੇਤੀ ਵਾਸਤੇ ਨਹਿਰੀ ਪਾਣੀ ਇਕ ਨਿਆਮਤ ਸੀ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਪਾਣੀ ਦੀ ਵਾਰੀ ਤੋਂ ਅਕਸਰ ਲੜਾਈਆਂ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ। ਅਜਿਹੇ ਇਕ ਝਗੜੇ ਵਿਚ ਬੂੜ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਕਤਲ ਹੋ ਗਿਆ ਤਾਂ ਪੁਲੀਸ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਤੋਂ ਡਰਦਾ ਉਹ ਫਰਾਰ ਹੋ ਗਿਆ। ਫਰਾਰੀ ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਦਾ ਮੇਲ ਡਾਕੂਆਂ ਨਾਲ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਰਲ ਗਿਆ। ਰੱਜੇ-ਪੁੱਜੇ ਘਰ ਵਿਚ ਜਨਮਿਆ ਬੂੜ ਸਿੰਘ ਜਿੰਨਾ ਡੀਲ ਡੌਲ ਪੱਖੋਂ ਦਰਸ਼ਨੀ ਸੀ, ਨਿਡਰਤਾ ਅਤੇ ਹੌਸਲੇ ਵਿਚ ਉਸ ਤੋਂ ਵੀ ਦੁੱਗਣਾ ਚੌਗੁਣਾ। ਛੇਤੀ ਹੀ ਆਪਣੇ ਟੋਲੇ ਵਿਚ ਸਰਦਾਰ

ਮੰਨਿਆ ਜਾਣ ਲੱਗਾ। ਮਨ ਵਿਚ ਠਾਣੀ ਕਿ ਜਿਉਣੇ ਮੌੜ ਅਤੇ 'ਚਿਤੂ ਮਿਤੂ ਵਾਂਗ ਚਾ ਕਢਾਈਏ ਨਾਮ ਨੂੰ। ਉਸ ਨੇ ਦੂਰ ਦੂਰ ਤੱਕ ਡਾਕੇ ਮਾਰੇ। ਜਿੱਥੇ ਕਿਤੇ ਵੀ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਕਿ ਕੋਈ ਸਾਹੂਕਾਰ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਖੂਨ ਪੀ ਕੇ ਤਿਜੋਰੀਆਂ ਭਰੀ ਬੈਠਾ ਹੈ, ਬੂੜ ਸਿੰਘ ਉੱਥੇ ਜਾ ਪੁੱਜਦਾ। ਪਿੰਡ ਸਲੀਨੇ ਦਾ ਠਾਕਰ ਬਾਣੀਆ, ਫਤਿਹਗੜ੍ਹ ਦਾ ਰਲੀ, ਸੇਢੀਵਾਲੇ ਦੇ ਸਾਹੂਕਾਰ ਤਾਂ ਨੇੜੇ ਹੀ ਸਨ, ਉਸ ਨੇ ਰਿਆਸਤ ਪਟਿਆਲਾ ਵਿਚ ਮਹਿਲ ਪਿੰਡ ਦੇ ਬਾਈਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਨਾ ਬਖਸ਼ਿਆ। ਉਹ ਸਾਹੂਕਾਰ ਤੋਂ ਧਨ ਲੁੱਟਦਾ ਪਰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਦਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਦੀ ਜਾਨ ਨਾ ਜਾਵੇ। ਧਨਾਢ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ "ਬਾਰ ਬਾਰ ਬੂੜਾ ਏਹੋ ਮੁੱਖ ਤੋਂ ਪੁਕਾਰਦਾ" "ਜਾਨ ਤੇਰੀ ਛੱਡੀ ਦੇਖੀ ਜਾਈ ਨਾ ਤੂੰ ਠਾਣੇ ਵਿਚ।" ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੂੜ ਸਿੰਘ ਨੇ "ਦੇਹੀ ਫੇਰੀ ਜਿਉਣੇ ਮੌੜ ਵਾਂਗ, ਲੁਟਿਆ ਅਲਾਕਾ ਕੋਈ ਮੂਲ ਨਾ ਹਟਾਵਦਾ।" ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਾਰਦਾਦਾਂ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਮਿਲੀ ਤਾਂ "ਬੋਲੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਜੱਟ ਆਕੀ ਹੋਇਆ ਦੁੱਲੇ ਵਾਂਗ" ਪਰ "ਹੱਥ ਨਹੀਂ ਪਾਂਦੇ ਸਾਰੇ ਜਾਨ ਨੂੰ ਬਚਾਵਦੇ।" ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਜ਼ੋਰ ਪਾਇਆ ਤਾਂ ਅੰਤ ਕਈ ਥਾਣਿਆਂ ਦੀ ਪੁਲੀਸ ਉਸ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਲੱਗ ਗਈ ਪਰ "ਭਾਲ ਰਿਹਾ ਠਾਣਾ ਨਾਹੀਂ ਲੱਗਦਾ ਸੀ ਪਤਾ ਕਿਤੋਂ" ਸਾਰੇ ਹੈਰਾਨ ਪ੍ਰਸ਼ਾਨ "ਅਕਲ ਹੋਵੇ ਦੰਗ ਕਿਤੋਂ ਹੱਥ ਬੀ ਨਾ ਆਇਆ ਹੈ।" ਬੂੜ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕਿਸੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਹੋਣ ਦੀ ਸੂਹ ਮਿਲਣ ਉਤੇ ਪੁਲੀਸ ਉੱਥੇ ਪੁੱਜਦੀ ਤਾਂ "ਦੱਸਦਾ ਨਾ ਪਿੰਡ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਹਾਲ ਜੀ। ਲਾਇ ਕੇ ਤੇ ਜੋਰ ਸਾਰਾ ਰਹੇ ਭਾਲ ਜੀ।"

ਆਖ਼ਰ ਪਿੰਡ ਦੇ ਜ਼ੈਲਦਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਮੁਖ਼ਬਰੀ ਉਤੇ ਪੁਲੀਸ ਨੇ ਉਸ ਘਰ ਨੂੰ ਘੇਰਾ ਪਾ ਲਿਆ ਜਿੱਥੇ ਬੂੜ ਸਿੰਘ ਲੁਕਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਦੰਵਾਂ ਪਾਸਿਆਂ ਤੋਂ ਧੂੰਆਂਧਾਰ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਹੋਈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਇਉਂ ਲੱਗੇ ਜਿਵੇਂ "ਹੋਈ ਹੈ ਲੜਾਈ ਨਾਲ ਸਿੰਘਾਂ ਦੇ ਫਰੰਗੀਆਂ ਦੀ", ਦੂਰ "ਕੱਬਦਾ ਖਲੋਤਾ ਸਾਹਿਬ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਜਾਂਵਦੀ ਹੈ", ਅੰਤ "ਅੱਗ ਲਾ" ਕੋਠੇ ਤਾਈਂ ਸਾਰੇ ਹੋ ਪੁਕਾਰਦੇ।" ਸੜਦੇ ਮਕਾਨ ਵਿਚੋਂ ਬੂੜ ਸਿੰਘ ਨੇ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਣ ਦਾ ਚਾਰਾ ਕੀਤਾ ਪਰ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ। ਬੂੜ ਸਿੰਘ ਨੂੰ "ਬੂੜਾ ਸ਼ੇਰ ਝੱਲ ਦਾ" ਕਹਿ ਕੇ ਕਵੀ ਉਸ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਇਸ ਗੱਲੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ: ਸਾਹੂਕਾਰ ਲੁੱਟੇ, ਨਾ ਗਰੀਬ ਨੂੰ ਲਗਾਵੇ ਹੱਥ ਐਸਾ ਭਾਰੀ ਦਿਸਦਾ ਜਹਾਨ ਵਿਚ ਸੂਰਮਾ। ਇਹੋ ਕਾਰਨ ਸੀ ਕਿ ਜਦ ਭੋਰ ਵਜੂਦੋਂ ਉਡ ਕੇ ਗਿਆ ਸੂਰਜ ਨੂੰ ਧਾਇ। ਸੋਗ ਪਿਆ ਕੁਲ ਦੇਸ ਤੇ ਜਿਸ ਦੀ ਹੱਦ ਨਾ ਕਾਇ। ਕਵੀ ਦੁੱਖ ਪੁਗਟਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ "ਸਿਬੂ ਰਾਮਾ ਫੇਰ ਸ਼ੇਰ ਜੰਮਨਾ ਨਾ ਜੱਗ ਵਿਚ।" ਬਾਪ ਤੋਂ ਵਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਮਿਲੀ ਸੂਰਮਗਤੀ ਹੀ ਸੀ ਜਿਸ ਦੇ ਬਲ ਉਤੇ ਦੁੱਲਾ ਸਿੰਘ ਨੇ 14 ਸਤੰਬਰ 1923 ਨੂੰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗੰਗਸਰ ਸਾਹਿਬ ਅੰਦਰ ਪੁਲੀਸ ਵੱਲੋਂ ਘੇਰ ਕੇ ਰੱਖੇ ਭੁੱਖਣ ਭਾਣੇ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਤੋਂ ਬੇਪਰਵਾਹ ਹੋ ਕੇ ਰਾਸ਼ਨ ਪੁੱਜਦਾ ਕੀਤਾ। ਨਿਰਸੰਦੇਹ ਬੂੜ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਦੁੱਲਾ ਸਿੰਘ ਵਰਗੇ ਸੂਰਮੇ ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਬਰੀ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹਨ।

ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ
ਫੋਨ: 94170-49417

ਜ਼ਿਲਾਣੀ ਵਾਲਾ ਆਦਿ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕ ਨਾਇਕ ਹੋਏ ਹਨ। ਹਥਲੇ ਲੋਖ ਦਾ ਪਾਤਰ ਬੂੜ ਸਿੰਘ ਵੀ ਇਸੇ ਵਰਗ ਵਿਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਦਿਨ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹੀਂ ਦਿਨੀ ਇਕ ਸਦੀ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸਰਕਾਰ ਖਿਲਾਫ਼ ਲੰਮੀ ਲੜਾਈ ਲੜੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਜੈਤੋ ਦਾ ਮੋਰਚਾ ਕਿਹਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਮੋਰਚੇ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਪੁਰਾਤਨ ਰਿਕਾਰਡ ਦੀ ਫਰੋਲਾ ਫਰਾਲੀ ਕਰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹੀਵੀਂ ਸਦੀ ਦੀ ਅੰਤਲੀ ਚੌਥਾਈ ਦੇ ਇਕ ਅਣਗੌਲੇ ਨਾਇਕ ਦੀ ਸੂਹ ਮਿਲੀ।

ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਨੂੰ ਘੇਰਾ ਪਿਆਂ ਦੇ ਹਫ਼ਤੇ ਲੰਘ ਗਏ। ਅਗਸਤ ਦੇ ਦੀਵਾਨ ਦੇ ਦਿਨੀਂ ਇਕੱਠਾ ਹੋਇਆ ਰਾਸ਼ਨ ਖ਼ਤਮ ਹੋਣ ਕੰਢੇ ਪੁੱਜ ਗਿਆ ਤਾਂ ਲੰਗਰ ਮਸਤਾਨਾ ਹੋਣ ਲੱਗਾ। ਕਈ ਦਿਨ ਇਕ ਡੰਗ ਰੋਟੀ ਖਾਣ ਦੀ ਨੌਬਤ ਆ ਗਈ। ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿਚ ਘਿਰੇ ਸਿੰਘਾਂ ਦੀ ਇਸ ਤਰਸਯੋਗ ਹਾਲਤ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਬਾਹਰ ਗਈ ਤਾਂ ਕੁਝ ਸਿਰਤੀ ਅਤੇ ਸਿਰਲੱਥ ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਜਾਨ ਉਤੇ ਖੇਡ ਕੇ ਰਾਸ਼ਨ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਅੰਦਰ ਸੁੱਟਣ ਦਾ ਨਿਸ਼ਚਾ ਕਰ ਲਿਆ। 14 ਸਤੰਬਰ ਦੇ ਵੱਡੇ ਤੜਕੇ ਦੇ ਕੁ ਦਰਜਨ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਨੇੜੇ ਦਿਸੇ ਤਾਂ ਪੁਲੀਸ ਨਾਲ ਮੁੱਠ-ਭੇੜ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ। ਇਕ ਦਾਅ ਵਜੋਂ ਸਿੱਖ ਪਿੰਡੇ ਹਟਦੇ ਗਏ ਤਾਂ ਦਬਾਅ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ ਪਿੰਡੇ ਲੱਗੀ ਪੁਲੀਸ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਤੋਂ ਦੂਰ ਚਲੀ ਗਈ। ਮੌਕਾ ਤਾੜ ਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਵੱਡਾ ਜਥਾ ਰਾਸ਼ਨ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ ਅਤੇ ਪੁਲੀਸ ਦੀ ਹੋਰ ਟੁਕੜੀ ਵੱਲੋਂ ਰੋਕੇ ਜਾਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਰਾਸ਼ਨ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਅੰਦਰ ਸੁੱਟਣ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਗਿਆ। ਪੁਲੀਸ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ ਕੁਝ ਸਿੱਖ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋਏ, ਦਰਜਨ ਭਰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਵੀ ਹੋਏ ਪਰ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਪੁਲੀਸ ਨੂੰ ਝਕਾਨੀ ਦੇ ਕੇ ਨਿਕਲਣ ਵਿਚ ਸਫਲ ਰਹੀ।

ਸਿੱਖ ਜਥੇ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਇਸ ਨਿਯਤਕ ਵਾਰਦਾਤ ਨੇ ਰਿਆਸਤੀ ਅਹਿਲਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਚਿੰਤਾ ਵਿਚ ਪਾ ਦਿੱਤਾ। ਘਟਨਾ ਦੇ ਮਹੱਤਵ ਨੂੰ ਵੇਖਦਿਆਂ ਇਸ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਉਚ-ਅਧਿਕਾਰੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਪੁਲੀਸ ਅਫ਼ਸਰ ਨੇ ਆਪ ਕੀਤੀ। ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਘਟਨਾ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਜਥੇ ਨੂੰ 'ਡਰਲੀ ਜਥਾ' ਨਾਂ ਦਿੱਤਾ, ਵਾਰਦਾਤ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ ਕੀਤੀ

ਲਈ ਲੋਹੇ ਦੇ ਬਾਣੇ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰਾਉਣੇ ਆਪ ਦਾ ਹੀ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਕਾਰਨਾਮਾ ਸੀ। ਇਸ ਕੰਮ ਵਿਚ ਆਪ ਨੇ ਸਾਰੇ ਕੈਦੀਆਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕੀਤੀ।" ਇਹ ਸਤਰਾਂ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ ਹੀ ਅਚੇਤ ਮਨ ਦੀਆਂ ਤਹਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਇਹ ਨਾਂ ਉੱਭਰਿਆ। ਯਾਦ ਆਇਆ ਕਿ ਇਸ ਨਾਂ ਦੇ ਡਾਕੂ ਬਾਰੇ ਲਿਖਿਆ ਇਕ ਕਿੱਸਾ ਮੇਰੇ ਕਿੱਸਾ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਵਿਚ ਉਪਲਬਧ ਹੈ। ਫਰੋਲਾ ਫਰਾਲੀ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਸਿਬੂ ਰਾਮ ਲਿਖਤ ਅਤੇ ਅਗਸਤ 1901 ਵਿਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਿੱਸਾ ਮਿਲ ਗਿਆ, ਨਾਂ ਸੀ 'ਬੂੜ ਸਿੰਘ ਧਾੜਵੀ' ਜੋ ਪਿੰਡ ਰੋਡੇ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ, (ਵਰਤਮਾਨ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੋਗਾ) ਦੇ ਵਸਨੀਕ ਖੜਕ ਸਿੰਘ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਸੀ।

ਸ਼ਹੀਦ ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨਿੱਤਰ

- ਜਦ ਤੱਕ ਧਰਤ ਅਬਾਦ ਰਹੂ, ਹਰਦੀਪ ਸਿਆਂ ਨਾਂ ਤੇਰਾ ਸਦਾ ਯਾਦ ਰਹੂ, ਹਰਦੀਪ ਸਿਆਂ।
- ਜਦ ਤੱਕ ਸਿੰਘਾਂ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ, ਦਸਤਾਰ ਰਹੂ ਜਦ ਤੱਕ ਦੁਨੀਆ 'ਤੇ ਜਿਉਂਦਾ, ਸਰਦਾਰ ਰਹੂ।
- ਜਦ ਤਕ ਫਲਿਆ ਸਿੱਖੀ ਵਾਲਾ ਬਾਗ ਰਹੂ, ਹਰਦੀਪ ਸਿਆਂ ਨਾਂ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਯਾਦ ਰਹੂ, ਹਰਦੀਪ ਸਿਆਂ।
- ਜਦ ਤੱਕ ਇੱਥੇ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਅਸਮਾਨ ਰਹੂ ਜਦ ਤੱਕ ਪੰਛੀਆਂ ਰੁੱਖਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਜਾਨ ਰਹੂ।
- ਜਦ ਤੱਕ ਚੰਨ ਵਿਚਾਲੇ ਕਾਲਾ, ਦਾਗ ਰਹੂ, ਹਰਦੀਪ ਸਿਆਂ ਨਾਂ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਯਾਦ ਰਹੂ, ਹਰਦੀਪ ਸਿਆਂ।
- ਸਰੀ ਗੁਰੂ ਘਰ ਜਦ ਵੀ ਲੰਗਰ ਲੱਗਣਗੇ ਤੇਰੇ ਨਾਂ ਦੇ ਸਦਾ ਜੈਕਾਰੇ ਗੱਜਣਗੇ।
- ਨਵੀਂ ਇਮਾਰਤ ਜਦ ਵੀ ਸੰਗਤਾਂ ਆਉਣਗੀਆਂ ਕਰ ਕਰ ਚੇਤੇ ਤੇਰੇ ਸੋਹਲੇ ਗਾਉਣਗੀਆਂ।
- ਵਿੱਚ ਦੀਵਾਨਾਂ ਛਿੜਦਾ ਬਾਣੀ, ਰਾਗ ਰਹੂ, ਹਰਦੀਪ ਸਿਆਂ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਤੈਨੂੰ, ਯਾਦ ਕਰੂ, ਹਰਦੀਪ ਸਿਆਂ।
- ਬਖ਼ਤ ਯੋਧਿਆ ਪਾਤਾ ਸੀ ਤੂੰ ਗਿੱਦਤਾਂ ਨੂੰ ਸਦਾ ਹਕੂਮਤ ਯਾਦ ਕਰੂਗੀ ਨਿੱਜਰਾਂ ਨੂੰ
- ਦਿੱਲੀ 'ਤੇ ਮੰਡਰਾਉਂਦਾ ਸਿੱਖੀ ਨਾਗ ਰਹੂ, ਹਰਦੀਪ ਸਿਆਂ

ਕਾਵਿ ਕਿਆਰੀ

- ਖਾਲਸਾ ਤੈਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰੂ, ਹਰਦੀਪ ਸਿਆਂ।
- ਲੱਕੜਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਸੜ ਜਾਂਦੇ ਨੇ।
- ਜਦ ਜਦ ਵੈਰੀ, ਸਾਨੂੰ ਆ ਕੇ, ਵੱਢਦੇ ਰਹੇ ਡਾਨਸੀਵਾਲੀਆ ਅਸੀਂ ਹੋਰ ਵੀ, ਵਧਦੇ ਰਹੇ।
- ਬੋਦਲਾਂ ਦੇ ਸੁੱਖਵਿੰਦਰਾ ਕ੍ਰਾਂਤੀ, ਕਲਮਾਂ ਤੋਂ ਤਲਵਾਰਾਂ ਤੀਕਰ, ਟਾਮੇ ਟਾਮੇ ਕ੍ਰਾਂਤੀਆਂ ਦੇ ਅੰਬਰੀ, ਬਣ ਕੇ ਤਾਰੇ ਚੜ੍ਹ ਜਾਂਦੇ ਨੇ।
- ਦਿੱਲੀ ਉਤੇ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਆਉਂਦਾ ਪੰਜਾਬ ਰਹੂ, ਹਰਦੀਪ ਸਿਆਂ ਕੌਮ ਉਦੋਂ ਤੈਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰੂ, ਹਰਦੀਪ ਸਿਆਂ।
- ਕੁਲਵੀਰ ਸਿੰਘ ਡਾਨਸੀਵਾਲ**
- ਫੋਨ: 360-281-2624**
-
- .ਗਜ਼ਲ**
- ਸ਼ੇਰ-ਏ-ਪੰਜਾਬ
- ਵਿਕਣੇ ਵਾਲੇ ਟਿਕ ਜਾਂਦੇ ਨੇ, ਅੜਨੇ ਵਾਲੇ ਝੜ ਜਾਂਦੇ ਨੇ, ਸੱਚ ਦੇ ਆਸ਼ਿਕ ਔਖੇ ਵੇਲੇ, ਨਾਲ ਸੱਚ ਦੇ ਖੜ ਜਾਂਦੇ ਨੇ।
- ਮਹਾਂ ਸਿੰਘ ਤੇ ਰਾਜ ਕੌਰ ਦਾ, ਪੁੱਤ ਸੀ ਭਾਗਾਂ ਵਾਲਾ ਰਣ ਨੂੰ ਜਿੱਤਣ ਵਾਲਾ ਜੰਮਿਆ, ਸਹਿਰ ਗੁੱਜਰਾਂਵਾਲਾ।
- ਸੱਚੇ ਸੱਚੀ ਪੱਤਰਕਾਰੀ, ਜਾਨ ਅਤੇ ਈਮਾਨ ਦਾ ਜੋਖਮ ਬਦੇ ਬਦੀ ਤਲੀਆਂ ਉਤੇ, ਆਣ ਕਰੋਤਾਂ ਧਰ ਜਾਂਦੇ ਨੇ।
- ਤੋਰਾਂ ਨਵੰਬਰ ਸਤਾਰਾਂ ਸੌ ਅੱਸੀ, ਜਨਮ ਰਾਜੇ ਦਾ ਹੋਇਆ ਲੇਖਾਂ ਵਿੱਚ ਸੀ ਲਿਖਿਆ, ਉਹਦੇ ਹੱਥ 'ਚ ਰਾਜ ਸਮੇਇਆ।
- ਧਾਰ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਬੜੀ ਕਟੀਲੀ, ਏਹੋ ਬੁਝਾਵੇ ਲਾਵੇ ਤੀਲੀ, ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੇ ਚਾਣਕਿਆ ਵੀ, ਇਸ ਦੇ ਵਾਰ ਤੋਂ ਡਰ ਜਾਂਦੇ ਨੇ।
- ਲੱਕੜੀ ਤੋਂ ਹੈ ਬਣਦਾ ਕਾਗਜ਼, ਕਾਗਜ਼ ਤੋਂ ਫਿਰ ਉੱਤਪੰਨ ਮਾਇਆ, ਸਰੀਰ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਆਖਰ ਵੇਲੇ,
- ਸਿੱਖ, ਹਿੰਦੂ ਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ, ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਧਾਗੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਰੋਅਬ ਸੀ ਉਹਦਾ, ਆਉਂਦੇ ਨਾ ਉਹ ਲਾਗੇ।

ਸਿੱਖ-ਮਿਸਲਾਂ ਨੂੰ 'ਕੱਠਿਆਂ' ਕੀਤਾ, ਕੀਤੀ ਦੂਰ-ਅੰਦੇਸ਼ੀ ਉਹਦੀ ਸੈਨਾ ਵਿੱਚ ਫੌਜੀ ਸਨ, ਦੇਸੀ ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ।

ਸਾਫ਼ ਤੇ ਸੱਚੀ-ਸੁੱਚੀ ਹੈਸੀ, ਓਸ ਰਾਜੇ ਦੀ ਨੀਤੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਦੀ ਨਾਲ ਸੇਨੇ ਦੇ, ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ।

ਸਭ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਸਭ ਲੋਕਾਂ ਦਾ, ਕਰਦਾ ਸੀ ਸਤਿਕਾਰ ਭਲਾ ਮੰਗੇ ਸਰਬੱਤ ਦਾ, ਕਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਪਰਉਪਕਾਰ।

ਚੇਚਕ ਕਾਰਨ ਬਚਪਨ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਅੱਖ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਹੋਇਆ ਮੰਗੀ ਮਾਫ਼ੀ ਗਲ ਪੱਲਾ ਪਾ, ਜਾ ਤਖ਼ਤ ਦੇ ਸਾਹਵੱ ਖਲੋਇਆ।

ਅਫ਼ਗਾਨ, ਪਠਾਣ, ਫਰੰਗੀ ਵਿਰੋਧੀ, ਜਿੱਤੀਆਂ ਸਭ ਮੁਹਿੰਮਾਂ ਜੋ ਅੜਿਆ ਸੋ ਝੜਿਆ, ਕੀ-ਕੀ ਦੱਸਾਂ ਕਿੱਨਾ-ਕਿੱਨਾ।

ਜੂਨ ਅਠਾਰਾਂ ਸੌ ਉਨਤਾਲੀ, ਦਿਨ ਸਤਾਈਵਾਂ ਆਇਆ ਚਮਕ ਰਹੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸੂਰਜ, ਉਤੇ ਬੱਦਲ ਛਾਇਆ।

ਸਤੀ ਹੋਈਆਂ ਕੁਝ ਰਾਣੀਆਂ, ਉਹਦੀ ਅਰਥੀ ਉਤੇ ਆ ਕੇ ਦਿੱਤਾ ਸਬੂਤ ਪਿਆਰ ਦਾ ਏਦਾਂ, ਆਪਣਾ-ਆਪ ਮਿਟਾ ਕੇ।

ਮਹਾਂਬਲੀ ਤੇ ਪਰਉਪਕਾਰੀ, ਸੀ ਸਾਡਾ ਮਹਾਰਾਜਾ ਅਟਕ ਵੀ ਰੋਕ ਨਾ ਸਕਿਆ ਉਹਨੂੰ, ਲਾਵੇ ਕੌਣ ਅੰਦਾਜ਼ਾ।

-ਪ੍ਰੋ. ਨਵ ਸੰਗੀਤ ਸਿੰਘ

ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਜੰਮੂ ਨੂੰ ਚੇਤੇ ਕਰਦਿਆਂ

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੀ ਵਰ੍ਹੇਗੰਢ 'ਤੇ

ਮੈਂ 2003 ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ (ਸਰੀ) ਕੈਨੇਡਾ ਤੋਂ ਹੋ ਕੇ ਸਿਆਟਲ ਬਾਣੀ ਅਮਰੀਕਾ 'ਚ ਵੱਸਿਆ ਤਾਂ ਉਥੋਂ ਫਲਾਈਟ ਲੈ ਕੇ ਮੈਂ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਉਤਰਨਾ ਸੀ ਮਿਲਵਾਕੀ ਜਾਣ ਲਈ। ਮੇਰਾ ਸਹੁਰਾ ਪਰਿਵਾਰ ਉਥੇ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ ਉਦੋਂ।

ਮੇਰਾ ਇੱਕ ਕੰਮ ਕਰੀ, ਭਾਵੇਂ

ਗੁਰਤਜਨ ਗਿੱਲ

ਅੱਖਾ ਹੋ ਜਾਂ ਸੋਖਾ, ਸਾਡੇ ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਜੰਮੂ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਜ਼ਰੂਰ ਮਿਲੀ।

ਮੈਂ ਅਮੋਲਕ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ 'ਚ ਬਹੁਤ ਵਾਰ ਮਿਲਿਆ ਸਾਂ, ਅਮਰੀਕਾ ਬਣਵੈਂਤ, ਅਸੋਕ ਸਰਮਾ, ਭਾਅ ਜੀ ਕਰਮਜੀਤ, ਸਮਸ਼ੇਰ, ਸ਼ਾਮ ਸਿੰਘ, ਦਲਬੀਰ ਤੇ ਗੁਰਦਿਆਲ ਬੱਲ ਦੇ ਅੰਗ ਸੰਗ। ਪ੍ਰੇਮ ਗੋਰਖੀ, ਰਾਜਿੰਦਰ ਸੋਢੀ, ਮੁਹਰਜੀਤ ਤੇ ਤਰਲੋਚਨ ਦਾਨਗੜ ਨਾਲ ਕੈਬਿਨ ਸਾਂਝਾ ਸੀ ਉਸਦਾ।

ਬਾਰੀਕ ਬੁੱਧ ਮਿੱਤਰ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਮੈਂ ਸਮਸ਼ੇਰ ਨੂੰ ਹਾਮੀ ਭਰੀ ਕਿ ਜ਼ਰੂਰ ਮਿਲਾਂਗਾ।

ਮੇਰਾ ਇੱਕ ਜਲੰਧਰੀ ਮਿੱਤਰ ਇੰਦਰਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਵੀ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ ਉਦੋਂ। ਕੋਈ ਟੀ ਵੀ ਚੈਨਲ ਵੀ ਚਲਾਉਂਦਾ ਸੀ ਸ਼ਾਇਦ। ਕਦੇ ਜਲੰਧਰ ਤੋਂ ਸਾਹਿਤਕ ਮੈਗਜ਼ੀਨ "ਬਿੰਦੂ" ਛਾਪਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਉਹ। ਜਲੰਧਰ ਵਾਲੇ

ਮੇਰੇ ਹਮ ਉਮਰ ਮਿੱਤਰ ਲੇਖਕ ਪ੍ਰੋ. ਅਵਤਾਰ ਜੌੜਾ ਦਾ ਨੇੜੂ ਸੀ ਇੰਦਰਮੋਹਨ। ਉਸ ਦਾ ਫੋਨ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਉਸ ਨੂੰ ਮੈਂ ਅਮੋਲਕ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਦੱਸੀ। ਉਦੋਂ ਉਥੇ ਇੱਕ ਮਿੱਤਰ ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਜੋ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਮੇਰੀ ਮਿਲਣ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਸੀ।

ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਦੇ ਵੱਡੇ ਮਾਮਾ ਜੀ ਸ. ਜਸਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੱਤ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਦੋਸਤ ਗੁਰਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਤੂਰ (ਕੈਨੇਡਾ) ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਅਮੋਲਕ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਦੱਸੀ। ਇੰਦਰਮੋਹਨ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਸਦਕਾ ਮੀਟਿੰਗ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੋ ਗਿਆ। ਸਭ ਦੋਸਤ ਇੱਕ ਥਾਂ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਗਏ ਅਮੋਲਕ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਲਈ। ਅਮੋਲਕ ਮਿਲਿਆ ਤਾਂ ਇੰਜ ਲੱਗਾ ਜਿਵੇਂ ਚਿਰੀ ਵਿਛੁੰਨਾ ਵੀਰ ਮਿਲਿਆ ਹੋਵੇ। ਬਹੁਤ ਗੱਲਾਂ ਕੀਤੀਆਂ। ਉਸ ਦੇ ਅਖਬਾਰ 'ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼' ਬਾਰੇ ਬਹੁਤ ਗੱਲਾਂ ਹੋਈਆਂ। ਸਲਾਹਾਂ ਵੀ।

ਉਸ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗੀ ਸ. ਜੈਰਾਮ ਸਿੰਘ ਕਾਹਲੋਂ ਵੀ ਸਨ ਜੋ ਸਬਬੀ ਮੇਰੇ ਕੈਲਗਰੀ ਵੱਸਦੇ ਮਿੱਤਰ ਬਲਵਿੰਦਰ ਕਾਹਲੋਂ ਦੇ ਭਤੀਜੇ ਸਨ। ਉਹ ਵੀ ਉਥੇ ਹੀ ਮਿਲੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਸਨੇਹ ਨਾਲ।

ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਜੰਮੂ ਨੂੰ 'ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼' ਛਾਪਦਿਆਂ ਹਾਲੇ ਤਿੰਨ ਕੁ ਸਾਲ ਹੋਏ ਸਨ ਪਰ ਉਸ ਦੇ ਪਰਚੇ ਦੀ ਗਹਿਰ ਗੰਭੀਰਤਾ ਦਾ ਚਰਚਾ ਪੂਰੇ ਅਮਰੀਕਾ 'ਚ ਸੀ। ਉਦੋਂ ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆ ਵੱਸਦੇ ਮਿੱਤਰ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ (ਹੁਣ ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ ਪੰਜਾਬ) ਨੇ ਵੀ ਅਮੋਲਕ ਤੇ 'ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼' ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਬੜੇ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਮੁਕੰਮਲ ਵੀਕਲੀ ਅਖਬਾਰ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਧਿਆਤਮ ਵੀ ਸੀ ਤੇ ਮਾਰਕਸਵਾਦੀ ਸੋਚ ਧਾਰਾ ਦੇ ਨੁਕਤੇ ਤੋਂ ਲਿਖੀਆਂ

ਲਿਖਤਾਂ ਵੀ ਹੁੰਦੀਆਂ।

ਹਰ ਵੱਡਾ ਲੇਖਕ ਇਸ ਵਿੱਚ ਅਕਸਰ ਲਿਖਦਾ। ਬਹੁਤ ਲੇਖਕ ਤਾਂ ਲਗਾਤਾਰ ਕਾਲਮ ਲਿਖਦੇ। ਇਹ ਅਮੋਲਕ ਦੀ ਮਿਕਨਾਤੀਸੀ ਖਿੱਚ ਸੀ।

ਉਦੋਂ ਤੀਕ ਵੀ ਬਦੇਸ਼ 'ਚ ਛਪਦੇ ਬਹੁਤੇ ਅਖਬਾਰ ਭਾਰਤੀ ਅਖਬਾਰਾਂ ਦੇ ਚਰਚੇ ਹੀ ਹੁੰਦੇ ਸਨ, ਕੱਟ ਪੇਸਟ ਤੇ ਨਿਰਭਰ। ਪਰ ਅਮੋਲਕ ਮੌਲਿਕ ਲਿਖਤਾਂ ਲਿਖਵਾਉਂਦਾ। ਇਹੀ ਉਸ ਦੀ ਤਾਕਤ ਬਣੀ। ਬਾਹਰੋਂ ਹੀ ਮਿਲ ਕੇ ਅਸੀਂ ਨਿੱਖੜ ਗਏ ਪਰ ਸੰਪਰਕ ਬਣਿਆ ਰਿਹਾ।

ਉਸ ਦੀ ਸਰੀਰਕ ਹਾਲਤ ਵਿਗੜਨ ਬਾਰੇ ਮੈਂਨੂੰ 2006 ਵਿੱਚ ਦੂਸਰੀ ਅਮਰੀਕਾ ਫੇਰੀ ਦੌਰਾਨ ਪਤਾ ਲੱਗਾ। ਮੈਂ ਮਿਲਵਾਕੀ ਤਾਂ ਜਾਣਾ ਹੀ ਸੀ। ਆਪਣੇ ਮਿੱਤਰ ਤੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਜਸਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੱਤ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਅਮੋਲਕ ਦੇ ਘਰ ਮਿਲਣ ਗਿਆ। ਮਸ਼ੀਨਾਂ ਦਾ ਸਾਥ ਪੱਕ ਗਿਆ ਸੀ ਉਦੋਂ ਤੀਕ ਅਮੋਲਕ ਨਾਲ। ਗੱਲਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਬੁਲੰਦ। ਲੋਹੇ ਦੀ ਮਰਦ ਲੱਗਿਆ ਮੈਨੂੰ ਉਹ। ਉਸ ਦੀ ਜੀਵਨ ਸਾਬਣ ਤੇ ਬੱਚੇ ਅੱਗੇ ਪਿੱਛੇ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਵੇਖੋ। ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਕਠਿਨ ਰਾਹੀਂ ਪੈ ਕੇ ਵੀ ਉਹ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਦੇ ਪੈਗਾਮ ਜਿਹਾ ਸੀ। ਕੋਈ ਢਿੱਲੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਉਸ। ਹਮਦਰਦੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਆਖਦਾ ਹਟ ਪਰੋ, ਸੇਵਾ ਦੱਸ, ਕੀ ਪੀਵੇਂਗਾ?

ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਹੱਸਦਾ ਰਿਹਾ ਕਿ ਜੇ ਸੋਮ ਰਸ ਨਹੀਂ ਪੀਣਾ ਤਾਂ ਅਮਰੀਕਾ ਕੀ ਕਰਨ ਆਇਐਂ? ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਹੱਸਦਾ ਠਹਾਕਾ ਮਾਰ ਕੇ। ਸੰਪੂਰਨ ਹਾਜ਼ਰ ਨਾਜ਼ਰ। ਉਸ ਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਪਰਤਦਿਆਂ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਬੀਮਾਰ ਉਹ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਮੈਂ ਹਾਂ।

ਉਸ ਨੂੰ ਚਿਤਾਵ ਕੇ ਮੈਂ ਇੱਕ ਗਜ਼ਲ ਲਿਖੀ ਪਰਤ ਕੇ। ਇਹ ਗਜ਼ਲ ਮੇਰੀ 2010 'ਚ ਛਪੀ ਕਿਤਾਬ ਮੋਰਪੰਖ ਵਿੱਚ ਛਪੀ। ਇਸ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਪੜ੍ਹੋ

ਦਰਿਆ ਝੀਲਾਂ ਤਲਖ ਸਮੁੰਦਰ। ਕੀ ਕੁਝ ਬੰਦਿਆ ਤੇਰੇ ਅੰਦਰ। ਇਸ ਮੰਡੀ ਵਿਚ ਬੋਝੇ ਗੁਰਮੁਖ, ਤੌਤਨ ਬਹੁਤੇ ਦਿਲ ਦਾ ਮੰਦਰ। ਬਾਤ ਗੁਰੂ ਦੀ ਮੰਨਦੇ ਹੀ ਨਾ, ਮੁੰਦਰਾਂ ਵਾਲੇ ਨਾਥ ਮਛੰਦਰ। ਬੁਠ ਬੋਲਦੇ, ਤੱਕਦੇ, ਸੁਣਦੇ, ਗਾਂਧੀ ਤੇਰੇ ਤਿੰਨੇ ਬੰਦਰ। ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਮੌਤ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦੱਸੇ, ਮੈਂ ਉਸਦੇ, ਉਹ ਮੇਰੇ ਅੰਦਰ। ਖੁਸ਼ਬੂ ਕੋਣ ਲੁਕਾ ਸਕਦਾ ਏ, ਭਾਵੇਂ ਮਾਰੇ ਕਿੰਨੇ ਜੰਦਰ। ਬਾਜ਼ ਉਡਾਰੀ ਮਾਰਨ ਮਗਰੋਂ, ਲੱਭੇ ਮੁਤ ਕੇ ਰੁੱਖ ਦੀ ਕੰਦਰ। ਯਾਰ ਅਮੋਲਕ* ਦਿਲ ਨਾ ਛੱਡੀ, ਮੈਂ ਧੜਕਾਂਗਾ ਤੇਰੇ ਅੰਦਰ। ਪਿਆਰ ਗੁਆਚਾ ਲੱਭਦੇ ਫਿਰੀਏ, ਕਦੇ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਕਦੇ ਜਲੰਧਰ।

***ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ**

ਕੱਲ੍ਹ ਪਿਆਰੇ ਸ਼ਾਇਰ ਮਿੱਤਰ ਰਵਿੰਦਰ ਸਹਿਰਾਓ ਦਾ ਅਮਰੀਕਾ ਤੋਂ ਫੋਨ ਆਇਆ ਕਿ ਅਗਲੇ ਦਿਨੀਂ 'ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼' ਵੱਲੋਂ ਸਾਲਾਨਾ ਸਮਾਗਮ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਕੁਝ ਲਿਖ ਭੇਜੋ। ਮੈਂ ਅਮੋਲਕ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਸਿਰ ਝੁਕਾਇਆ ਤੇ ਪਿਆਰੇ ਵੀਰ ਨੂੰ ਸਲਾਮ ਕਰਦਿਆਂ ਇਹ ਸਤਰਾਂ ਹੀ ਲਿਖ ਸਕਿਆ। ਇਕ ਹੋਰ ਗਜ਼ਲ ਦੇ ਕੁਝ ਸ਼ਿਅਰ ਉਸ ਸਣੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਪਿਆਰਿਆਂ ਦੇ ਵਿੱਛੜਨ ਵੇਲੇ ਉਦੋਂ ਲਿਖੇ ਸਨ, ਜੋ ਅੱਜ ਅਚਾਨਕ ਚੇਤੇ ਆ ਗਏ। ਇਹ ਅੱਥਰੂ ਨਾ ਗਿਣਿਓਂ ਸਗੋਂ ਮੋਤੀਏ ਦੇ ਫੁੱਲ ਸਮਝਿਓ, ਉਸ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਅੱਗੇ ਧਰਨ ਲਈ।

ਉਸ ਦਿਨ ਅੰਬਰ ਕਾਲਾ ਹੋਇਆ,

ਜਿਸ ਦਿਨ ਸਾਡਾ ਯਾਰ ਤੁਰ ਗਿਆ। ਹਾਸੇ ਤੁਰ ਗਏ, ਮਹਿਫਲ ਛੱਡ ਕੇ, ਸਾਡੇ 'ਚੋਂ ਸਰਦਾਰ ਤੁਰ ਗਿਆ।

ਸੁਰ ਤੇ ਸ਼ਬਦ ਉਡੀਕ ਰਹੇ ਨੇ, ਆ ਜਾਵੇਗਾ ਰਾਤ-ਬ-ਰਾਤੋ, ਮੁੜਿਆ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੁਪਨੇ ਵਾਂਗੂੰ, ਬਿਨ ਕੀਤੇ ਇਕਰਾਰ ਤੁਰ ਗਿਆ।

ਸ਼ਬਦ ਤੇਰੇ ਦਾ, ਤੇਰੇ ਮਗਰੋਂ, ਕੀਹ ਬਣਨਾ ਹੈ, ਨਹੀਂ ਸੋਚਿਆ, ਗੱਠੜੀ ਬੰਨ੍ਹੀ, ਬਿਨ ਦੱਸੇ ਉਹ, ਲੈ ਕੇ ਰੂਹ ਤੇ ਭਾਰ ਤੁਰ ਗਿਆ।

ਖੰਡ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡ ਵੀ ਫੁੱਲੇ ਸਾਰੇ, ਧਰਤੀ ਭਾਲੀ, ਅੰਬਰ ਗਾਇਆ, ਸੂਰਜ ਕਿਰਨ ਮਿਲੀ ਤੇ ਮਿਲ ਕੇ, ਅਹੁ ਅੰਬਰ ਤੋਂ ਪਾਰ ਤੁਰ ਗਿਆ।

ਏਨਾ ਵੀ ਨਿਰਮੋਹਾ ਹੋਣਾ, ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਉਸ ਕਿੱਥੋਂ ਸਿੱਖਿਆ, ਰੂਹ ਦਾ ਜਾਣੀ ਜਾਣ ਪਿਆਰਾ, ਏਨਾ ਕਹਿਰ ਗੁਜ਼ਾਰ ਤੁਰ ਗਿਆ।

ਦਮ ਆਉਂਦਾ ਸੀ, ਜਦ ਤਾਂ ਵੇਖੋ, ਕਿੱਥੇ ਕਿੱਥੇ ਉਡਿਆ ਫਿਰਿਆ, ਦਮ ਟੁੱਟਿਆ ਤਾਂ ਉਸਦੇ ਮਗਰੋਂ, ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਇਤਬਾਰ ਤੁਰ ਗਿਆ।

ਮੀਸ਼ਾ, ਤਖ਼ਤ ਉਜਾੜ ਗਿਆ ਤੇ ਚੰਦ ਤੋਂ ਮਗਰ ਅਮੋਲਕ ਤੁਰਿਆ, ਦੀਪਕ ਬੁਝਿਆ, ਮੁਰਸ਼ਦ ਤੁਰਿਆ, ਦਿਨ ਚੜ੍ਹਦੇ ਜਗਤਾਰ ਤੁਰ ਗਿਆ।

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੀ 24ਵੀਂ ਵਰ੍ਹੇਗੰਢ: ਦਿਆਨਤਦਾਰੀ, ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦਾ ਨਿਵੇਕਲਾ ਸਫਰ

ਇਸ ਸਾਲ, ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਆਪਣੀ ਮਾਣਮੱਤੀ 24ਵੀਂ ਵਰ੍ਹੇਗੰਢ ਮਨਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੀਲ ਪੱਥਰ, ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਟੀਮ ਦੀ ਅਟੱਲ ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਅਤੇ ਅਣਖੋਂ ਮਿਹਨਤ ਦੀ ਭਰਪੂਰ ਗਵਾਹੀ ਹੈ। ਸ. ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਜੰਮੂ ਦੀ ਦੂਰ-ਅੰਦੇਸ਼ੀ ਸਦਕਾ ਦੇ ਦਗ਼ਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਇਹ ਅਖਬਾਰ, ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਤਨੀ ਜਸਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ, ਲਗਾਤਾਰ, ਦਿਨ ਦੁੱਗਣੀ, ਅਤੇ ਰਾਤ ਚੌਗੁਣੀ ਤਰੱਕੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਖਬਰਾਂ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਉਣ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ, ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼, ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਅਤੇ ਵਿਭਿੰਨ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਬੁਲੰਦ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਬਹੁਤ ਹੀ ਸਲਾਯਾਯੋਗ ਪਲੇਟਫਾਰਮ ਹੈ।

ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਦੀ ਵਿਰਾਸਤ: ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਸੀਂ ਸ. ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਜੰਮੂ ਜੀ

ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਥਾਈ ਵਿਰਾਸਤ 'ਤੇ ਗੌਰ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਦੋ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ, ਏ ਐੱਲ ਐੱਸ ਬਿਮਾਰੀ ਕਾਰਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬੇਮੌਕਾ ਵਿਛੋੜਾ ਦੇ ਜਾਣਾ ਬਹੁਤ ਹੀ ਦੁਖਦਾਈ ਸੀ। ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਗੰਭੀਰ ਯੋਗਦਾਨ ਅਤੇ ਅਟੱਲ ਇਕਰਾਰ, ਅੱਜ ਵੀ ਸਾਡੇ ਹਿਰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਟੁੰਝਦਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਜਸਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ ਦੀ ਨਿਵੇਕਲੀ ਅਗਵਾਈ ਅਤੇ ਗੂੜ੍ਹੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਹੇਠ, ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੀ ਰੂਹ ਬਾਕਾਇਦਾ, ਬਰਕਰਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਦਾ ਬਹੁਮੁੱਲਾ ਕੰਮ ਅਗਾਂਹ ਵਧ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਸੱਚ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦੀ ਜਾਗਰੂਕਤਾ:

ਪਿਛਲੇ 24 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼, ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਖਬਰਾਂ ਦਾ ਦੀਵਾ ਬਣ, ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬੀ ਸੱਭਿਅਤਾ ਦੇ ਮੁਖਾਰਬਿੰਦ ਦਾ ਰੋਲ ਨਿਭਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਬੇਲਾਗ ਰਿਪੋਰਟਿੰਗ, ਸਚਾਈ ਲਈ ਅਟੱਲ ਵਚਨਬੱਧਤਾ, ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ

ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਉੱਤੇ ਜ਼ੋਰ ਕਾਰਨ, ਇਹ ਅਖਬਾਰ

ਡਾ. ਰਫਪਾਲ ਸਹੋਤਾ, ਸਿਨਿਸਿਨੈਟੀ

ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਦੇ ਲੈਂਡਸਕੇਪ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਮਿਸਾਲ

ਬਣ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਅਸਲੀਅਤ ਦੀ ਅਣਖੋਂ ਭਾਲ ਵਿੱਚ ਇਹ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀਆਂ ਉਮੰਗਾਂ ਅਤੇ ਲੋੜਾਂ ਤੀਕਰ ਪਹੁੰਚਣ ਵਾਲਾ ਪੁਲ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬੀ ਬਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਵਿਕਾਸ, ਆਤਮ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਅਤੇ ਇਤਫਾਕ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਅਤੇ ਤਰੱਕੀ ਨੂੰ ਗਲਵੱਕੜੀ: ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਦੇ ਲਗਾਤਾਰ ਬਦਲਦੇ ਲੈਂਡਸਕੇਪ ਦੇ ਨਾਲ ਬਦਲ ਸਕਣਾ, ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੀ ਕਾਮਯਾਬੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਨਵੇਂ-ਨਵੇਂ ਢੰਗ ਲੱਭ ਅਤੇ ਡਿਜੀਟਲ ਯੁੱਗ ਨੂੰ ਗਲਵੱਕੜੀ ਵਿਚ ਲੈ, ਇਹਨੇ ਸੋਖਿਆ ਹੀ ਪਾਠਕਾਂ ਤੀਕ ਪਹੁੰਚਣ ਦੀਆਂ ਬੁਲੰਦੀਆਂ ਨੂੰ ਛੂਹ ਲਿਆ। ਆਪਣੇ ਅਸੂਲਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਿਆਂ, ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਇਹਨੇ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਜਿੱਤ ਕੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਥਾਂ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬੀ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਸਾਡੀਆਂ ਵਧਾਈਆਂ: ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

ਦਿਆਨਤਦਾਰੀ ਵਾਲੀ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਦੀ ਇੱਕ ਸਰਵਉੱਚਤਮ ਮਿਸਾਲ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੰਜਾਬੀ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਤੋਂ ਕਿਤੇ ਅਗਾਂਹ ਵਧ ਕੇ ਹੈ। ਇਹ ਹਮੇਸ਼ਾ, ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਖਬਰਾਂ ਦਾ ਸਰੋਤ, ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਤਰੱਕੀ ਦਾ ਪੈਰੋਕਾਰ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਜੋੜਨ ਵਾਲੀ ਮਿਸਾਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੀ 24ਵੀਂ ਵਰ੍ਹੇਗੰਢ 'ਤੇ ਅਸੀਂ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਪੂਰੀ ਟੀਮ ਨੂੰ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਅਤੇ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਪ੍ਰਤੀ ਅਟੱਲ ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਲਈ, ਹਾਰਦਿਕ ਵਧਾਈ ਦੇਂਦੇ ਹਾਂ। ਟੀਮ ਦੇ ਕਾਮਯਾਬੀ, ਪ੍ਰਫੁੱਲਤਾ ਅਤੇ ਇਖਲਾਕੀ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਵਿਚ ਅਟੱਲ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਸਦਕਾ, ਸਾਨੂੰ ਪੂਰਾ ਭਰੋਸਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼, ਨਵੀਆਂ ਬੁਲੰਦੀਆਂ ਛੂੰਹਦਾ ਰਹੇਗਾ, ਅਤੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀਆਂ 'ਤੇ ਵਧੀਆ ਪ੍ਰਭਾਵ ਛੱਡਦਾ ਰਹੇਗਾ।

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਨਾਈਟ ਦੀਆਂ ਵਧਾਈਆਂ

ਸ. ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਜੰਮੂ ਵਲੋਂ, 24 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਦੇ ਵਿਹੜੇ 'ਚ ਲਾਇਆ 'ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼' ਨਾਮ ਦਾ ਬੂਟਾ ਭਰ-ਜੋਬਨ 'ਚ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਅਖਬਾਰ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਛਪਣ ਵਾਲੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਰਾਹੀਂ ਸਮਾਜ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਮਾਜ ਦੀਆਂ ਉਧਤ ਰਹੀਆਂ ਵਿਰੋਧਤਾਈਆਂ ਨੂੰ ਪਾਠਕਾਂ ਸਾਹਵੇਂ ਇੰਨ-ਬਿੰਨ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸਮਾਜ 'ਚ ਭਿੜ ਰਹੇ ਵਿਚਾਰਾਂ 'ਚੋਂ ਸੱਚ ਲੱਭਣ 'ਚ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਮੱਦਦ ਕਰਨ ਲਈ, ਵਿਰੋਧੀ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਅਖਬਾਰ 'ਚ ਥਾਂ ਦੇ ਕੇ ਇਸਨੇ ਸਲਾਯਾਯੋਗ ਰੋਲ ਨਿਭਾਇਆ ਹੈ। ਫਾਸੀਵਾਦੀ ਧਰਮਤੰਤਰੀ ਰਾਜ ਦੀ ਸਥਾਪਤੀ ਲਈ ਯਤਨਸ਼ੀਲ ਲੋਕ-ਵਿਰੋਧੀ ਤਾਕਤਾਂ ਦੀ ਨਫਰਤੀ ਸਿਆਸਤ ਨੂੰ ਨੰਗਾ ਕਰਨ 'ਚ ਇਸਨੇ ਲਗਾਤਾਰਤਾ ਦਿਖਾਈ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਹੱਕਾਂ ਲਈ ਜੂਝ ਰਹੀ ਲੋਕਾਈ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ਾਂ/ਲਹਿਰਾਂ ਦਾ 'ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼' ਨੇ ਡੱਟ ਕੇ ਸਾਥ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਖਬਾਰ ਦੀ ਸੰਜੀਦਾ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਦਾ, ਹੋਰਨਾਂ ਪਾਠਕਾਂ ਵਾਂਗ ਮੈਂ ਵੀ ਪੂਰਾ ਨਿੱਘ ਮਾਣਿਆ ਹੈ। 8 ਜੁਲਾਈ ਨੂੰ ਸ. ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗੀਆਂ ਨੂੰ ਸਪਰਪਿਤ 24ਵੀਂ ਵਰ੍ਹੇਗੰਢ 'ਤੇ ਮਨਾਈ ਜਾ ਰਹੀ 'ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਨਾਈਟ' ਨੂੰ ਮੈਂ ਵਧਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ।

ਪਰਮਜੀਤ ਰੋਡੇ

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੀ ਵਰ੍ਹੇਗੰਢ 'ਤੇ ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਜੰਮੂ ਜੀ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਦਿਆਂ !

ਭਾਵੇਂ ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਹੁਣ ਨੂੰ ਵਿੱਛੜਿਆਂ ਦੇ ਵਰ੍ਹੇ ਬੀਤ ਗਏ ਹਨ ਪਰ 'ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼' ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ ਅਕਸਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਹਿਲੇ 'ਵੋਇਸ-ਮੈਸੇਜ' ਦੇ ਬੋਲ ਮੇਰੇ ਜ਼ਿਹਨ ਵਿੱਚ ਆ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਸੰਨ 2004 ਵਿੱਚ ਅਮਰੀਕਾ ਆ ਕੇ ਮੈਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਲੇਖ ਲਿਖ ਕੇ ਡਾਕ ਰਾਹੀਂ ਅਖਬਾਰ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ। ਰਾਤ ਦੀ ਜੋਥ ਕਾਰਨ ਦਿਨ ਵੇਲੇ ਔਫ ਰਹੇ ਫੋਨ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੇਰੇ ਲੇਖ ਦਾ ਸਿਰਲੇਖ ਬੋਲ ਕੇ ਸੁਨੇਹਾ ਛੱਡਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ:

'ਇੱਤਕੇ ਨਾ ਉੱਤਕੇ ਵਾਲੇ ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮੈਨੂੰ ਏਸ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਕਾਲ ਕਰਿਓ!'
ਬਸ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜੰਮੂ ਸਾਹਿਬ ਨਾਲ ਮੇਰੀ ਗੂੜ੍ਹੀ ਦੋਸਤੀ ਹੋ ਗਈ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਭਰਾਵਾਂ ਵਾਂਗ ਜ਼ੋਰ ਪਾ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਕਾਲਮਨਵੀਸ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ! ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਮੈਂ ਜੋ-ਜੋ ਨਵਾਂ ਸਿੱਖ ਕੇ ਅਮਲ ਵਿਚ ਲਿਆਉਂਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਹਾਂ, ਉਸ ਨੇ ਮੇਰੀ ਲੇਖਣੀ ਵਿਚ ਹੀ ਸੁਧਾਰ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦਾ ਸਗੋਂ ਸਮਾਜੀ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੁਝਾਏ ਨੁਕਤੇ ਮੇਰੀ ਤਰਜੇ-ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲੀ ਦਾ ਸਬੱਬ ਬਣੇ!
ਮੈਨੂੰ ਫਖਰ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਜਦ ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਹੁਣੀ ਮੇਰੇ ਨਾਲ 'ਦਿਲ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ' ਵੀ ਕਰ ਲਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ!

ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਵੀ ਮੈਨੂੰ ਮਾਣ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਏ 'ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼' ਰੂਪੀ ਬੂਟੇ ਨੂੰ ਚਿਰੰਜੀਵੀ ਰੱਖਣ ਹਿਤ ਨਿੱਕਾ ਜਿਹਾ ਕਲਾਮੀ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਂਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਹਾਂ!!
ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੀ 24ਵੀਂ ਵਰ੍ਹੇਗੰਢ ਮੌਕੇ ਮੈਂ ਵਾਗਿਗੁਰੂ ਅੱਗੇ ਅਰਦਾਸ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਭੈਣ ਜੀ ਜਸਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਨਾਲ ਜੰਮੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਨਕਸ਼ੇ-ਕਦਮ 'ਤੇ ਸਾਬਤ ਕਦਮੀ ਚਲਦੇ ਰਹਿਣ ਤੇ ਅਖਬਾਰ ਦਿਨ ਦੁਗਣੀ ਤੇ ਰਾਤ ਚੌਗੁਣੀ ਤਰੱਕੀ ਕਰਦਾ ਰਹੇਗਾ!!

ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ 'ਦੁਪਾਲ ਪੁਰ' ਫੋਨ: 1-408-915-1268

ਨਿਰਵਿਘਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਦੇ 24ਵੇਂ ਸਾਲ 'ਚ (ਪਹਿਲੀ ਜਨਵਰੀ 2000-2023)
ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੇ ਬਾਨੀ ਸੰਪਾਦਕ ਸ. ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ
ਸਹਿਯੋਗੀ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੀ 24ਵੀਂ ਵਰ੍ਹੇਗੰਢ

‘ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਨਾਈਟ’

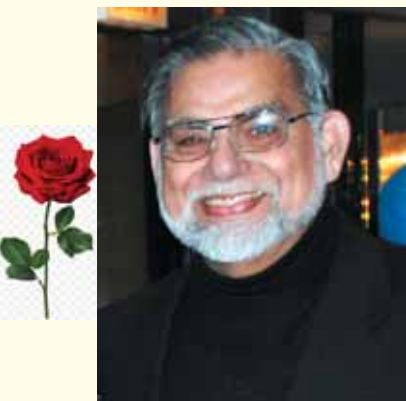
8 ਜੁਲਾਈ 2023 ਸਨਿਚਰਵਾਰ ਸ਼ਾਮੀ 6:30 ਵਜੇ

Atlantis Banquets

1273 N. Rand Road,
Arlington Heights, IL 60004

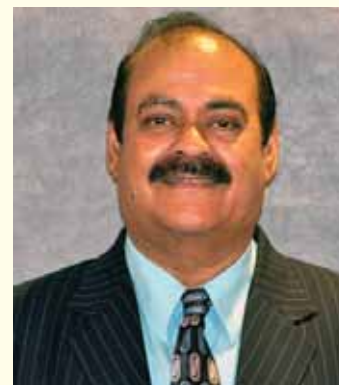
ਪ੍ਰੋ. ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਮਦੇਵ

ਸਵਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਢਿਲੋਂ

ਸ. ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਜੰਮੂ

ਅਯੁਧਿਆ ਸਲਵਾਨ

ਗੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਆਨਰੇਰੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਬੋਰਡ

ਜਸਵੀਰ ਕੌਰ ਢਿਲੋਂ ਡਾ. ਇਨਕਲਾਬੀ ਥਾਂਦੀ ਡਾ. ਨਵਦੀਪ ਕੌਰ ਸੰਧੂ ਬਲਵਿੰਦਰ ਕੌਰ (ਨਿੱਕੀ) ਸੇਖੋਂ ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ ਡਾ. ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਬਸਰਾਨ ਹਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਦਿਓਲ ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਾਹੀ ਜਗਦੀਸ਼ ਸਿੰਘ ਕਲੇਰ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ ਡਾ. ਹਰਗੁਰਮੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ ਡਾ. ਤੇਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮੰਡੇਰ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ

ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦਰੜ ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ ਜੱਸੀ ਗਿੱਲ ਜੈਦੇਵ ਸਿੰਘ ਭੱਠਲ ਪਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਾਲੀਆ ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਟਿਵਾਣਾ ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਭੂਰਾ ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਘੁੰਨ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਪਰਿੰਗਫੀਲਡ ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਸਿੰਘ ਮੁਲਤਾਨੀ ਗੁਰਵੀਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਜਸਕਰਨ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

Ph: 847-359-0746

ਬੇਲਾਗ, ਬੇਬਾਕ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਦਾ ਮੁੱਦਈ

Published simultaneously from Chicago, California & New York.

e-mail: punjabtimests1@gmail.com, website: www.punjabtimesusa.com

PUNJAB TIMES NIGHT 2023

ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਹਿਮਾਨ

ਮੇਜਰ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਝੱਜ
(ਗੈਸਟ ਆਫ ਆਨਰ)

ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ
(ਮੁੱਖ ਬੁਲਾਰਾ)

ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ
(ਚੀਫ਼ ਗੈਸਟ)

ਪਹੁੰਚ ਰਹੀਆਂ ਮੁੱਖ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ

ਲਾਜ ਨੀਲਮ ਸੈਣੀ
(ਸ਼ਾਇਰਾ)

ਜਗਜੀਤ ਨੌਸ਼ਹਿਰਵੀ
(ਸਾਹਿਤਕਾਰ)

ਸੁਖਦੇਵ ਸਾਹਿਲ
(ਕਲਾਸੀਕਲ ਗਾਇਕ)

ਓਕਾਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ
(ਸ਼ਾਇਰ)

ਕੁਲਵਿੰਦਰ
(ਸ਼ਾਇਰ)

ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਖਹਿਰਾ
(ਸ਼ਾਇਰ)

ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਹਿਯੋਗੀ

ਰਵਿੰਦਰ
ਸਹਿਰਾਅ
(ਸ਼ਾਇਰ)

ਅਸ਼ੋਕ ਡੌਰਾ
(ਲੇਖਕ)

ਗੁਰਲੀਨ ਕੌਰ

ਡਾ. ਹਰਜਿੰਦਰ
ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ

ਜੈਰਾਮ ਸਿੰਘ ਕਾਹਲੋਂ

ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ
ਭੁੱਲਰ

ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ
ਭਾਟੀਆ

ਸੁਖਪਾਲ ਗਿੱਲ

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੀ 24ਵੀਂ ਵਰ੍ਹੇਗੰਢ ਮੌਕੇ 8 ਜੁਲਾਈ ਨੂੰ ਕਰਵਾਈ ਜਾ ਰਹੀ 'ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਨਾਈਟ' ਵਿਚ ਸ਼ਾਇਰ, ਸਾਹਿਤਕਾਰ, ਗੀਤਕਾਰ ਅਤੇ ਗਾਇਕ ਤੁਹਾਡਾ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਰਨਗੇ।

ਸਹਿਯੋਗੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ: ਪੰਜਾਬੀ ਕਲਚਰਲ ਸੁਸਾਇਟੀ (ਪੀ ਸੀ ਐਸ) ਸ਼ਿਕਾਗੋ; ਸ਼ੇਰੇ ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਐਂਡ ਕਲਚਰਲ ਕਲੱਬ-ਸ਼ਿਕਾਗੋ; ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ-ਸ਼ਿਕਾਗੋ; ਸ਼ੇਰੇ ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ-ਸ਼ਿਕਾਗੋ (ਮਿਡਵੈਸਟ); ਪੰਜਾਬੀ ਹੈਰੀਟੇਜ ਆਰਗੇਨਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ (ਪੀ ਐਚ ਓ) ਸ਼ਿਕਾਗੋ; ਪੰਜਾਬੀ ਅਮੈਰੀਕਨ ਆਰਗੇਨਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਸ਼ਿਕਾਗੋ (ਪਾਓ); ਫਾਈਵ ਰਿਵਰਜ਼ ਐਂਟਰਟੇਨਮੈਂਟ, ਪੰਜਾਬੀ ਕਲਚਰਲ ਆਰਗੇਨਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ-ਮਿਲਵਾਕੀ; ਗੁਰੂ ਲਾਧੇ ਰੇ ਸੇਵਾ ਸੁਸਾਇਟੀ, ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਸਿੱਖ ਕਲਚਰਲ ਸੁਸਾਇਟੀ-ਇੰਡੀਆਨਾ; ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਸਾਊਥਬੈਂਡ, ਇੰਡੀਆਨਾ; ਪੰਜਾਬੀ ਅਮੈਰੀਕਨ ਯੂਥ ਕਲੱਬ ਇੰਡੀਆਨਾ; ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਐਂਡ ਕਲਚਰਲ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ-ਮਿਸ਼ੀਗਨ; ਸ਼ੇਰੇ ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਐਂਡ ਕਲਚਰਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਸਿਨਸਿਨੈਟੀ; ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਐਂਡ ਕਲਚਰਲ ਕਲੱਬ-ਸਿਨਸਿਨੈਟੀ; ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਕਲੀਵਲੈਂਡ (ਓਹਾਇਓ); ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਐਂਡ ਕਲਚਰਲ ਕਲੱਬ-ਡੇਅਟਨ (ਓਹਾਇਓ); ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਐਟਲਾਂਟਾ; ਯੂਨਾਈਟਡ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ; ਗਦਰ ਮੈਮੋਰੀਅਲ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ; ਇੰਡੋ ਅਮੈਰੀਕਨ ਕਲਚਰਲ ਆਰਗੇਨਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ; ਇੰਡੋ ਅਮੈਰੀਕਨ ਹੈਰੀਟੇਜ ਫੋਰਮ ਫਰਿਜ਼ਨੋ; ਇੰਡੋ ਯੂ ਐਸ ਹੈਰੀਟੇਜ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਫਰਿਜ਼ਨੋ, ਸਵੇਰਾ ਇੰਕ।

ਮੀਡੀਆ ਪਾਰਟਨਰ: ਰੇਡੀਓ ਚੰਨ ਪ੍ਰਦੇਸੀ, ਦੇਸੀ ਜੰਕਸ਼ਨ, ਢੋਲ ਰੇਡੀਓ, ਪੀ.ਟੀ.ਸੀ।

ਸੰਗੀਤ ਦਾ ਸਫਰ ਅਤੇ ਮੰਜੇ ਜੋੜ ਲੱਗਦਾ ਸਪੀਕਰ

ਸੰਗੀਤ ਰੂਹਾਂ ਨੂੰ ਝੰਜੋੜਦਾ ਹੈ। ਕੰਬਣੀ ਛੋੜਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਜਨਮ ਤੋਂ ਮਰਨ ਤੱਕ ਦਾ ਅਟੱਟ ਜੋੜ ਹੈ। ਨਵਜੰਮੇ ਬੱਚੇ ਦੇ ਰੋਣ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਹੁੰਗਰ ਨੂੰ ਹੀ 'ਖੁਸ਼-ਆਮਦੀ' ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਧੜਕਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ। ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਕੋਈ ਖੁਸ਼ੀ ਜਾਂ ਗਮੀ ਦਾ ਪਲ ਹੋਵੇ, ਜਦੋਂ ਸੰਗੀਤ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੀ ਬੁੱਕਲ ਵਿਚ ਨਾ ਲਪੇਟਿਆ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾਲ ਘੇਰਾ ਸੁਖਦ ਪਲਾਂ ਮੌਕੇ ਅਸਮਾਨੀ ਗੁੱਡੀ ਚਾੜ੍ਹਦੇ ਤੇ ਗਮਗੀਨ ਛਿਣਾਂ ਵੇਲੇ ਮੱਲੂਮ ਲਗਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਢਾਮ ਝੰਜੋੜਦੀ ਐ। ਜ਼ਿੰਦਾ-ਦਿਲੀ ਫਿਰ ਸੁਖਨਾ ਦਿਖਾਉਂਦੀ

ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਲੋਹਟਬੱਦੀ
ਫੋਨ: +91-89684-33500

ਐ। ਕਲਪਨਾ ਕਰ ਕੇ ਦੇਖੀਏ ਕਿ ਧੁਨਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਨਿਤਾਪ੍ਰਤੀ ਕਿਵੇਂ ਦੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਸੋਚ ਪਤਾਲਾਂ ਵਿਚ ਚੁੱਭੀ ਮਾਰਦੀ ਹੈ। ਖਿਆਲੀ ਖਲਾਅ ਨਜ਼ਰ ਆਵੇਗਾ। ਇੰਨੀ ਵੱਡੀ ਚੁੱਪ ਵਸਦੇ ਘਰਾਂ ਦਾ ਸ਼ਿੰਗਾਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ।

ਸੁਰ ਆਪੇ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਅ ਹੈ। ਆਦਿ ਕਾਲ ਵਿਚ ਮਾਨਵ, ਜੰਗਲੀ ਜੀਵਾਂ ਵਰਗੀ ਹੁਕ ਨਾਲ ਹੀ ਆਪਣੀ ਹੋਂਦ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਕਰਾਉਂਦਾ ਸੀ। ਸਮਾਜਿਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਹੋਣ ਨਾਲ ਉਸ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਨਿਖਾਰ ਆਉਂਦਾ ਗਿਆ ਤੇ ਉਸ ਦਾ ਗੁਣਗੁਣਾਉਣਾ ਇਨਸਾਨ ਅਤੇ ਹੈਵਾਨ ਵਿਚਲੀ ਸੂਖਮ ਲਕੀਰ ਦਾ ਪਾੜਾ ਵਧਾਉਣ ਲੱਗਿਆ। ਮੁੱਢਲੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਹੋਣਾ ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਸਬਬ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਨੱਚ, ਟੱਪ, ਗਾ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਵਲਵਲੇ ਰੰਗੀਨ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

ਸਮਾਂ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ ਤਾਂ ਸੱਭਿਅਕ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਸਾਂਝ ਦਾ ਖਿਆਲ ਅੰਗਤਾਈ ਲੈਣ ਲੱਗਾ। ਕਬੀਲਿਆਂ ਵਿਚ ਰਾਤਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗ ਬਾਲ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਦੁਆਲੇ ਝਰਮਟ ਵਿਚ ਬੈਠਿਆਂ ਢੋਲ ਢਮੱਕੇ ਨਾਲ ਅੰਦਰਲੇ ਹਾਵ ਭਾਵਾਂ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਸੰਗੀਤ ਦਾ ਹੀ ਆਗਾਜ਼ ਸੀ। ਪੁਰ ਅੰਦਰੋਂ ਉੱਠਦੀ ਹੁਕ। ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਮੇਲਿਆਂ ਮੁਸਾਹਬਿਆਂ ਵਿਚ ਗਮਤਰੀਆਂ ਦੀ ਧਾਂਕ ਜੰਮਣ ਲੱਗੀ। ਚੰਨ ਚਾਨਣੀਆਂ ਰਾਤਾਂ ਨੂੰ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦੇ ਕਈ ਰੰਗ ਵਰਤਦੇ। ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਗੀਤ ਸੰਗੀਤ ਰੂਹ ਦੀ ਖੁਰਾਕ ਐ... ਇਸ ਤੋਂ ਵਿਗੂਣਾ ਜੀਵਨ ਫਿਕਾ। ਇਸੇ ਸੰਵੇਦਨਾ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਖਲਬਲੀ ਜਿਹੀ ਮਚਾ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਸੰਗੀਤਕ ਧੁਨਾਂ ਦੀ ਮ੍ਰਿਗ ਤ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਨੇ ਅਗਲੇਰੀਆਂ ਵਾਟਾਂ ਦਾ ਮੁੱਢ ਬੰਨ੍ਹ ਦਿੱਤਾ।

ਬੋੜ੍ਹੀ ਜਿਹੀ ਪਿਛਲ ਝਾਤੀ ਮਾਰੀਏ ਤਾਂ

ਮਨ ਵਿਚ ਝਰਨਾਹਟ ਛਿੜਦੀ ਹੈ। ਗ੍ਰਾਮੋਫੋਨ ਜਾਦੂਈ ਕ੍ਰਿਸ਼ਮਾ ਸੀ। ਸਮਝ ਤੋਂ ਪਰ੍ਹੇ। ਇੱਕ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਚੌਖਟੇ ਵਿਚੋਂ ਮਨੁੱਖੀ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਦਾ ਆਗਮਨ। ਸੱਚਮੁੱਚ ਅਚੰਭਾ, ਬੇਯਕੀਨੀ, ਪਰ ਹਕੀਕਤ ਤੋਂ ਕਿਵੇਂ ਮੁਨਕਰ ਹੋਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਮੂੰਹੋਂ-ਮੂੰਹ ਗੱਲਾਂ। ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ: ਛੜਾ ਦਿੱਲੀਉਂ ਮਸ਼ੀਨ ਲਿਆਇਆ, ਚੰਦ ਕੁਰ ਵਿਚ ਬੋਲਦੀ

'ਹਿਜ਼ ਮਾਸਟਰ'ਜ਼ ਵੋਇਸ'(ਐੱਚ. ਐੱਮ. ਵੀ.) ਦੇ ਕੁੱਤੇ ਵਾਲੇ ਕਾਲੇ ਤਵੇ ਨੇ ਗਾਣਿਆਂ ਦਾ ਜਾਦੂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸਿਰ ਚੜ੍ਹ ਬੋਲਣ ਲਾ ਦਿੱਤਾ। ਸੋਹਣਾ ਸਪੀਕਰ ਵਾਲਾ ਕਿਸੇ ਨਾਇਕ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮਸ਼ੀਨ ਨੂੰ ਚਾਬੀ ਦੇ ਕੇ ਚਲਾਉਂਦਾ। ਓਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਜਵਾਕਾਂ ਦੀ ਭੀੜ ਜੁੜਦੀ। ਜਿਉਂ ਹੀ ਦੋ ਤਿੰਨ ਗੀਤਾਂ ਬਾਅਦ ਤਵੇ ਦੀ ਹਿੱਕ 'ਤੇ ਚਲਦੀ ਸੂਈ ਖੁੰਚੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਤੇ ਘੋੜ-ਘੋੜ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਆਉਣ ਲੱਗਦੀ, ਮੁੰਡੀਰ ਦੇ ਮੂੰਹ 'ਤੇ ਲਾਲੀ ਆ ਜਾਂਦੀ। ਸੁੱਟੀ ਹੋਈ ਪੁਰਾਣੀ ਸੂਈ ਨੂੰ ਚੁੱਕ ਕੇ ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਖਜ਼ਾਨਾ ਮਿਲ ਗਿਆ ਹੋਵੇ।

ਕੱਚੇ ਕੋਠਿਆਂ 'ਤੇ ਵਾਣ ਦੇ ਮੰਜੇ ਜੋੜ ਕੇ ਉੱਪਰ ਲੱਗਿਆ ਧੂੜ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਆਗਮਨ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਬਣਦਾ। ਕਿਸੇ ਮੱਸ ਫੁੱਟ ਗੱਭਰੂ ਦਾ ਵਿਆਹ ਜਾਂ ਲੋਹੜੀ ਦਾ ਸ਼ਗਨ ਨਵੇਂ ਮਹਿਮਾਨ ਨੂੰ 'ਜੀ ਆਇਆ' ਆਖਣ ਲਈ ਪੱਥਾਂ ਭਾਰ ਹੁੰਦੇ। ਯਮਲੇ ਜੱਟ ਦੀ ਹੋਕ ਅਤੇ ਲੋਗਤੀ ਦੇ ਫੁੱਲਾਂ ਨਾਲ ਸ਼ਿੰਗਾਰੇ ਤੁੰਬੇ ਦੀ ਟੁਣਕਾਰ ਜਦੋਂ ਆਗਾਜ਼ ਵਿਚ 'ਸਤਿਗੁਰ ਨਾਨਕ ਤੇਰੀ ਲੀਲੁ ਨਿਆਰੀ ਐ, ਰੀਝਾਂ ਲਾ ਲਾ ਵਿੰਦੀ ਦੁਨੀਆ ਸਾਰੀ ਐ' ਦਾ ਰਾਗ ਅਲਾਪਦੀ ਤਾਂ ਪੱਥਾਂ ਵਿਚ ਸੁਗੰਧੀ ਜਿਹੀ ਘੁਲ ਜਾਂਦੀ। ਖੁਸ਼ੀ ਦੀ ਖਬਰ ਪੂਰੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਫੈਲ ਜਾਂਦੀ। ਐੱਲ.ਪੀ. ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਝਰੀਟੇ ਅਤੇ ਸੁਰਿੰਦਰ ਛਿੰਦੇ ਦੇ ਗਾਏ 'ਜਿਉਣਾ ਮੌਤ' ਨੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਅਣਖੀਲੇ ਸੁਭਾਅ ਨੂੰ ਹਰ ਘਰ ਦੀਆਂ ਸਵਾਤਾਂ ਦਾ ਸ਼ਿੰਗਾਰ ਬਣਾ ਧਰਿਆ।

ਉੱਪਰ ਮਾਣਕ ਦੀ ਗਾਈ 'ਹੀਰ ਦੀ ਕਲੀ' ਵਾਕਿਆ ਈ ਦੂਰੋਂ ਨਾਥ ਦੇ ਟਿੱਲੇ ਤੋਂ 'ਸਲੇਟੀ' ਦੀ ਸੂਰਤ ਦੇ ਪ੍ਰਤੱਖ ਦੀਦਾਰ ਕਰਾ ਦਿੰਦੀ ਸੀ। ਕਿੱਸੇ ਸਰਵਣ ਭਗਤ, ਇੰਦਰ ਬੇਗੋ, ਮਿਰਜ਼ਾ ਸਾਹਿਬਾਂ ਵਿਰਸੇ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਭਰਦੇ ਲੱਗਦੇ। ਮੁਹੰਮਦ ਸਦੀਕ ਤੇ ਰਣਜੀਤ ਕੌਰ ਦੇ ਡਿਊਟ ਸੁਣ ਕੇ ਗੱਭਰੂ, ਮੁਟਿਆਰਾਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਹੀਰਾਂ ਰਾਂਝਿਆਂ ਨਾਲ ਤਸਬੀਹਾਂ ਦਿੰਦੇ। ਨਰਿੰਦਰ ਬੀਬਾ ਦੀ ਲੰਮੀ ਹੋਕ ਸਾਹਮਣੇ ਲੋਕ ਸਾਹ ਲੈਣਾ ਭੁੱਲ ਜਾਂਦੇ। ਜਿੱਥੇ ਜਗਮੋਹਨ ਕੌਰ 'ਪੂਦਨੇ' ਨਾਲ ਕਰਾਰ ਭਰ ਦਿੰਦੀ ਸੀ; ਉੱਥੇ ਚਾਂਦੀ ਰਾਮ, ਸਵਰਨ ਲਤਾ, ਹਰਚਰਨ ਗਰੇਵਾਲ ਅਤੇ ਸੀਮਾ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਪੇਂਡੂ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਮੂੰਹੋਂ ਬੋਲਦਾ ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆ ਖਲਾਰਦੀ। ਸੁਰਿੰਦਰ ਕੌਰ ਅਤੇ ਆਸਾ ਸਿੰਘ ਮਸਤਾਨਾ ਵਿਰਸੇ ਦੇ ਦੂਤ ਵਜੋਂ ਵਿਚਰੇ।

ਗੱਲ ਕੀ, 'ਗੜਵਾ ਚਾਂਦੀ ਦਾ' ਅਤੇ 'ਮੈਂ ਵੀ ਜੱਟ ਲੁਧਿਆਣੇ ਦਾ' ਹਰ ਨਿਆਣੇ ਸਿਆਣੇ

ਦੀ 'ਕਾਲਰ ਟੋਨ' ਬਣ ਚੁੱਕੀ ਸੀ।

ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ ਸੰਗੀਤ ਹੱਦਾਂ ਦਾ ਮੁਹਤਾਜ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਜ਼ਮੀਨੀ ਵਲਗਣਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਕੈਦ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੀਆਂ। ਭਾਸ਼ਾ ਕੋਈ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਧੁਨਾਂ ਵਿਚ ਵੰਗੀਆਂ ਹੋਣ ਤਾਂ ਪੈਰ ਬਿਰਕਣ ਲੱਗ ਹੀ ਜਾਂਦੇ ਨੇ। ਪੱਛਮੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਵਿਚ ਮਾਈਕਲ ਜੈਕਸਨ, ਸ਼ਕੀਰਾ, ਬੀਟਲਜ਼, ਰੇਹਾਨਾ ਅਤੇ ਐਮੀਨਾਮ ਵਿਸ਼ਵ ਭਰ ਵਿਚ ਨਵੇਲੀਆਂ ਤੇ ਵਿਲੱਖਣ ਪੈੜਾਂ ਦੇ ਗਵਾਹ ਹਨ। ਸਾਡੇ ਆਪਣੇ ਮੁਹੰਮਦ ਰਫ਼ੀ, ਲਤਾ, ਕਿਸ਼ੋਰ ਦਾ, ਆਸ਼ਾ ਭੋਂਸਲੇ ਅਤੇ ਮਹਿੰਦਰ ਕਪੂਰ ਇਸੇ ਸੰਗੀਤ ਦੀ ਮਾਲਾ ਦੇ ਸੁੱਚੇ ਮੋਤੀ ਹੀ ਤਾਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੁਨੀਆ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚ ਪਰੋਅ ਦਿੱਤਾ।

ਵਾਹਗਿਉਂ ਪਾਰਲਾ ਤਾਂ ਹੈ ਈ ਸਾਡਾ ਆਪਣਾ। ਜਿੰਨੀ ਸਿੱਦਤ ਨਾਲ ਮਾਣਕ ਦੀ ਤੁੰਬੀ ਲਹਿੰਦੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਰੂਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿੰਨ੍ਹਦੀ ਆ, ਓਨੇ ਹੀ ਵੇਗ ਨਾਲ ਇੱਧਰਲੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਆਲਮ ਲੁਹਾਰ ਦਾ ਚਿਮਟਾ ਦਿਲਾਂ ਨੂੰ ਧੂਹ ਪਾਉਂਦਾ। ਗੁਲਾਮ ਅਲੀ, ਮਹਿੰਦੀ ਹਸਨ, ਨੁਸਰਤ ਸਾਹਿਬ, ਸ਼ੱਕਤ ਅਲੀ, ਰੇਸ਼ਮਾ ਅਤੇ ਨੂਰਜਹਾਂ ਸਾਡੀ ਆਪਣੀ ਤਹਿਜੀਬ ਦੇ ਹੀ ਤਾਂ ਨਾਇਕ ਹਨ। ਮਲਿਕਾ ਪੁਖਰਾਜ ਦਾ 'ਅਭੀ ਤੋ ਮੈਂ ਜਵਾਂ ਹੂੰ' ਸੁਣ ਕੇ ਕੋਈ ਦਿਲ ਅਣਭਿੰਜਿਆ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ?

ਸੰਗੀਤ ਨੂੰ ਪਵਿੱਤਰ ਲੈਅ ਦਾ ਦਰਜਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਬੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਵੀ ਗੰਧਲਪਣ ਡੂੰਘੀ ਚੀਸ ਦਿੰਦਾ। ਲੱਚਰਤਾ ਅਤੇ ਵੈਲੀਪੁਣਾ ਵੱਡੀ ਸੱਟ ਮਾਰਦੇ ਨੇ। ਜ਼ਮਾਨਾ 'ਤਵੇ' ਤੋਂ 'ਚਿੱਪ' 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ। 'ਪੈੱਪ' ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ 'ਪਾਪ' ਪਰੋਸਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ। 'ਰੈਪ' ਦਾ ਸਮਝ ਤੇ ਸੂਝ ਨਾਲ ਕੋਈ ਰਿਸ਼ਤਾ ਨਹੀਂ। ਲੱਗਦੇ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਹਥਿਆਰ ਚਲਾ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਗਲੇ ਦੀਆਂ ਸਰੋਦੀ ਧੁਨਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਚੀਕਾਂ ਮਾਰਦੇ ਯੰਤਰ ਲੈ ਰਹੇ ਨੇ। ਦਿਲੋਂ ਨਿੱਕਲੀ 'ਵਾਹ-ਵਾਹ' ਨੂੰ 'ਵਿਊਜ਼' ਨਾਲ ਨਾਪਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ। ਸਦਾ ਬਹਾਰ ਰਮਜ਼ਾਂ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਮਾਅਰਕਿਆਂ ਦੀ ਜਾਅਲਸਾਜ਼ੀ ਹੈ। ਸੱਚਮੁੱਚ ਸੰਗੀਤਕ ਮੰਜ਼ਿਲ ਹਰ ਕਿਸੇ ਦੇ ਵੱਸ ਵਿਚ ਨਹੀਂ।

ਸੰਤਾਲੀ ਦੀ ਵੰਡ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਡੂੰਘੇ ਸੱਲ ਦਿੱਤੇ ਨੇ ਪਰ ਅਜੇ ਵੀ ਕੋਈ ਆਸ ਦੀ ਚਿਣਗ ਜਗਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। 'ਕਰੀਂ ਕਿਤੇ ਮੇਲ ਰੱਬਾ, ਦਿੱਲੀ ਤੇ ਲਾਹੌਰ ਦਾ'। ਬੋੜ੍ਹਾ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਗਦੀ ਜ਼ਮੀਰ ਵਾਲੇ ਕੁਝ ਜਗਿਆਸੂਆਂ ਨੇ ਚਿਤਵਿਆ ਸੀ ਕਿ ਚੜ੍ਹਦੇ ਤੇ ਲਹਿੰਦੇ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਸੰਗੀਤਕ ਅਦਾਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਬਿਨਾ ਕਿਸੇ ਰੋਕ ਟੋਕ ਦੇ ਹੋਵੇ। ਜਿੱਥੇ ਉੱਧਰਲੇ ਪਾਸੇ ਅਖਾਤਿਆਂ ਵਿਚ ਮਾਣਕ ਦੀ ਤੁੰਬੀ ਖੜਕੇ ਤੇ ਇੱਧਰ ਸਾਡੀਆਂ ਮਹਿਫ਼ਲਾਂ ਵਿਚ ਆਲਮ ਲੁਹਾਰ ਦਾ ਚਿਮਟਾ। ਆਓ ਜੋਦਤੀ ਕਰੀਏ! ਦੋਹਾਂ ਪਾਸੇ ਸੁਮੱਤ ਦੀ ਬਖ਼ਸ਼ਿਸ਼ ਹੋਵੇ। ਦਿਲਾਂ ਅਤੇ ਦਿਮਾਗਾਂ ਦੀ ਸਾਂਝ ਦੇ ਗਵਾਹ ਬਣੀਏ।

ਆਖ ਤਸਵੀਰਾਂ ਬੋਲਦੀਆਂ

ਕਾਲਮ 'ਆਖ ਤਸਵੀਰਾਂ ਬੋਲਦੀਆਂ' ਨੇ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਅੰਦਰ ਬੈਠੇ ਸ਼ਾਇਰ ਨੂੰ ਖੂਬ ਹਲੂਣਿਆ ਹੈ। ਤਸਵੀਰ ਦੇਖ ਕੇ ਤੁਹਾਡੇ ਮਨ ਵਿਚ ਜੋ ਵਲਵਲੇ ਉੱਠਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਕਵਿਤਾ ਦੀਆਂ ਦੋ ਤੋਂ ਚਾਰ ਸਤਰਾਂ 'ਚ ਸਾਨੂੰ ਤਸਵੀਰ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭੇਜੋ। ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ, ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ ਫੋਟੋ ਨਾਲ ਕਾਵਿ ਟੋਟਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਵਾਰ ਕੈਪਸ਼ਨ ਭੇਜਣ ਲਈ ਆਖਰੀ ਤਾਰੀਖ 8 ਜੁਲਾਈ 2023 ਹੈ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਕੈਪਸ਼ਨ ਮੁਕਾਬਲਾ-593

ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਤਸਵੀਰ ਬੋਲ ਕੇ, ਅੰਗਹੀਣ ਵੀ ਦਿਲ ਰੱਖਦੇ ਨੇ, ਵਿਚ ਭਾਣੇ ਰਹਿ ਕੇ ਵੀ ਉਹ, ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਜੋਗੀ ਥਾਂ ਰੱਖਦੇ ਨੇ। ਲਾਚਾਰ ਬਿਮਾਰ ਮਾਂ ਦੇ ਮੂੰਹ, ਟੁੰਡੇ ਬਾਹਾਂ ਨਾਲ ਚਮਚਾ ਪਾਵੇ, ਭਾਵੇਂ ਸਰੀਰੋਂ ਖੁਦ ਆਰੀ ਹੈ, ਬਰਖੁਰਦਾਰ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਨਿਭਾਵੇ।

ਕੈਪਸ਼ਨ ਮੁਕਾਬਲਾ-591

ਨਾ ਕੋਈ ਗਿਲਾ ਸ਼ਿਕਵਾ ਜੱਗ 'ਤੇ, ਨਾ ਹੀ ਵੱਧ ਮੁਕੱਦਰੋਂ ਚਾਹਿਆ ਹੈ, ਮਿਲੀ ਜੋ ਰੁੱਖੀ ਮਿੱਸੀ ਹੱਸ ਖਾ ਕੇ, ਬੱਸ ਰੱਬ ਦਾ ਸ਼ੁਕਰ ਮਨਾਇਆ ਹੈ। -ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ "ਨੂਰਪੁਰੀ"

ਤੀਲਾ ਤੀਲਾ ਜੋੜ ਕੇ ਮੈਂ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਬਣਾ ਲਿਆ ਮੇਰਾ। ਜ਼ਿੰਦਾਦਿਲੀ ਦੀ ਹਾਮੀ ਭਰਦਾ ਹੱਸੁ ਹੱਸੁ ਕਰਦਾ ਚਿਹਰਾ। ਸਿਰਤ ਨਾਲ ਹੰਢਾਈ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਡਾਹ ਪਰਬਤ ਵਰਗਾ ਜੇਰਾ। -ਹਰਜੋਤ ਕੌਰ
ਫੋਨ: 734-883-6704

ਮਿਹਨਤ ਕਰਦਿਆਂ ਉਮਰ ਹੰਢਾਈ ਵਾਲ ਵੀ ਹੋ ਗਏ ਕਾਲਿਉਂ ਬੋਗੇ। ਪਰ ਕਿਰਤ ਦਾ ਲੜ ਨੀਂ ਛੱਡਿਆ ਹੱਥ ਨੀਂ ਅੱਡਿਆ ਕਿਸੇ ਦੇ ਅੱਗੇ। ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਵਾਲਾ ਚਾਨਣ ਮੁੱਖ 'ਤੇ ਝੋਰਾ ਕਦੇ ਵੀ ਨੇੜ ਨਾ ਲੱਗੇ। -ਜਗਮੀਤ ਸਿੰਘ ਪੰਧੋਰ
ਕਲਾਹੜ (ਲੁਧਿਆਣਾ)
ਫੋਨ: 98783-37222

ਬੁੱਢੀ ਉਮਰੇ ਵੀ ਖਿੜਿਆ ਚੇਹਰਾ, ਇੱਕ ਜੀਵਨ ਝਾਤ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਨਾਲ ਮੁਸੱਕਤ ਹੈ ਉਮਰ ਲੰਘਾਈ, ਜਿੱਤ ਸਬਰ ਸੰਤੋਖ ਹੀ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਮਨ ਦਰਪਣ ਹੈ ਜੱਗ ਸਾਰਾ ਘਰ ਦਾ ਭਾਗ ਡਿਉਤੀ ਤੋਂ ਹੀ ਪਤਾ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ ਪੁਰ ਅੰਦਰੋਂ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਬੋਝੇ ਬੁੱਢੇ ਬਾਰੇ ਵੀ ਖੁਦ ਹੱਥੀਂ ਕੰਮ ਕਰ ਰੋਟੀ ਪਾਣੀ ਦਾ ਜੁਗਤ ਹੈ ਕਰਦੀ ਗੁਆਂਢੀਆਂ ਤੋਂ ਦਾਲ ਮੰਗਕੇ ਨੀਂ ਖਾਧੀ ਸਿਰ ਉੱਚਾ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਹੈ ਲੰਮੇਰੀ। -ਦਰਸ਼ਨ ਪਾਲ ਦੋਸਾਂਝ
ਜ਼ਿੰਦਾਦਿਲੀ ਹੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਸਜਾਵਟ ਉਮਰ ਨਾ ਬਣੇ ਕਦੀ ਰੁਕਾਵਟ। ਰਹੀ ਹਿੰਮਤ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੱਲੇ ਵਧਦੀ ਉਮਰ ਹੋਵੇ ਨਾ ਬਕਾਵਟ। -ਸਤੀਸ਼ ਕੌਰ ਬਿੰਦ
ਫੋਨ: 925-858-1214

To Advertise with Punjab Times Call:
847-359-0746
ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇਣ
ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ:
ਫੋਨ: 847-359-0746

ਸਿੱਖਿਆ ਨੀਤੀ ਰਾਹੀਂ ਪਾਠਕ੍ਰਮਾਂ ਦੀ ਛਾਂਗ-ਛਾਂਗਾਈ

ਐੱਨ.ਸੀ.ਈ.ਆਰ.ਟੀ. ਵੱਲੋਂ ਸਕੂਲੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਪਾਠਕ੍ਰਮਾਂ ਦੀ ਛਾਂਗ-ਛਾਂਗਾਈ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਸਹਿਤ ਚਰਚਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਂਝੇ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕੁਝ ਅਹਿਮ ਨੁਕਤੇ ਇਹ ਹਨ:

ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੁਲਕ ਅੰਦਰ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇਣ ਲਈ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਮੌਕੇ ਦੀ ਹਕੂਮਤੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸਿੱਖਿਆ ਨੀਤੀ ਦੀ ਮੂਲ ਚੁਲ੍ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ; ਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਨੀਤੀ ਉਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਆਰਥਿਕ, ਰਾਜਨੀਤਕ, ਰਣਨੀਤਕ ਏਜੰਡੇ ਦੀ ਸੋਧ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰੀ ਹੀ ਬਣਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕੀ ਪੜ੍ਹਾਉਣਾ ਹੈ, ਕੀ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹਾਉਣਾ, ਕਿਸ ਨੂੰ ਕਿੰਨਾ ਪੜ੍ਹਾਉਣਾ ਹੈ, ਕਿਵੇਂ ਪੜ੍ਹਾਉਣਾ ਹੈ, ਕਿੱਥੋਂ ਪੜ੍ਹਾਉਣਾ ਹੈ; ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਹੀ ਤੈਅ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਹ ਵੀ ਕਿ ਹਕੂਮਤੀ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ ਅਾਰਥਿਕ, ਰਾਜਨੀਤਕ, ਸਮਾਜਿਕ, ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਏਜੰਡੇ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ

ਯਸ਼ ਪਾਲ
ਫੋਨ: +91-98145-35005

ਸਿੱਖਿਆ ਖੇਤਰ ਅਹਿਮ ਅਤੇ ਸਭ ਖੇਤਰਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਕਾਰਗਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਮੌਜੂਦਾ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕੋਵਿਡ-19 ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਅਤੇ ਤਰਕਸੰਗਤਾ ਦੀ ਆੜ ਵਿਚ ਐੱਨ.ਈ.ਪੀ.-2020 ਲਾਗੂ ਕਰਦਿਆਂ 6ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਤੱਕ ਦੀ ਸਕੂਲੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੀਆਂ ਇਤਿਹਾਸ, ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿਗਿਆਨ, ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਗਿਆਨ, ਸਾਇੰਸ ਤੇ ਗਣਿਤ ਦੀਆਂ ਪਾਠ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੇ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਵਿਚੋਂ ਐੱਨ.ਸੀ.ਈ.ਆਰ.ਟੀ. ਰਾਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ/ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਭਾਰੀ ਛਾਂਗ-ਛਾਂਗਾਈ ਦੀ ਉਕਤ ਨੁਕਤਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਨਜ਼ਰਸਾਨੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਕਿ ਕਿਹੜੀ ਛਾਂਗ-ਛਾਂਗਾਈ ਕਿਉਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਇਹ ਨਜ਼ਰਸਾਨੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਵੱਖ ਵੱਖ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੀਆਂ ਪਾਠ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੇ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਵਿਚੋਂ ਛਾਂਗੀ ਗਈ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਕੌਮੀ ਸਿੱਖਿਆ ਨੀਤੀ (ਐੱਨ.ਈ.ਪੀ.)-2020 ਨਾਲ ਕੀ ਕੜੀ-ਜੋੜ ਬਣਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਿਸ ਨੀਤੀ-ਏਜੰਡੇ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਦਾ ਹੱਥ ਬਣੇਗੀ, ਪਹਿਲਾਂ ਛਾਂਗੀ ਗਈ ਸਮੱਗਰੀ 'ਤੇ ਸੰਖੇਪ ਝਾੜ ਮਾਰਦੇ ਹਾਂ:

ਪਾਠਕ੍ਰਮਾਂ ਦੀ ਇਹ ਛਾਂਗ-ਛਾਂਗਾਈ 'ਕੌਮੀ ਸਿੱਖਿਆ ਖੋਜ ਤੇ ਸਿਖਲਾਈ ਪਰਿਸ਼ਦ (ਐੱਨ.ਸੀ.ਈ.ਆਰ.ਟੀ.) ਵੱਲੋਂ ਗਠਿਤ 'ਕੌਮੀ ਪਾਠ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਚੋਖਟਾ-2023' ਦੀਆਂ ਅਗਵਾਈ-ਸੇਧਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤੀ ਗਈ/ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਕ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਖਬਾਰ ਨੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਛਾਂਗ-ਛਾਂਗਾਈ ਦੀ ਵਿਸਥਾਰ ਸਹਿਤ ਪੜਤਾਲੀਆ ਰਿਪੋਰਟ 18 ਤੋਂ 22 ਜੂਨ, 2022 (4 ਭਾਗਾਂ ਵਿਚ) ਤੱਕ ਛਾਪੀ ਸੀ ਜੋ 6ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਤੱਕ ਇਤਿਹਾਸ, ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿਗਿਆਨ ਤੇ ਸਮਾਜ ਵਿਗਿਆਨ ਦੀਆਂ 21 ਪਾਠ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੀ ਛਾਂਗਾਈ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਸੀ।

ਕਿਹੜੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀ ਕਿਸ ਪੁਸਤਕ ਵਿਚੋਂ ਕਿਹੜੀ ਸਮੱਗਰੀ ਛਾਂਗੀ ਗਈ, ਇਸ ਦੇ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿਚ ਨਾ ਜਾਂਦੇ ਹੋਏ, ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ 2002 ਦੇ ਮੁਸਲਿਮ ਵਿਰੋਧੀ ਦੰਗਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਸਾਰੀ ਸਮੱਗਰੀ ਕੱਢ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਜੂਨ, 1975 ਵਿਚ ਤਤਕਾਲੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਵੱਲੋਂ ਮੁਲਕ ਭਰ ਵਿਚ ਲਾਈ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਤਾਂ ਹੈ ਪਰ ਉਸ ਦਾ ਲੋਕਾਂ ਅਤੇ ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਉੱਪਰ ਪਏ ਮਾਰੂ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਵਾਲਾ ਹਿੱਸਾ ਛਾਂਗ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

1947 ਦੀ ਮੁਲਕ ਵੰਡ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਨਤਾ ਦੇ ਜੀਵਨ ਨਾਲ ਜੁੜੇ 'ਜਨਤਕ ਅੰਦੋਲਨ' ਦੇ ਉਭਾਰ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਪਾਠਾਂ ਵਿਚੋਂ ਛਾਂਗ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। (ਸ਼੍ਰੇਣੀ 6 ਤੋਂ 12, ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿਗਿਆਨ)। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ 1970 ਦਾ ਉੱਤਰਖੰਡ ਦਾ ਵਾਤਾਵਰਨ ਬਚਾਓ ਦਾ ਚਿਪਕੋ ਅੰਦੋਲਨ, ਨਰਮਦਾ ਬਚਾਓ ਅੰਦੋਲਨ, ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦਾ ਦਲਿਤ ਪੈਂਬਰ ਅੰਦੋਲਨ, 1980ਵਿਆਂ ਦਾ ਬੀਕੇਯੂ ਦਾ ਕਿਸਾਨ

ਅੰਦੋਲਨ, ਤਿੰਨ ਖੇਤੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਚੱਲੇ ਕਿਸਾਨ ਅੰਦੋਲਨ ਬਾਰੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ ਪ੍ਰਸ਼ਨ, ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦਾ ਆਦਿ ਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਉਜਾੜੇ ਵਿਰੁੱਧ ਚੱਲੇ ਅੰਦੋਲਨ ਦੇ ਬਿਰਤਾਂਤ ਵਾਲਾ ਸਾਰਾ ਹੀ ਪਾਠ 'ਸਮਾਨਤਾ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼', ਨੇਪਾਲ ਅੰਦਰ 'ਲੋਕਤੰਤਰ ਲਈ ਲਹਿਰ', ਬੋਲੀਵੀਆ ਅੰਦਰ ਪਾਣੀ ਦੇ ਨਿੱਜੀਕਰਨ ਵਿਰੁੱਧ ਅੰਦੋਲਨ, ਸੂਚਨਾ ਅਧਿਕਾਰ ਕਾਨੂੰਨ ਲਈ ਅੰਦੋਲਨ ਆਦਿ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਕਿਸਾਨ ਅੰਦੋਲਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਨਕਸਲਬਾੜੀ ਕਿਸਾਨ ਅੰਦੋਲਨ (12ਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ) ਅਤੇ 1870 ਦੇ ਦੇਸ਼ਧ੍ਰੋ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਆਪ-ਹੁਦਰੇਪਣ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ (8ਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ) ਨੂੰ ਵੀ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਪਹਿਲੂਆਂ ਦੇ ਜ਼ਿਕਰ ਵਾਲੇ 4 ਪਾਠ (6ਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ, ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿਗਿਆਨ), 'ਲੋਕਤੰਤਰ ਤੇ ਵਿਭਿੰਨਤਾ' ਅਤੇ 'ਲੋਕਤੰਤਰ ਨੂੰ ਦਰਪੇਸ਼ ਚੁਣੌਤੀਆਂ' ਦੇ 2 ਪਾਠ (10ਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ, ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿਗਿਆਨ) ਪੂਰੇ ਦੇ ਪੂਰੇ ਛਾਂਗ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਾਠਾਂ ਵਿਚ ਜਾਤੀ, ਧਰਮ, ਕੌਮ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਸਮਾਜਿਕ ਵੰਡੀਆਂ ਤੇ ਨਾ-ਬਰਾਬਰੀਆਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਸੀ।

ਮੁਲਕ ਦੀ ਵੰਡ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਅਤੇ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰਾਜਾਂ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਪਾਠ ਵੀ ਕੱਢ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ (8ਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ, ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿਗਿਆਨ)। ਪੁਰਾਤਨ ਭਾਰਤ ਅੰਦਰ ਵਰਣ ਵੰਡ, ਜਾਤ-ਪਾਤ, ਘੱਟਗਿਣਤੀਆਂ, ਦਲਿਤਾਂ, ਸੂਦਰਾਂ ਤੇ ਔਰਤਾਂ/ਸੂਦਰਾਂ ਨੂੰ ਵੇਦ ਨਾ ਪੜ੍ਹਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਾ ਹੋਣ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਜਿਸ ਪੁਸਤਕ ਵਿਚ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਸੀ, ਉਹ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਦਲਿਤ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਪੁਰਖੀ ਕਿੱਤੇ (ਖੇਤ ਮਜ਼ਦੂਰੀ, ਮੈਲਾ ਢੋਣਾ, ਪਸ਼ੂਆਂ ਦਾ ਚੰਮ ਲਾਹੁਣਾ) ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੋਰ ਕੋਈ ਕਿੱਤਾ ਚੁਣਨ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਵਾਲਾ ਹਿੱਸਾ ਵੀ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। (12ਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ, ਇਤਿਹਾਸ) ਨੀਵੀਂ ਜਾਤੀ/ਦਲਿਤ ਲਈ ਅਧਿਨਗੀ ਨਾਲ ਵਿਚਰਨ ਦੇ ਸਦਾਚਾਰ (ਉੱਚੀ ਜਾਤੀ ਕੋਲੋਂ ਲੰਘਣ ਸਮੇਂ ਜੁੱਤੀ ਲਾਹ ਕੇ ਹੱਥ 'ਚ ਫੜਨਾ, ਸਿਰ ਤੋਂ ਪੱਗ ਉਤਾਰ ਕੇ ਤੁਰਨਾ, ਸਿਰ ਝੁਕਾ ਕੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਣਾ, ਗਾਲਾਂ ਸਹਿਣਾ ਆਦਿ) ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਵੀ ਗਾਇਬ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਨੀਵੀਂ ਜਾਤੀਆਂ/ਦਲਿਤਾਂ ਦਾ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਹੋ ਰਹੇ ਵਿਤਕਰੇ ਤੇ ਵਧੀਕੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਲਾਮਬੰਦੀ/ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਜ਼ਿਕਰ ਵਾਲਾ ਹਿੱਸਾ ਵੀ ਛਾਂਗ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਸਭਨਾਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੀਆਂ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀਆਂ ਪਾਠ ਪੁਸਤਕਾਂ ਵਿਚੋਂ ਮੁਸਲਮਾਨ/ਮੁਗਲ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਭਾਰੀ ਛਾਂਗਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਮੁਗਲ ਸਲਤਨਤ, ਮੁਗਲ ਦਰਬਾਰ, ਮੁਗਲ ਇਮਾਰਤਸਾਜ਼ੀ ਆਦਿ ਸਭ ਛਾਂਗ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਮਸਜਿਦ ਕੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਵਿਚ ਮੁਸਲਮਾਨ ਨਮਾਜ਼ ਕਿਵੇਂ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਨ, ਇਹ ਵੇਰਵਾ ਵੀ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਪਾਠ ਪੁਸਤਕਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੀਤੀ ਉਕਤ ਛਾਂਗ-ਛਾਂਗਾਈ ਤਾਂ 2022 ਵਿਚ ਹੀ ਕਰ ਕੇ ਐੱਨ.ਸੀ.ਈ.ਆਰ.ਟੀ. ਵੱਲੋਂ ਸੂਚੀ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਦਕਿ ਅਜੇ 'ਕੌਮੀ ਪਾਠ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਚੋਖਟਾ-2023' ਸਿਰੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਚੜ੍ਹਿਆ।

ਇਕ ਪੜਤਾਲੀਆ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਇਹ ਵੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਸੀ ਕਿ ਐੱਨ.ਈ.ਪੀ.-2020 ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ-ਸੋਧ ਤਹਿਤ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀ ਸੋਧ ਲਈ ਐੱਨ.ਸੀ.ਈ.ਆਰ.ਟੀ. ਵੱਲੋਂ ਗਠਿਤ ਜਿਹੜੇ 25 'ਫੋਕਸ ਗਰੁੱਪ' ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ 17 ਗਰੁੱਪਾਂ ਅੰਦਰ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ 24 ਮੈਂਬਰ ਆਰ.ਐੱਸ.ਐੱਸ. ਵੱਲੋਂ ਸੰਚਾਲਿਤ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਇੰਨਾ ਕੁਝ ਬਾਹਰ ਆਉਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਨਾ ਸਿੱਖਿਆ ਹਲਕਿਆਂ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸਿਆਸੀ ਹਲਕਿਆਂ ਅੰਦਰ ਸਿਲੇਬਸ ਛਾਂਗ-ਛਾਂਗਾਈ ਦਾ ਇਹ ਅਹਿਮ ਤੇ ਗੰਭੀਰ ਮੁੱਦਾ ਚਰਚਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣ ਸਕਿਆ। ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਲਕਿਆਂ ਅੰਦਰ ਹੋ-ਹੱਲਾ ਉਦੋਂ ਮੱਚਿਆ ਜਦ 5 ਅਪਰੈਲ 2023 ਨੂੰ

ਇੱਕ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਖਬਾਰ ਨੇ ਮੋਟੀਆਂ ਸੁਰਖੀਆਂ ਨਾਲ 12ਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ, ਸੈਸ਼ਨ-2023 ਦੀਆਂ ਪਾਠ ਪੁਸਤਕਾਂ ਵਿਚੋਂ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਨੱਥੂ ਰਾਮ ਗੋਡਸੇ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਕਤਲ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਆਰ.ਐੱਸ.ਐੱਸ. ਉੱਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਾਉਣ ਦੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਦੀ ਉਸ ਛਾਂਗਾਈ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਛਾਪੀ ਜਿਸ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਐੱਨ.ਸੀ.ਈ.ਆਰ.ਟੀ. ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ 2022 ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਉਕਤ ਮੁੱਦੇ ਬਾਰੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਪੈਰਿਆਂ ਵਿਚ ਇਹ ਦਰਜ ਹੈ ਕਿ 'ਗਾਂਧੀ ਦਾ ਕਤਲ ਪੂਨੇ ਦੇ ਨੱਥੂ ਰਾਮ ਗੋਡਸੇ ਨੇ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਿਹੜਾ ਕੱਟੜ ਹਿੰਦੂ ਅਖਬਾਰ ਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਸੀ'; ਇਹ ਵੀ ਕਿ ਉਸ (ਗਾਂਧੀ) ਨੂੰ ਉਹ ਲੋਕ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਸਨ ਕਰਦੇ ਜਿਹੜੇ ਬਦਲਾ ਲੈਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਵੀ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦਾ ਰਾਸ਼ਟਰ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦਾ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਬਣਿਆ ਸੀ;

ਇਹ ਵੀ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਫਿਰਕੂ ਨਫ਼ਰਤ ਫੈਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਆਰ.ਐੱਸ.ਐੱਸ. ਵਰਗੇ ਸੰਗਠਨਾਂ ਉਪਰ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਲਈ ਪਾਬੰਦੀ ਲਾਈ ਗਈ। ਇਹ ਸਾਰੇ ਪੈਰੇ ਕੱਢ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਹ ਤੱਥ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਕਿ 11ਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿਗਿਆਨ ਦੀ ਪੁਸਤਕ ਵਿਚੋਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਘੁਲਾਟੀਏ ਮੌਲਾਨਾ ਆਜ਼ਾਦ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਵੀ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਵਿਚੋਂ ਉਸ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਗਾਇਬ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਸਮਾਜ ਵਿਗਿਆਨ ਦੀਆਂ ਪਾਠ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੀ ਉਜਾਗਰ ਹੋਈ ਉਕਤ ਛਾਂਗ-ਛਾਂਗਾਈ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਐੱਨ.ਸੀ.ਈ.ਆਰ.ਟੀ. ਵੱਲੋਂ ਮਈ, 2022 ਦੀ ਹੀ 9ਵੀਂ ਤੋਂ 10ਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀਆਂ ਵਿਗਿਆਨ ਦੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੀ ਛਾਂਗਾਈ ਦੇ ਹੈਰਾਨਕੁਨ ਤੱਥ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ। 10ਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀ ਜੀਵ ਵਿਗਿਆਨ ਦੀ ਪੁਸਤਕ ਦੇ 'ਅਨੁਵੰਸ਼ਕਤਾ ਤੇ ਜੀਵ ਵਿਕਾਸ' ਦੇ ਪਾਠ ਵਿਚੋਂ 19ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਮਹਾਨ ਜੀਵ ਵਿਗਿਆਨੀ ਚਾਰਲਸ ਡਾਰਵਿਨ ਦੇ ਸੰਸਾਰ ਭਰ ਵਿਚ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ 'ਜੀਵ ਵਿਕਾਸ ਸਿਧਾਂਤ' ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਪੂਰੇ ਦਾ ਪੂਰਾ ਹਿੱਸਾ ਛਾਂਗ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਾਠ ਦਾ ਸਿਰਲੇਖ ਕੇਵਲ 'ਅਨੁਵੰਸ਼ਕਤਾ' ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਛਾਂਗਾਈ ਖਿਲਾਫ ਭਾਰਤ ਭਰ ਦੇ 1800 ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਤੇ ਵਿਗਿਆਨ ਦੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੇ ਜਨਤਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵੀ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਹੈ।

10ਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀ ਰਸਾਇਣਕ ਵਿਗਿਆਨ ਦੀ ਪੁਸਤਕ ਵਿਚੋਂ ਰਸਾਇਣਕ ਵਿਗਿਆਨ ਦੀ ਮੂਲ ਚੁਲ੍ਹੀ 'ਪੀਰੀਐਂਡ੍ਰਿਕ ਟੇਬਲ ਆਫ ਐਲੀਮੈਂਟ' ਦਾ ਪਾਠ ਹੀ ਛਾਂਗ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਗਣਿਤ ਦੀ ਪੁਸਤਕ ਵਿਚੋਂ ਅਹਿਮ 'ਪਾਈਥਾਗੋਰਸ ਥਿਊਰਮ' ਕੱਢ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਅਜੇ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਹੋਰ ਕੀ ਕੁਝ ਛਾਂਗਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਇਹ ਸਮਾਂ ਹੀ ਦੱਸੇਗਾ।

ਐੱਨ.ਸੀ.ਈ.ਆਰ.ਟੀ. ਵੱਲੋਂ ਸਕੂਲੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ 6 ਤੋਂ 12 ਤੱਕ ਦੀਆਂ ਪਾਠ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਉਕਤ ਛਾਂਗ-ਛਾਂਗਾਈ ਦਾ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਕੋਵਿਡ-19 ਦੌਰਾਨ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦੇ ਹੋਏ ਹਰਜੇ ਕਰ ਕੇ ਸਿਲੇਬਸ ਦਾ ਬੋਝ ਘਟਾਉਣਾ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ 'ਰੈਸ਼ਨਲਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਆਫ ਸਿਲੇਬਸ' ਦਾ ਨਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਿਸ ਪੁਸਤਕ ਵਿਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਪਾਠ, ਕਿਹੜਾ ਪੈਰਾ/ਹਿੱਸਾ ਛਾਂਗਣਾ ਹੈ, ਇਸ ਦਾ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੇਲੇ ਲੋੜ ਸੀ ਪਰ ਅੱਜ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਾਂ ਜੇ

ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਪੁਸਤਕ ਜਾਂ ਹੋਰ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿਚ ਵੀ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੈ ਜਾਂ ਜੋ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸਮਝ ਤੋਂ ਪਰੇ ਹੈ ਪਰ ਜਦ ਛਾਂਗੀ ਗਈ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਆਰਥਿਕ, ਸਮਾਜਿਕ, ਰਾਜਨੀਤਕ ਏਜੰਡੇ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰੀ ਬਣਾਈ ਗਈ ਐੱਨ.ਈ.ਪੀ.-2020 ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਰੱਖ ਕੇ ਵਾਚਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਕੀਕੀ ਕੜੀ-ਜੋੜ ਦੀ ਸਮਝ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ, ਇਹ ਛਾਂਗਾਈ (ਤਰਕਸੰਗਤ) 'ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਬੋਝ ਘਟਾਉਣ' ਲਈ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਸਮੁੱਚੇ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਰਾਜਨੀਤਕ, ਰਣਨੀਤਕ ਏਜੰਡੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰੀ ਤਰਕਸੰਗਤ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ।

ਕੋਈ ਪਾਠ ਪੁਸਤਕ ਲਿਖਣ/ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਨਾਲੋਂ ਉਸ ਦੇ ਕੁਝ ਹਿੱਸਿਆਂ ਦੀ ਛਾਂਗ-ਛਾਂਗਾਈ ਭਾਵੇਂ ਕਿਤੇ ਸੋਧਾ ਕਾਰਜ ਹੈ ਪਰ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਛਾਂਗ-ਛਾਂਗਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਲੈਂਦਿਆਂ ਪਾਠ ਪੁਸਤਕ ਨੂੰ ਸੋਧ ਕੇ ਮੁੜ ਲਿਖਣਾ ਹੀ ਸਮਝਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਛਾਂਗ-ਛਾਂਗਾਈ ਦਾ ਇੱਕ ਪਹਿਲੂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਤੱਥ ਮੌਜੂਦਾ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਅਸਹਿਜ ਹਨ, ਉਸ ਦੇ ਸਿਆਸੀ-ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਏਜੰਡੇ ਨੂੰ ਰਾਸ ਨਹੀਂ ਬੈਠਦੇ ਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਉਹ ਬਚਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ 2002 ਦੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਵਿਰੋਧੀ ਗੁਜਰਾਤ ਦੰਗੇ, ਮੁਲਕ ਵੰਡ ਤੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਲਹਿਰ ਦਾ ਬਿਰਤਾਂਤ, ਗਾਂਧੀ-ਗੋਡਸੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਅਤੇ ਦਲਿਤਾਂ, ਘੱਟਗਿਣਤੀਆਂ, ਆਦਿਵਾਸੀਆਂ, ਨੀਵੀਆਂ ਜਾਤੀਆਂ, ਔਰਤਾਂ ਨਾਲ ਹੁੰਦੇ ਵਿਤਕਰੇ/ਵਧੀਕੀਆਂ ਜਾਂ ਲੋਕਤੰਤਰ, ਸਮਾਜਿਕ ਵੰਨ-ਸਵੰਨਤਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾਵਾਂ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ/ਬਹਾਲੀ ਲਈ ਚੱਲੀਆਂ/ਚਲਦੀਆਂ ਲਹਿਰਾਂ ਜੋ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਅੰਦਰ ਪਾਰਖੂ ਚਿੰਤਨ ਤੇ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਵਿਗਿਆਨਕ ਬਿਰਤੀ ਦੀ ਜਾਗ ਲਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਾਠ ਪੁਸਤਕਾਂ ਵਿਚੋਂ ਪਹਿਲੇ ਗੋੜ ਵਿਚ ਛਾਂਗ ਕੇ ਪਾਠ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੀ 'ਪੁਨਰ-ਉਸਾਰੀ' ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਜੰਗਲ-ਜਲ-ਜ਼ਮੀਨ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਬਚਾਉ ਆਦਿਵਾਸੀ/ਕਿਸਾਨ ਅੰਦੋਲਨ ਵੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਚੁਭਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਪੱਖੀ ਵਿਕਾਸ ਮਾਡਲ ਦੇ ਰਾਹ ਦਾ ਰੋੜਾ ਬਣਦੇ ਹਨ।

ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਕੀਤੇ ਗਏ/ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਜਨਤਕ ਅੰਦੋਲਨਾਂ ਦੇ ਬਿਰਤਾਂਤ ਅਤੇ ਲੋਕਤੰਤਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਸਾਰੇ ਬਿਰਤਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਪਾਠ ਪੁਸਤਕਾਂ 'ਚੋਂ ਛਾਂਗਣ ਪਿੱਛੇ ਵੀ ਮੌਜੂਦਾ ਸਰਕਾਰ ਲੋਕਤੰਤਰ ਨੂੰ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕੇਵਲ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈ ਕੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਚੁਣਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਸਮਝਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਚੁਣੀ ਹੋਈ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾ ਕੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸਮਝਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਮੁਤਾਬਕ ਬਣਾਏ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਜਨਤਕ ਅੰਦੋਲਨ ਰਾਜ-ਧ੍ਰੋਹ ਹੈ। ਇਸੇ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਭ ਪਾਠ ਪੁਸਤਕਾਂ ਵਿਚੋਂ ਛਾਂਗ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਦਕਿ ਅਜਿਹੇ ਜਨਤਕ ਅੰਦੋਲਨ ਹੀ ਕਿਸੇ ਜੀਵੰਤ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੀ ਰੂਹ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਤੀਜਾ ਪਹਿਲੂ ਵੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਬੱਚਿਆਂ ਪਾਠ ਪੁਸਤਕਾਂ ਵਿਚੋਂ ਪੁਰਾਤਨ ਭਾਰਤ ਅੰਦਰ ਵਰਣ ਵੰਡ ਪ੍ਰਭਾ, ਦਲਿਤਾਂ/ਸੂਦਰਾਂ/ਨੀਵੀਂ ਜਾਤੀ/ਔਰਤਾਂ ਨਾਲ ਵਿਤਕਰਾ/ਅਪਮਾਨਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਹਾਰ ਦੇ ਬਿਰਤਾਂਤ ਦੀ ਛਾਂਗਾਈ ਅਤੇ ਮੁਗਲ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਨਿਗੁਣਾ ਬਣਾ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਸਮਝ ਪੈਂਦੀ ਹੈ; ਉਹ ਪਹਿਲੂ ਹੈ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਰਾਸ਼ਟਰ ਬਣਾਉਣ ਵੱਲ ਵਧਣ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਤਹਿਤ ਪੁਰਾਤਨ ਭਾਰਤੀ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ/ਸਦਾਚਾਰ/ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ/ਕਦਰਾਂ ਕੀਮਤਾਂ ਵਾਲੇ ਸਮਾਜ ਦੀ ਹਰ ਪੱਖਾਂ ਆਦਰਸ਼ ਸਮਾਜ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਤਕਰਿਆਂ/ਵਧੀਕੀਆਂ ਦੇ ਵਰਣਨ ਨੂੰ ਪਾਠ ਪੁਸਤਕਾਂ 'ਚੋਂ ਛਾਂਗਣਾ।

ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਐੱਨ.ਸੀ.ਈ.ਆਰ.ਟੀ.

ਰਾਹੀਂ ਸਕੂਲੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੀਆਂ ਪਾਠ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੀ ਛਾਂਗ-ਛਾਂਗਾਈ ਐੱਨ.ਈ.ਪੀ.-2020 ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ-ਸੋਧ ਤਹਿਤ ਹੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਸਿਲੇਬਸ ਛਾਂਗ-ਛਾਂਗਾਈ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਦਿਸ਼ਾ-ਸੋਧ ਦੀ ਮੂਲ ਚੁਲ੍ਹ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਜਿੱਥੇ ਅਰਬਚਾਰੇ ਦੇ ਸਭ ਖੇਤਰਾਂ ਦੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟੀਕਰਨ/ਕੇਂਦਰੀਕਰਨ ਦੀ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਨੀਤੀ, ਸਿੱਖਿਆ ਖੇਤਰ ਸਬੰਧੀ ਵੀ ਐੱਨ.ਈ.ਪੀ.-2020 ਅੰਦਰ ਸਪਸ਼ਟ ਹੀ ਹੈ ਪਰ ਨਾਲ ਹੀ ਜਿੱਥੇ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਸਮੇਤ ਸਮੁੱਚੇ ਸਿੱਖਿਆ ਢਾਂਚੇ ਨੂੰ ਮੁੱਢੋ-ਮੁੱਢੋਂ ਬਦਲ ਕੇ 21ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਮੇਚ ਦੇ ਕਰਨ ਦੀ ਗੱਲ ਕਹੀ ਗਈ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ 'ਭਾਰਤੀਕਰਨ' ਦੇ ਨਾਂ ਹੇਠ ਇਸ ਨਵੀਂ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਰਾਹੀਂ ਪੁਰਾਤਨ ਭਾਰਤੀ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ, ਵਿਰਸੇ, ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ, ਕਦਰਾਂ ਕੀਮਤਾਂ, ਸਦਾਚਾਰ, ਲੋਕਾਚਾਰ, ਫਲਸਫੇ ਨੂੰ ਸਭਣ, ਉਭਾਰਨ, ਖੋਜਣ ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਾਠ ਪੁਸਤਕਾਂ ਵਿਚੋਂ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਦੀ ਛਾਂਗ-ਛਾਂਗਾਈ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਐੱਨ.ਈ.ਪੀ.-2020 ਦੀ ਇਸੇ ਦਿਸ਼ਾ-ਸੋਧ ਮੁਤਾਬਕ ਹੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਐੱਨ.ਈ.ਪੀ.-2020 ਦੇ ਸਾਰੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਅੰਦਰ ਲੋਕਤੰਤਰ ਤੇ ਧਰਮ ਨਿਰਲੇਪਤਾ ਸ਼ਬਦ ਗਾਇਬ ਹਨ, ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਇਸ ਛਾਂਗ-ਛਾਂਗਾਈ ਵਿਚ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਸਭ ਪਾਠ/ਪੈਰੇ/ਹਿੱਸੇ ਗਾਇਬ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਐੱਨ.ਈ.ਪੀ.-2020 ਦੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਅੰਦਰ ਪਾਰਖੂ ਚਿੰਤਨ ਅਤੇ ਵਿਗਿਆਨਕ ਬਿਰਤੀ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਅਨੇਕ ਜਗ੍ਹਾ ਰਸਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਰਤੇ ਗਏ ਹਨ ਪਰ ਬੱਚਿਆਂ ਅੰਦਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸੰਚਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਮਾਜੀ-ਸਿਆਸੀ ਵਰਤਾਰਿਆਂ ਦੇ ਬਿਰਤਾਂਤ ਅਤੇ ਡਾਰਵਿਨ ਦੇ ਜੀਵ ਵਿਕਾਸ ਸਿਧਾਂਤ ਵਰਗੇ ਵਿਗਿਆਨਕ ਪਾਠ ਪੁਸਤਕਾਂ 'ਚੋਂ ਕੱਢ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ।

ਇਕ ਗੱਲ ਹੋਰ, ਪਾਠ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੀ ਛਾਂਗ-ਛਾਂਗਾਈ ਦੀ ਇਹ ਕਵਾਇਦ ਵੀ (ਜੋ ਕੋਵਿਡ-19 ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਹੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੈ) ਐੱਨ.ਈ.ਪੀ.-2020 ਦੀ ਧਾਰਾ (4.27) ਤਹਿਤ 'ਮੌਜੂਦਾ ਬਦਲ ਰਹੇ ਪ੍ਰਸੰਗ' ਦੀ ਆੜ ਵਿਚ ਕੌਮੀ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਚੋਖਟਾ-2005 'ਅਪਡੇਟ' ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਂ ਹੇਠ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਉੱਘੇ ਵਿਗਿਆਨੀ ਡਾ. ਯਸ਼ ਪਾਲ ਸਨ ਅਤੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਨਾਮਵਰ ਸਿੱਖਿਆ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਡਾ. ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਕੁਮਾਰ ਸਨ। ਮੌਜੂਦਾ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਸ ਚੋਖਟੇ ਤਹਿਤ ਸੋਧੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਪਾਠ ਪੁਸਤਕਾਂ, ਉਸ ਦੇ ਸਮਾਜੀ-ਸਿਆਸੀ ਏਜੰਡੇ ਨੂੰ ਰਾਸ ਨਾ ਆਉਣ ਕਰ ਕੇ ਵਧੇਰੇ ਰਤਕਦੀਆਂ ਸਨ। ਵਧੇਰੇ ਛਾਂਗ-ਛਾਂਗਾਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਯਕੀਨਨ, ਅਜੇ ਐੱਨ.ਈ.ਪੀ.-2020 ਤਹਿਤ ਛਾਂਗ-ਛਾਂਗਾਈ ਹੋਰ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਰਾਸ ਬੈਠਣ ਵਾਲੀ ਹੋਰ ਸਮੱਗਰੀ ਪਾਠ ਪੁਸਤਕਾਂ ਵਿਚ ਪਾਈ ਵੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਅਜੇ ਸਕੂਲੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ 5 ਤੱਕ ਦੇ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਦੀ ਸੁਧਾਈ ਵੀ ਬਾਕੀ ਹੈ। ਪਾਠ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਤੇ ਦਿੱਖ ਸਬੰਧੀ ਬਣਾਈ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਮੁਲਕ ਭਰ ਦੇ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਕੇਵਲ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਦੇ ਗ੍ਰੰਥ, ਵੇਦ, ਪੁਰਾਣ, ਗੀਤਾ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਸਿੱਖ, ਗੁੱਜਰ, ਜਾਟ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਪਾਠਕ੍ਰਮਾਂ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਹਰਿਆਣਾ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਇਸ 'ਤੇ ਅਮਲ ਵੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੈ।

ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਐੱਨ.ਈ.ਪੀ.-2020 ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਪਾਠ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੀ ਛਾਂਗ-ਛਾਂਗਾਈ ਰਾਹੀਂ ਮੁਲਕ ਭਰ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ/ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਉੱਪਰ ਇਹ ਠੋਸ ਕੇ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੀ ਪੜ੍ਹਨਾ ਹੈ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੀ ਪੜ੍ਹਾਉਣਾ ਹੈ, ਆਪਣੇ ਸਿਆਸੀ-ਰਣਨੀਤਕ ਏਜੰਡੇ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਇਹ ਮੁੱਦਾ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਸੰਤੁਲਿਤ ਮਾਨਸਿਕ ਵਿਕਾਸ, ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀ ਸਿਰਜਨਾਤਮਕਤਾ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕੀ ਕੁਝ ਪੜ੍ਹਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਕੀ ਨਹੀਂ, ਲਈ ਗੰਭੀਰ ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਅੰਦਰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ/ਭੂਮਿਕਾ ਅਧਿਆਪਕ ਵਰਗ ਅਤੇ ਸੰਘਰਸ਼ਸ਼ੀਲ ਅਧਿਆਪਕ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੀ ਬਣਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਣਜਾਣ ਮਾਪਿਆਂ ਵੀ ਇਸ ਪੱਖੋਂ ਸੁਚੇਤ ਕਰਨ।

ਲਾਹੌਰ ਵਿਚ ਵਿਚਰਦਿਆਂ: ਕੁਝ ਗੱਲਾਂ ਕੁਝ ਵਿਚਾਰ

ਜਿਸ ਦਿਨ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦੇ ਬਾਹਰ ਆਪਣੀ ਕਰਪਾਨ ਕੱਢੀ, ਉਸ ਸ਼ਾਮੀ ਲਾਹੌਰ ਰੇਲਵੇ ਸਟੇਸ਼ਨ ਦੇ ਬਾਹਰ ਇਕ ਬੰਦਾ ਰੋੜੀ ਤੇ ਗੋਤੀਆਂ ਦੇ ਦਸਤੇ ਵੇਚਦਾ, ਚਾਰ-ਚਾਰ ਆਨੇ। ਮੈਂ ਸਾਇਕਲੋਂ ਉੱਤਰ ਕੇ ਦੋ ਖਰੀਦ ਲਿੱਤੇ। ਮੁਹੰਮਦ ਅਜਮਲ ਰੁਕੇ ਬਿਨਾ ਈ ਲੰਡੇ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵੱਲ ਮੁੜ ਗਿਆ। ਉਧਰੋਂ ਆਪਣੇ ਘਰ ਕੁਚਾ ਚਾਬਕ ਸਵਾਰਾਂ ਜਾਣ ਲਈ। ਫੇਰ ਕੋਈ ਮੁਸਲਮਾਨ ਕਿਸੇ ਹਿੰਦੂ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਛੂਹੀ ਮਾਰ ਜਾਂਦਾ ਤੇ ਹਿੰਦੂ ਸਿੱਖ ਕਿਸੇ ਭੀੜ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਇਕ ਬੰਬ ਸੁੱਟ ਕੇ ਆਪਣਾ ਹਿਸਾਬ ਬਰਾਬਰ ਕਰ ਲੈਂਦੇ। ਰਾਜ ਗੜ੍ਹ ਮੁਸਲਮਾਨ ਦੀ ਇਕ ਤੁੱਗੀ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲੱਗ ਗਈ। ਤੁੱਗੀਆਂ ਵਾਲੇ ਅੱਗ ਬੁਝਾਣ ਲਈ

ਅਨਵਰ ਅਲੀ ਲਿਪੀਅੰਤਰ: ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮੀਸ਼ਾ

'ਕੱਠੇ ਹੋ ਗਏ ਤੇ ਇਕ ਜੀਪ ਲੰਘਦੀ ਓਹਨਾਂ ਵਿਚ ਇਕ ਬੰਬ ਸੁੱਟ ਗਈ। ਇਕ ਦਿਨ ਸ਼ਾਹਪੁਰ ਜੀ ਰੇਲਵੇ ਸਟੇਸ਼ਨ ਤੇ ਆਪਣੀ ਡਿਊਟੀ 'ਤੇ ਸੀ। ਵਰਕਸ਼ਾਪ ਤੋਂ ਆਇਆਂ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਵਿਚ ਬੰਬ ਆ ਡਿੱਗਿਆ। ਉੱਪਰੋਂ ਪੁਲੀ ਤੋਂ, ਕਿਸੇ ਨੇ ਕਹਿਆ: "ਬੰਗਾਲੀ ਲੱਗਦਾ ਸੀ।"

ਸ਼ਾਹਪੁਰ ਜੀ ਪਾਰਸੀ ਸੀ ਪਰ ਰੰਗ ਓਹਦਾ ਪੱਕਾ ਤੇ ਅੱਖਾਂ ਵੀ ਗੋਲ-ਗੋਲ। ਲੋਕੀ ਏਧਰ ਓਧਰ ਨੱਠੇ ਸ਼ਾਹਪੁਰ ਜੀ ਵੀ ਪਰ ਪੁਲਿਸ ਓਹਨੂੰ ਫੜ ਕੇ ਲੈ ਗਈ। ਲਾਹੌਰ ਦੇ ਪਾਰਸੀ ਵਫ਼ਦ ਬਣਾ ਕੇ ਕਈ ਦਿਨ ਡੀ.ਸੀ. ਤੇ ਐ.ਸ.ਐ.ਪੀ. ਨੂੰ ਮਿਲਦੇ ਰਹੇ। ਜਦ ਛੁੱਟ ਕੇ ਆਇਆ ਤੇ ਕਰਾਚੀ ਬਦਲੀ ਲਈ ਦਰਖਾਸਤ ਦੇ ਦਿੱਤੀ। ਕਰਾਚੀ ਵੱਧ ਪਾਰਸੀ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਆਪਣਿਆਂ ਵਿਚ ਮਰਨ ਨਾਲ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀ ਲੱਗਦਾ ਪਰ ਬਾਰੀ ਓਹਦੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਬਣਨ ਮਗਰੋਂ ਈ ਆਈ। ਮਜ਼ਹਰ ਓਹਦਾ ਮਕਾਨ ਮੈਨੂੰ ਕਿਰਾਏ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਸ਼ਾਹਪੁਰ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣਾ ਟੀਕ ਵੱਡ (ਸਾਗਵਾਨ) ਦਾ ਫਰਨੀਚਰ ਮੈਨੂੰ ਵੇਚਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਨਾਲ ਇਕ ਤੋਤਾ ਸ਼ਾਹਪੁਰ ਜੀ ਕਹਿੰਦਾ, ਓਹਦੀ ਹੋਸ਼ ਤੋਂ ਪਹਿਲੋਂ ਦਾ ਸੀ ਪਰ ਸ਼ਾਹਪੁਰ ਜੀ ਨੂੰ ਏਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਤਾ ਕਿ ਮੈਂ ਲੁਪਿਆਇਓ ਟ੍ਰੇਨ ਦੀ ਛੱਡ ਤੇ ਬੈਠ ਕੇ ਆਇਆ ਸੀ ਤੇ ਲਾਹੌਰ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਬਾਂਸ ਦੀਆਂ ਮੰਜੀਆਂ ਲਈ ਪੈਸੇ ਨਹੀਂ ਸਨ।

ਲਾਹੌਰ ਆਣ ਦੀ ਤਾਂਘ ਮੈਨੂੰ ਏਸ ਗੱਲੋਂ ਵੀ ਸੀ ਕਿ ਏਥੇ ਮਿਊ ਸਕੂਲ ਆਫ ਆਰਟਸ ਸੀ। ਸਾਹਿਰ ਨੂੰ ਹੁਣ ਸਭ ਉੱਚਾ ਸ਼ਾਇਰ ਮੰਨਦੇ ਤੇ ਹਰੀ ਕਿਸ਼ਨ ਨੇ ਸਰ ਜੇ.ਜੇ. ਸਕੂਲ ਆਫ ਆਰਟਸ ਬੰਬਈ ਵਿਚ ਦਾਖ਼ਲਾ ਲੈ ਲਿਆ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਲਾਹੌਰ ਰਾਸ਼ਨਿੰਗ ਕੰਟਰੋਲਰ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਨੌਕਰੀ ਲੱਭੀ ਤੇ ਮੈਂ ਮਿਊ ਆਰਟਸ ਸਕੂਲ ਦੀਆਂ ਸ਼ਾਮ ਦੀਆਂ ਕਲਾਸਾਂ ਜਾਣ ਲੱਗਾ ਪਰ ਇਕ ਮਹੀਨੇ ਮਗਰੋਂ ਜਾਣਾ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ। ਚੋਲ ਕਲਰਕੀ ਵਿਚੋਂ ਦਸ ਰੁਪਏ ਮਹੀਨਾ ਕੱਢਣਾ ਬੜਾ ਔਖਾ ਸੀ। ਇਕ ਦਿਨ ਸਾਨਿਆਲ ਮੈਨੂੰ ਮਾਲ ਰੋਡ ਤੇ ਮਿਲਿਆ ਪੁੱਛਣ ਲੱਗਾ:

"ਤੂੰ ਸ਼ਾਮੀ ਨਹੀਂ ਆਂਦਾ?"
ਮੈਂ ਦੱਸਿਆ ਤੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ: "ਆ ਜਾਇਆ ਕਰ, ਤੈਨੂੰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਪੁੱਛਦਾ।"

ਅਗਸਤ 1947 ਵਿਚ ਸਾਨਿਆਲ ਡੇਹਰਾਦੂਨ ਗਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਆਪਣੀ ਬੀਵੀ ਤੇ ਸਾਲ ਕੁ ਦੀ ਧੀ ਨਾਲ। ਅਕਤੂਬਰ ਵਿਚ ਕੁਝ ਅਮਨ ਹੋਇਆ ਤੇ ਲਾਹੌਰ ਆਇਆ 'ਕੱਲਾ ਈ, ਬੀਵੀ ਤੇ ਧੀ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਛੱਡ ਕੇ, ਐਥੇ ਓਹਦਾ ਘਰ ਤੇ ਸਾਡੇ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਸਟੂਡੀਓ ਰੀਗਲ ਸਿਨੇਮਾ ਦੀ ਬਿਲਡਿੰਗ ਵਿਚ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਬਚ ਗਿਆ ਸੀ। ਇੰਡਸਟਰੀ ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟ ਨੇ ਸਾਰੇ ਸਿਨੇਮੇ ਮੋਹਰਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਸਾਨਿਆਲ ਮੈਨੂੰ ਫੈਜ਼ ਦੇ ਕਮਰੇ ਮਿਲਿਆ। ਮੈਂ ਵੀ ਹੁਣੇ ਹੁਣੇ ਲੁਪਿਆਇਓ ਮੁੱਝਿਆ ਸੀ। ਫੈਜ਼ ਨੇ ਏਧਰ ਓਧਰ ਫੌਨ ਕਰਕੇ ਸਾਨਿਆਲ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਸਟੂਡੀਓ ਖਾਲੀ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਲੈ ਦਿੱਤੀ। ਉਸ ਸ਼ਾਮੀ

ਅਨਵਰ ਅਲੀ ਅਣਵੰਡੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਲੁਪਿਆਣਾ ਵਿਚ ਅਪਰੈਲ 1922 ਨੂੰ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਵੰਡ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 'ਪੰਜਾਬ ਟਾਇਮਜ਼' ਅਖਬਾਰ ਦਾ ਕਾਰਟੂਨਿਸਟ ਬਣਿਆ। ਉਸ ਦੇ ਕਾਰਟੂਨ 'ਨੰਨਾ' ਤੋਂ ਬਗ਼ੈਰ ਅਖਬਾਰ ਅਧੁਰਾ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਹੱਥੀਤੀ 'ਗਵਾਚੀਆਂ ਗੱਲਾਂ' ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਗੁਰਮੁਖੀ ਵਿਚ ਲਿਪੀਅੰਤਰ ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮੀਸ਼ਾ ਨੇ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਲੇਖ ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ।

ਲਾਹੌਰ ਦਾ ਰੇਲਵੇ ਸਟੇਸ਼ਨ ਅਤੇ (ਸੱਜੇ) ਵੰਡ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਜਿਹੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਆਮ ਹੋ ਗਏ।

ਚਾਰ ਵਜੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਇੰਡਸਟਰੀਜ਼ ਨੇ ਰੀਗਲ ਦਾ ਗੇਟ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਤੇ ਮੈਂ ਦਫ਼ਤਰ ਦੇ ਦੋ ਚਪਤਾਸੀਆਂ ਨਾਲ ਓਹਦੇ ਸਟੂਡੀਓ ਦੀਆਂ ਜਿੰਨੀਆਂ ਸੈਵਾਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਢੋਅ ਲਈਆਂ। ਸਾਨਿਆਲ ਇਕ ਈਜ਼ਲ ਮੈਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਦੇ ਗਿਆ। ਓਹਦਾ ਇਕ ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਦੋ ਦੋ ਪਲਾਸਟਰ ਦੇ ਮੁਜੱਸਮੇ ਮੇਰੇ ਦਫ਼ਤਰ ਪਏ ਰਹੇ, ਜਿਹੜੇ ਇਕ ਦਿਨ ਮੈਂ ਫ਼ਾਬਰੀ ਆਇਆ। ਓਹ ਕਿਸੇ ਦਿਨ ਏਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਲੈ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਿੱਥੇ ਓਹ ਦਫ਼ਤਰ ਛੱਡ ਐਤਵਾਰ ਦੇ ਐਤਵਾਰ ਆਪਣੀ ਦੋ ਸੀਟਰ ਕਾਰ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਸਹੁਰਿਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਏਹ ਤਿੰਨ ਮੁਜੱਸਮੇ ਓਹ ਸਾਨਿਆਲ ਨੂੰ ਅਪਤਾ ਨਾ ਸਕਿਆ।

ਫ਼ਾਬਰੀ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਨਾਂ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀ ਸੀ। ਓਹ ਲਾਹੌਰ ਮਿਊਜ਼ੀਅਮ ਦਾ ਕਿਊਰੇਟਰ ਸੀ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲੋਂ ਵੀ ਹਰ ਬੁੱਧਵਾਰ ਯਾ ਜ਼ੁੰਮਾਰਾਤ ਮਿਊਜ਼ੀਅਮ ਵਿਚ ਲੈਕਚਰ ਦੇਂਦਾ ਸੀ। ਮਿਊਜ਼ੀਅਮ ਦੀ ਕਿਸੀ ਇਕ ਸ਼ੈਅ ਬਾਰੇ। ਬੋਲਦਾ ਤੇ ਓਹ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੀ ਪਰ ਕੁਝ ਏਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਹਿਜ਼ੇ ਨਾਲ ਕਿ ਸੁਣਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਪੰਜ ਦੱਸ ਮਿੰਟ ਮਗਰੋਂ ਈ ਸਮਝ ਆਣ ਲੱਗਦੀ। ਐਨੇ ਵਿਚ ਓਹ ਪੰਜ ਦਸ ਮਿੰਟ ਅੱਗੇ ਲੰਘ ਗਿਆ ਹੋਂਦਾ। ਕੋਈ ਕਹਿੰਦਾ ਫ਼ਾਬਰੀ ਹੰਗਰੀ ਦਾ, ਕੋਈ ਰੂਸੋ ਆਇਆ ਦੱਸਦਾ। ਫ਼ਾਬਰੀ ਤੇ ਰਤਨਾ ਦਾ ਵਿਆਹ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਬਣਨ ਤੋਂ ਬੌੜ੍ਹਾ ਚਿਰ ਪਹਿਲੋਂ ਈ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਹੁਣ ਓਹ ਦੋਵੇਂ ਲਾਹੌਰ ਈ ਰਹਿੰਦੇ, ਰਤਨਾ ਦੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਦੀ ਕੋਠੀ ਵਿਚ ਪਰ ਡਰੇ-ਡਰੇ। ਬੰਦਾ ਪੈਸਾ ਜੇਵਰ ਤੇ ਬੈਂਕ ਵਿਚ ਰੱਖ ਸਕਦਾ ਪਰ ਐਨੀ ਛੱਡੀ ਕੋਠੀ ਦਾ ਕੀ ਕਰੇ ਜਿਹਦੇ ਉੱਤੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਨਜ਼ਰਾਂ। ਰਤਨਾ ਹਿੰਦੂ ਸੀ ਤੇ ਫ਼ਾਬਰੀ ਰੂਸੋ ਯਾ ਹੰਗਰੀ ਤੋਂ ਆਇਆ। ਓਹ ਰਤਨਾ ਦੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਦੀ ਕੋਠੀ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਜਿਹੜੀ ਰਤਨਾ ਦੀ ਹੋਈ। ਏਹਨੂੰ ਤਾਰਕੀਨ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਕਿਵੇਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਪਰ ਦੁਨੀਆ ਵਿਚ ਕਾਢੀ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਘਾਟਾ ਨਹੀਂ। ਪਹਿਲੋਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਆਣ ਲੱਗੀਆਂ ਫ਼ਾਬਰੀ ਯਹੂਦੀ ਏ।" ਫੇਰ ਅਖਬਾਰਾਂ ਹਕੂਮਤ ਨੂੰ ਪੁੱਛਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ:

"ਕੀ ਏਹ ਮੁਮਲਕਤ ਖੁਦਾ ਦਾਦ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਯਹੂਦੀਆਂ ਲਈ ਬਣੀ?"
ਇਕ ਦਿਨ ਮੈਂ ਫ਼ਾਬਰੀ ਨੂੰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਟਾਇਮਜ਼ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਤੋਂ ਨਿਕਲਦਿਆਂ ਫੜ ਲਿਆ। ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ: "ਹਕੂਮਤ ਨੇ ਕਿਊਰੇਟਰ ਦੀ ਅਸਾਮੀ ਖ਼ਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਏ। ਮੈਨੂੰ ਤਨਵਾਰ ਬੰਦ ਹੋ ਗਈ ਏ। ਚੀਫ਼ ਮਨਿਸਟਰ ਮਿਲਣ ਲਈ ਵਕਤ ਨਹੀਂ ਦੇਂਦਾ। ਮੇਰੇ ਘਰ ਖਾਣ ਲਈ ਨਹੀਂ। ਏਹ ਸੌ ਰੁਪਏ ਮੈਨੂੰ ਫੈਜ਼ ਨੇ ਦਿੱਤੇ ਨੇ।"

ਮੈਂ ਕਈ ਦਿਨ ਸੋਚਦਾ ਰਿਹਾ: ਫੈਜ਼ ਨੇ ਆਪਣੇ ਅੱਠ ਸੌ ਵਿੱਚੋਂ ਸੌ ਕਿੱਦਾ ਕੱਢੇ। ਫੇਰ ਮੈਂ ਫ਼ਾਬਰੀ ਤੇ ਰਤਨਾ ਨੂੰ ਕਦੀ ਨਹੀਂ ਵੇਖਿਆ। ਕੁਝ ਚਿਰ ਮਗਰੋਂ ਫ਼ਾਬਰੀ ਦੇ ਮਜ਼ਮੂਨ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਸਟੇਟਸਮੈਨ ਵਿਚ ਡਫ਼ਤਰ ਲੱਗੇ।

ਲਾਹੌਰ ਤੋਂ ਦੋ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਖਬਾਰ ਨਿਕਲਦੇ ਸਨ। ਇਕ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦਾ 'ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ', ਦੂਜਾ 'ਸਿਵਲ ਐਂਡ ਮਿਲਿਟਰੀ ਗਜ਼ਟ', ਜਿਹਨੂੰ ਲੋਕੀ ਸਰਕਾਰੀ ਅਖਬਾਰ ਵੀ ਕਹਿੰਦੇ। ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਖਬਾਰ ਨਾ। ਮੈਂ ਰਾਸ਼ਨਿੰਗ ਕੰਟਰੋਲਰ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਚੋਲ ਕਲਰਕੀ ਕਰਦਾ ਹਰ ਵੇਲੇ ਕੁੜ੍ਹਦਾ ਰਹਿੰਦਾ:

ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਏਸ ਤਾਰੀਖ਼ੀ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਬਾਦਸ਼ਾਹੀ ਮਸਜਿਦ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ... ਸ਼ਾਹੀਨ ਮਿਲਤ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ... ਮੁਫ਼ਕਰੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ। ਕਰਾਰਦਾਦ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ, ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦਾ ਇਕ ਵੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਖਬਾਰ ਨਾ। ਏਸ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਅਮੀਰਾਂ, ਕਬੀਰਾਂ, ਜਾਗੀਰਦਾਰਾਂ, ਸਰ, ਖਾਨ ਬਹਾਦਰ ਵਿਚੋਂ ਰੱਬ ਨੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਐਨੀ ਤੋੜੀਕ ਨਾ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦਾ ਇਕ ਅਖਬਾਰ ਕੱਢ ਲੈਣ। ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਖਬਾਰ ਬਿਨਾਂ ਤੁਸੀਂ ਕਿਵੇਂ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਜੰਗ ਲੜ ਸਕਦੇ ਓ? ਕਿਵੇਂ ਹਿੰਦੂ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਓ?"
"ਲੋ ਕੇ ਰਹੋਗੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ।"
"ਕਿਵੇਂ?"

ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਖਬਾਰ ਬਿਨਾ, ਕਾਰਟੂਨਾਂ ਬਿਨਾ, ਤੁਸੀਂ ਕਿਵੇਂ ਏਹ ਦੋ ਮੁਹਾਜ਼ੀ ਜੰਗ ਜਿੱਤ ਸਕਦੇ ਓ?

ਕਦੀ ਕੋਈ ਪੋਲੀ ਜਿਹੀ ਆਵਾਜ਼ ਆਂਦੀ ਕਿ ਮੁਸਲਮਾਨ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਖਬਾਰ ਕੱਢ ਰਹੇ ਨੇ, ਫੇਰ ਚੁੱਪ ਹੋ ਜਾਂਦੇ। ਇਕ ਵਾਰ ਏਦਾਂ ਦੀ ਇਕ ਖ਼ਬਰ ਚੱਲੀ ਤੇ ਮੈਂ ਰਾਇਲ ਪਾਰਕ ਪਤਾ ਕਰਨ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਰਾਇਲ ਪਾਰਕ ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗ ਦਾ ਦਫ਼ਤਰ ਸੀ। ਓਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਜੇ ਆਪ ਨਹੀਂ ਕੱਢ ਰਹੇ ਫੇਰ ਵੀ ਪਤਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਹੋਰ ਕੋਣ ਕੱਢ ਰਿਹਾ। ਪਹਿਲਾ ਬੋਰਡ 'ਸਾਲਾਰ ਮੁਸਲਮ ਨੈਸ਼ਨਲ ਗਾਰਡਜ਼' ਦਾ ਸੀ, ਅੰਦਰ ਇਕ ਸੋਹਣਾ ਜਿਹਾ ਮੁੰਡਾ ਬੈਠਾ ਗੋਰਾ ਚਿੱਟਾ, ਹੁਣੇ ਕਾਲਜੋਂ ਆਇਆ ਲੱਗਦਾ।

ਮੁਸਲਿਮ ਨੈਸ਼ਨਲ ਗਾਰਡ ਤੇ ਮੈਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਸ਼ਿਮਲੇ ਵਿਚ ਵੇਖੇ ਸਨ। 45 ਵਿਚ ਜਦ ਓਥੇ ਪਹਿਲੀ ਸ਼ਿਮਲਾ ਕਾਨਫਰੰਸ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ। ਸ਼ਿਮਲੇ ਵਿਚ ਕਾਇਦੇ ਆਜ਼ਮ, ਨਹਿਰੂ ਗਾਂਧੀ, ਨਵਾਬਜ਼ਾਦਾ ਲਿਆਕਤ ਅਲੀ ਖ਼ਾਂ ਤੇ ਹੋਰ ਏਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਲੀਡਰ ਮਾਲ ਰੋਡ 'ਤੇ ਲਗੇ ਫ਼ਿਰਦੇ।

ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਮੁੜ ਕੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦੇਖਿਆ ਪਰ ਇਕ ਵਾਰ ਕਿਸੇ ਨੇ ਰਾਜ ਗੋਪਾਲ ਅਚਾਰੀਆ ਯਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਏਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲੀਡਰ ਦੇ ਸਿਰ ਵਿਚ ਡੰਡਾ ਕੱਢ ਮਾਰਿਆ ਪਿੱਛੋਂ ਵੀ। ਸ਼ਿਮਲੇ ਵਿਚ ਚੜ੍ਹਾਈਆਂ ਉਤਰਾਈਆਂ ਐਨੀਆਂ ਤਿੱਖੀਆਂ ਕਿ ਇਕ ਰਿਕਸ਼ੇ ਨੂੰ ਚਾਰ ਬੰਦੇ ਲੱਗੇ ਹੋਏ। ਚੜ੍ਹਦਿਆਂ ਅੱਡੀਆਂ ਚੁੱਕ ਚੁੱਕ ਕੇ ਜ਼ੋਰ ਲਾਂਦੇ ਤੇ ਉਤਰਾਈ ਤੇ ਅੱਡੀਆਂ ਗੱਡ-ਗੱਡ ਬਰੇਕ ਮਾਰਦੇ। ਕਿਰਾਏ ਵੀ ਬੜੇ ਹੋਏ ਪਰ ਸਵਾਰੀਆਂ ਦਾ ਵੀ ਕੋਈ ਘਾਟਾ ਨਾ। ਕਈਆਂ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਰਿਕਸ਼ੇ ਰੱਖੇ ਹੋਏ, ਆਪਣੀਆਂ ਵਰਦੀਆਂ ਆਪਣੇ ਮੋਨੋਲਾਗ ਨਾਲ। ਸਰ ਖਿਜਰ ਹਿਆਤ ਟਿਵਾਣਾ ਛੋਟੇ ਸ਼ਿਮਲਿਓ ਆਪਣੀ ਵਜ਼ੀਰੇ ਆਲੂਾ ਕੋਠੀਓ ਪੈਦਲ ਨਿਕਲਦਾ ਇਕ ਫੁਮਕ ਜਿਹੀ ਹੱਥ ਵਿਚ ਫੜੀ। ਪਿੱਛੇ ਪਿੱਛੇ ਓਹਦਾ ਰਿਕਸ਼ਾ ਆਂਦਾ ਖਾਲੀ। ਨਾ ਕੋਈ ਪੁਲਸੀਆ, ਨਾ ਕੋਈ ਪਿਸਤੌਲ ਵਾਲਾ ਨਾਲ। ਰਾਹ ਵਿਚ ਕਿਤੇ ਬਾਰਿਸ਼ ਆ ਜਾਂਦੀ ਤੇ ਰਿਕਸ਼ੇ ਵਿਚ ਬੈਠ ਜਾਂਦਾ। ਰਿਕਸ਼ੇ ਵਾਲੇ ਛੱਡ ਤਾਣ ਦੇਂਦੇ, ਆਪ ਮੀਂਹ ਵਿਚ ਭਿੱਜਦੇ ਭੱਜੇ ਜਾਂਦੇ। ਰਾਹੀਂ ਓਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਵਰਦੀਆਂ ਤੋਂ ਈ ਜਾਣਦੇ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਵਜ਼ੀਰੇ-ਆਲੂ ਜਾ ਰਿਹਾ। ਰਾਜ ਗੋਪਾਲ ਅਚਾਰੀਆ ਨੂੰ ਜਦ ਕਿਸੇ ਨੇ ਡੰਡਾ ਮਾਰਿਆ ਓਸ ਵੇਲੇ ਬਾਰਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋ ਰਹੀ। ਰਿਕਸ਼ੇ ਦੀ ਛੱਡ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਪਿੱਛੇ ਸੁੱਟੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਪਿਛਲੇ ਦੋਵਾਂ ਖਿੱਚਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਵਿਚ ਵਿੱਥ ਹੋਈ ਤੇ ਏਸ ਵਿੱਥ ਵਿਚੋਂ ਦੀ ਕਿਸੇ ਨੇ ਰਾਜ ਜੀ ਨੂੰ ਡੰਡਾ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ, ਕੋਈ ਮਹਾ ਸਭਾਈਆ, ਸੇਵਕ ਸੰਘੀਆ ਹੋਣਾ। ਡੰਡਾ ਮਾਰ ਕੇ ਕਿਸੇ ਗਲੀ ਦੀ ਪੋੜੀਆਂ ਉੱਤਰ ਗਿਆ। ਨਾ ਕਿਸੇ ਨੇ ਰੋਲਾ ਪਾਇਆ, ਨਾ ਫੜਿਆ, ਨਾ ਪੁਲਿਸ ਆਈ ਪਰ ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗੀਆਂ ਆਪਣੇ ਕਾਇਦੇ-ਆਜ਼ਮ ਦੀ ਹਿਫ਼ਾਜ਼ਤ ਲਈ ਇਕ ਦਸਤਾ ਤਿਆਰ ਕਰ ਲਿਆ।

ਏਹ ਦਸਤਾ ਕਾਇਦੇ ਆਜ਼ਮ ਪਿੱਛੇ ਚੱਲਦਾ, ਜਿੱਥੇ ਰਿਕਸ਼ਾ ਰੁਕਦਾ ਏਹ ਵੀ ਰੁਕ ਜਾਂਦੇ। ਕਾਇਦੇ ਆਜ਼ਮ ਅੰਦਰ ਚਲੇ ਜਾਂਦੇ ਤੇ ਰਿਕਸ਼ੇ ਵਾਲੇ ਬੈਠ ਕੇ ਸਿਗਰਟ ਬੀੜੀ ਪੀਣ ਲੱਗਦੇ। ਏਹ ਵੀ ਲੁਕੋ ਕੇ ਸਿਗਰਟ ਲਗਾ ਲੈਂਦੇ। ਆਜ਼ਮ ਦਾ ਰਿਕਸ਼ਾ ਹੋਰ ਰਿਕਸ਼ੀਆਂ ਤੋਂ ਹੌਲੀ ਚਲਦਾ। ਕਹਿੰਦੇ ਨੈਸ਼ਨਲ ਗਾਰਡੀਆਂ ਰਿਕਸ਼ੇ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦਿੱਤੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਆਪ ਜੋ ਓਹਨਾਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਸਨ ਬੈਠ (ਚੱਲ) ਸਕਦੇ। ਆਪਣੀ ਹਰੀ ਵਰਦੀ ਢਕਣੇ ਵਾਲਿਆਂ ਜੇਬਾਂ, ਪੇਟੀਆਂ, ਟੋਪੀਆਂ ਨਾਲ ਏਹ ਸਭ ਇਕ ਜਿਹੇ ਲੱਗਦੇ ਪਰ ਏਹਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਮੈਂ ਨਜ਼ੀਰ ਪਹਾੜੀਏ ਨੂੰ ਪਛਾਣਦਾ ਸੀ। ਏਹ ਮੁਸਲਿਮ ਦਿਲਬਹਾਰ ਹੋਟਲ ਰੋਟੀ ਖਾਂਦਾ ਸੀ। ਜਿੱਥੇ ਅਸੀਂ ਕੁਝ ਕਲਰਕ ਬੈਠਦੇ ਸੀ। ਚਾਏ ਪੀਣ ਤੇ ਗੱਪ

ਮਾਰਨ। ਨਜ਼ੀਰ ਪਹਾੜੀਆ ਮਾਲ ਰੋਡ ਦੀ ਕਿਸੇ ਦੁਕਾਨ ਦੀ ਸੇਲਜ਼ਮੈਨੀ ਤੋਂ ਬਗ਼ੈਰ ਤਨਵਾਰ ਛੁੱਟੀ ਲੈ ਕੇ ਨੈਸ਼ਨਲ ਗਾਰਡੀ ਕਰ ਰਹਿਆ ਸੀ। ਹੈ ਸੀ ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਪਰ ਸ਼ਿਮਲੇ ਦੇ ਦੁਆਲੇ ਦੀਆਂ ਪਹਾੜੀਆਂ ਵਿਚ ਓਹਨੇ ਰਿਸ਼ਵਤਦਾਰ ਬਣਾਏ ਹੋਏ ਸਨ। ਜਦ ਕਦੀ ਹਫ਼ਤੇ ਦੋ ਹਫ਼ਤੇ ਲਈ ਪਹਾੜ ਗਿਆ ਹੋਂਦਾ ਤੇ ਮੁਸਲਿਮ ਦਿਲਬਹਾਰ ਦਾ ਮਿਹਰੂ ਕਹਿੰਦਾ, ਨਜ਼ੀਰ ਪਹਾੜੀਆ ਆਪਣੇ ਸਹੁਰੇ ਗਿਆ ਹੋਇਆ ਏ। ਪਹਿਲੀ ਸ਼ਿਮਲਾ ਕਾਨਫਰੰਸ ਮੁੱਕੀ ਤੇ ਕਾਇਦੇ-ਆਜ਼ਮ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮੁਸਲਿਮ ਨੈਸ਼ਨਲ ਗਾਰਡ ਦਸਤੇ ਨਾਲ ਤਸਵੀਰ ਖਿਚਾਈ। ਨਜ਼ੀਰ ਪਹਾੜੀਆ ਏਹ ਤਸਵੀਰ ਫ਼ਰਮੇ ਕਰਾਈ ਹਰ ਵੇਲੇ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਰੱਖਦਾ ਤੇ ਹਰ ਰਾਹ ਜਾਂਦੇ ਨੂੰ ਰੋਕ ਕੇ ਵਖਾਂਦਾ।

ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਬਣ ਗਿਆ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਟਾਇਮਜ਼ ਦਾ ਦਫ਼ਤਰ ਸਿਵਲ ਤੋਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ ਦੀ ਬਿਲਡਿੰਗ ਵਿਚ ਆ ਗਿਆ। ਓਹੀ ਪੁਰਾਣੀ ਬਿਲਡਿੰਗ। ਇਕੋ ਗੋਲ ਪੋੜੀਆਂ ਉੱਪਰ ਜਾਣ ਲਈ ਵੀ ਓਹੀ ਤੇ ਹੇਠਾਂ ਉੱਤਰਨ ਲਈ ਵੀ। ਇਕ ਦਿਨ ਏਹਨਾਂ ਪੋੜੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਮੈਂ ਹੇਠ ਉੱਤਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤੇ ਨਜ਼ੀਰ ਪਹਾੜੀਆ ਉੱਪਰ ਆਂਦਾ। ਅਸੀਂ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਪਛਾਣ ਲਿਆ। ਮੈਂ ਹੱਥ ਵਧਾਇਆ ਮਿਲਾਣ ਲਈ ਤੇ ਓਹਨੇ ਬੈਠ ਕੇ ਮੇਰੇ ਗੋਡੇ ਫੜ ਲਏ ਤੇ ਰੋਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਆਪਣੇ ਸਹੁਰੇ ਛੱਡ ਆਇਆ ਸੀ ਸ਼ਿਮਲੇ ਦੇ ਪਹਾੜਾਂ ਵਿਚ। ਮੈਨੂੰ ਤਰਸ ਤੇ ਬੜਾ ਆਇਆ ਪਰ ਪੋੜੀਆਂ ਵਿਚ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰਨਾ ਵੀ ਤੇ ਚੰਗੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਏਸ ਤੰਗ ਗੋਲ ਪੋੜੀ ਵਿਚ ਮੇਰੇ ਪਿੱਛੇ ਹੇਠ ਉੱਤਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਭੀੜ ਲੱਗ ਗਈ ਤੇ ਚੜ੍ਹਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਰਾਹ ਬੰਦ ਪਰ ਪਹਾੜੀਏ ਨੇ ਰੋਕਿਆ ਹੋਇਆ। ਲੰਚ ਦਾ ਵੇਲਾ। ਲੋਕੀ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ। ਦਫ਼ਤਰ ਦੇ ਇਕ ਬੰਦੇ ਨੇ ਜਿਹਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਮੈਂ ਹਰ ਮਹੀਨੇ ਆਪਣੀ ਤਨਵਾਰ ਐਡਵਾਂਸ ਲੈ ਲੈਂਦਾ, ਏਹ ਕਾਢ ਕੱਢੀ ਕਿ ਏਹ ਕੋਈ ਪਠਾਣ ਏ ਜਿਹਨੇ ਬੜੀ ਸੂਹ ਕੱਢ ਕੇ ਅੱਜ ਮੈਨੂੰ ਫੜ ਲਿਆ ਏ ਹੁਣ ਸੁੱਦ ਲਿਆ ਬਿਨਾ ਨਹੀਂ ਛੱਡੇਗਾ।

ਅਸਲ ਗੱਲ ਏਹ ਸੀ, ਨਜ਼ੀਰ ਪਹਾੜੀਆ ਆਪਣੀ ਕਾਇਦੇ-ਆਜ਼ਮ ਵਾਲੀ ਤਸਵੀਰ ਪਿੱਛੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਟਾਇਮਜ਼ ਆਇਆ ਸੀ। ਹਰ ਕਾਇਦੇ-ਆਜ਼ਮ ਡੇਅ ਤੇ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਦੇ ਐਡੀਟਰ ਕਾਇਦੇ-ਆਜ਼ਮ ਦੀਆਂ ਅਨਫੂਪੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਪਿੱਛੇ ਪਾਗਲ ਹੋਈ ਫ਼ਿਰਦੇ ਸਨ। ਏਹ ਤਸਵੀਰ ਕਿਸੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਮਾਲ ਹੈਚਰ ਦੇ ਹੱਥ ਲੱਗ ਗਈ ਤੇ ਓਹਨੇ ਏਹ ਤਸਵੀਰ ਛਾਪ ਲਈ ਤੇ ਨਜ਼ੀਰ ਪਹਾੜੀਆ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਏਹ ਅਖ਼ਬਾਰ ਵਿਖਾਂਦਾ ਫ਼ਿਰੇ। ਪਰ ਹੁਣ ਅਸਲੀ ਤਸਵੀਰ ਨਾ ਲੱਭੇ। ਨਜ਼ੀਰ ਪਹਾੜੀਆ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਟਾਇਮਜ਼ ਦੀਆਂ ਪੋੜੀਆਂ ਘਸਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਪਰ ਤਸਵੀਰ ਕਿੱਥੇ:
"ਬਾਬਾ, ਇਧਰ ਕਿਧਰ ਹੋਏਗਾ।"
"ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਬਾਬਾ"
"ਗਨੀ, ਇਧਰ ਤਸਵੀਰ ਦੇਖਾ ਤੁਮਨੇ?"
ਲਾਹੌਰ ਦੀ ਜਿਸ ਦੁਕਾਨ ਤੇ ਨਜ਼ੀਰ ਪਹਾੜੀਆ ਸੇਲਜ਼ਮੈਨੀ ਕਰਦਾ ਓਹ ਵੱਖ ਓਹਦੀ ਛੁੱਟੀ ਕਰਾਣ ਨੂੰ ਫ਼ਿਰੇ।
"ਅੱਧਾ ਘੰਟਾ ਦੁਪਹਿਰ ਦੀ ਰੋਟੀ ਖਾਣ ਜਾਂਦਾ ਏ। ਦੋ ਦੋ ਘੰਟੇ ਨਹੀਂ ਮੁੜਦਾ।"

ਨਜ਼ੀਰ ਪਹਾੜੀਏ ਮੈਨੂੰ ਵੇਖਿਆ ਤੇ ਸਮਝਿਆ ਓਹਦੀ ਤਸਵੀਰ ਮਿਲ ਗਈ ਪਰ ਕਮਾਲ ਹੈਚਰ ਦੇ ਕਮਰੇ 'ਚੋਂ ਕੋਈ ਸ਼ੈਅ ਕਿਸੇ ਨੇ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਦੀ ਨਹੀਂ ਦੇਖੀ। ਨਜ਼ੀਰ ਪਹਾੜੀਏ ਆਪਣੇ ਸਭ ਦੋਸਤਾਂ ਤੋਂ ਵਾਅਦਾ ਲਿੱਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਕਿ "ਮੇਰੇ ਮਰਨ 'ਤੇ ਏਹ ਤਸਵੀਰ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਦਫ਼ਨ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।" ਕੁਝ ਚਿਰ ਹੋਇਆ ਸੁੱਤਿਆਂ ਨਜ਼ੀਰ ਪਹਾੜੀਆ ਮਰ ਗਿਆ ਪਰ ਮੇਰਾ ਨਹੀਂ ਖ਼ਿਆਲ ਓਹ ਤਸਵੀਰ ਓਹਦੇ ਨਾਲ ਦਫ਼ਨ ਹੋਈ ਹੋਏ।
ਸਾਲਾਰ ਪੰਜਾਬ ਮੁਸਲਿਮ ਨੈਸ਼ਨਲ ਗਾਰਡਜ਼ ਦੇ ਕਮਰੇ ਤੋਂ ਦੋ ਬੁਹੇ ਛੱਡ ਕੇ ਪ੍ਰੋਗਰੈਸਿਵ ਪੋਪਰਜ਼ ਲਿਮੀਟਡ ਦਾ ਬੋਰਡ ਲੱਗਿਆ ਸੀ।

ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਬਣ ਗਿਆ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਟਾਇਮਜ਼ ਦਾ ਦਫ਼ਤਰ ਸਿਵਲ ਤੋਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ ਦੀ ਬਿਲਡਿੰਗ ਵਿਚ ਆ ਗਿਆ। ਓਹੀ ਪੁਰਾਣੀ ਬਿਲਡਿੰਗ। ਇਕੋ ਗੋਲ ਪੋੜੀਆਂ ਉੱਪਰ ਜਾਣ ਲਈ ਵੀ ਓਹੀ ਤੇ ਹੇਠਾਂ ਉੱਤਰਨ ਲਈ ਵੀ। ਇਕ ਦਿਨ ਏਹਨਾਂ ਪੋੜੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਮੈਂ ਹੇਠ ਉੱਤਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤੇ ਨਜ਼ੀਰ ਪਹਾੜੀਆ ਉੱਪਰ ਆਂਦਾ। ਅਸੀਂ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਪਛਾਣ ਲਿਆ। ਮੈਂ ਹੱਥ ਵਧਾਇਆ ਮਿਲਾਣ ਲਈ ਤੇ ਓਹਨੇ ਬੈਠ ਕੇ ਮੇਰੇ ਗੋਡੇ ਫੜ ਲਏ ਤੇ ਰੋਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਆਪਣੇ ਸਹੁਰੇ ਛੱਡ ਆਇਆ ਸੀ ਸ਼ਿਮਲੇ ਦੇ ਪਹਾੜਾਂ ਵਿਚ। ਮੈਨੂੰ ਤਰਸ ਤੇ ਬੜਾ ਆਇਆ ਪਰ ਪੋੜੀਆਂ ਵਿਚ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰਨਾ ਵੀ ਤੇ ਚੰਗੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਏਸ ਤੰਗ ਗੋਲ ਪੋੜੀ ਵਿਚ ਮੇਰੇ ਪਿੱਛੇ ਹੇਠ ਉੱਤਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਭੀੜ ਲੱਗ ਗਈ ਤੇ ਚੜ੍ਹਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਰਾਹ ਬੰਦ ਪਰ ਪਹਾੜੀਏ ਨੇ ਰੋਕਿਆ ਹੋਇਆ। ਲੰਚ ਦਾ ਵੇਲਾ। ਲੋਕੀ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ।

ਸੰਤਾਲੀ ਦੀ ਵੰਡ ਦਾ ਅਣਗੌਲਿਆ ਵਰਕਾ

ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਦੋਰਾ ਨਹੀਂ ਕਿ ਸੰਤਾਲੀ ਦੀ ਵੰਡ ਨੂੰ ਬਿਰਤਾਂਤ ਨੇ ਇਤਿਹਾਸ ਨਾਲੋਂ ਕਿਤੇ ਵੱਧ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲਤਾ ਨਾਲ ਮਹਿਸੂਸਿਆ, ਸਮਝਿਆ ਅਤੇ ਸਾਭਿਆ ਹੈ। ਇਤਿਹਾਸ ਵੱਲੋਂ ਹੋਏ ਬੀਤੇ 'ਤੇ ਘੱਟਾ ਪਾ, ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਦੀ ਕਾਹਲ ਅਤੇ ਨਸੀਹਤ ਦੇ ਸਮਵਿੱਧ ਸੰਤਾਲੀ ਦੇ ਸੰਤਾਪਾਂ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਸਿਰਿਉਂ ਪੜ੍ਹਨ ਅਤੇ ਲਿਖਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਲਾਮਾਂ ਦੀ ਸਿਆਹੀ ਅਜੇ ਸੁੱਕੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਸੱਚ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪੌਣੀ ਸਦੀ ਦੀ ਅਉਧ ਹੰਢਾਉਦਿਆਂ ਜੰਮ ਚੁੱਕੇ ਹਉਕਿਆਂ, ਜਿਉਂਦੀਆਂ ਚੁੱਪਾਂ ਅਤੇ ਡੱਕੇ ਡੁਬੋਏ ਸਵਾਲਾਂ ਨੇ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਅਤੇ ਸਮਰੱਥਾਵਾਨ ਕਲਾਮਾਂ ਨੂੰ, ਏਧਰ ਵੀ ਤੇ ਓਧਰ ਵੀ, ਹੋਰ ਡਾਢੀਆਂ ਹੋ ਗਈਆਂ ਪੁੱਛਾਂ ਦੇ ਰੂਬਰੂ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਹੀ ਇੱਕ ਨਿਵੇਕਲੀ, ਸਮਰੱਥ ਅਤੇ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਕਲਮ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਹੈ ਡਾਕਟਰ ਅਨਿਰੁੱਧ ਕਾਲਾ ਦੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਛਪੀ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਨੂੰ ਡਾਕਟਰ ਕੁਲਵੀਰ ਗੋਜਰਾ ਨੇ 'ਲਾਹੌਰ ਦਾ ਪਾਗਲਖਾਨਾ' ਸਿਰਨਾਵੇਂ ਹੋਰ ਬੜੀ ਰੂਹ ਨਾਲ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ

ਆਜ਼ਾਦੀ ਵੇਲੇ ਹੋਈ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਵੰਡ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਅਵੱਲੇ ਜ਼ਖਮ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਜੋ ਅੱਜ ਤੱਕ ਰਿਸ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਨੇ ਇਹ ਦਰਦ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵੰਡਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲੇਖ ਵਿਚ ਡਾ. ਧਨਵੰਤ ਕੌਰ ਨੇ ਮਨੋਚਕਿਤਸਕ ਡਾਕਟਰ ਅਨਿਰੁੱਧ ਕਾਲਾ ਦੀ ਲਿਖੀ ਅਤੇ ਡਾ. ਕੁਲਵੀਰ ਗੋਜਰਾ ਦੀ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤੀ ਕਿਤਾਬ 'ਲਾਹੌਰ ਦਾ ਪਾਗਲਖਾਨਾ' ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਦੀ ਕਲਾਕਾਰੀ ਅੱਖ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਤੱਖੀਆਂ ਮਨੁੱਖੀ ਫਿਤਰਤ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਗੁੱਝੀਆਂ ਰਮਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਨਿਵੇਕਲੀਆਂ ਪ੍ਰਤੀਤੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਪ੍ਰਥਾਇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੱਖਣ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਇੱਕਸਾਫ ਸਾਡੀਆਂ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਘਾਤਾਂ ਵਿਚ ਗੁੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਪਾਰਮਿਕ ਸੰਸਕਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਸਾਡੀ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵਸੋਬ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਸਾਂਝ ਬਾਰੇ। ਧਰਮ ਨੂੰ ਸਨਾਖਤਾਂ ਦਾ ਜਮਾਂਦਰੂ, ਅਤਿ ਨਿੱਜੀ, ਪੂਰ ਅੰਦਰਲੀ ਘਾਤ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਪਹਿਲੂ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲਾ ਫਿਰਕੂਵਾਦ ਅਕਸਰ ਆਪਣੀ ਟੋਕ ਪਾਰਮਿਕ ਸੰਸਕਾਰਾਂ 'ਤੇ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਸੰਤਾਲੀ ਚੁਰਾਸੀ ਵਰਗੇ ਸਾਰੇ ਵਰਤਾਰਿਆਂ ਵਿਚ ਮਜ਼ਹਬੀ ਪਛਾਣਾਂ ਨੂੰ ਲੱਗੇ ਲਾਂਬੂਆਂ ਨੇ ਹੀ ਹੁੜਦੰਗ ਮਚਾਏ ਹਨ ਪਰ ਇਸ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਰੋਸਾਂ ਦਾਈ, ਆਗੇ ਪੀਛੇ ਕੁਛ ਨਈਂ, ਜਾਮੂਸ ਗੋਪਾਲ ਪੰਜਾਬੀ, ਬੇਨਜ਼ੀਰ ਇਸ਼ਕ, ਤਿੰਨ ਪਾਸਪੋਰਟ, ਉਹ ਕੌਣ ਸੀ ਵਰਗੀਆਂ ਕਈ ਕਹਾਣੀਆਂ ਮਜ਼ਹਬੀ ਪਛਾਣਾਂ ਦੇ ਅਤਿ ਆਰਜ਼ੀ, ਤਰਲ ਅਤੇ ਮਹੱਤਵਹੀਣ ਹੋਣ ਦਾ ਦਮ ਬੜੀ ਕਲਾਤਮਿਕਤਾ ਨਾਲ ਭਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਰੋਸਾਂ ਦਾਈ ਕਹਾਣੀ ਵਿਚ ਮਜ਼ਹਬੀ ਬਦਲ ਕੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਾ ਜ਼ਿੰਮਾ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਸੁਝਾਅ 'ਤੇ ਪਾਤਰ ਦਾ ਤੱਤ ਫਟ ਜਵਾਬ ਹੈ:

ਧਨਵੰਤ ਕੌਰ
ਫੋਨ: +91-94172-43245

ਹੈ ਅਤੇ ਆੱਟਮ ਆਰਟ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਛਾਪਿਆ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਨੇ ਵੰਡ ਦੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਅਣਫੇਲੇ ਵਰਕੇ ਫਰੋਲਦਿਆਂ ਸਾਨੂੰ ਹੁਣ ਤੱਕ ਲਗਭਗ ਅਣਗੋਲੇ, ਅਣਪਛਾਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸੱਚ ਦੇ ਸਨਮੁੱਖ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਡੀਆਂ ਸਭਿਆਕ, ਨਿਆਇਕ, ਅਣਖੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਕਹਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਮਝਾਂ, ਤਰਕਾਂ-ਤਲਾਫੀਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਸ਼ੀਸ਼ਾ ਦਿਖਾਇਆ ਹੈ।

ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਆਜ਼ਾਦੀ ਵੇਲੇ ਅਸੀਂ ਮੁਲਕ ਵੰਡਿਆ। ਧਰਤੀ ਵੰਡੀ, ਪਾਣੀ ਵੰਡੇ, ਖ਼ਜ਼ਾਨੇ ਵੰਡੇ। ਫੌਜ, ਪੁਲਿਸ ਜਾਂ ਸਰਕਾਰੀ ਅਮਲਾ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਅਸਤਬਲਾ ਵਿਚਲੇ ਘੋੜੇ ਬੱਗੀਆਂ, ਅਜਾਇਬਘਰ ਵਿਚਲੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਵਸਤਾਂ, ਰੇਲਾਂ ਦੇ ਡੱਬੇ ਇੰਜਣ, ਮੋਜ਼ ਕਰਸੀਆਂ ਆਦਿ ਵੀ ਵੰਡੇ ਗਏ ਪਰ ਸਾਡੇ ਵਿਚੋਂ ਸਾਇਦ ਹੀ ਕਿਸੇ ਦੇ ਚਿਤ-ਚੇਤੇ ਹੋਵੇ ਕਿ ਦੋਹਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਦੇ ਨਿਆਂਕਾਰਾਂ ਨੇ ਨਿਆਇਕ ਰਹਿਣ ਲਈ ਪਾਗਲਖਾਨਿਆਂ ਵਿਚ ਭਰਤੀ ਜ਼ੇਰੇ-ਇਲਾਜ ਪਾਗਲ ਵੀ ਵੰਡੇ। ਮਾਨਸਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਿਮਾਰ ਇਹ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਕੌਮ ਧਰਮ ਦੀ ਤਾਂ ਕੀ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਦੀ ਸੁਰਤ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਦੇ ਨਾਂਵਾਂ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਜ਼ਹਬਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਇਸ ਮਿਸਾਲੀ ਵਟਾਂਦਰੇ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦੇਣ ਲਈ ਨਵੇਂ-ਨਵੇਂ ਆਜ਼ਾਦ ਹੋਏ ਦੋ ਮੁਲਕਾਂ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕਰੀਬ ਤਿੰਨ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦਾ ਸਮਾਂ ਲੱਗਾ। ਮਜ਼ਹਬਾਂ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਸਿਰਫ ਪਾਗਲਾਂ ਦੇ ਵਟਾਂਦਰੇ ਹੀ ਨਾ ਹੋਏ, ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਡੱਕੇ ਮੁਜਰਮਾਂ ਕੈਦੀਆਂ ਦੇ ਤਬਾਦਲੇ ਵੀ ਹੋਏ ਅਤੇ ਅਣਖ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਮਜ਼ਹਬੀ ਦਰਿਦਗੀ ਹੱਥੋਂ ਬੇਪੱਤ ਹੋਈਆਂ ਅਤੇ ਉਪਾਲੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਵੀ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਸਭਿਆਕ ਹੋ ਗਏ ਸਮਾਜਾਂ ਨੇ ਲੱਭ-ਲੱਭ ਕੇ ਮੋੜੀਆਂ/ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਮੁੜਵਾਈਆਂ।

ਇਸ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਵਿਚਲੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦੇ ਪਲਾਟ ਮੁੱਖ ਰੂਪ ਵਿਚ ਮਜ਼ਹਬੀ ਸਨਾਖਤਾਂ ਅਤੇ ਅਣਖਾਂ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਹੋਏ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਜਬ ਵਟਾਂਦਰਿਆਂ ਨੇ ਹੀ ਘੜੇ ਹਨ ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਾਤਰਾਂ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਮਨੁੱਖੀ ਫਿਤਰਤਾਂ ਦੇ ਸੱਚ ਅਤੇ ਸੁਹਜ ਨੂੰ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਮਨੁੱਖੀ ਫਿਤਰਤਾਂ ਦੇ ਹੁੜਦੰਗ ਅਤੇ ਕੁਹਰਾਮ ਨੂੰ ਲੱਭ ਲਿਆਉਣ ਵਿਚ ਜਿਹੜੀ ਇਤਿਹਾਸਕ ਸੂਝ, ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਸੁਹਿਰਦਤਾ ਅਤੇ ਕਲਾਤਮਿਕ ਸਮਰੱਥਾ ਡਾਕਟਰ ਅਨਿਰੁੱਧ ਕਾਲਾ ਨੇ ਦਿਖਾਈ ਹੈ, ਉਹ ਕਿਸੇ ਕਿਸੇ ਕਲਮ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਵਡਿਆਈ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦੀ ਅਲੋਕਾਰੀ ਲੱਭਤ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦੇ ਪਾਤਰ ਜਗਤ ਵਿਚ ਮਨੋਰੋਗੀ ਪਾਤਰ ਨਾ ਕੇਵਲ ਆਪਣੀਆਂ ਮਨੋਗੁੰਝਲਾਂ ਨਾਲ ਪਛਾਣ ਪਾ ਰਹੇ ਹਨ ਸਗੋਂ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਬਹੁਤੀ ਵਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਸਾਧਾਰਨ ਪਾਤਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਹੀ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਆਪੋ ਦੇ ਸਮੇਂ, ਸਥਾਨ, ਧਰਮ, ਦੇਸ਼, ਕੌਮ ਆਦਿ ਨਾਲ ਅਸਲ ਸੰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਸਰਵਰਕ ਤੇ ਲੇਖਕ ਬਾਰੇ ਦਰਜ ਸੰਖਪ ਜਿਹੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਡਾਕਟਰ ਅਨਿਰੁੱਧ ਕਾਲਾ ਪੇਸ਼ੇ ਵਜੋਂ ਮਨੋਚਕਿਤਸਕ

ਹਨ ਅਤੇ ਮਨੋਰੋਗੀਆਂ ਦੇ ਮਨਾਂ 'ਤੇ ਪਏ ਸੰਤਾਲੀ ਦੀ ਵੰਡ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਦਬਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦਿਲਚਸਪੀ ਲਈ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦੇ ਸਰੋਤਾਂ, ਘਟਨਾਵਾਂ, ਪਾਤਰਾਂ, ਤੱਥਾਂ, ਤਾਰੀਖਾਂ ਨੂੰ ਲਗਭਗ ਤਸਦੀਕਦਿਆਂ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਦੀਆਂ ਬਹੁਤੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀਆਂ ਸਿਹਤ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਦੌਰਿਆਂ ਦੀਆਂ ਲੱਭਤਾਂ ਹਨ। ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹੀ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦੀ ਵਾਸਤਵਿਕ ਹੋਣ ਦੇ ਯਕੀਨ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਲਿਜਾਂਦੀ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦੇ ਉੱਤਮ ਪੁਰਖੀ ਬਿਰਤਾਂਤ ਵਿਚ ਮਨੋਰੋਗੀਆਂ ਜਾਂ ਮਨੋਰੋਗਾਂ ਦੇ ਮਾਹਿਰ ਡਾਕਟਰਾਂ ਵਜੋਂ ਵਿਚਰਦੇ ਕਈ ਪਾਤਰ, ਆਪਣੀ ਲਗਾਤਾਰਤਾ ਕਰਕੇ ਬਿਰਤਾਂਤ ਨੂੰ ਆਤਮ-ਪਰਕ ਕਥਾ ਵਾਲੀ ਨਿੱਜਤਾ ਅਤੇ ਭਰੋਸਗੀ ਵਿਚ ਲੈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦੀ ਗਲਪਨਿਕਤਾ ਨੂੰ ਆਤਮ-ਪਰਕਤਾ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਵਾਸਤਵਿਕਤਾ ਦੇ ਆਲਮ ਵਿਚ ਲੈ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਮੁੱਖ ਜੁਗਤਿ ਇਤਿਹਾਸਕ ਹਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਵੀ ਹੈ। ਕਹਾਣੀਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਵੇਰਵਿਆਂ ਵਿਚ ਪਾਤਰਾਂ ਦੇ ਬੋਲਾਂ/ਸੋਚਾਂ ਰਾਹੀਂ ਜਿਵੇਂ ਤੱਥਾਂ ਤਾਰੀਖਾਂ 'ਤੇ ਸਹੀ ਪਾਈ ਗਈ ਹੈ, ਉਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਿਰਤਾਂਤਾਂ ਦੀ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕਤਾ ਨੂੰ ਖੋਜਣ ਦੇ ਤਰੱਦਦ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਭਰਦੀ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਮਸਲਨ ਮੁਆਫੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਈਂ ਦਾ ਪਾਤਰ ਡਾਕਟਰ ਇਕਬਾਲ ਜੁਨੈਦ ਹੁਸੈਨ, ਜਿਹੜਾ ਸੰਤਾਲੀ ਦੀ ਵੰਡ ਵੇਲੇ ਲਾਹੌਰ ਦੇ ਪਾਗਲਖਾਨੇ ਵਿਚ ਡਿਪਟੀ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਵਜੋਂ ਤਾਇਨਾਤ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਮਜ਼ਹਬ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਅੱਡ-ਅੱਡ ਸੂਚੀ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਮਿਲੇ ਹਨ, ਆਪਣੇ ਰਿਕਾਰਡ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਦੱਸ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਵੇਲੇ ਉੱਥੇ ਕੁੱਲ 1267 ਮਰੀਜ਼ ਦਾਖਲ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ 678 ਹਿੰਦੂ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਹਨ। ਬਾਕੀ ਦੇ 589 ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਵਿਚੋਂ 560 ਮੁਸਲਮਾਨ, 20 ਇਸਾਈ ਅਤੇ 9 ਪਾਰਸੀ ਹਨ। 'ਪਾਗਲਾਂ ਦਾ ਵਟਾਂਦਰਾ' ਨਾਮੀ ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਮੁੱਖ ਪਾਤਰ ਰੁਲਦਾ ਸਿੰਘ, ਉਨ੍ਹਾਂ 450 ਗੈਰ-ਮੁਸਲਮਾਨ ਪਾਗਲਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੰਡ ਦੇ ਕਰੀਬ ਤਿੰਨ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਪਿੱਛੋਂ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ 'ਉਹ ਕੌਣ ਸੀ' ਕਹਾਣੀ ਵਿਚ ਰਾਮ ਅਵਤਾਰ ਮਿਸ਼ਰਾ ਤੋਂ ਜਾਫਰ ਹੁਸੈਨ ਬਣ ਕੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਮੁਜਰਮ ਦੱਸ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ 1948 ਵਿਚ ਅਪਰੈਲ ਅਤੇ ਅਕਤੂਬਰ ਦੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿਚ ਦੋ ਵਾਰ ਕੈਦੀਆਂ ਦੀ ਅਦਲਾ ਬਦਲੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਚਾਰ ਹਜ਼ਾਰ ਦੇ ਕਰੀਬ ਕੈਦੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੋਂ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਆਏ ਸਨ ਅਤੇ ਲਗਭਗ ਏਨੇ ਹੀ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕੱਠੇ ਕਰਕੇ ਓਧਰ ਭੇਜੇ ਗਏ ਸਨ।

ਇਹੀ ਨਹੀਂ, ਵੱਖ ਵੱਖ ਕਹਾਣੀਆਂ ਵਿਚ ਸੰਤਾਲੀ ਵੇਲੇ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਛਪੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ, ਸੰਪਾਦਕੀਆਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ, 1965 ਅਤੇ 1971 ਦੀਆਂ ਹਿੰਦ ਪਾਕਿ ਲੜਾਈਆਂ, ਸ਼ਿਮਲਾ ਸਮਝੌਤਾ, ਪੋਖਰਨ ਤਜਰਬਾ, ਪੰਜਾਬ ਸੰਕਟ, ਚੁਰਾਸੀ ਦੇ ਦੰਗਿਆਂ ਵਰਗੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੀ ਸਿਲਸਿਲੇਵਾਰ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਨੂੰ ਇਤਿਹਾਸਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵਾਂਗ ਨਿਰੰਤਰਤਾ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਨ ਦੀ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਵੀ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ।

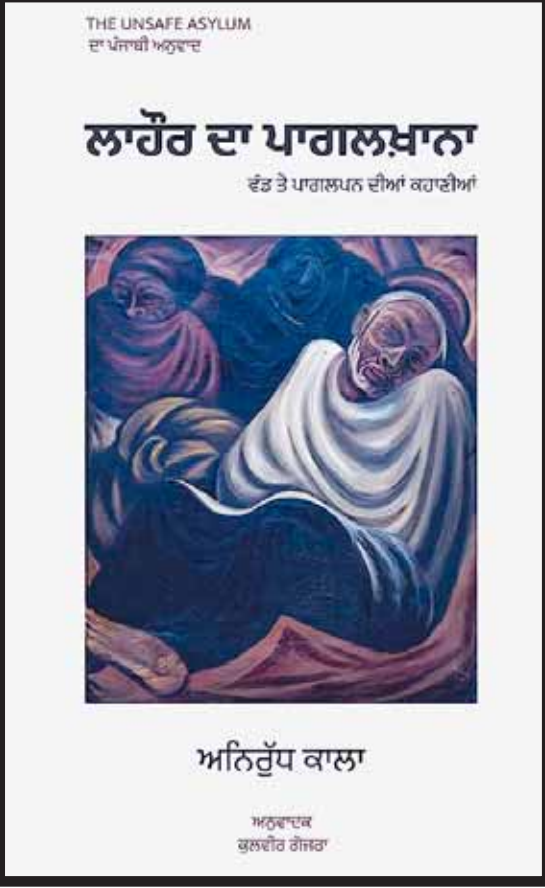
ਇਸ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਦੀਆਂ ਬਹੁਤੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ

ਵਾਰ ਯਾਦ ਕਰਵਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕਹਾਣੀਆਂ ਪਾਗਲਾਂ ਦੀਆਂ ਨਹੀਂ, ਪਾਗਲਪਣ ਦੀਆਂ ਹਨ। ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਰ ਕੇ ਉਸ ਪਾਗਲਪਣ ਦੀਆਂ ਜਿਹੜਾ ਪਾਰਮਿਕ ਕੱਟੜਵਾਦ ਅਤੇ ਗੁੰਡਿਆਂ ਦੇ ਗੱਠਜੋੜ ਵਿਚੋਂ ਮਜ਼ਹਬੀ ਫਤੁਰ ਦੀ ਲੂਤੀ ਬਣ ਕੇ ਉੱਠਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪਾਗਲਖਾਨਿਆਂ ਵਿਚ ਹਿੰਸਕ ਗਰਦਾਨ ਕੇ ਡੱਕੇ ਪਾਗਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਹੀ ਕਿਤੇ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਕਿਤੇ ਵੱਧ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

'ਮੁਆਫੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਈਂ' ਕਹਾਣੀ ਵਿਚ ਸੰਤਾਲੀ ਦੇ ਅਤੇ ਰੁਲਦੇ ਦੀ ਪਾਗਲ ਖਾਨਿਓਂ ਛੱਟੀ ਕਹਾਣੀ ਵਿਚ ਚੁਰਾਸੀ ਦੇ ਦੁਖਾਂਤਕ ਹਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਇਸ ਪਾਗਲਪਣ ਦੇ ਭਿਆਨਕ ਅਤੇ ਵਿਆਪਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਸਿਰਜਦਿਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਇਹ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਲੂਤੀ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਦੰਗਾਕਾਰੀਆਂ, ਫਸਾਦੀਆਂ ਦੀ ਭੀੜ ਨੂੰ ਨਿਖੇੜ ਲੈਂਦੀ ਹੈ; ਤੇ ਵਿਹਿੰਦਿਆਂ-ਵਿਹਿੰਦਿਆਂ ਗਲੀਆਂ ਬਜ਼ਾਰਾਂ ਵਿਚ ਦਨਦਨਾਉਂਦੇ ਕਾਤਲਾਂ ਲੁਟੇਰਿਆਂ ਦੀ ਇਹ ਭੀੜ ਤਬਾਹੀ ਮਚਾਉਂਦੀ, ਨਿਰਛਲ ਅਤੇ ਮਾਸੂਮ ਲੋਕਾਈ ਨੂੰ ਤਾਉਮਰ ਦੇ ਸੰਤਾਪਾਂ ਸਦਮਿਆਂ ਦੇ ਸੈਲਾਬ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਓੜਲ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਵੰਡ ਵੇਲੇ ਘਰੋਂ ਬੇਘਰ ਹੋਏ, ਆਪਣੇ ਜੱਦੀ ਟਿਕਾਣਿਆਂ ਤੋਂ ਉੱਖੜ ਉੱਜੜ ਕੇ ਆਪਣੇ ਹੀ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਰਵਿਊਜੀ ਬਣੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਜ਼ਾਤੀ ਜਜ਼ਬਾਤੀ ਸੰਕਟਾਂ ਸੰਤਾਪਾਂ ਦੀਆਂ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਲੁੱਟਾਂ ਖੋਹਾਂ ਕਤਲਾਂ ਅੱਗਜ਼ਨੀਆਂ ਦੀ ਦਹਿਸ਼ਤ ਅਤੇ ਵਹਿਸ਼ਤ ਵਿਚੋਂ ਉਪਜੇ ਸਦਮਿਆਂ ਦੀਆਂ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਵਿਚ ਮਹਿਨ ਛੋਹਾਂ ਹਨ। ਕਥਾਨਕੀ ਵੇਰਵਿਆਂ ਵਿਚ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਧਾਰਨ ਜਾਪਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਭ ਕੁਝ ਝੱਲ ਕੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਅਗਾਂਹ ਤੌਰਿਆ ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦੇ ਫੋਕਸ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰਲਿਆਂ ਟਾਵਿਆਂ 'ਤੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਹਨ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਕਿਸੇ ਪਲ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ 'ਤੇ ਅਜਿਹੀ ਅਟਕੀ ਕਿ ਉਹ ਫਿਰ ਸਾਵੇਂ ਹੋ ਹੀ ਨਾ ਸਕੇ।

ਮਨੋਰੋਗਾਂ ਦੇ ਮਾਹਿਰ ਡਾਕਟਰ ਅਨਿਰੁੱਧ ਕਾਲਾ ਦੀ ਡਾਕਟਰੀ ਸਮਝ ਵੰਡ ਵੇਲੇ ਦੀ ਦਹਿਸ਼ਤ ਅਤੇ ਵਹਿਸ਼ਤ ਦੇ ਡਰਾਂ ਅਤੇ ਤਣਾਵਾਂ ਵਿਚ ਪੂਰ ਅੰਦਰ ਤੱਕ ਸਹਿਮੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਚਲੇ ਜਾਣ, ਅਧਰੰਗ ਹੋਣ, ਡਰਾਉਣੇ ਸੁਪਨਿਆਂ ਤੋਂ ਨਿਜਾਤ ਹਾਸਿਲ ਨਾ ਕਰ ਪਾਉਣ ਨੂੰ ਆਮ ਅਲਾਮਤਾਂ ਵਜੋਂ ਦਰਜ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਪਿੱਛਾ ਕਰਦੀਆਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਨਾਮੀ ਕਹਾਣੀ ਕਿਤੇ ਕਿਤੇ ਇਸ ਸਹਿਮ ਦੇ ਜੈਨੇਟਿਕ ਵਿਰਾਸਤ ਬਣ ਜਾਣ ਦੀ ਗਾਥਾ ਵੀ ਕਹਿ ਰਹੀ ਹੈ ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਨੂੰ ਜਿਹੜੀਆਂ ਲੱਭਤਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਬਣਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਉਹ ਇਹ ਮੈਡੀਕਲ ਖੋਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਡਾਕਟਰ ਅਨਿਰੁੱਧ ਕਾਲਾ

ਕਿਤਾਬ 'ਲਾਹੌਰ ਦਾ ਪਾਗਲਖਾਨਾ' ਦਾ ਮੁਖੜਾ।

1947 ਦੀ ਵੰਡ ਵੇਲੇ ਘਰੋਂ ਉਜੜੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਕਾਫਲਾ।

ਮਜ਼ਹਬ ਮੇਰੇ ਲਈ ਕੋਈ ਅਹਿਮੀਅਤ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ। ਇਹ ਤਾਂ ਜੁਰਾਬਾਂ ਬਦਲਣ ਵਾਂਗ ਹੀ ਹੋਵੇਗਾ। 'ਆਗੇ ਪੀਛੇ ਕੁਛ ਨਈਂ' ਕਹਾਣੀ ਵਿਚ ਵੰਡ ਵੇਲੇ ਦੀਆਂ ਲੁੱਟਾਂ ਖੋਹਾਂ ਵਿਚ ਉਪਾਲੀ, ਧੱਕੇ ਨਾਲ ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਚੀਮਾ ਤੋਂ ਫਿਰਦੌਸ ਚੀਮਾ ਬਣਾ ਲਈ ਗਈ ਮੁੱਖ ਪਾਤਰ ਜਿਸ ਨੂੰ ਲੱਭ ਕੇ, ਜਬਰੀ ਵਾਪਸ ਲਿਆ ਕੇ, ਗਰਭਪਾਤ ਕਰ ਕੇ ਘਰਦਿਆਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਗਲੇ ਅਤੇ ਗੁੱਟ ਵਿਚ ਪਹਿਨੇ ਪਹਿਨਾਏ ਸਾਰੇ ਪਾਰਮਿਕ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਖਾਨੇ ਵਿਚ ਵਗ, ਧਰਮ ਜਾਤ ਗੋਤ ਦੀਆਂ ਪਛਾਣਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ, ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਨਵੇਂ ਸਫਰ 'ਤੇ ਨਿਕਲ ਪਈ ਹੈ। 'ਜਾਮੂਸ ਗੋਪਾਲ' ਪੰਜਾਬੀ ਕਹਾਣੀ ਵਿਚ ਤਾਉਮਰ ਆਪਣੀ ਪਛਾਣ ਨੂੰ ਲੁਕੋ ਕੇ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਸੈਮੀ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਅੰਤਿਮ ਘੜੀਆਂ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਸੱਚ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਦੱਸਦਿਆਂ ਮਨੁੱਖੀ ਫਿਤਰਤਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ ਨਾਲ ਲਗਾਓ ਦੇ ਡੂੰਘੇ ਰਹੱਸ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੋਲਾਂ ਵਿਚ ਉਜਾਗਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ:

"ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਕਦੇ ਇਸ ਮੁਸ਼ਕਲ ਵਿਚ ਨਈਂ ਪਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਜਿੱਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਝੰਡੇ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਨੀ ਪਵੇ। ਜੇ ਕਿਤੇ ਉਹ ਸੱਚੀਂ ਮੁੱਚੀਂ ਚੋਣ ਕਰਨ ਲਈ ਆਜ਼ਾਦ ਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਮੇਰੇ ਵਾਂਗੂੰ ਘਰ ਨੂੰ ਚੁਣਦੇ, ਜਿਵੇਂ ਮੈਂ ਚੁਣਿਆ।"

ਡਾਕਟਰ ਅਨਿਰੁੱਧ ਕਾਲਾ ਨੇ ਇਹ ਕਹਾਣੀਆਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਲਿਖੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਵਿਚਲਾ ਈਥੋਸ ਇਸ ਗੱਲ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਭੁਲੇਖਾ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣ ਦਿੰਦਾ ਕਿ ਇਹ ਕਹਾਣੀਆਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਹਨ, ਬਹੁ-ਨਸਲੀ ਬਹੁ-ਧਰਮੀ ਪਿੱਛੋਂ ਰੱਖਦੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਕਲੇਮ ਨੂੰ ਪੱਕਿਆਂ ਕਰਨ ਵਿਚ ਵੰਡਾ ਯੋਗਦਾਨ ਡਾਕਟਰ ਕੁਲਵੀਰ ਗੋਜਰਾ ਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੱਭ ਕੇ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਬਲਕਿ ਅਨਿਰੁੱਧ ਕਾਲਾ ਦੁਆਰਾ ਅਨੁਵਾਦ ਨੂੰ ਮੁੜ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਅਹਿਸਾਸ ਅਤੇ ਅਨੁਭਵਾਂ ਦੇ ਮੂਲ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਵਿਚ ਲਿਆ ਕੇ ਹੱਕੀ ਦਾਅਵਾ ਜਤਾਇਆ। ਹਰ ਭਾਸ਼ਾਈ ਸਮੂਹ ਕੋਲ ਆਪਣੇ ਦੁੱਖਾਂ ਸੁੱਖਾਂ, ਹਉਕਿਆਂ ਗਾਵਿਆਂ, ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਖੇਡਿਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟਾਉਣ ਲਈ ਆਪਣਾ ਨਿੱਗਰ ਸ਼ਬਦ ਭੰਡਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਕੋਈ ਅਤਿਕਥਨੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦੇ ਪਾਤਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਸਹੀ ਸ਼ਬਦਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕਹਿਣ ਦਾ ਮਜ਼ਾ ਇਸੇ ਜਾਮੇ ਵਿਚ ਆਇਆ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵਿਸਰ ਹੀ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਉਹ ਅਨੁਵਾਦ ਪੜ੍ਹ ਰਹੇ ਹਨ। ਏਨੇ ਢੁੱਕਵੇਂ ਸ਼ਬਦਾਂ, ਮੁਹਾਵਰਿਆਂ ਜਾਂ ਚੜ੍ਹਦੇ ਲਹਿੰਦੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਭਾਸ਼ਾਈ ਲਹਿਜੇ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਏਨੇ ਗੁੱਝੇ ਭੇਤਾਂ ਨੂੰ ਬੀਮਕ ਇਕਾਈਆਂ ਵਿਚ ਬੰਨ੍ਹਣ ਵਾਲੇ ਬਿਰਤਾਂਤ ਦੀ ਮੌਲਿਕਤਾ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਵੀ ਡਾਕਟਰ ਕੁਲਵੀਰ ਗੋਜਰਾ ਵਧਾਈ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ। ਪੰਜਾਬੀ ਪਾਠਕ ਨਿਸ਼ਚੇ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਜਾਨਦਾਰ ਕਹਾਣੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਜਾਣ ਕੇ ਪੜ੍ਹਨਗੇ ਅਤੇ ਸਾਂਭਣਗੇ।

ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਕਿਤਾਬ

ਡਾ. ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਭੰਡਾਲ ਫਿਜ਼ਿਕਸ ਦੇ ਅਧਿਆਪਕ ਹਨ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਵਿਚ ਫਿਜ਼ਿਕਸ ਵਰਗੀ ਖੁਸ਼ਕੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਕਾਵਿਕ ਰਵਾਨੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਸੱਚ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਇੰਨੇ ਸਹਿਜ ਭਾਅ ਕਰੀ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਬੜਾ ਸਿਆਣਾ ਬਜ਼ੁਰਗ ਅਗਲੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਸੱਚ ਸੁਣਾ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ। ਉਹ ਅਸਲ ਵਿਚ ਕਾਵਿਕ ਵਾਰਤਕ ਦੇ ਸ਼ਾਹ-ਅਸਵਾਰ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸੰਵਾਦ ਰਚਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਜੋ ਅੰਤਰੀਵੀ ਨਾਦ ਬਣ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਿਰਤ ਵਿਚ ਫੈਲਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਦੀਆਂ ਪਰਤਾਂ ਫਰੋਲਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲੇਖ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜੋ ਰੇਸ਼ਮੀ ਰਾਹਾਂ 'ਤੇ ਵਿਛੀ ਮਟਕਣੀ ਤੌਰ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਓਬੜ-ਖਾਬੜ ਰਾਹਾਂ 'ਤੇ ਹਿਚਕੋਲੇ ਖਾਂਦੀ, ਥਿੜਕਦੀ ਅਤੇ ਸੰਭਲਦੇ ਕਦਮਾਂ ਦੀ ਸੰਘਰਸ਼ਮਈ ਪਰਵਾਜ਼ ਹੈ।

ਹੋ ਕੇ ਜਿਉਂਦੇ ਲੋਕ, ਵਕਤ ਦਾ ਤਲਖ ਕਲਾਮ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜਿਉਣਾ, ਆਪਣਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ, ਆਪਣੀ ਸੰਵੇਦਨਾ। ਕਦੇ ਕਦੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਸਫਿਰਾਂ 'ਤੇ ਫੈਲਦਾ ਕਿਰਨਾਂ ਦਾ ਕਾਫ਼ਲਾ। ਕਿਰਨਾਂ ਮਸਤਕ ਰੁਸ਼ਨਾਉਂਦੀਆਂ, ਅੰਧੇਰੀਆਂ ਰਾਹਾਂ 'ਤੇ ਚਾਨਣ ਖਲੋਦੀਆਂ, ਚੋਗਿਰਦੇ ਨੂੰ ਚਾਨਣ ਚਾਨਣ ਕਰਦੀਆਂ। ਖੱਖ ਸਮਿਆਂ ਵਿਚ ਨਿੱਘ ਤਰੋਂਕਦੀਆਂ ਤੇ ਕੌਸੇ ਕੌਸੇ ਅਹਿਸਾਸ ਪਨਪਦੇ। ਸੂਖਮ, ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਹਾਸਲ ਬਣਦਾ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆਂ ਫ਼ਖਰ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦਾ। ਤਨਹਾ ਤਨਹਾ ਹੋ ਕੇ ਜਿਉਣਾ, ਉਦਾਸ ਪੈੜਾਂ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ। ਸ਼ਬਦ-ਰਾਹਾਂ 'ਚ ਵਿਛਿਆ ਸੱਬਰ। ਮੀਲ ਪੱਥਰਾਂ 'ਤੇ ਉਕਰਿਆ ਸੋਗ। ਸੱਭ ਤੋਂ ਘਾਤਕ ਹੁੰਦੀ ਏ ਅੰਦਰ ਵਿਚ ਉਤਰੀ ਅੱਤਰੀ ਉਦਾਸੀ। ਜਿਉਣ-ਨਦੀ ਦਾ ਸੁੱਕ ਜਾਣਾ, ਹਿੱਕ ਵਿਚ ਬਰੋਤਿਆਂ ਦਾ ਸੰਘਣਾ ਜੰਗਲ ਉਗਣਾ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਰੋਤਿਆਂ ਦੀ ਸਾਹ-ਸੂਤਵੀ ਨਿਰੰਤਰ ਵਾਰਤਾਲਾਪ। ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਕਿਤਾਬ, ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਚੋਗਿਰਦੇ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨਾਲ ਗੁਫ਼ਤਗੂ। ਆਪਣੇ ਆਪ ਨਾਲ ਸੰਵਾਦ। ਆਪੇ ਹੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਅਤੇ ਆਪ ਹੀ ਜਵਾਬ। ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਾਲਣ ਦਾ ਸਬੱਬ। ਫੁਪੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਜਗਾਉਣਾ ਅਤੇ ਅਮੁੱਕ ਯਤਨਾਂ ਨੂੰ ਸੰਜੀਦਾ ਕਾਰਜ ਵੰਨੀ ਲਾਉਣਾ। ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਸੱਜਰਾ ਸ਼ਰੀਕ ਬਣ ਕੇ ਟੱਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਹੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਸਰਬ-ਪ੍ਰਵਾਨਤ ਸਿਰਲੇਖ। ਫਿਰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਅਜੇਹੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦਰੀ ਨਤ-ਮਸਤਕ ਹੁੰਦੀ। ਕਦੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨਿੱਕੀ ਨਿੱਕੀ ਭੂਰ। ਮਸਤਾਈ ਹੋਈ ਪੁਰਵਾਈ। ਅੰਬਰ 'ਤੇ ਬੱਦਲ-ਦੋੜ ਦਾ ਹੁਲਾਸਮਈ ਨਜ਼ਾਰਾ। ਮਚਲਦੇ ਚਾਅ। ਅਹਿਸਾਸਾਂ ਦੀ ਜਾਗਦੀ ਔਖ। ਉਸਲਵਾਟੇ ਲੈਂਦੇ ਸੁਪਨਿਆਂ ਦੀ ਅੰਗਤਾਈ। ਪਲਮਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਮਿਨੀ ਮਿਨੀ ਧੁਨਕਾਰ। ਨੈਣਾਂ ਵਿਚ ਉਮਡਿਆ ਖੁਮਾਰ। ਦੀਦਿਆਂ ਵਿਚ ਉਤਰਦਾ ਆਪਣਿਆਂ ਦਾ ਦੀਦਾਰ ਅਤੇ ਹੋਲੀ ਹੋਲੀ ਫ਼ਲਕਦਾ ਪੈਮਾਨਾ-ਏ-ਯਾਰ। ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਸੁਖਨ-ਸੇਜ਼। ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਰਸਲੀਨਤਾ ਨਾਲ ਲਬਰੇਜ਼। ਸਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਮਨਮੋਜੀ ਆਵੇਸ਼। ਸਦੀਵੀ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ ਕਿਸੇ ਦਾ ਤੇਜ਼ ਅਤੇ ਆਖਰ ਨੂੰ ਥੰਮ ਜਾਂਦਾ ਏ ਸ਼ਾਹ-ਅਸਵਾਰ ਦਾ ਵੇਗ। ਜ਼ਿੰਦਗੀ, ਜ਼ਿੰਦਾਦਿਲੀ। ਸੰਘਰਸ਼ਾਂ ਦੀ ਰੰਘਤਾਈ ਦਾਸਤਾਨ। ਰੌਂਗਟੇ ਖੜੋ ਕਰਨ ਵਾਲੀ

ਕਥਾ। ਵਜ਼ਰ ਵਿਚ ਆਇਆ ਹਾਵਿਆਂ ਦਾ ਸਾਜ਼। ਚੁੱਪ ਦੀਆਂ ਬਾਤਾਂ ਪਾਉਂਦੀ ਆਵਾਜ਼। ਰੇਜ਼ਾ ਰੇਜ਼ਾ ਹੋਇਆ ਅਮਾਨਵੀ ਰਾਜ਼। ਮਿੱਟੀ ਹੋਈ ਗੁੰਗੀ ਪਿਆਸ। ਮੱਥੇ 'ਤੇ ਖੇਡਦਾ ਹੁਲਾਸ। ਸੂਖਮ ਭਾਵਾਂ ਦੀ ਗਲੀ ਵਿਚ ਝਾਂਜਰ ਫੁੱਟਕਾਉਂਦੀ ਆਸ। ਚੇਤਿਆਂ 'ਚ ਫੇਰੀ ਪਾਉਂਦਾ ਪਿੰਡ ਦਾ ਖਰਾਸ। ਜ਼ਿੰਦਗੀ, ਜ਼ਿੰਦਗੀ 'ਚੋਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਣਾ, ਜਿੰਦ ਦਾ ਰੂਹ-ਏ-ਜਿੰਦ 'ਚ ਪਰਤਣਾ ਅਤੇ ਖੁਦ ਨੂੰ ਸਮੂਹ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਬਾਰਨਾ। ਜਿੰਦ-ਪ੍ਰਾਹੁਣੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਣਾਈ ਜ਼ਿੰਦਗੀ, ਮਰਨ-ਵਰ ਤੋਂ ਨਾ ਘਬਰਾਵੇ। ਕਿਤਾਬ ਦਾ ਵਰਕਾ ਵਰਕਾ ਪੜ੍ਹਦੀ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ 'ਚ ਰਮਾਵੇ। ਇਸਦੇ ਵਰਕਿਆਂ 'ਤੇ ਫੈਲੀ ਜੀਵਨ-ਜਾਚ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨਾ, ਅਤੇ ਸਾਹ-ਸੁਖਨ ਨੂੰ ਵਰਨਾ, ਬਹੁਤ ਹੀ ਘੱਟ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਨਸੀਬ। ਪਰ ਅਜੇਹੇ ਲੋਕ ਪੰਨਭਾਗਤਾ ਦੇ ਪਾਤਰ। ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਸੂਰਜੀ ਹਰਫ਼। ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਸੁੱਚਮ ਵਿਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਤ ਕਰਨਾ ਇਕ ਸਾਹਸ। ਅਣਖੀਲਾ ਹੱਠ। ਅਜੇਹੇ ਪੈਰੇ ਤੇ ਪੈਡਿਆਂ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਤਲਾਸ਼ਣ ਲੱਗਿਆਂ ਪੈਰਾਂ 'ਚ ਉਗਰੀਆਂ ਬਿਆਈਆਂ ਅਤੇ ਰਾਹਾਂ ਦੀ ਧੁੱਲ ਵਿਚ ਗਵਾਚੇ ਨਕਸ਼। ਸਭ ਤੋਂ ਔਖਾ ਹੈ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਲਿਖਣਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸਦੀ ਇਬਾਰਤ ਕਾਰਜ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਕਦੇ ਇਹ ਟੱਟਣ ਵਾਲੇ ਹੱਥਾਂ 'ਤੇ, ਕਦੇ ਪੈਰਾਂ ਦੀਆਂ ਬਿਆਈਆਂ 'ਚ ਲਿਖੀ ਜਾਂਦੀ। ਕਦੇ ਇਹ ਨੈਣਾਂ 'ਚ ਉਗਦੀ, ਕਦੇ ਮਸਤਕ 'ਤੇ ਉਕਰੀ ਜਾਂਦੀ ਤੇ ਕਦੇ ਅੰਤਰੀਵ ਵਿਚ ਖੁਣੀ ਹੁੰਦੀ। ਅਤੇ ਕਦੇ ਇਸਦੀ ਤਸਬੀਹ ਸਾਡੇ ਸੁਪਨਿਆਂ 'ਚ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ। ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਕਦੇ ਲਿਖੀ ਜਾਂਦੀ ਕਦੇ ਸਿਆਹੀ ਨਾਲ, ਕਦੇ ਮੁੜਕੇ ਨਾਲ, ਕਦੇ ਹੰਝੂਆਂ ਨਾਲ ਅਤੇ ਕਦੇ ਖੂਨ ਨਾਲ। ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਕਿਤਾਬ 'ਚ ਕਦੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ, ਕਦੇ ਧਰਵਾਸ, ਕਦੇ ਹੁਲਾਸ, ਕਦੇ ਪਿਆਸ ਤੇ ਕਦੇ ਅਰਦਾਸ ਦਾ ਰੰਗ ਹੁੰਦਾ। ਕਦੇ ਅਸੀਂ ਖੁਦ ਲਿਖਦੇ ਅਤੇ ਕਦੇ ਬੋਗਾਨੇ ਵੀ ਲਿਖ ਜਾਂਦੇ। ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਕਦੇ ਵਰਕਾ ਵਰਕਾ। ਪਰ ਕਦੇ ਇਹ ਜਿਲਦ ਵਿਚ ਖੜੇ। ਕਦੇ ਇਸਦੇ ਵਰਕੇ ਸਾਹਾਂ ਦੇ ਪਿੰਡੇ 'ਤੇ ਖਿੱਲਰੇ, ਕਦੇ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੇ ਸੇਕ ਵਿਚ ਝੁਲਸੇ ਅਤੇ ਕਦੇ ਰੂਹਦਾਰੀ ਵਿਚ ਰੰਗੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪੰਨਿਆਂ 'ਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰੰਗਾਂ ਦੀ ਲੇਖਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਨੂੰ ਵਿਲੱਖਣ ਰੰਗਤ ਬਖਸ਼ਦੇ। ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ ਕਦੇ ਨੀਂਦ ਆ ਜਾਂਦੀ। ਪਰ ਕਈ ਵਾਰ ਇਸਨੂੰ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ

ਅੱਖ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦੀ ਅਤੇ ਮਨ ਵਿਚ ਅਜੇਹਾ ਖੁੱਰੂ ਪਾਉਂਦੀ ਕਿ ਉਚਾਟ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਨੀਂਦ, ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਉਤਰਦੀ ਨਮੀ, ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਹਿਰਖ ਅਤੇ ਅੱਖਾਂ ਬੀਤੇ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ ਕਰਦੀਆਂ। ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਕਦੇ ਚਮਕਦੀ, ਕਦੇ ਘਸਮੈਲੀ। ਤੇ ਕਦੇ ਜ਼ਰਜ਼ਰੀ ਕਦੇ ਧੁੰਧਲੇ ਅੱਖਰ, ਕਦੇ ਅੱਖਰਾਂ 'ਚ ਅੱਖਰ, ਕਦੇ ਬੁੱਝਦੀ ਧੂਣੀ ਵਰਗੇ ਤੇ ਕਦੇ ਸੂਰਜਾਂ ਵਰਗੇ ਹੁੰਦੇ। ਬਹੁਤ ਰੰਗ ਨੇ ਅੱਖਰਾਂ ਦੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਚੋਂ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਪਰਤਾਂ ਝਾਕਦੀਆਂ। ਜੇ ਕਈ ਵਾਰ ਆਪਣਿਆਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝੀਆਂ ਕਰਦੇ। ਕਦੇ ਆਪਣਿਆਂ ਤੋਂ ਲਕੋਂਦੇ। ਕਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਰਤਾਂ ਵਿਚ ਮਾਸੂਮ ਬਚਪਨਾ ਝਲਕਦਾ, ਕਦੇ ਹੁੰਦਲਹੇੜ ਜਵਾਨੀ, ਕਦੇ ਜੀਵਨੀ ਸਿਖਰ-ਦੁਪਹਿਰ, ਕਦੇ ਲੰਮੇਰੇ ਹੋ ਰਹੇ ਪ੍ਰਫ਼ਾਵੇਂ। ਕਦੇ ਇਹ ਸਰਖੀ ਦੀ ਲੋਅ ਅਤੇ ਕਦੇ ਸ਼ਾਮ ਦਾ ਪਰਤੋਆ। ਕਦੇ ਦਿਨ ਦਾ ਉਜਾਲਾ ਤੇ ਕਦੇ ਰਾਤ ਦਾ ਘਾਲਮਾਲਾ। ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਵੀ ਕੇਹੀ ਅਜਬ-ਅਜਾਬ ਹੁੰਦੀ। ਕਦੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਪੁਲੰਦਾ ਤੇ ਕਦੇ ਕੁਝ ਜਵਾਬ ਹੁੰਦੀ। ਕਦੇ ਜੇਠ ਗਾੜ ਦੇ ਸੋਕੇ ਤੇ ਕਦੇ ਉਤਰੀ ਸਲਾਬ ਹੁੰਦੀ। ਕਦੇ ਕਿੱਕਰਾਂ ਦੇ ਫੁੱਲਾਂ ਜੇਹੀ ਤੇ ਕਦੇ ਸੂਹ ਗੁਲਾਬ ਹੁੰਦੀ। ਕਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਦਾ ਓਪਰਾਪਣ ਤੇ ਕਦੇ ਮਾਂ-ਧਰਤ ਪੰਜਾਬ ਹੁੰਦੀ। ਕਦੇ ਇਹ ਸੱਖਣੇ ਨੈਣਾਂ ਜੇਹੀ ਤੇ ਕਦੇ ਦੀਦਿਆਂ ਦਾ ਖਾਬ ਹੁੰਦੀ। ਕਦੇ ਇਹ ਸਾਹਾਂ ਲਈ ਖੁਸ਼ਬੋਈ ਤੇ ਕਦੇ ਸਾਹਾਂ ਦਾ ਅਜਾਬ ਹੁੰਦੀ ਕਦੇ ਇਹ ਦਗਦੇ ਮੁੱਖ ਦਾ ਜਲੋਅ ਤੇ ਕਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਨਕਾਬ ਹੁੰਦੀ। ਕਦੇ ਦੁੱਖ-ਸੁੱਖ ਤੋਂ ਬੋਲਾਗ ਤੇ ਕਦੇ ਗਮਾਂ ਦਾ ਹਿਸਾਬ ਹੁੰਦੀ। ਕਦੇ ਵੰਜਲੀ ਦੀ ਹੂਕ ਵਰਗੀ ਤੇ ਕਦੇ ਮਰਦਾਨੇ ਦੀ ਰਬਾਬ ਹੁੰਦੀ। ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਕਦੇ ਅਦੀਬੀ ਹੁੰਦੀ, ਕਦੇ ਬੋਤਰਤੀਬੀ ਹੁੰਦੀ। ਕਦੇ ਕਰੀਬੀ ਹੁੰਦੀ ਅਤੇ ਕਦੇ ਕਦੇ ਮਨ-ਮੰਦਰ 'ਚ ਵੱਸਦੀ ਗਰੀਬੀ ਹੁੰਦੀ। ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਕਦੇ ਅਸਫ਼ਰੀ ਜੀਵਨ-ਕਥਾ, ਕਦੇ ਤਨ ਤੋਂ ਤਨ ਤੀਕ ਦਾ ਸਫ਼ਰ ਅਤੇ ਕਦੇ ਰੂਹ ਤੋਂ ਰੂਹ ਤੀਕ ਦੀ ਯਾਤਰਾ। ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਕਦੇ ਬਹੁਤ ਖੂਬਸੂਰਤ, ਖੂਬਸੀਰਤ, ਖੁਸ਼-ਨੁਮਾ, ਖੁਸ਼-ਖਿਆਲੀ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ ਖੱਤ ਹੁੰਦੀ। ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਖਾਬਾਂ ਤੇ ਖਿਆਲਾਂ ਦਾ ਸੰਗਮ। ਖੇੜਾਂ, ਖੁਹਾਂ ਤੇ ਖਲਿਆਣਾਂ ਦੀ ਭਾਈਵਾਲੀ। ਪਗਡੰਡੀਆਂ ਤੇ ਪੈੜਾਂ ਦਾ ਮਿਲਾਪ। ਪੈਰਿਆਂ ਤੇ ਪੈਡਿਆਂ ਦੀ ਜੁਗਲਬੰਦੀ। ਰੇਣ ਤੇ ਹੱਸਣ ਦਾ ਮਿਲਗੋਭਾ ਤੇ ਟੱਟਣ ਤੇ ਜੁੜਨ ਦਾ ਹਾਸਲ। ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਅਕਸਰ ਬੰਦਾ ਖੁਦ

ਬੜਾ ਔਖਾ ਹੁੰਦਾ ਏ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ, ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ ਮੁਖ਼ਤਬ ਹੋਣਾ। ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਨੈਣਾਂ ਵਿਚ ਝਾਕਣਾ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਤਰਦੇ ਸੁਪਨਿਆਂ ਦੀ ਸੁੱਚਮਤਾ ਨੂੰ ਹਰ ਸਾਹ ਦੇ ਨਾਮ ਕਰਨਾ। ਕਠਿਨ ਹੁੰਦਾ ਏ ਪੀੜਾਂ ਪਰੁੱਚੇ ਪਲਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਤਸਬੀਹ ਦੇਣੀ, ਇਸ 'ਚੋਂ ਜੀਵਨ ਦੇ ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਇਕ ਸਦੀਵੀ ਸਫ਼ਰ ਪੈਰਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਕਰਨਾ, ਪੈਰਾਂ ਵਿਚ ਬਿਆਈਆਂ ਨੂੰ ਉਗਾਉਣਾ ਅਤੇ ਫਿਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਿਆਈਆਂ 'ਚੋਂ ਕੂਲੇ ਕੂਲੇ ਅਹਿਸਾਸਾਂ ਨੂੰ ਕਿਆਸਣਾ।

ਬਹੁਤੀ ਵਾਰ ਤਾਂ ਜੀਵਨ-ਤੌਰ ਦੇ ਨਾਵੇਂ ਜਦ ਛਾਲੇ ਛਾਲੇ ਹੋਏ ਪੈਰ, ਆਪਣੇ ਨਕਸ਼ਾਂ ਦੀ ਕਲਾ-ਨਿਕਾਸੀ ਕਰਦੇ ਨੇ ਤਾਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੰਦਾਂ ਹੇਠ ਜੀਭ ਦੇ ਲੈਂਦੀ। ਅਜੇਹੇ ਵਕਤਾਂ ਵਿਚ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਕਹਿਣਾ, ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਸੱਚ ਹੁੰਦਾ। ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਰੇਸ਼ਮੀ ਰਾਹਾਂ 'ਤੇ ਵਿਛੀ ਹੋਈ ਮਟਕਣੀ ਤੌਰ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਤਾਂ ਓਬੜ-ਖੋਬੜ ਰਾਹਾਂ 'ਤੇ ਹਿਚਕੋਲੇ ਖਾਂਦੀ, ਥਿੜਕਦੀ ਅਤੇ ਸੰਭਲਦੇ ਕਦਮਾਂ ਦੀ ਸੰਘਰਸ਼ਮਈ ਪ੍ਰਵਾਜ਼ ਅਤੇ ਅਨੋਖਾ ਹੀ ਅੰਦਾਜ਼ਾ। ਸੱਚ! ਔਖਾ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਬੀਹੀ 'ਚ ਹੁੰਗਾਰਾ ਸੁਣਨਾ। ਹੁੰਗਾਰਾ ਭਰਨ ਦੀ ਲੋਚਾ ਮਨ ਵਿਚ ਪਾਲਣਾ। ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਉਸਰੀਆਂ ਦੀਵਾਰਾਂ ਨਾਲ ਮੱਥਾ ਮਾਰਦਿਆਂ, ਹੁੰਗਾਰੇ ਦਾ ਲਹੂ-ਲਹਾਣ ਹੋਣਾ ਅਤੇ ਬੇਬਸੀ ਦੇ ਆਲਮ ਵਿਚ ਡੁੱਬ ਮੋਣਾ। ਯਾਦ ਰੱਖੋ! ਮਰੇ ਹੋਏ ਹੁੰਗਾਰੇ ਦਾ ਮਰਸੀਆ ਅੰਬਰ ਨੂੰ ਚਾਕ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਅਤੇ ਲੀਰਾਂ-ਲੀਰਾਂ ਹੋਈ ਪੌਣ 'ਚ ਹਿਚਕੀਆਂ ਉਗ ਆਉਂਦੀਆਂ। ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਮਤੀ 'ਤੇ ਜਿਉਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਵਕਤ ਦਾ ਸੱਜਰਾ ਸੰਤਾਪ। ਮਾਤਮੀ ਉਦਾਸੀ ਦਾ ਅਲਾਪ। ਟੋਟਾ ਟੋਟਾ ਹੋਈ ਕੁਦਰਤ ਦਾ ਵਿਰਲਾਪ ਅਤੇ ਗੁੰਮਸੂਦੀ ਦੀ ਜੂਨੇ ਪਿਆ ਆਪਣਾ ਆਪ। ਔਕੜਾਂ ਦੀ ਨੈਅ ਵਿਚ ਠਿੱਲਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕ, ਸਿਦਕ, ਜ਼ਿੰਦਾਦਿਲੀ ਅਤੇ ਤਮਨਾ ਸਦਕਾ, ਪਾਣੀ ਦੀਆਂ ਲਹਿਰਾਂ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਹੋਂਦ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਕਰਦੇ, ਕੰਢਿਆਂ ਦੀ ਛਾਤੀ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਨਕਸ਼ ਉਲੀਕਦੇ ਅਤੇ ਫਿਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਕਸ਼ਾਂ 'ਚੋਂ ਤਵਾਰੀਖ਼ ਦੇ ਸੁਖਨ ਦੀ ਕਾਮਨਾ ਵਿਉਂਤਦੇ।

ਬੜਾ ਕਸਟਦਾਇਕ ਹੁੰਦਾ ਏ ਅੱਖਰ ਅੱਖਰ ਹੋ ਕੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਤ ਕਰਨਾ, ਤਵਾਰੀਖ਼ ਦਾ ਸ਼ਬਦ ਸ਼ਬਦ ਪੜ੍ਹਨਾ, ਅਰਥ ਅਰਥ ਹੋਏ ਹਰ ਪਲ ਦਾ ਘੁੱਟ ਕੇ ਪੁੱਲ ਫੜਨਾ ਅਤੇ ਫਿਰ ਦੂਰ-ਦਿਸੇਂਦੀ ਚਾਨਣ ਦੀ ਟੁੱਟਵੀਂ ਲੀਕ ਨੂੰ ਜੀਵਨ-ਨੋਰ ਦੀ ਕੁੱਖ ਵਿਚ ਧਰਨਾ। ਬਹੁਤ ਸੰਘਰਸ਼ਪੂਰਨ ਹੁੰਦਾ ਏ ਦਰਦੀਲੇ ਵਕਤ ਦੇ ਵਰਕਿਆਂ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕਰਨੇ। ਜੀਵਨ ਦੇ ਬੰਦ ਦਰਾਂ ਦੀ ਮੂਕ ਗੁੰਗਰ ਸੁਣਨਾ। ਆਪਣੀ ਵਿੱਥਿਆ ਕਹਿਣੀ, ਘਰ ਵਿਚ ਉਸਰੀਆਂ ਦੀਵਾਰਾਂ ਦੀ ਘੁਟਨ ਸਹਿਣੀ, ਕਮਰਿਆਂ 'ਚ ਬਣੇ ਕਮਰਿਆਂ ਦੇ ਗੁਮਜ਼ਦਾ ਸਾਹਾਂ ਦੀ ਸਾਰ ਲੈਣੀ ਅਤੇ ਸਿਸਕਦੀ ਫਿਜ਼ਾ ਸ਼ਬਦ-ਕੁੱਖ ਵਿਚ ਧਰਨੀ। ਜ਼ਿੰਦਗੀ, ਇਕ ਸੰਘਰਸ਼। ਕਈ ਵਾਰ ਪਨਪਦਾ ਏ ਇਸ 'ਚੋਂ ਦਰਦ। ਦਰਦ ਦਾ ਸਾਹਾਂ ਵਿਚ ਰਚਣਾ। ਜ਼ਿੰਦਗੀ, ਮੋਢਿਆਂ 'ਤੇ ਧਰੀ ਅਰਥੀ ਬਣਦੀ ਅਤੇ ਫਿਰ ਬਲਦੇ ਸਿਵੇ 'ਚ ਸੜ ਜਾਂਦੇ ਭਾਵ, ਅਹਿਸਾਸ, ਰੀੜਾਂ ਅਤੇ ਚਾਅ। ਸਿਰਫ ਸਾਹ ਪੂਰੇ ਕਰਨ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ। ਦੁੱਸਣਾ ਜ਼ਰਾ! ਅਜੇਹੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਨੈਣਾਂ ਵਿਚ ਝਾਕਣ ਦੀ ਕੋਠ ਕਰੋਗਾ ਦਲੇਰੀ। ਹਉਕਾ ਹਉਕਾ

ਸ਼ਬਦ ਜੋਤ

ਡਾ. ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਭੰਡਾਲ
ਫੋਨ: 216-556-2080

ਪੜ੍ਹਦਾ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਕਿ ਇਸਦੀ ਇਬਾਰਤ ਉਸਦੇ ਅੰਤਰੀਵ ਵਿਚਲਾ ਸੱਚ ਹੈ ਜੋ ਖੁਦ ਹੰਢਾਇਆ, ਅਪਣਾਇਆ, ਅਜਮਾਇਆ ਹੁੰਦਾ ਅਤੇ ਜਿਸਨੇ ਰੁਆਇਆ ਵੀ ਅਤੇ ਹਸਾਇਆ ਵੀ ਹੁੰਦਾ।

ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਸਿਰਫ ਕਿਤਾਬ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਹੁੰਦੀ। ਇਹ ਪੈਰਾਂ ਦਾ ਸਫ਼ਰ, ਸੱਚ ਦੀ ਤਲਾਸ਼, ਸਮਾਂ ਤੇ ਸਥਾਨ ਦਾ ਬਿਰਤਾਂਤ, ਸਮਾਜਿਕ ਜੀਵਨ ਦੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਾਵਲੀ, ਪਰਿਵਾਰਕ ਸਬੰਧਾਂ ਦਾ ਰੰਗ, ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੀ ਸਮਝ, ਮਨੁੱਖੀ ਵਿਕਾਸ ਜਾਂ ਵਿਨਾਸ਼ ਦੀ ਕਥਾ, ਚੇਤਨ ਅਤੇ ਅਵਚੇਤਨ ਦੀ ਉਪਜ ਅਤੇ ਅਚੇਤ ਤੇ ਸੁਚੇਤ ਅੱਖਰਕਾਰੀ। ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਅੰਦਰਲੇ ਤੇ ਬਾਹਰੀ ਸਫ਼ਰ ਦੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਅਤੇ ਵਕਤ ਦੀ ਤਹਿਜੀਬ। ਇਹ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਹਰੇਕ ਦੀ ਆਪੋ-ਆਪਣੀ। ਤੇ ਅਸੀਂ ਇਹ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵਕਤ ਦੀ ਝੋਲੀ ਪਾ ਆਖਰ ਨੂੰ ਮੁਸਾਫ਼ਰਾਂ ਵਾਂਗ ਤੁਰ ਜਾਣਾ ਹੁੰਦਾ। ਇਹ ਤਾਂ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਨੇ ਦੇਖਣਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸੂਰਜਾਂ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂ ਸ਼ਾਮ ਦੇ ਘੁਸਮੁਸੇ 'ਚ ਹੀ ਗਵਾਚੇ ਰਹੇ। ਯਾਦ ਰੱਖੋ! ਸਮੇਂ ਨਾਲ ਕਿਤਾਬ ਦੀ ਸਿਆਹੀ ਫਿੱਕੀ ਪੈ ਸਕਦੀ, ਵਰਕੇ ਜ਼ਰਜ਼ਰੀ ਹੋ ਸਕਦੇ, ਸਿਉਕੀ ਜਾ ਸਕਦੀ, ਸਲਾਬੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਜਾਂ ਜਿਲਦ ਪਾਟ ਸਕਦੀ। ਪਰ ਰੂਹ 'ਤੇ ਲਿਖੀ ਹੋਈ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਦੀ ਸ਼ਬਦਕਾਰੀ ਤੇ ਵਰਣਮਾਲਾ ਸਦਾ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਤੋਂ ਪਾਰ ਅਤੇ ਇਸਨੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਜਿਉਂਦੇ ਰੱਖਣਾ। ਸੋਨਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਪੜ੍ਹਦੇ ਰਹੋ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੀ ਹੀ ਜੀਵਨਕਾਰੀ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ ਜਦ ਮੈਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਵੰਨੀ ਦੇਖਦਾ ਤਾਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਕਿ; ਮੇਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਦਾ ਹਰ ਵਰਕਾ ਹੀ ਬੇਮਿਸਾਲ ਹੈ। ਕਦੇ ਗਾਵਿਆਂ ਦੀ ਧੂਣੀ ਤੇ ਕਦੇ ਗਾਸਿਆਂ ਦਾ ਮਲਾਲ ਹੈ। ਕਦੇ ਸਾਂਝ ਦਾ ਸਿਵਾ ਬਲੇ ਤੇ ਕਦੇ ਅੰਬਰ ਮੇਰਾ ਭਿਆਲ ਹੈ। ਕਦੇ ਸੁਪਨਿਆਂ ਦਾ ਮਾਤਮ ਤੇ ਕਦੇ ਰਾਹਾਂ ਦਾ ਖਿਆਲ ਹੈ। ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲੋਚਦੀ ਕਿ ਕੋਈ ਉਸਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ਜੀਵਨ ਦਾ ਸੱਚ ਬੀਜੇ, ਕੋਈ ਤਾਂ ਇਸ ਦੀਆਂ ਪਰਤਾਂ ਨੂੰ ਰੀੜਾਂ ਨਾਲ ਫਰੋਲੇ ਅਤੇ ਜੀਵਨ-ਨੀਰ ਵਿਚ ਖੰਡ ਮਿਸ਼ਰੀ ਘੋਲੇ।

ਗੁਰਮਤਿ ਦਾ ਫੁਰਮਾਨ ਹੈ : ਜਗਤੁ ਜਲੰਦਾ ਰਖਿ ਲੈ ਆਪਣੀ ਕਿਰਪਾ ਧਾਰਿ॥ ਜਿਤੁ ਦੁਆਰੈ ਉਬਰੈ ਤਿਤੇ ਲੈਹੁ ਉਬਾਰਿ॥ (ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ, ਪੰਨਾ 853) ਸੰਸਾਰ ਸੜ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ! ਆਪਣੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰ! ਜਿਵੇਂ ਕਿਵੇਂ ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਬਚਾਅ ਲੈ! ਸੰਸਾਰ ਕਿਉਂ ਸੜ ਰਿਹਾ ਹੈ? ਤ੍ਰਿਸਨਾ ਅਗਨਿ ਜਲੈ ਸੰਸਾਰਾ॥ (ਪੰਨਾ 1044) ਸੰਸਾਰ ਤ੍ਰਿਸਨਾ ਦੀ ਅਗਨੀ ਵਿਚ ਸੜ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਤ੍ਰਿਸਨਾ ਕੀ ਹੈ? ਬੋਲੋਤੀਆ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਭੁੱਖ! ਕੁਦਰਤੀ ਲੋੜਾਂ ਨਾਲੋਂ ਜਿਆਦਾ ਦੀ ਤਮਾ। ਹਉਮੈ ਕਾਰਨ ਚੌਧਰ ਤੇ ਵਿਖਾਵੇ ਦੀ ਹਵਸ।

ਹਵਾ ਵਿਚ ਲਟਕ ਰਿਹਾ ਸੰਸਾਰ

ਵਡੇ ਵਡੇ ਰਾਜਨ ਅਰ ਭੂਮਨ ਤਾ ਕੀ ਤ੍ਰਿਸਨ ਨ ਬੂਝੀ॥ ਲਪਟਿ ਰਹੇ ਮਾਇਆ ਰੰਗ ਮਾਤੇ ਲੋਚਨ ਕਛੁ ਨ ਸੁਝੀ॥ ਬਿਖਿਆ ਮਹਿ ਕਿਨ ਹੀ ਤ੍ਰਿਪਤ ਨ ਪਾਈ॥ ਜਿਉ ਪਾਵਕ ਬੀਧਿਨ ਨਹੀਂ ਪ੍ਰਾਪੈ ਬਿਨ ਹਰਿ ਕਹਾ ਅਘਾਈ॥ (ਪੰਨਾ 672) ਪੰਜ ਸੌ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਗੁਰਮਤਿ ਨੇ ਇਹ ਗਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਰਾਜਿਆਂ ਤੇ ਭੂਮੀਪਤੀਆਂ ਦੀ ਵੀ ਤ੍ਰਿਸਨਾ ਨਹੀਂ ਬੁਝਦੀ। ਕਲਪਿਤ (ਝੂਠੀਆਂ) ਲੋੜਾਂ ਨਾਲ ਲਿੱਬਤੇ ਹੋਏ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੇਮੁਹਾਰੇ ਮਨਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਸੁਝਦਾ। ਜਿਵੇਂ ਬਾਲਣ ਪਾਉਣ ਨਾਲ ਅੰਗ ਹੋਰ ਭੜਕਦੀ ਹੈ, ਉਵੇਂ ਹੀ ਕਲਪਿਤ (ਬਿਖਿਆ) ਲੋੜਾਂ ਦੀ ਤ੍ਰਿਪਤੀ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਮਨ ਨੂੰ ਹਰਿ ਜੀ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਹੀ ਇਹ ਤ੍ਰਿਪਤੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਭਾਵ ਆਪਣੀ ਅਸਲੀ ਨਾਸਵੰਤ ਹੋਂਦ ਪਛਾਣਿਆਂ ਹੀ ਬੰਦ

ਆਪਣੀਆਂ ਕੁਦਰਤੀ ਲੋੜਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਦੇ ਯਤਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਵਾਧੂ ਦੀ ਭੱਜ-ਦੌੜ ਤੋਂ ਬਚਦਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਬੋਤਾ ਜਿਹਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਾਓ ਕਿ ਅੱਜ ਤੋਂ ਪੰਜ ਸੌ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਮਾਇਆ ਦਾ ਕੀ ਰੂਪ ਸੀ ਤੇ ਮਾਇਆ ਦਾ ਅਜੋਕਾ ਵਰਿਸੀ ਰੂਪ ਕਿਵੇਂ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੀ ਤਬਾਹੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਬਾਇਡਨ, ਪੂਤਿਨ, ਸੀ-ਜਿਨਪਿੰਗ, ਮੋਦੀ ਵਰਗੇ ਨਵੇਂ ਬਣੇ ਰਜਵਾੜੇ ਹੋਰ-ਹੋਰ ਪੂੰਜੀ ਇਕੱਠੀ ਕਰਨ ਦੀ ਦੌੜ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋ ਕੇ ਅੱਜ ਮਨੁੱਖਤਾ ਨੂੰ ਤੀਜੀ ਸੰਸਾਰ ਜੰਗ ਦੇ ਕੰਢੇ ਉਤੇ ਲੈ ਆਏ ਹਨ। ਇਹ ਜੰਗ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੀ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਜੰਗ ਹੋਵੇਗੀ। ਯੂਕਰੇਨ ਵਿਚ ਅਮਰੀਕਾ ਤੇ ਰੂਸ ਵਿਚਕਾਰ ਚੱਲ ਰਹੀ ਜੰਗ ਤੇ ਇਸ ਜੰਗ ਦੇ ਸੰਸਾਰ ਭਰ ਦੇ ਅਰਥਚਾਰੇ ਉਤੇ ਪੈ ਰਹੇ ਮਾਰੂ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਨੇ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਦੇ ਗਰੀਬ ਤੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਜਿਉਣਾ ਮੁਹਾਲ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਹਾਲਤਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਸਮਰਾਜੀ ਤਾਣਾ-ਬਾਣਾ

ਕਿਸੇ ਵੇਲੇ ਵੀ ਢਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕੰਧ ਉਤੇ ਲਿਖੀ ਇਹ ਇਬਾਰਤ ਪੜ੍ਹਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰਮਤਿ ਦੇ ਧਾਰਨੀ ਬਣ ਕੇ ਸਵੈਸੰਜਮੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜਿਉਣ ਦੀ ਜਾਚ ਸਿੱਖਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਦਇਆ ਤੇ ਸੰਤੋਖ ਦੇ ਧਰਮ ਨੂੰ ਅਪਨਾ ਕੇ ਸਦਾਚਾਰੀ ਬਣਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਦਾਚਾਰ ਇਕ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਆਪਣੇ ਉਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸਵੈਜਾਬਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਆਧਾਰ ਕਿਸੇ ਕਲਪਿਤ ਰੱਬ ਦਾ ਡਰ ਤੇ ਅਰਸ਼ੋਂ ਉਤਰਿਆ ਕੋਈ ਇਲਹਾਮ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਵਿਕਸਿਤ ਹੁੰਦੀ ਆ ਰਹੀ ਸਮਾਜੀ ਚੇਤਨਾ ਹੈ। ਗੁਰਮਤਿ ਅਨੁਸਾਰ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਆਪਣਾ ਸਰੀਰ ਹੀ ਉਸ ਦੀ ਅਸਲੀ ਰਾਸ ਪੂੰਜੀ ਹੈ। ਸਰੀਰ ਵਿਚ ਸੁਭਾਇਮਾਨ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਆਪਣਾ ਅਦੱਤੀ ਮਨ ਸਰੀਰ ਦਾ ਰਾਜਾ ਹੈ। ਆਪਣੀਆਂ ਗਿਆਨ ਇੰਦ੍ਰਿਆਂ ਰਾਹੀਂ ਇਹ ਮਨ ਬਾਹਰੀ ਗਿਆਨ ਹਾਸਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਗਿਆਨ ਦੇ

ਆਧਾਰ ਉਤੇ ਉਹ ਆਪਣੀਆਂ ਕਰਮ ਇੰਦ੍ਰਿਆਂ ਨੂੰ ਹਰਕਤ ਵਿਚ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਆਪਣੀਆਂ ਗਿਆਨ ਇੰਦ੍ਰਿਆਂ ਰਾਹੀਂ ਹਾਸਲ ਹੋਇਆ ਗਿਆਨ ਸਹੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਜੇ ਇਸ ਦੀ ਪਰਖ ਕਰਨ ਲਈ ਮਨੁੱਖੀ ਚੇਤਨਾ ਆਪਣੀ ਲਿਵ ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਲ ਜੋੜ ਲਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੀਆਂ ਕਰਮ ਇੰਦ੍ਰਿਆਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਦਿਸ਼ਾ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਨਹੀਂ ਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਮਨ ਐਵੇਂ ਬੋਲੋਤੀਆਂ ਇੱਛਾਵਾਂ ਦੇ ਮਗਰ ਲੱਗ ਕੇ ਭਟਕਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਆਪਣੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਵੀ ਭਟਕਾਈ ਰਖਦਾ ਹੈ। ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਲ ਚੇਤਨ ਹੋਇਆ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਆਪਣਾ ਮਨ ਹਉਮੈ ਨਾਲ ਬਣੀ ਆਪਣੀ ਝੂਠੀ ਹੋਂਦ ਤੇ ਬੋਲੋਤੀਆਂ ਇੱਛਾਵਾਂ (ਤ੍ਰਿਸਨਾ) ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾ ਕੇ ਸਹਿਜ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜੀਅ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹੀ ਮਨ ਦੀ ਮੁਕਤੀ ਹੈ। ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਤਿੰਨ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭੁੱਖ ਹੈ। ਤਨ ਦੀ ਭੁੱਖ (ਸੰਤੁਲਤ ਭੋਜਨ), ਜਿਸਮਾਨੀ ਭੁੱਖ (ਸਹਿਜ ਜਿਸਮਾਨੀ ਰਿਸ਼ਤਾ) ਤੇ ਆਤਮਿਕ ਭੁੱਖ (ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਵਿਕਾਸ)। ਇਹ ਤਿੰਨੋਂ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭੁੱਖ ਵਰਿਸੀ ਪੂੰਜੀਵਾਦੀ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਸਹਿਜ ਕੁਦਰਤੀ ਵਿਕਾਸ ਵਿਚ ਹੀ ਪੂਰੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।

Noblesville

Trucks & Trailer Repair Shop

15203 Stony Creek Way,
Noblesville, IN 46060

Truck & Trailer Alignment
Truck Oil Change
Truck & Trailer Brakes
Shock and Chambers
Drive Lines & AC Work
Tire Chnage, Repair, And
Balance
Reefer Oil Change * DPF
Work
Nox Sensor
Truck & Trailer Bushings
Air Compressor * Air Dryer
Radiator Change

Sam Bhullar: 317-995-2020
Gurbaksh S Randhawa
Call: 317-800-2976

Reliable

Trucks & Trailer Repair Shop

7401 Brookville Road
Indianapolis, IN 46239

Truck & Trailer Alignment
Truck Oil Change
Truck & Trailer Brakes
Shock and Chambers
Drive Lines & AC Work
Tire Chnage, Repair, And Balance
Reefer Oil Change * DPF
Work
Nox Sensor
Truck & Trailer Bushings
Air Compressor * Air Dryer
Radiator Change

Gurbaksh S Randhawa:
317-800-2976
Sam Bhullar: 317-995-2020

Reliable

Semi Trucks & Trailer Repair Shop

5520S Harding St., Suite : C,
Indianapolis, IN 46217

Truck & Trailer Alignment
Truck Oil Change
Truck & Trailer Brakes
Shock and Chambers
Drive Lines & AC Work
Tire Chnage, Repair,
And Balance
Reefer Oil Change * DPF
Work
Nox Sensor
Truck & Trailer Bushings
Air Compressor * Air
Dryer
Radiator Change

Jasbir Singh: 317-702-6302
Gurbaksh S Randhawa:
317-800-2976

TRUCK PARTS KING USA

Heavy duty Trucks &
Trailer Parts

7401 Brookville Road
Indianapolis, IN 46239

We will sell Trucks & Trailers tires
as well.

COMING SOON...

Gurbaksh S Randhawa
Call: 317-800-2976
Sam Bhullar: 317-995-2020

ਮੋਦੀ ਦਾ ਅਮਰੀਕਾ ਦੌਰਾ ਅਤੇ ਪੱਖਪਾਤੀ ਭਾਰਤੀ ਮੀਡੀਆ

ਚਿਰਾਂ ਤੋਂ ਚਰਚਾ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਮੀਡੀਆ ਦੇ ਵੱਡੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਾਬੂ ਹੇਠ ਕਰ ਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਤਾਜ਼ਾ ਸਬੂਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੌਰਾਨ ਦੌਰਾਨ ਮਿਲਿਆ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਮੀਡੀਆ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਿੱਸਿਆਂ ਨੇ ਉਹੀ ਕੁਝ ਦਿਖਾਇਆ ਜੋ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ ਪਰ ਇਸ ਲੇਖ ਵਿਚ ਰਾਵਿੰਦਰ ਪਟਵਾਲ ਨੇ ਉਹ ਸਭ ਕੁਝ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਉਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਚਰਚਾ ਭਾਰਤ ਦੇ ਇਸ ਮੁੱਖਧਾਰਾ ਮੀਡੀਆ ਨੇ ਉਕਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਖਾਸ ਲੇਖ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ਸਾਡੇ ਕਾਲਮਨਵੀਸ ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਮਹਿਮੂਦਪੁਰ ਨੇ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਭਾਰਤ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਬਾਰੇ ਵਾਹਨਾਂ ਉਤੇ ਲੱਗੇ ਬੋਰਡ ਜੋ ਹਕੀਕਤ ਬਿਆਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਇਕ ਐਂਕਰ ਪੱਤਰਕਾਰ ਹੈ ਸੁਧੀਰ ਚੌਧਰੀ ਜਿਸ ਤੋਂ ਪੂਰਾ ਮੁਲਕ ਜਾਣੂ ਹੈ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮੋਦੀ ਦੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੌਰੇ ਬਾਰੇ ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ, “ਬਾਇਡੇਨ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਲਈ ਇੰਨੇ ਬੇਚੈਨ ਕਿਉਂ ਹਨ?” ਇੰਡੀਆ ਟੀ.ਵੀ. ਦੇ ਰਜਤ ਸਰਮਾ ਨੇ ਟਵੀਟ ਕੀਤਾ: (1) ਮੋਦੀ ਨੇ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿਚ ਯੋਗ ਕੀਤਾ, ਵਿਸ਼ਵ ਰਿਕਾਰਡ ਬਣਾਇਆ ਪਰ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਮੋਦੀ ਦੇ ਯੋਗ ਦਾ ਮਜ਼ਾਕ ਉਡਾਇਆ। (2) ਐਲਨ ਮਸਕ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਮੈਂ ਮੋਦੀ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਕ ਹਾਂ; ਅਮਰੀਕੀ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ

ਦੀਆਂ ਪਰਵਾਸੀ ਔਰਤਾਂ, ਬੱਚਿਆਂ ਅਤੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਤਖ਼ਤੀਆਂ ਲੈ ਕੇ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛੇ: “ਪੀਐਮ ਮੋਦੀ ਚੁੱਪ ਕਿਉਂ ਹੈ”, “ਮਨੀਪੁਰ ਨੂੰ ਬਚਾਓ” ਅਤੇ “ਅਸੀਂ ਮਨੀਪੁਰ ਵਿਚ ਸ਼ਾਂਤੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ” ਵਰਗੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਵਾਲੀਆਂ ਤਖ਼ਤੀਆਂ ਲਈ ਖੜ੍ਹੇ ਲੋਕ ਜੋ ਸਵਾਲ ਉਠਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਹ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸਾਖ ਨੂੰ ਕਲੰਕਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ 100 ਤੋਂ ਵੱਧ ਮੌਤਾਂ ਨਾਲ ਮੈਤੋਈ ਅਤੇ ਕੁਕੀ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਪਾਤਾ ਇੰਨਾ ਡੂੰਘਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਪੁਰਨਾ ਲੱਗਭੱਗ ਅਸੰਭਵ ਹੈ। ਮੋਦੀ ਨੇ ਮਨੀਪੁਰ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਇਕ ਵਾਰ ਵੀ ਟਵੀਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਮੂੰਹ ਖੋਲ੍ਹਣ ਦੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਛੱਡੋ।

ਪਿਛਲੀ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਡੋਨਾਲਡ ਟਰੰਪ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਮਹਾਦੋਸ਼ ਦੀ ਨਮੋਸ਼ੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਪਰਮ ਮਿੱਤਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਤੁਰੰਤ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਚੁਟਕੀ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਸਵਾਗਤ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਕ੍ਰਿਕਟ ਸਟੇਡੀਅਮ, ਵੱਲਭਾਈ ਪਟੇਲ ਸਟੇਡੀਅਮ ਜਿਸ ਦਾ ਨਾਂ ਹੁਣ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਵਿਚ ਟਰੰਪ ਦਾ ਜਿਵੇਂ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਉਹ ਟਰੰਪ ਲਈ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਆਲਮੀ ਸਾਖ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦਾ ਸੰਦ ਸਾਬਤ ਹੋਇਆ ਸੀ ਪਰ ਟਰੰਪ ਦੇ ਦਿੱਲੀ ਦੌਰੇ ਦੌਰਾਨ ਉਤਰ-ਪੂਰਬੀ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਹੋਏ ਦੰਗਿਆਂ ਦਾ ਸੇਕ ਉਦੋਂ ਵੀ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਨੂੰ ਇਕ ਚਲਦੀ ਫਿਲਮ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਔਰਤ ਪਹਿਲਵਾਨਾਂ ਦੇ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਉੱਪਰ ਪੀਐਮ ਮੋਦੀ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਬ੍ਰਿਜ ਭੁਸ਼ਣ ਸਿੰਘ ਉੱਪਰ ਲੱਗੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਬਾਰੇ ਮੋਦੀ ਦੀ ਚੁੱਪ ਨੂੰ ਦਿਖਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਆਲਮੀ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਸੰਗਠਨ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਪਾਬੰਦੀਸ਼ੁਦਾ ਬੀਬੀਸੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਨਿਊਯਾਰਕ ਵਿਚ ਦਿਖਾ ਰਹੇ

ਕਾਰਵਾਈਆਂ, ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਘੱਟਗਿਣਤੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਉਸ ਦਾ ਲੰਮਾ ਇਤਿਹਾਸ ਹੈ ਜੋ ਬਿਲਕੁਲ ਹੀ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਮੈਂ ਮੋਦੀ ਵੱਲੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਸਾਂਝਾ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਨ ਦਾ ਬਾਈਕਾਟ ਕਰਦੀ ਹਾਂ।”

ਅਰਜੁਨ ਸੇਠੀ ਨਾਂ ਦੇ ਇਕ ਸਮਾਜ ਸੇਵੀ ਨੇ ਪੀਐਮ ਮੋਦੀ ਉੱਪਰ ਲੱਗੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀਆਂ ਸੜਕਾਂ ਉੱਪਰ ਇਕ ਚਲਦੇ-ਫਿਰਦੇ ਟਰੱਕ ਉੱਪਰ ਵੀਡੀਓ ਦੇ ਮਾਧਿਅਮ ਰਾਹੀਂ ਦਿਖਾਈ ਹੈ। ਮੋਬਾਈਲ ਟਰੱਕ ਵਿਚ ਘੁੰਮਦੇ ਹੋਏ ਬਾਇਡੇਨ ਤੋਂ ਕੁਝ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛੇ ਹਨ: ‘ਹੇ ਜੋਆ, ਸਵਾਲ: 2005-2014 ਤੱਕ ਮੋਦੀ ਦੇ ਅਮਰੀਕਾ 'ਚ ਦਾਖ਼ਲ ਹੋਣ ਉੱਪਰ ਪਾਬੰਦੀ ਕਿਉਂ ਲਗਾਈ ਗਈ ਸੀ? ਜਵਾਬ: ਧਾਰਮਿਕ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਗੰਭੀਰ ਉਲੰਘਣਾ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਸੀ। ਨਾਲ ਹੀ ਹੋਨਾਂ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੋਦੀ ਹੀ ਇਕੱਲਾ ਅਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵੀਜ਼ਾ

ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੱਤਭੇਦਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਬਾਇਡੇਨ ਨੂੰ ਲਿਖੇ ਇਕ ਪੱਤਰ ਵਿਚ ਅਮਰੀਕੀ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ “ਅਸੀਂ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਸਿਆਸੀ ਮਾਹੌਲ ਦੇ ਲਗਾਤਾਰ ਸੁੰਗੜਨ ਬਾਰੇ ਕਈ ਨਿਰਪੱਖ ਅਤੇ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਹਾਂ। ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਮਨੁੱਖੀ ਹੱਕਾਂ ਬਾਰੇ ਬਦੇਸ਼ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੀ 2022 ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਰਾਜਨੀਤਕ ਹੱਕਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਉੱਪਰ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਧਾਰਮਿਕ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਸਵਾਲ ਉੱਪਰ ਬਦੇਸ਼ ਵਿਭਾਗ ਦੀ 2022 ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਘੱਟਗਿਣਤੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਵਧ ਰਹੀ ਧਾਰਮਿਕ ਅਸਹਿਣਸ਼ੀਲਤਾ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਚੈਨਲਾਂ ਰਾਹੀਂ ਧਾਰਮਿਕਤਾ ਆਧਾਰਿਤ ਹਿੰਸਾ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੇਖਣ 'ਚ ਆਈਆਂ ਹਨ।”

ਅਮਰੀਕਨ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਕਿ “ਰਿਪੋਰਟਰਜ਼ ਵਿਦਆਉਟ ਬਾਰਡਰਜ਼ ਨੇ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਇਸ ਦੀ ਸੁਤੰਤਰ ਅਤੇ ਜ਼ਿਉਂਦੀ-ਜਾਗਦੀ ਪ੍ਰੈੱਸ ਲਈ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਅੱਜ ਪ੍ਰੈੱਸ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਇਸ ਦੀ ਦਰਜਾਬੰਦੀ ਕਾਫ਼ੀ ਗਿਰ ਗਈ ਹੈ। ਇੰਨਾ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਐਕਸੈੱਸ ਨਾਓ ਅਨੁਸਾਰ, ਦੁਨੀਆ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਲਗਾਤਾਰ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਸਿਖਰਲੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਚਲਿਆ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਚਿੱਠੀ ਦੇ ਆਖਰੀ ਪੈਰੇ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ: “ਅਸੀਂ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮੋਦੀ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕਰਨ ਵਿਚ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਹਾਂ। ਅਸੀਂ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਡੂੰਘੇ ਅਤੇ ਨਿੱਘੇ ਸਬੰਧਾਂ ਦੇ ਹਮਾਇਤੀ ਹਾਂ। ਅਸੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਡਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਆਪਸੀ ਹਿੱਤਾਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਨਾ ਹੋਵੇ ਸਗੋਂ ਸਾਂਝੀਆਂ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਵਾਲਾ ਵੀ ਹੋਵੇ। ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਭਾਰਤੀ ਰਾਜਨੇਤਾ ਜਾਂ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ - ਇਹ ਕੰਮ ਭਾਰਤ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਹੈ - ਪਰ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਹੱਕ 'ਚ ਹਾਂ ਜੋ ਅਮਰੀਕੀ ਬਦੇਸ਼ ਨੀਤੀ ਦਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹਿੱਸਾ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਇਹ ਜਾਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮੋਦੀ ਦੇ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਗੱਲਬਾਤ ਵਿਚ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਮੁੱਦਿਆਂ ਉੱਪਰ ਚਰਚਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੋ ਸਾਡੇ ਦੋ ਮਹਾਨ ਮੁਲਕਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਸੰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਸਫ਼ਲ, ਮਜ਼ਬੂਤ ਅਤੇ ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ ਨਿਭਾਣ ਵਾਲੇ ਸੰਬੰਧਾਂ ਵਿਚ ਬਦਲਣ ਵਿਚ ਮਦਦ ਕਰ ਸਕਣ।” (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਸਤਖਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਅਤੇ ਸੈਨੇਟਰਾਂ ਦੇ ਨਾਵਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਹੈ)।

ਰਾਵਿੰਦਰ ਪਟਵਾਲ ਅਨੁਵਾਦ: ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਮਹਿਮੂਦਪੁਰ

ਨੇ ਕਿਹਾ, ‘ਮੋਦੀ ਲਈ ਸਕਾਈ ਇਜ ਨਾਟ ਦ ਲਿਮਿਟ’। (3) ਬਾਇਡੇਨ ਨੇ ਜੀ-ਜਿਨ ਪਿੰਗ ਨੂੰ ਕਿਹਾ- ‘ਤਾਨਾਸ਼ਾਹ’, ਰਾਤ ਨੂੰ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਾਤ ਦੇ ਖਾਣੇ ਲਈ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ।

ਅੱਜ ਭਾਰਤੀ ਮੀਡੀਆ ਦੱਸ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਬਾਇਡੇਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਤਨੀ ਨੇ ਰਾਤ ਦੇ ਸ਼ਾਹੀ ਖਾਣੇ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਥੇ ਸ਼ਾਕਾਹਾਰੀ ਭੋਜਨ ਦੀ ਕੀ-ਕੀ ਵੰਨਗੀ ਸੀ। ਡੀ.ਡੀ. ਨਿਊਜ਼ ਦਾ ਅਸ਼ੋਕ ਸ੍ਰੀਵਾਸਤਵ ਲਗਾਤਾਰ ਆਪਣੇ ਟਵੀਟਾਂ ਰਾਹੀਂ ਪਲ-ਪਲ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਆਪਣੇ ਫਾਲੋਅਰ ਨੂੰ ਭੇਜ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਪਲ ਦੁਬਾਰਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇਗਾ।

ਪਰ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਕੋਈ ਇਹ ਦੱਸਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਅਮਰੀਕਨ ਮੀਡੀਆ ਵਿਚ ਇਸ ਦੌਰੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਕੀ ਲਿਖਿਆ ਅਤੇ ਕੀ ਕਿਹਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। 70 ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਅਮਰੀਕੀ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸਮੈਨਾਂ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦੀਆਂ ਘਰੇਲੂ ਨੀਤੀਆਂ ਉੱਪਰ ਸਖ਼ਤ ਇਤਰਾਜ਼ ਦਰਜ ਕਰਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਬਾਇਡੇਨ ਤੋਂ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੇ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਪਤਨ ਉੱਪਰ ਜਨਤਕ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚਿੰਤਾ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕਰੇ।

ਡੈਮੋਕ੍ਰੇਟਿਕ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਅਮਰੀਕਨ ਨੇਤਾ ਅਤੇ ਦੋ ਵਾਰ ਅਮਰੀਕਨ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਦੀ ਦੌੜ 'ਚ ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਆਖ਼ਰੀ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਬਾਹਰ ਹੋਏ ਬਰਨੀ ਸੈਂਡਰਸ ਨੇ ਸਪਸ਼ਟ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਮੋਦੀ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਟਵੀਟ ਕੀਤਾ, “ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮੋਦੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪ੍ਰੈੱਸ ਅਤੇ ਸਿਵਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਉੱਪਰ ਬਹੁਤ ਜ਼ੁਲਮ ਕੀਤੇ ਹਨ, ਆਪਣੇ ਸਿਆਸੀ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸੁੱਟਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਹਮਲਾਵਰ ਹਿੰਦੂ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ ਨੂੰ ਸ਼ਹਿ ਦੇਣ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰ ਕੇ ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਧਾਰਮਿਕ ਘੱਟਗਿਣਤੀਆਂ ਲਈ ਕੋਈ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਛੱਡੀ ਹੈ। ਬਾਇਡੇਨ ਨੂੰ ਮੋਦੀ ਨਾਲ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਇਹ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।”

ਮਨੀਪੁਰ ਹਿੰਸਾ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਵੀ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀਆਂ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਗੂੰਜ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮਨੀਪੁਰ ਮੁਲ

ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਡੋਨਾਲਡ ਟਰੰਪ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਮਹਾਦੋਸ਼ ਦੀ ਨਮੋਸ਼ੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਪਰਮ ਮਿੱਤਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਤੁਰੰਤ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਚੁਟਕੀ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਸਵਾਗਤ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਕ੍ਰਿਕਟ ਸਟੇਡੀਅਮ, ਵੱਲਭਾਈ ਪਟੇਲ ਸਟੇਡੀਅਮ ਜਿਸ ਦਾ ਨਾਂ ਹੁਣ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਵਿਚ ਟਰੰਪ ਦਾ ਜਿਵੇਂ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਉਹ ਟਰੰਪ ਲਈ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਆਲਮੀ ਸਾਖ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦਾ ਸੰਦ ਸਾਬਤ ਹੋਇਆ ਸੀ ਪਰ ਟਰੰਪ ਦੇ ਦਿੱਲੀ ਦੌਰੇ ਦੌਰਾਨ ਉਤਰ-ਪੂਰਬੀ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਹੋਏ ਦੰਗਿਆਂ ਦਾ ਸੇਕ ਉਦੋਂ ਵੀ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਇਹ ਜੱਗ ਜ਼ਾਹਿਰ ਹੈ ਕਿ 2020 ਤੋਂ ਬਾਅਦ 2023 'ਚ ਵੀ ਭਾਰਤ ਦਾ ਇਕ ਸੁਭਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅੱਗ ਦੀ ਲਪੇਟ 'ਚ ਹੈ ਅਤੇ ਮੋਦੀ ਟੈਕੀਓ 'ਚ ਜੀ-7 ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ 'ਚ ਮਹਿਮਾਨ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਹੀ ਨਹੀਂ ਰੁਕਦਾ ਸਗੋਂ ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਵਿਚ ਰੱਦ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਮੀਟਿੰਗ (ਜੋ ਬਾਇਡੇਨ ਦੀ ਘਰੇਲੂ ਆਰਥਿਕ ਸਮੱਸਿਆ ਕਾਰਨ ਸੀ) ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਲਈ ਖੁਸ਼ੀ-ਖੁਸ਼ੀ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਅਸੀਂ ਆਮ ਭਾਰਤੀ ਸ਼ਾਇਦ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਨਹੀਂ ਸਮਝ ਸਕਦੇ ਕਿਉਂਕਿ ਗੋਦੀ ਮੀਡੀਆ ਰਾਹੀਂ ਸਾਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਉਹੀ ਖ਼ਬਰਾਂ ਪਰੋਸੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਸਾਡੀ ਸੋਚਣ-ਸਮਝਣ ਦੀ ਤਾਕਤ ਖੁੰਢੀ ਹੁੰਦੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ ਦੀਆਂ ਸੜਕਾਂ ਉੱਪਰ ਇਕ ਵੈਨ

ਮਨੀਪੁਰ ਹਿੰਸਾ ਖਿਲਾਫ਼ ਰੋਸ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰ ਰਹੇ ਲੋਕ।

ਹਨ। ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਭਾਰਤ ਦੇ 10% ਹਿੱਸੇ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ। ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਯੋਗ ਦਿਵਸ 'ਤੇ ਮਿਸਟਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਯੋਗ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਸ ਵਿਚ ਜੋੜਨ ਵਾਲਾ ਦੱਸ ਕੇ ਖੁਬ ਵਾਹ-ਵਾਹ ਖੱਟੀ ਹੈ ਪਰ ਕੁਝ ਲੋਕ ਸਵਾਲ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਜੇਕਰ ਯੋਗ ਨਾਲ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜੋੜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਮਨੀਪੁਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜੋੜਨ ਲਈ ਅਜੇ ਤੱਕ ਇਕ ਵੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ?

ਸੈਨੇਟਰ ਕੋਰੀ ਬੁਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਟਵੀਟ ਵਿਚ ਤਿੱਖੀ ਆਲੋਚਨਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ, “ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮੋਦੀ ਦਾ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦਾ ਸ਼ਰਮਨਾਕ ਇਤਿਹਾਸ ਹੈ, ਲੋਕਤੰਤਰ ਨੂੰ ਤਾਕ 'ਤੇ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਸ਼ਰਮਨਾਕ ਇਤਿਹਾਸ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮੋਦੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਨੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਸਤਾਇਆ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਇਕਜੁੱਟਤਾ ਦਿਖਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਮੈਂ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਸਾਂਝੀ ਸਭਾ ਦੇ ਸੰਬੋਧਨ ਦਾ ਬਾਈਕਾਟ ਕਰ ਰਹੀ ਹਾਂ।”

ਇਕ ਹੋਰ ਔਰਤ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਰਸ਼ੀਦਾ ਤਲੈਬ ਦਾ ਟਵੀਟ ਗੌਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ, “ਇਹ ਸ਼ਰਮਨਾਕ ਹੈ ਕਿ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਸਾਡੀ ਕੌਮੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਵਿਚ ਇਕ ਮੰਚ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ - ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ, ਗੈਰ-ਜਮਹੂਰੀ

ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। #CrimeMinisterOfIndia #BrijBhushanSingh #JusticeDelayedJusticeDenied ਵਰਗੇ ਹੈਸ਼ਟੈਗ ਨਾਲ ਇਸ ਟਰੱਕ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕਨ ਨਾਗਰਿਕ ਨਿਊਯਾਰਕ ਦੀਆਂ ਸੜਕਾਂ ਉੱਪਰ ਦੇਖ ਰਹੇ ਹਨ।

20 ਜੂਨ, 2023 ਨੂੰ ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜੋਆ ਬਾਇਡੇਨ ਨੂੰ ਲਿਖੀ ਚਿੱਠੀ ਵਿਚ ਅਮਰੀਕੀ ਨੁਮਾਇੰਦਾ ਪੁਮਿਲਾ ਜੈਪਾਲ ਅਤੇ ਸੈਨੇਟਰ ਕ੍ਰਿਸ ਵੇਲ ਹੋਲੇਨ ਦੇ ਨਾਲ 70 ਤੋਂ ਵੱਧ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਅਤੇ ਸੈਨੇਟਰਾਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨਾਲ ਮਿਲਣੀ ਸਮੇਂ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਜਮਹੂਰੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ੋਰ ਪਾਇਆ ਹੈ। ਚਿੱਠੀ ਵਿਚ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪੁਰਾਣੇ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦਰਮਿਆਨ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਸੰਬੰਧਾਂ ਅਤੇ ਸਾਂਝੇ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਮੁੱਲਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਕਵੈਡ ਦੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਮੈਂਬਰ ਵਜੋਂ ਭਾਰਤ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਚਿੱਠੀ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮਜ਼ਬੂਤ ਅਮਰੀਕੀ-ਭਾਰਤੀ ਸੰਬੰਧਾਂ ਦਾ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਹਮਾਇਤੀ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸਾਡਾ ਤਕਾਜ਼ਾ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸਤਾਂ ਨੂੰ ਆਪਸ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਮੱਤਭੇਦਾਂ ਬਾਰੇ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਅਤੇ

ਓਲੰਪਿਕ ਮੈਡਲਾਂ ਦਾ ਬੋਹਲ ਕਾਰਲ ਲੇਵਿਸ

ਵਿਸ਼ਵ ਦੇ ਮਹਾਨ ਖਿਡਾਰੀ

ਪ੍ਰਿ. ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ
ਫੋਨ: 647-785-1661

ਕਾਰਲ ਲੇਵਿਸ ਵਿਸ਼ਵ ਦਾ ਅਦਭੁੱਤ ਅਥਲੀਟ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ ਕਾਲਾ ਮੌਤੀ। ਅਨਮੋਲ ਰਤਨ। ਉਸ ਦਾ ਜਨਮ 1 ਜੁਲਾਈ 1961 ਨੂੰ ਬਰਮਿੰਘਮ, ਅਲਬਾਮਾ, ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਚਾਰ ਓਲੰਪਿਕਸ ਵਿਚੋਂ ਨੌਂ ਗੋਲਡ ਮੈਡਲ ਜਿੱਤੇ ਤੇ ਇਕ ਸਿਲਵਰ ਮੈਡਲ। ਵਿਸ਼ਵ ਅਥਲੈਟਿਕਸ ਚੈਂਪੀਅਨਸ਼ਿਪਾਂ ਵਿਚੋਂ ਵੀ ਦਸ ਮੈਡਲ ਜਿੱਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਅੱਠ ਗੋਲਡ ਮੈਡਲ ਹਨ। 1984, 88, 92, 96 ਦੀਆਂ ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ਵਿਚ ਉਹ ਲਗਾਤਾਰ ਲੰਮੀ ਛਾਲ ਦਾ ਓਲੰਪਿਕ ਚੈਂਪੀਅਨ ਬਣਦਾ ਰਿਹਾ। ਜਿਵੇਂ ਉਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 1956, 60, 64, 68 ਵਿਚ ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ ਹੀ ਡਿਸਕਸ ਥਰੋਅਰ ਅਲ ਓਰਟਰ ਲਗਾਤਾਰ ਓਲੰਪਿਕ ਚੈਂਪੀਅਨ ਬਣਦਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਕਾਰਲ ਲੇਵਿਸ ਨੇ ਲਗਭਗ ਵੀਹ ਹੱਥ ਲੰਮੀ ਛਾਲ ਲਾਈ। ਚੌਦਾਂ ਹੱਥ ਦੀ ਛਾਲ ਮਾਰਨ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਅਸੀਂ ਸ਼ਾਹ ਮੁਹੰਮਦ ਦੇ ਜੰਗਨਾਮੇ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਾਂ:

ਪਹਾੜਾ ਸਿੰਘ ਸੀ ਯਾਰ ਫਰੰਗੀਆਂ ਦਾ, ਸਿੰਘਾਂ ਨਾਲ ਸੀ ਉਸਦੀ ਗੈਰ ਸਾਲੀ

ਉਹ ਤਾਂ ਭੱਜ ਕੇ ਲਾਟ ਨੂੰ ਜਾ ਮਿਲਿਆ, ਗੱਲ ਜਾ ਦੱਸੀ ਸਾਰੀ ਭੇਦ ਵਾਲੀ

ਓਥੋਂ ਹਰਨ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਖਾਲਸਾ ਜੀ, ਚੌਦਾਂ ਹੱਥ ਦੀ ਮਾਰ ਕੇ ਜਾਣ ਛਾਲੀ

ਸ਼ਾਹ ਮੁਹੰਮਦਾ ਸਾਭ ਲੈ ਸਿਲੇਖਾਨੇ, ਛੱਡ ਗਏ ਨੇ ਸਿੰਘ ਮੈਦਾਨ ਖਾਲੀ...

ਜਦੋਂ ਇਹ ਬੰਦ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ ਅਧਿਆਪਕ ਦੱਸਦੇ ਕਿ ਇਕ ਹੱਥ ਦੀ ਛਾਲ ਡੂਢ ਫੁੱਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਆਮ ਬੰਦਾ ਮਸਾਂ ਬਾਰਾਂ ਹੱਥ ਦੀ ਛਾਲ ਮਾਰਦੈ। ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਤੇ ਸਿੰਘਾਂ ਦੀ ਦੂਜੀ ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਜਿੱਤ ਰਹੇ ਸਿੰਘ ਫੌਜੀ, ਆਪਣੇ ਕਮਾਂਡਰਾਂ ਦੀ ਗ਼ਦਾਰੀ ਕਾਰਨ ਚੌਦਾਂ ਹੱਥ ਦੀਆਂ ਛਾਲਾਂ ਮਾਰਦੇ ਹਰਨ ਹੋ ਗਏ। ਉਪਰ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਫੌਜੀ ਵੀ ਹਰਨ ਹੋਣ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਖੜ੍ਹੇ ਸਨ ਪਰ ਪਹਾੜਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਿੰਘਾਂ ਦੇ ਹਰਨ ਹੋ ਜਾਣ ਦਾ ਭੇਦ ਆਪਣੇ ਯਾਰ ਫਰੰਗੀ ਲਾਟ ਨੂੰ ਦੱਸ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਬਦਲੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਵਾਇਸਰਾਏ ਨੇ ਰਿਆਸਤ ਫਰੀਦਕੋਟ ਪਹਾੜਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਇਨਾਮ ਵਜੋਂ ਬਖ਼ਸ਼ ਦਿੱਤੀ। ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਵੀ ਮਾਰ ਪਈ ਘਰ ਦੇ ਭੇਡੀਆਂ ਦੀ ਗ਼ਦਾਰੀ ਕਰਕੇ ਪਈ। ਅਕਲ ਨੂੰ ਹੱਥ ਉਹ ਵੇਲਾ ਬੀਤ ਜਾਣ ਪਿੱਛੋਂ ਹੀ ਮਾਰਦੇ ਰਹੇ।

ਪਿੱਛੇ ਬੈਠ ਸਰਦਾਰਾਂ ਗੁਰਮਤਾ ਕੀਤਾ, ਕੋਈ ਅਕਲ ਦਾ ਕਰੋ ਇਲਾਜ ਯਾਰੋ

ਛੇੜ ਬੁਰਫ਼ਿਆਂ ਦੀ ਸਾਡੇ ਪੇਸ਼ ਆਈ, ਪੱਗ ਦਾੜ੍ਹੀਆਂ ਦੀ ਰੱਖੇ ਲਾਜ ਯਾਰੋ

ਮੁੱਠੀ ਮੀਟੀ ਸੀ ਏਸ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਜੀ, ਏਨ੍ਹਾਂ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿੱਤਾ ਸਾਰਾ ਪਾਜ ਯਾਰੋ

ਸ਼ਾਹ ਮੁਹੰਮਦਾ ਮਾਰ ਕੇ ਮਰੇ ਏਥੇ, ਕਦੀ ਰਾਜ ਨਾ ਹੋਏ ਮੁਹਤਾਜ ਯਾਰੋ...

1968 ਦੀਆਂ ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ਵਿਚ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਬੋਬ ਬੀਮਨ ਨੇ 8.90 ਮੀਟਰ ਯਾਨੀ ਵੀਹ ਹੱਥ ਲੰਮੀ ਛਾਲ ਲਾ ਕੇ ਦੁਨੀਆਂ ਦੰਗ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਉਸ ਛਾਲ ਨੂੰ 'ਵੀਹਵੀਂ' ਸਦੀ ਦੀ ਇੱਕੀਵੀਂ ਸਦੀ 'ਚ ਛਾਲ' ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ। 'ਗੂਬੀ ਛਾਲ'! ਬੋਬ ਬੀਮਨ ਨੂੰ ਖੁਦ ਸੱਚ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆ ਰਿਹਾ। ਏਨੀ ਲੰਮੀ ਛਾਲ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਖ਼ਾਬ ਖ਼ਿਆਲ 'ਚ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਕਾਰਲ ਲੇਵਿਸ ਉਦੋਂ ਸੱਤ ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਮਾਂ ਐਵਲਿਨ ਲੇਵਿਸ ਪੈਨ ਅਮੈਰੀਕਨ ਖੇਡਾਂ-1951 'ਚੋਂ ਹਰਡਲਜ਼ ਦੌੜ ਦੀ ਬਰਾਜ਼ ਮੈਡਲਿਸਟ ਸੀ ਤੇ ਪਿਉ ਵਿਲੀਅਮ ਲੇਵਿਸ ਅਥਲੈਟਿਕਸ ਕੋਚ ਸੀ। ਘਰ 'ਚ ਖੇਡਾਂ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਘਰ ਮੁਹਰਲੇ ਲਾਅਨ ਵਿਚ 8.90 ਮੀਟਰ ਯਾਨੀ ਸਵਾ 29 ਫੁੱਟ ਥਾਂ ਮਿਣ ਕੇ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਲਾਈਆਂ ਤਾਂ ਨਹਿਰ ਜਿੰਨੀ ਚੌੜਾਈ ਵੇਖ ਕੇ ਬਾਲਕ ਕਾਰਲ ਹੈਰਾਨ ਹੋਣ ਲੱਗਾ ਕਿ ਇਸ ਧਰਤੀ ਦਾ ਕੋਈ ਬੰਦਾ ਇਕੋ ਛਾਲ 'ਚ ਐਡੀ ਨਹਿਰ ਕਿਵੇਂ ਟੱਪ ਸਕਦੈ! ਨਾਲ ਹੀ ਉਹਦੇ ਮਨ 'ਚ ਖੁਤਖੁਤੀ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਕਿ ਉਹ ਵੀ ਐਨੀ ਲੰਮੀ ਛਾਲ ਲਾਉਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਟਿਸ਼ ਕਰੇਗਾ।

ਇਕ ਵਾਰ ਇੰਡੀਅਨਐਪੋਲਿਸ ਵਿਖੇ ਨੈਸ਼ਨਲ ਸਪੋਰਟਸ ਵਿਚ ਕਾਰਲ ਨੇ 30 ਫੁੱਟ 2 ਇੰਚ ਲੰਮੀ ਛਾਲ ਲਾ ਵੀ ਦਿੱਤੀ ਪਰ ਸੂਤ ਭਰ ਦੇ ਮਾਮੂਲੀ ਫਾਊਲ ਹੋ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਸਹੀ ਛਾਲ ਨਹੀਂ ਮੰਨੀ ਗਈ। ਉਸ ਛਾਲ ਨਾਲ ਬੋਬ ਬੀਮਨ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਟੁੱਟ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਉਹ ਰਿਕਾਰਡ ਫਿਰ ਮਾਈਕ ਪੋਵਲ ਨੇ ਇੱਕੀਵੀਂ ਸਦੀ ਚੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਤੋੜ ਦਿੱਤਾ। ਕਾਰਲ ਲਿਊਸ 1979

ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰ ਦਾ ਅਥਲੀਟ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ। ਮਾਸਕੋ-1980 ਦੀਆਂ ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ਲਈ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਟੀਮ ਵਿਚ ਚੁਣਿਆ ਵੀ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਅਮਰੀਕਾ ਵੱਲੋਂ ਮਾਸਕੋ ਓਲੰਪਿਕਸ ਦਾ ਬਾਈਕਾਟ ਹੋ ਜਾਣ ਕਰਕੇ ਉਹ ਆਪਣਾ ਚੜ੍ਹਦੀ ਜੁਆਨੀ ਦਾ ਜਲਵਾ ਨਾ ਵਿਖਾ ਸਕਿਆ।

1984 ਦੀਆਂ ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਲੋਸ ਏਂਜਲਸ ਵਿਚ ਹੋਈਆਂ। ਕਾਰਲ ਲੇਵਿਸ ਉਦੋਂ ਪੂਰੀ ਤਿਆਰੀ 'ਚ ਸੀ। ਉਹਦਾ

ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਆਲਰਾਊਂਡਰ ਜੈਸੀ ਓਵੇਂਜ਼ ਦੀ ਬਰਾਬਰੀ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਜੈਸੀ ਨੇ ਬਰਲਿਨ-1936 ਦੀਆਂ ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ 'ਚੋਂ 4 ਗੋਲਡ ਮੈਡਲ ਜਿੱਤੇ ਕੇ ਦੁਨੀਆ ਦੰਗ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਜਰਮਨੀ ਦੇ ਡਿਕਟੇਟਰ ਹਿਟਲਰ ਦੀਆਂ ਵੀ ਹਵਾਈਆਂ ਉਡਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ। ਉਸ ਨੇ 100 ਮੀਟਰ, 200 ਮੀਟਰ ਤੇ 4+400 ਮੀਟਰ ਰਿਲੇਅ ਦੌੜਾਂ ਜਿੱਤਣ ਦੇ ਨਾਲ ਲੰਮੀ ਛਾਲ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਵੀ ਜਿੱਤਿਆ। ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਇਕ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਬੜੇ ਵੱਡੇ ਇਨਾਮ ਐਲਾਨੇ ਸਨ ਕਿ ਕਾਰਲ ਲੇਵਿਸ ਜੈਸੀ ਓਵੇਂਜ਼ ਵਾਂਗ ਚਾਰ ਗੋਲਡ ਮੈਡਲ ਜਿੱਤ ਜਾਵੇ ਤਾਂ 50 ਲੱਖ ਡਾਲਰ ਮਿਲਣਗੇ। ਉਸ ਤੋਂ ਆਸ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਬੋਬ ਬੀਮਨ ਦਾ ਲੰਮੀ ਛਾਲ ਦਾ ਓਲੰਪਿਕ ਰਿਕਾਰਡ ਵੀ ਤੋੜ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਇਹੋ ਕਾਰਨ ਸੀ ਕਿ ਲੰਮੀਆਂ ਛਾਲਾਂ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਵੇਖਣ ਲਈ 90 ਡਾਲਰ ਦੀਆਂ ਮਹਿੰਗੀਆਂ ਟਿਕਟਾਂ ਲੈ ਕੇ 60 ਹਜ਼ਾਰ ਖੇਡ ਪ੍ਰੇਮੀ ਸਟੇਡੀਅਮ 'ਚ ਢੁੱਕੇ ਸਨ। ਉਥੇ ਬੋਬ ਬੀਮਨ ਵੀ ਬੈਠਾ ਸੀ ਕਿ ਵੇਖਦਾ ਅੱਜ ਮੇਰਾ ਰਿਕਾਰਡ ਟੁੱਟਦੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ? ਛਾਲ ਲਾਉਣ ਲਈ ਕਾਰਲ 143 ਫੁੱਟ ਲੰਮੇ ਰਨਅੱਪ ਉੱਤੇ ਜਾ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋਇਆ। ਸਟੇਡੀਅਮ ਵਿਚ 60 ਹਜ਼ਾਰ ਤੇ ਟੀਵੀ ਸਕਰੀਨਾਂ ਮੁਹਰੇ ਕਰੋੜਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਕਾਰਲ ਲੇਵਿਸ ਉੱਤੇ ਲੱਗੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਉਸ ਨੇ 43 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੀ ਸਪੀਡ ਨਾਲ ਰਨਅੱਪ 'ਤੇ ਦੌੜਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ। ਛਾਲ-ਫੁੱਟੀ ਤੋਂ ਚੁੰਗੀ ਭਰੀ ਤੇ 8.54 ਮੀਟਰ ਦੂਰ ਜਾ ਡਿੱਗਾ। ਬੇਸ਼ਕ ਇਹ ਛਾਲ ਉਹਦੀ ਆਸ ਤੋਂ ਘੱਟ ਸੀ ਪਰ ਕੋਈ ਹੋਰ ਅਥਲੀਟ ਉਹਦੇ ਨੇੜੇ ਨਾ ਢੁੱਕਾ। ਉਸ ਦੀ ਦੂਜੀ ਛਾਲ ਫਾਊਲ ਕਰਾਰ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਚਾਰ ਛਾਲਾਂ ਉਸ ਨੇ ਲਾਈਆਂ ਹੀ ਨਾ। ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਉੱਤੇ ਗਾਤ ਹੂਤ ਕੀਤੀ ਤੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਕਾਰਲ ਨੇ ਸਾਡੀਆਂ ਮਹਿੰਗੀਆਂ ਟਿਕਟਾਂ ਦਾ ਮੁੱਲ ਨਹੀਂ ਮੋੜਿਆ।

ਪਰ ਕਾਰਲ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਕੁਝ ਹੋਰ ਸੀ। ਉਹ ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ 'ਚੋਂ ਸੋਨੇ ਦੇ ਚਾਰ ਤਗਮੇ ਜਿੱਤ ਕੇ ਜੈਸੀ ਓਵੇਂਜ਼ ਦਾ ਕਾਰਨਾਮਾ ਦੁਹਰਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। 100 ਮੀਟਰ ਦੌੜ ਤੇ ਲੰਮੀ ਛਾਲ ਦੇ ਦੋ ਸੋਨ ਤਗਮੇ ਉਹ ਜਿੱਤ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। 200 ਮੀਟਰ ਤੇ 4+100 ਮੀਟਰ ਰਿਲੇਅ ਦੌੜ ਦੇ ਦੋ ਸੋਨ ਤਗਮੇ ਜਿੱਤਣੇ ਬਾਕੀ ਸਨ। ਉਹ ਨਹੀਂ ਸੀ

ਚਾਹੁੰਦਾ ਕਿ ਬੋਬ ਬੀਮਨ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਤੋੜਨ ਲਈ ਲੋੜੇਂ ਵੱਧ ਸਿਰਤੋੜ ਯਤਨ ਕਰ ਕੇ ਦੂਜੇ ਦੋ ਸੋਨ ਤਗਮੇ ਖਤਰੇ ਵਿਚ ਪਾ ਲਵੇ। ਇੰਜ ਉਸ ਨੂੰ ਕੰਪਨੀ ਤੋਂ ਮਿਲਣ ਵਾਲੇ 50 ਲੱਖ ਡਾਲਰ ਡੱਬ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਕਾਰਲ ਲੇਵਿਸ ਨੇ ਇਕੋ ਓਲੰਪਿਕਸ 'ਚੋਂ 4 ਗੋਲਡ ਮੈਡਲ ਜਿੱਤ ਲਏ ਜਿਸ ਨਾਲ ਜੈਸੀ ਓਵੇਂਜ਼ ਦਾ ਸਿਰਜਿਆ ਇਤਿਹਾਸ ਮੁੜ ਦੁਹਰਾ ਦਿੱਤਾ। ਉਹ ਮਹਿੰਗੀਆਂ ਟਿਕਟਾਂ ਲੈ ਕੇ ਉਹਦੀਆਂ ਛੇ ਲੰਮੀਆਂ ਛਾਲਾਂ ਵੇਖਣ ਆਏ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਕਹਿਣ

ਪਾਲਣਾ ਵਲਿੰਗਬਾਰੋ, ਨਿਊ ਜਰਸੀ ਵਿਖੇ ਹੋਈ। ਉਹਦਾ ਵੱਡਾ ਭਰਾ ਸੋਕਰ ਦਾ ਤਕੜਾ ਖਿਡਾਰੀ ਸੀ ਤੇ ਛੋਟੀ ਭੈਣ ਕਰੋਲ ਵੀ ਛਾਲਾਂ ਲਾਉਣ ਲੱਗ ਪਈ ਸੀ। ਮਾਂ ਪਿਉ ਦੀ ਕੋਚਿੰਗ ਬਾਅਦ ਕਾਰਲ ਨੂੰ ਲੰਮੀ ਛਾਲ ਦੇ ਕੋਚ ਕਲਾਈਵ ਡੰਕਨ ਨੇ ਸੰਭਾਲਿਆ। ਡੰਕਨ ਨੇ ਭਵਿੱਖਬਾਣੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਇਹੋ ਮੁੰਡਾ ਹੈ ਜੀਹਦੇ ਅੰਦਰ ਤੀਹ ਫੁੱਟ ਲੰਮੀ ਛਾਲ ਛੁਪੀ ਪਈ ਹੈ ਜੋ ਬੋਬ ਬੀਮਨ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਤੋੜੇਗਾ। ਡੰਕਨ ਦੀ ਇਸ ਭਵਿੱਖਬਾਣੀ 'ਤੇ ਉਹਦੇ ਸਮਕਾਲੀ ਕੋਚ ਹੱਸਣ ਲੱਗੇ। ਪਰ ਡੰਕਨ ਤੇ ਕਾਰਲ ਲੇਵਿਸ ਆਪਣੇ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਵੱਲ ਵਧੀ ਗਏ। 1979 ਵਿਚ ਉਹ ਰਿਕਾਰਡ ਤੋੜ ਲੰਮੀ ਛਾਲ ਨਾਲ ਹਿਊਸਟਨ ਯੂਨੀਵਰਸਟੀ ਦਾ ਚੈਂਪੀਅਨ ਬਣਿਆ। 1980 ਵਿਚ ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ ਨੈਸ਼ਨਲ ਚੈਂਪੀਅਨ ਅਤੇ 1981 ਵਿਚ ਰੋਮ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਅਥਲੈਟਿਕਸ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਸਮੇਂ ਉਹ ਲੰਮੀ ਛਾਲ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵ ਚੈਂਪੀਅਨ ਬਣ ਗਿਆ! ਉਦੋਂ ਉਹ ਵੀਹ ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਹੀ ਹੋਇਆ ਸੀ।

1983 ਦਾ ਸਾਲ ਕਾਰਲ ਲੇਵਿਸ ਲਈ ਵੱਡੀਆਂ ਜਿੱਤਾਂ ਵਾਲਾ ਸਾਲ ਰਿਹਾ। ਹੈਲਸਿੰਕੀ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਵਿਸ਼ਵ ਅਥਲੈਟਿਕਸ ਚੈਂਪੀਅਨਸ਼ਿਪ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਤਿੰਨ ਗੋਲਡ ਮੈਡਲ ਜਿੱਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕੁਲ ਦੁਨੀਆ 'ਚ ਉਹਦੀਆਂ ਧੁੰਮਾਂ ਪੈ ਗਈਆਂ। ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਨੇ ਉਹਦੇ ਬਾਰੇ 'ਸੁਪਰ ਅਥਲੀਟ' ਹੋਣ ਦੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਲਾਈਆਂ। 1984 ਦੀਆਂ ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ਤਾਂ ਕਹੀਆਂ ਹੀ ਕਾਰਲ ਲੇਵਿਸ ਦੀਆਂ ਖੇਡਾਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਲੋਸ ਏਂਜਲਸ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ 100 ਮੀਟਰ ਦੀ ਦੌੜ 9.99 ਸਕਿੰਟ, 200 ਮੀਟਰ 19.80 ਸਕਿੰਟ ਤੇ 4+100 ਮੀਟਰ ਰਿਲੇਅ ਦੌੜ 37.83 ਸਕਿੰਟ ਵਿਚ ਲਾ ਕੇ ਟਰੈਕ 'ਚ ਹਨੇਰੀ ਲਿਆਂਦੀ ਰੱਖੀ ਅਤੇ ਲੰਮੀ ਛਾਲ 8.54 ਮੀਟਰ ਲਾ ਕੇ ਚਾਰ ਗੋਲਡ ਮੈਡਲ ਜਿੱਤੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਚਾਰ ਈਵੈਂਟਸ ਦੇ ਜਿੱਤਣ ਦਾ ਕੁਲ ਸਮਾਂ ਇਕ ਮਿੰਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਬਣਦਾ ਹੈ ਪਰ ਉਹਦੇ ਲਈ ਮਿਹਨਤ ਦਸ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਕਰਨੀ ਪਈ ਸੀ!

ਵਰ੍ਹਿਆਂ-ਬੱਧੀ ਕੀਤੀ ਮਿਹਨਤ ਨਾਲ ਉਹ 1979 ਤੋਂ 96 ਤਕ ਵਿਸ਼ਵ ਅਥਲੈਟਿਕਸ ਚੈਂਪੀਅਨਸ਼ਿਪਾਂ, ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ, ਪੈਨ ਅਮਰੀਕਨ ਖੇਡਾਂ ਤੇ ਗੁਡਵਿਲ ਗੇਮਜ਼ 'ਚੋਂ ਮੈਡਲ ਜਿੱਤਦਾ ਰਿਹਾ। ਉਸ ਨੇ 1984 ਦੀਆਂ ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ਪਿੱਛੋਂ 88 ਦੀਆਂ ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ਵਿਚੋਂ ਤਿੰਨ, 92 ਦੀਆਂ ਖੇਡਾਂ 'ਚੋਂ ਦੋ ਤੇ 96 ਦੀਆਂ ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ 'ਚੋਂ ਇਕ, ਕੁਲ ਮਿਲਾ ਕੇ ਨੌਂ ਗੋਲਡ ਮੈਡਲ ਜਿੱਤੇ ਤੇ ਇਕ ਚਾਂਦੀ ਦਾ ਮੈਡਲ। ਉਸ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਫਸਵਾਂ ਮੁਕਾਬਲਾ ਟੋਕੀਓ ਵਿਚ 30 ਅਗਸਤ 1991 ਨੂੰ ਮਾਈਕ ਪੋਵਲ ਨਾਲ ਹੋਇਆ ਜਿਸ ਵਿਚ ਦੋਹਾਂ ਨੇ ਹੀ ਲੰਮੀ ਛਾਲ ਲਾਉਂਦਿਆਂ ਬੋਬ ਬੀਮਨ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵ ਰਿਕਾਰਡ ਤੋੜਿਆ। ਉਥੇ ਕਾਰਲ ਲੇਵਿਸ ਨੇ 8.91 ਮੀਟਰ ਤੇ ਪੋਵਲ ਨੇ 8-95 ਮੀਟਰ ਲੰਮੀ ਛਾਲ ਲਾਈ। ਉਹ ਮੁਕਾਬਲਾ ਅੱਜ ਵੀ ਯੂ ਟਿਊਬ ਤੋਂ ਵੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦੈ। ਲੰਮੀ ਛਾਲ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ 'ਚ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਕਾਟੋਦਾਰ ਨਾਟਕੀ ਮੁਕਾਬਲਾ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਥਾਂ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇ।

ਕਾਰਲ ਲੇਵਿਸ ਵਿਆਹਿਆ ਵਰਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਦਾ ਨਾਂ ਮਾਰੀਆ ਲੇਵਿਸ ਹੈ ਤੇ

ਜੋਗਾ ਹੋ ਗਿਆ, "ਮੈਂ ਚਾਰ ਛਾਲਾਂ ਛੱਡ ਕੇ ਜਿਹੜੀ ਤੁਹਾਡੀ ਨਾਰਾਜ਼ਗੀ ਝੱਲੀ ਸੀ ਲਓ ਉਹ ਚਾਰ ਗੋਲਡ ਮੈਡਲ ਹਾਸਲ ਕਰ ਕੇ ਮੋੜ ਦਿੱਤੀ ਹੈ!"

ਕਾਰਲ ਦੇ ਮੁੱਢਲੇ ਜੀਵਨ 'ਤੇ ਝਾਤ ਮਾਰੀਏ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਹਿਲ ਉਹ ਖੇਡ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਵਿਚ ਅਕਸਰ ਹੀ ਹਾਰ ਜਾਇਆ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਰਿਲੇਅ ਦੌੜਾਂ ਵੇਲੇ ਜਿਸ ਟੀਮ 'ਚ ਉਸ ਨੂੰ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਉਹ ਹਾਰ ਜਾਂਦੀ। ਹਾਰ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਹੁਤੀ ਵਾਰ ਉਹੀ ਬਣਦਾ। ਉਹ ਮਾਯੂਸ ਹੁੰਦਾ ਤੇ ਰੋਣ ਲੱਗਦਾ। ਇਕ ਦਿਨ ਹਾਰ ਜਾਣ ਪਿੱਛੋਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਰੋਣ ਕੁਰਲਾਉਣ ਲੱਗਾ ਕਿ ਮੈਥੋਂ ਵਾਰ ਵਾਰ ਦੀ ਹਾਰ ਹੋਰ ਜਰੀ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੀ। ਹੁਣ ਮੈਂ ਹੋਰ ਨਹੀਂ ਦੌੜਨਾ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਉਸ ਦੇ ਕੋਚ ਪਿਤਾ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਪੁੱਤਰਾ, ਜੇ ਤੂੰ ਹਾਰਨ ਤੋਂ ਏਨਾ ਹੀ ਤੰਗ ਆ ਗਿਆਂ ਤਾਂ ਜਿੱਤਣਾ ਸਿੱਖ। ਜਿੱਤਣ ਲਈ ਹੋਰ ਮਿਹਨਤ ਕਰ। ਮਿਹਨਤ ਕਦੇ ਅਜਾਈ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੀ।"

ਜਿੱਤਣਾ ਸਿੱਖਣ ਲਈ ਫਿਰ ਉਸ ਨੇ ਦਿਹਾੜੀ 'ਚ ਅੱਠ-ਅੱਠ ਘੰਟੇ ਮਿਹਨਤ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਜਿੱਤਾਂ ਦਾ ਦੌਰ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਹਦਾ ਜਨਮ ਬੇਸ਼ਕ ਅਲਬਾਮਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਪਰ

ਅਸੀਂ ਪੰਜਾਬੀ

ਪੁੱਤ ਹਾਂ ਦੇਸ ਪੰਜਾਬ ਦੇ, ਜੰਮਦਿਆਂ ਨੂੰ ਨਿੱਤ ਮੁਹਿੰਮਾਂ ਗੋਰੀ ਬਾਬਰ ਗਜ਼ਨਵੀ, ਆ ਲਿਤਾਇਆ ਜਿਉਂ ਢੀਮਾਂ। ਸਿਰਾਂ ਦਾ ਮੁੱਲ ਪਾਇਆ, ਜ਼ਕਰੀਏ ਜਿਹੇ ਨੀਮ ਹਕੀਮਾਂ। ਕੋਹਿਆ ਘੱਲੂਘਾਰਿਆਂ, ਕਰ ਛੱਡਿਆ ਵਾਂਗ ਯਤੀਮਾਂ।

ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਆਈਆਂ ਪਲਟਣਾਂ, ਫਰੰਗੀ ਗੋਰੇ ਸੌਕੀਨਾਂ ਗਦਾਰਾਂ ਰਾਜ ਗੁਆਂ ਤਾ, 'ਸਰਕਾਰ' ਦੀ ਕਰ ਤੋਹੀਨਾਂ। 'ਤੇਜੇ 'ਡੋਗਰੇ' ਰਲ ਗਏ, ਤੱਕਦੇ ਵਾਂਗ ਤਮਾਸ਼ਬੀਨਾਂ ਫਿਰ ਵੀ ਰਹੇ ਵੰਗਾਰਦੇ, ਨਾ ਕਦੇ ਮੰਨੀਆਂ ਈਨਾਂ।

ਸੁਖੀ ਵੱਸਦਿਆਂ ਨੂੰ ਆਣ, ਸੰਤਾਲੀ ਨੇ ਪਾਏ ਘੇਰੇ ਆਪਣੇ ਹੋਏ ਲਹੂ ਲੁਹਾਣ, ਬਹੁਤਿਆਂ ਨਾ ਰੱਖੇ ਜੇਰੇ। ਸਾੜ ਫੂਕ ਤੇ ਲੁੱਟ ਖੋਹ ਦਾ, ਮੰਜਰ ਸੀ ਚਾਰ ਚੁਫੇਰੇ ਕੋਹੜੀ ਦਾ ਜ਼ੋਰ ਗੱਧੋਲਿਆਂ, ਸੱਥਰ ਵਿਛਾ'ਤੇ ਵਿਹੜੇ।

ਸਿਵੇ ਰਹੇ ਸਦਾ ਬਲਦੇ, ਨਾ ਕਦੇ ਮੁੱਕਦੇ ਇੱਥੇ ਵੈਣ ਲੋਹਾ ਲੈਦਿਆਂ ਦੁਸ਼ਮਣਾਂ, ਆਪਣਿਆਂ ਨਾਲ ਖਹਿਣ। ਬਣ ਕੇ ਢਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਸਦਾ, ਤਾਂ ਕਿ ਸੁਖੀ ਵਸਦੇ ਰਹਿਣ

ਹੰਢਾਏ ਆਪਣੇ ਮੋਢਿਆਂ 'ਤੇ, ਦੁੱਖ ਸੁੱਖ ਕੀਤੇ ਸਹਿਣ।

ਰਹੀਏ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਵਿਚ, ਗੁਰਾਂ ਨੇ ਫਰਮਾਇਆ ਜੰਮਣ ਮਰਨ ਹੁਕਮ ਹੈ, ਜੱਗ ਨੂੰ ਇੱਛ ਸਮਝਾਇਆ। ਸਾਡਾ ਧੀਰਜ ਬੰਨ੍ਹਿਆ, ਜੀਣ ਦਾ ਵੰਗ ਸਿਖਾਇਆ ਚੌਰਾਸੀ ਦੇ ਸੱਲੂ ਅੱਲੇ ਨੇ, ਭਾਣਾ ਮੰਨਣ ਲਾਇਆ।

ਬੇਅਦਬੀ ਦਾ ਮਾਮਲਾ, ਹੈ ਹੁਣ ਖੂਬ ਗਰਮਾਇਆ ਸਰਕਾਰੀ ਅਣਗਹਿਲੀ ਨੇ, ਹੈ ਅੱਜ ਰੰਗ ਦਿਖਾਇਆ ਨਾਲੇ ਚੜ੍ਹ ਨਾਲੇ ਚੋਰ, ਵੈਰੀਆਂ ਰਲ ਕਰਵਾਇਆ ਸੋਚੀ ਸਮਝੀ ਚਾਲ ਚੱਲ, ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਲਾਂਭੂ ਲਾਇਆ।

ਧਰਮਾਂ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ, ਸਦਾ ਅਸੀਂ ਰਹੀਏ 'ਕੱਠੇ ਭੰਨ ਦੇਈਏ ਫਿਰ ਨੱਕ, ਸੁੱਟੀਏ ਚੁੱਕ ਖੂਹ 'ਚ ਵੱਠੇ ਲਾਵੇ ਜੋ ਅੱਗ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ, ਫਿਰ ਕਿੱਛ ਉਹ ਨੱਠੇ ਰੋਕੇ ਸੌਤੀ ਸਿਆਸਤ ਨੂੰ, ਨਿੱਤ ਭੈੜੀ ਪਾਉਂਦੀ ਪੱਠੇ।

-ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ 'ਨੂਰਪੁਰੀ'

ਰੇਲ ਗੱਡੀ ਦਾ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਸਫ਼ਰ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਕਰਦੇ ਕਰਦੇ ਉਸ ਦੀ ਔਧੀ ਉਮਰ ਬੀਤ ਗਈ। ਕੀ ਖੱਟਿਆ? ਕੀ ਗਵਾਇਆ... ਜਦ ਕਦੇ ਉਹ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਦੀਆਂ ਉਦਾਸ ਘੜੀਆਂ ਦੌਰਾਨ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਝਾੜੀ ਮਾਰ ਕੇ ਸਟੇਸ਼ਨਾਂ 'ਤੇ ਖੜੇ ਉਬਾਸੀਆਂ ਲੈਂਦੇ ਘੰਟਿਆਂ ਬੱਧੀ ਲੇਟ ਹੋਈਆਂ ਗੱਡੀਆਂ ਬਾਰੇ ਚਿਤਾਵਨੀਆਂ ਅਤੇ ਘੋਸ਼ਣਾਵਾਂ ਦਾ ਲੇਖਾ- ਜੋਖਾ ਕਰਦਾ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨਾਲ ਘਿ੍ਣਾ ਹੋਣ ਲੱਗਦੀ। ਏਦਾਂ ਜਾਪਦਾ ਜਿਵੇਂ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਦੇ ਦੋ ਘੰਟੇ ਜਾਂ ਕਈ ਵੇਰਾਂ ਤਾਂ ਚਾਰ-ਚਾਰ ਘੰਟੇ ਸਟੇਸ਼ਨਾਂ 'ਤੇ ਅਜਾਈਂ ਗਵਾਏ ਪਲਾਂ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਸੁਨਹਿਰੀ ਜੀਵਨ ਦੇ ਇਕ ਤਿਹਾਈ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਅਮਰ ਵੇਲ ਵਾਂਗ ਢੱਕ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂ ਨਿਗਲ ਲਿਆ ਹੋਵੇ।

ਅੱਜ ਉਸ ਨੇ ਸ਼ੁਕਰ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਦੇ ਸਟੇਸ਼ਨ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਦੇ ਹੀ ਗੱਡੀ ਦੇ ਠੀਕ ਟਾਈਮ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਬਾਰੇ ਐਲਾਨ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਨਾਲ ਹੀ ਇਕ ਹੋਰ ਚਿਤਾਵਨੀ, ਜੀ ਆਰ ਪੀ ਦੇ ਜਵਾਨਾਂ ਵਾਸਤੇ ਕਿ ਇਸ ਗੱਡੀ ਦੇ ਅਖੀਰਲੇ ਡੱਬੇ ਵਿਚ ਦਸ-ਪੰਦਰਾਂ ਯਾਤਰੀ ਬੇਹੋਸ਼ ਹੋਏ ਪਏ ਆ ਰਹੇ ਸਨ,

ਨਾਲ ਸਾਰੇ ਸਟੇਸ਼ਨ 'ਤੇ ਉਤਸੁਕਤਾ ਭਰੀ ਅਫਰਾ-ਤਫਰੀ ਮੱਚ ਗਈ। ਭੀੜ ਦਾ ਬਹੁਤਾ ਹਿੱਸਾ ਹੁੰਮ ਕੇ ਗੱਡੀ ਦੇ ਅਖੀਰਲੇ

ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂੰ
ਫੋਨ: 408-608-4961

ਡੱਬੇ ਦੇ ਪਹੁੰਚਣ ਦੇ ਸਥਾਨ ਤੱਕ ਉਮਡ ਪਿਆ। ਪੁਲਿਸ ਕਰਮੀਆਂ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦਿੰਦਾ ਐਲਾਨ ਵਾਰ ਵਾਰ ਅਤੇ ਜ਼ੋਰ ਜ਼ੋਰ ਦੀ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਗੱਡੀ ਸਟੇਸ਼ਨ 'ਤੇ ਆ ਖੜੀ ਹੋਈ ਪਰ ਕੋਈ ਵੀ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਨਾ ਪਹੁੰਚਿਆ। ਗੱਡੀ ਦੇ ਤਿੰਨ ਮਿੰਟ ਦੇ ਠਹਿਰਾਓ ਦਾ ਸਮਾਂ ਵੀ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ ਤੇ ਘੋਸ਼ਣਾ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਦੌੜਦੇ ਦੋ ਸਿਪਾਹੀ ਡੰਡੇ ਠਕੋਰਦੇ ਭੀੜ ਵਿਚ ਵੜ ਕੇ ਡੱਬੇ 'ਚ ਚੜ੍ਹ ਗਏ। ਇਕ ਥਾਣੇਦਾਰ ਲੱਗਦਾ ਆਦਮੀ ਵੀ ਆਪਣੀ ਪੱਗ ਦੇ ਪੇਚ ਸਾਫ਼ ਕਰਦਾ ਭੀੜ 'ਚੋਂ ਵਿਚਰਦਾ ਉੱਪਰ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ।

‘ਓਏ ਮੁਲਾਜ਼ਮੇ ਠਹਿਰੋ! ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਮਾ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲਓ... ਕਿਤੇ ਸਾਲਿਆਂ ਦੇ ਬੰਬ ਹੀ ਨਾ ਬੰਨ੍ਹੇ ਹੋਣ।’

ਥਾਣੇਦਾਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵੱਡੇ ਪੁੱਤ ਦਾ ਰੋਹਬ ਝਾੜਿਆ। ਹੋਰ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਨੇ ਆ ਕੇ ਆਸੇ ਪਾਸੇ ਡੰਡੇ ਉਲਾਰਦੇ ਗਤਕਾ ਖੇਲਣ ਦੇ ਕਰਤੱਬ ਦਿਖਾ ਕੇ ਭੀੜ ਨੂੰ ਪਿੱਛੇ ਧਕੇਲ ਦਿੱਤਾ। ਬੰਬ ਦਾ ਨਾਮ ਸੁਣ ਕੇ ਸਿਪਾਹੀ ਕੁੱਝ ਹਿਚਕਚਾਏ ਪਰ ਜਲਦੀ ਹੀ ਫਿਰ ਜੋਬਾਂ ਟਟੋਲਣ ਲੱਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਉਲਟੇ ਸਿੱਧੇ ਕਰ ਕੇ ਜਾਮਾ ਤਲਾਸ਼ੀ ਕੀਤੀ ਪਰ ਸਿਪਾਹੀ ਨਿਰਾਸ਼ ਹੋ ਗਏ।

‘ਜਨਾਬ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਾਂ ਜਾਮਾ-ਤਲਾਸ਼ੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਪਤੰਦਰ ਨੇ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲਈ ਤਾਂ ਕੁੱਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਛੱਡਿਆ।’

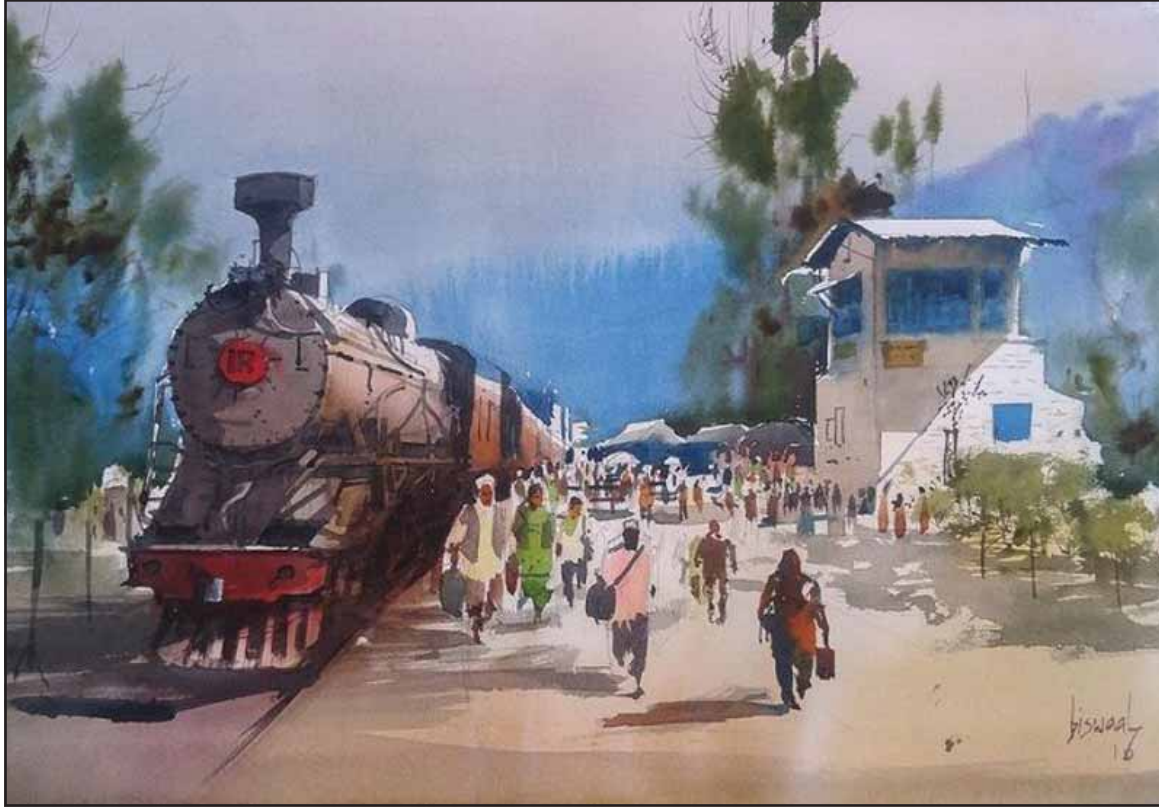
ਸਟੇਸ਼ਨ 'ਤੇ ਪਾਣੀ ਪਿਲਾਉਂਦੇ ਸੇਵਾਦਾਰ, ਮੂੰਹ ਪਾਣੀ ਪਾਉਣ ਲੱਗੇ। ਬੇਹੋਸ਼, ਅਰਧ-ਬੇਹੋਸ਼ ਤੇ ਇਕ ਦੋ ਲਾਸ਼ਾਂ! ਕਿਸੇ ਦੇ ਮੂੰਹ ਪਾਣੀ ਅੰਦਰ ਚੜ੍ਹ ਜਾਂਦਾ ਤੇ ਕਿਸੇ ਦੇ ਕੰਠ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੀ ਵਗ ਜਾਂਦਾ। ਬੜਾ ਭਿਆਨਕ ਦ੍ਰਿਸ਼... ਕਈ ਲੁੜਕ ਰਹੇ ਸਨ, ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਉੱਤੇ ਡਿੱਗੇ ਸਹਿਕ ਰਹੇ ਸਨ, ਕਿਸੇ ਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਝੱਗ ਛੁੱਟ ਰਹੀ ਸੀ, ਕਿਸੇ ਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਨਾਸਾਂ 'ਚੋਂ ਖੂਨ ਛੁੱਟ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਜੋਗਿੰਦਰ ਕੌਰ ਟੀ ਟੀ ਈ ਆਣ ਖੜੀ ਹੋਈ। ਉਹ ਪੈਨਸਿਲ ਮੂੰਹ 'ਚ ਪਈ ਉਦਾਸ ਹੋ ਗਈ। ਭਈਏ ਉਸ ਦਾ ਬੜਾ ਆਦਰ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਹਮਦਰਦੀ ਜਤਾਉਂਦੀ ਹੈ।

‘ਫੜੋ ਓਏ ਉਤਾਰੇ ਖੱਲੋ...’ ਥਾਣੇਦਾਰ ਦੇ ਰੋਹਬ ਨੇ ਤਮਾਸ਼ਬੀਨ ਭੀੜ ਨੂੰ ਹੋਰ ਪਿੱਛੇ ਖਿਲਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਦੋ ਚਾਰ ਯਾਤਰੀ ਤਰਸੋ-ਤਰਸੀ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਦੀ ਮਦਦ ਲਈ ਨਿੰਤਰ ਪਏ। ਪੰਦਰਾਂ ਬੰਦਿਆਂ ਦੀ ਲਾਈਨ ਲੱਗ ਗਈ ਪਲੇਟ ਫਾਰਮ 'ਤੇ।

‘ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰੋਂ ਦੋ-ਤਿੰਨ ਜਨਾਨੀਆਂ ਚੜ੍ਹੀਆਂ ਸਨ, ਜੋ ਸਾਰਾ ਰਾਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਚੁਹਲ-ਮੁਹਲ ਕਰਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ। ਭੱਈਆਣੀਆਂ ਸਨ ਉਹ ਵੀ। ਇਹ ਸਾਰੇ ਜਲੰਧਰ ਤੱਕ ਚੜ੍ਹੀਗਲੀ ਮਚਾਉਂਦੇ ਰਹੇ। ਉਹ

ਟ੍ਰੈੱਸ ਪਾਸ

ਕੁੜੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੂੰਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਪੱਪੀਆਂ ਛੁਹਾਉਂਦੀਆਂ ਵਟਾਉਂਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ। ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿੱਥੇ ਉੱਤਰ ਗਈਆਂ, ਸ਼ਾਇਦ ਬਿਆਸ ਜਾਂ ਕਰਤਾਰਪੁਰ। ਇਕ ਦਾਨੀ-ਪ੍ਰਧਾਨੀ ਸਵਾਰੀ ਦੱਬੀ ਜ਼ਬਾਨ ਵਿਚ ਥਾਣੇਦਾਰ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਹੋਈ।

ਸ਼ੁਕਰ ਰੱਬ ਦਾ! ਗਾਰਡ ਨੇ ਵਿਸ਼ਲ ਦਿੱਤੀ, ਗੱਡੀ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ। ਇੰਜਣ ਨੇ ਚੀਕ ਮਾਰੀ ਤੇ ਸਵਾਰੀਆਂ ਦੌੜ ਕੇ ਗੱਡੀ 'ਚ ਚੜ੍ਹ ਗਈਆਂ। ਠੀਕ ਆਉਂਦੀ ਹੋਈ ਗੱਡੀ ਫੇਰ ਅੱਧਾ ਘੰਟਾ ਲੇਟ ਹੋ ਗਈ।

ਉਸ ਦਾ ਧਿਆਨ ਹੁਣ ਸਟੇਸ਼ਨ ਦੇ ਡਰਾਮੇ ਤੋਂ ਹਟ ਕੇ ਦਫ਼ਤਰ ਦੇ ਬਾਸ ਵੱਲ ਚਲਾ ਗਿਆ ਜੋ ਨੌਂ ਵਜੇ ਤੋਂ ਹੀ ਘੜੀ ਵੇਖਣ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ‘ਫਸ ਗਏ ਅੱਜ ਫੇਰ! ਉਸ ਦੀਆਂ ਝਿੜਕਾਂ ਦੀ ਮਾਰ ਝੱਲਣੀ ਪਵੇਗੀ।’

ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਭਈਆਂ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਬਿਲਕੁਲ ਭੁੱਲ ਗਈ। ਗੱਡੀ ਅਜੇ ਹੌਲੀ ਹੀ ਸੀ, ਉਹ ਬਾਹਰ ਲਟਕ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਕਾਲੀ ਵਰਦੀ ਵਾਲਾ ਟਿਕਟ ਚੈੱਕਰ ਵਰਗੇ ਆਕਾਰ ਦਾ ਝਾਉਲਾ ਪਿਆ। ਅੰਦਰ ਲੰਘਣ ਨੂੰ ਜਗ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉੱਤਰ ਕੇ ਦੌੜ ਕੇ ਅਗਲੇ ਡੱਬੇ ਵਿਚ ਜਾ ਚੜ੍ਹਿਆ। ਭੀੜ ਤਾਂ ਇੱਥੇ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸੀ ਪਰ ਖਲੋਣ ਨੂੰ ਤਾਂ ਜਗ੍ਹਾ ਸੀ। ਇਕ ਖਾਨੇ ਦੀਆਂ ਛੇ ਸੀਟਾਂ ਤੇ ਦੋ ਸਿਪਾਹੀ ਜੋ ਗੱਡੀ ਦੀ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਗਸ਼ਤ ਡਿਊਟੀ 'ਤੇ ਸਨ, ਲੱਤਾਂ ਪਸਾਰੀ ਵਿਸ਼ੇ ਪਏ ਸਨ।

‘ਪਲੀਜ਼...ਜ਼ਰਾ!’ ਉਸ ਨੇ ਤਰਲਾ ਕੀਤਾ। ‘ਨਹੀਂ ਨਹੀਂ...ਇਹ ਰਿਜ਼ਰਵ ਸੀਟਾਂ ਹਨ, ਸਟਾਫ਼ ਵਾਸਤੇ।’ ਬੜੇ ਰੋਹਬਦਾਰ ਦਬਕੇ ਵਾਲਾ ਜੁਆਬ ਸੁਣ ਕੇ ਉਹ ਹੋਰ ਸਵਾਰੀਆਂ ਵਾਂਗ ਰਿੱਝਿਆ ਭੁੱਜਿਆ ਖੜੇ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਦੂਰੋਂ ਵੇਖਿਆ। ਉਹੀ ਕਾਲੇ ਡਰੈੱਸ ਵਾਲੀ, ਕਾਲੀ ਐਨਕ ਵਾਲੀ, ਮੋਢੇ ਪਰਸ ਲਟਕਾਈ ਔਰਤ ਉਸ ਦੀ ਕੈਬਿਨ ਵੱਲ ਵਧ ਰਹੀ ਸੀ।

ਉਸ ਦਾ ਧਿਆਨ ਇਕਦਮ ਆਪਣੇ ਮਾਸਕ ਪਾਸ ਵੱਲ ਗਿਆ। ਜੇਬ ਟੋਰੀ, ਬਾਹਰ ਕੱਢਿਆ, ਵੇਖਿਆ, ‘ਹਾਏ ਮਾਰੇ ਗਏ! ਪਾਸ ਦੀ ਤਰੀਕ ਤਾਂ ਕੱਲ੍ਹ ਦੀ ਖਤਮ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ...ਇਹ ਤਾਂ ਅੱਜ ਨਵਿਆਉਣ ਵਾਲਾ ਸੀ।’ ਟਿਕਟ ਨਾ ਹੋਣ ਦਾ ਡਰ ਹੁਣ ਉਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਚੂਹੇ ਵਾਂਗ ਕੁਤਰ ਕੁਤਰ ਕਰਨ ਲੱਗਾ।

‘ਚਲ ਕੋਈ ਨਹੀਂ। ਵੇਖੀ ਜਾਏਗੀ।’ ਉਸ ਦਾ ਜੀਅ ਕੀਤਾ, ਗੱਡੀ 'ਚੋਂ ਫਾਲ ਮਾਰ ਦੇਵੇ ਜਾਂ ਡੱਬਾ ਬਦਲ ਲਵੇ। ਪਰ ਇਹ ਨਾ-ਮੁਮਕਿਨ ਸੀ, ਜਾਨ-ਜੋਖਮ ਵਾਲਾ ਕੰਮ ਸੀ।

‘ਚਲੋ ਬਹਾਨਾ ਲਗਾਵਾਂਗੇ, ਘਰ ਭੁੱਲ ਗਿਆ, ਚੇਤਾ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ, ਕਹਾਂਗੇ ਚਲੋ ਮੈਡਮ ਜੁਰਮਾਨਾ ਪਾ ਦਿਓ।’ ਕਈ ਵੇਰਾਂ ਤਾਂ ਕਈ ਟੀ ਟੀ ਵਿਚਾਰੇ ਆਪੇ ਹੀ ਕਹਿ ਦਿੰਦੇ ਨੇ, ‘ਦੋ ਚਾਰ

ਪੰਜ ਬਿਨ-ਟਿਕਟ ਮੁਸਾਫ਼ਰ ਦਸ ਦਸ ਰੁਪਏ ਇਕੱਠੇ ਕਰ ਕੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਇਕ ਪਰਚੀ ਕਟਾ ਲਓ,’ ਪਰ ਕਈ ਤਾਂ ਬੜੇ ਅੜਬ ਹੁੰਦੇ ਨੇ, ਉਹ ਬੇਇੱਜ਼ਤੀ ਵੀ ਕਰਦੇ ਨੇ ਤੇ ਪੈਸੇ ਵੀ ਪੂਰੇ ਤੇ ਜੁਰਮਾਨਾ ਵੀ ਪੂਰਾ ਵਸੂਲਦੇ ਨੇ। ਕਈ

ਉਹ ਜਲੇਬੀ ਜੂੜੇ ਵਾਲੀ ਔਰਤ ਡੱਬੇ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਆਣ ਪਹੁੰਚੀ। ਉਸ ਦੇ ਹੱਥਾਂ 'ਚ ਕਿੰਨੇ ਸਾਰੇ ਨੋਟ ਉਸ ਨੇ ਉਂਗਲਾਂ ਵਿਚ ਫਸਾਏ ਹੋਏ ਸਨ ਤੇ ਹੋਰ ਇਕੱਠੇ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। ‘ਹੈ...ਤੇਰੇ ਦੀ...!’ ਇਹ ਤਾਂ ਖੁਸਰਾ ਹੈ।

ਸਮੂਲਚੇ ਹੀ ਜੇਬ ਵਿਚ ਪਾ ਜਾਂਦੇ ਨੇ ਤੇ ਪਰਚੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕੱਟਦੇ। ਕਿੰਨਾ ਚੰਗਾ ਸੀ ਪੁਰਾਣਾ ਜਮਾਨਾ, ਜਦ ਡੱਬਿਆਂ ਵਿਚ ਦੀ ਉਲਾਘਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੁੰਦਾ ਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਟੀ ਟੀ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਡੱਬੇ ਜਾਣ ਲਈ ਅਗਲੇ ਸਟੇਸ਼ਨ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਸੀ ਪਰ ਹੁਣ ਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਵਿਚ ਹੀ ਸਾਰੀ ਗੱਡੀ ਦੇ ਡੱਬੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਨੇ ਕਿ ਇਕ ਪਾਸਿਉਂ ਅਖੀਰ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਛੋਟੇ ਬੱਚੇ ਹੁੰਦੇ, ਜਦ ਉਹ ਕੈਰੋਂ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਦਾ ਸੀ, ਉਹ ਸਾਰੇ ਬਿਨ ਟਿਕਟ ਸਫ਼ਰ ਵੀ ਕਰਦੇ ਸਨ ਤੇ ਟੀ ਟੀ ਨੂੰ ਚਿੜਾਉਂਦੇ ਸਨ, ਮਖੌਲ ਵੀ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਇਕ ਦਿਨ ਇਕ ਟੀ ਟੀ ਬਾਹਰ ਦੀ ਦੂਸਰੇ ਡੱਬੇ 'ਚੋਂ ਡੱਢਿਆਂ ਨਾਲ ਚੰਬੜ ਕੇ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਖਤਰੇ 'ਚ ਪਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਡੱਬੇ ਆਣ ਵੜਿਆ। ਸਾਰੇ ਅੱਠ ਦਸ ਮੁੰਡਿਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਟਿਕਟਾਂ ਜਾਂ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਦੇ ਬਸਤੇ ਇਕੱਠੇ ਕਰ ਕੇ ਆਪਣੇ ਮੋਢੇ 'ਤੇ ਪਾਈ ਗਿਆ। ਕੈਰੋਂ ਸਟੇਸ਼ਨ 'ਤੇ ਉੱਤਰ ਕੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ‘ਜੈ ਬਜਰੰਗ ਬਲੀ’ ਜੈਕਾਰੇ ਦੇ ਨਾਲ ਉਸ ਦੇ ਮੋਢਿਆਂ ਤੋਂ ਸਾਰੇ ਬਸਤੇ ਖਿੱਚੇ ਤੇ ਦੌੜ ਗਏ।

ਫਿਰ ਸਕੂਲੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ, ਹੈੱਡਮਾਸਟਰ ਕੇਹਰ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਡੰਡਾ ਪਰੇਡ ਤੇ ਫਿਰ ਉਸੇ ਟੀ ਟੀ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ 'ਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਮੁਆਫ਼ੀ! ਦਸ ਦਸ ਬੈਠਕਾਂ ਤੇ ਫਿਰ ਉਸ ਨਾਲ ਸਲੂਲ ਸਫ਼ਾਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਦਿਨਾਂ 'ਚ ਇਕ ਬਾਮ ਵੇਚਣ ਵਾਲਾ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਾਹਰ ਲਟਕੇ ਦੂਸਰੇ ਡੱਬੇ 'ਚ ਜਾਂਦਾ ਡਿੱਗ ਕੇ ਵੱਢਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਵਿਚਾਰ...ਵਿਚਾਰਾ ਬਾਮ ਵੇਚਣ ਵਾਲਾ!

‘ਪੇਪਰ ਸਾਬਣ ਦੇ ਰੂਪੇ...ਸੁੰਦਰ ਰੂਮਾਲ ਦੇ ਰੂਪੇ...ਰਾਸ਼ੀ ਫਲ ਦੇ ਰੂਪੇ...ਪ੍ਰੇਮ ਮੁੰਦਰੀ ਦੇ ਰੂਪੇ...’ ਉਸ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕ ਉਡਾਣ ਇਕ ਅੰਨ੍ਹੇ ਆਦਮੀ ਨੇ ਭੰਗ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਦੋਹਾਂ ਮੋਢਿਆਂ 'ਤੇ ਦੋ ਵੱਡੇ ਝੱਲੇ ਲਟਕਾਈ ਡੰਗੋਰੀ ਦੇ ਸਹਾਰੇ ਸਮਾਨ ਵੇਚ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਟਾਫ਼ੀ, ਕੈਂਦੇ, ਪੈਂਨ, ਸਾਬਣ ਤੇ ਕਈ ਹੋਰ ਮੁਸਾਫ਼ਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਾਲੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ। ਲੋਕ ਉਸ 'ਤੇ ਤਰਸ ਕਰਦੇ ਹਮਦਰਦੀ ਪ੍ਰਗਟਾਉਂਦੇ ਉਸ ਦੀ ਤਾਰੀਫ਼ ਕਰਦੇ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪੈਸੇ ਵਟਾਉਂਦੇ।

‘ਬਾਬਾ ਜੀ ਏਕ ਰੂਪੇ...ਭਾਈ ਜੀ ਏਕ ਰੂਪੇ।’ ਹੱਥ 'ਚ ਡੰਗੋਰੀ ਫੜੀ ਇਕ ਹੋਰ ਮੰਗਤਾ ਉਸ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਆ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਨੇ ਪਲ ਹੀ ਪਲ ਉਸ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਨੂੰ ਟੀ ਟੀ ਦੇ ਡਰ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਕੀਤਾ।

ਉਸ ਦੀ ਜਾਨ 'ਚ ਜਾਨ ਆਈ। ਖੁਸਰੇ ਨੇ ਹੱਥਾਂ ਦੀ ਚਟੋਕੀ ਮਾਰ ਕੇ ਦੋਹਾਂ ਹੱਥਾਂ ਦੀਆਂ ਤਲੀਆਂ ਨਾਲ ਗਿੱਧਾ ਪਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਖੁਸਰੇ-ਪਨ ਦਾ ਵਿਖਾਵਾ ਕੀਤਾ।

‘ਏ ਛੋੜੀ ਕਰ ਰਾਝਿਆ।’ ਨਾਲ ਖੜੇ ਫੌਜੀ ਜੁਆਨ ਨੂੰ ਚੁੰਡੀ ਜਿਹੀ ਵੱਢ ਕੇ ਉਸ ਵੱਲ ਹੱਥ ਫੈਲਾਏ। ਫੌਜੀ ਨੇ ਝਕਦੇ ਝੋਪਦੇ ਦਸ ਦਾ ਨੋਟ ਕੱਢ ਕੇ ਉਸ ਦੀ ਤਲੀ 'ਤੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਦਾ ਟੌਹਰ-ਟੱਪਾ ਵੇਖ ਕੇ ਨਵੀਆਂ ਸਵਾਰੀਆਂ ਤਾਂ ਅਚੰਭਿਤ ਹੋਈਆਂ ਪਰ ਪੁਰਾਣੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਮੁਸਾਫ਼ਰਾਂ ਲਈ ਉਹ ਨਵਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਬੇਸ਼ੱਕ ਉਸ ਦੇ ਇਸ ਬਹੁਰੂਪੀਏ ਸ਼ਕਲ ਵਿਚ ਉਸ ਦਿਨ ਪਹਿਲੀ ਵੇਰਾਂ ਵੇਖਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਫਿਰ ਅਗਲੀ ਕੈਬਿਨ 'ਚ ਬੈਠੀ ਇਕ ਨਵੀਂ ਵਿਆਹੀ ਜੋੜੀ ਦੇ ਉਦਾਲੇ ਜਾ ਹੋਈ ਜਾਂ ਹੋਇਆ।

‘ਜੋੜੀ ਜੀਵੇ ਜੁੱਗ ਚਾਰੇ।’ ਉਸ ਨੇ ਗਿੱਧਾ ਪਾ ਕੇ ਆਸ਼ੀਰਵਾਦ ਦਿੱਤਾ। ਪਰ ਉਹ ਚੁੱਪ-ਚਾਪ ਉਸ ਵੱਲ ਵੇਖਦੇ ਰਹੇ।

‘ਕੀ ਗੱਲ ਸੋਹਣਿਆ! ਕੱਢ ਕੇ ਲਿਆਇਆ? ਤੈਨੂੰ ਸੱਪ ਹੀ ਸੁੰਘ ਗਿਆ।’ ਉਸ ਨੇ ਹੱਥ ਮਟਕਾਉਂਦੇ ਉੱਚੀ ਸਾਰੀ ਕਟਾਖਸ਼ ਕਰ ਕੇ ਕਈ ਸਵਾਰੀਆਂ ਦੇ ਮੂੰਹੀ ਹਾਸਾ ਤੁੰਨ ਦਿੱਤਾ।

ਪਿਛਲੀ ਸੀਟਾਂ 'ਤੇ ਬੈਠਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬਾਪ ਲਗਦਾ ਪੜ੍ਹਿਆ ਲਿਖਿਆ ਬਾਬੂ ਉੱਠ ਕੇ ਆ ਧਮਕਿਆ। ਉਹ ਖੁਸਰੇ ਨੂੰ ਘੂਰਨ ਲੱਗਾ ਤੇ ਅਵਾ-ਤਵਾ ਬੋਲਣ ਲੱਗਾ।

‘ਕੀ ਓਏ ਬਾਬੂ ਤੈਨੂੰ ਚਮੂਣੇ ਲੜਨ ਲੱਗੇ ਨੇ...ਤੇਰਾ ਆਪਣਾ ਈ ਕਿ ਹਰਾਮ ਦਾ? ਏਨਾ ਗੁੱਸਾ ਕਰਦਾ? ਛੋੜੀ ਕਰ! ਇਕ ਸੌ ਇੱਕੀ ਦੇ ਦੋ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ...।’

‘ਨਹੀਂ 'ਤੇ ਕੀ ਓਏ...?’ ਬਾਬੂ ਦੇ ਗੁੱਸੇ ਨਾਲ ਬੁੱਲ੍ਹ ਕੰਬਣ ਲੱਗੇ। ‘ਨਹੀਂ 'ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਲੈਜਾਂਗੇ...ਖੁਸਰੇ ਬਣਾ ਲਵਾਂਗੇ...।’

ਖੁਸਰੇ ਨੇ ਹੱਥਾਂ ਦੀ ਜੋਰ ਦੀ ਚਟਾਕੀਆਂ ਮਾਰੀਆਂ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਮੋਟੇ ਲੰਮੇ ਦੰਦਾਂ 'ਚੋਂ ਹਾਸੇ ਦਾ ਛਣਕਾਟਾ ਛੁੱਟ ਤੁਰਿਆ।

‘ਛੋੜੋ ਬਾਬੂ ਜੀ! ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕੀ ਝਗੜਾ? ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਰੱਬੋਂ ਹੀ ਮਾਰ ਵਗੀ ਪਈ ਹੈ, ਜੇ ਪੰਜ ਦਸ ਦੇਣੇ ਤੇ ਦਿਓ ਨਹੀਂ ਤੇ ਹੱਥ ਜੋੜ ਦਿਓ?’ ਇਕ ਸਿਆਣੀ ਸਵਾਰੀ ਨੇ ਸਾਲਸੀ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ।

ਇਕ ਖਾਨੇ ਵਿਚ ਸੱਤ ਅੱਠ ਰੋਜ਼ਾਨਾ

ਕਹਾਣੀ

ਮੁਸਾਫ਼ਰ ਜੋ ਇਹ ਖਾਨਾ ਧੂਰ ਤੋਂ ਹੀ ਆਪਣੇ ਆਤਮੀ ਲਈ ਹੀ ਮੱਲ ਕੇ ਲਿਆਉਂਦੇ ਸਨ, ਤਾਸ਼ ਖੇਲਦੇ ਤੇ ਹੋ-ਹੋਲਾ ਕਰਦੇ, ਰੰਗ ਬਿਰੰਗੇ ਸੰਵਾਦ ਰਚਾਉਂਦੇ, ਜੁਆ ਖੇਲਦੇ, ਮੋਰੇ ਵਰਗਿਆਂ ਦੀ ਚਿੜ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦੇ...ਪਰ ਉਹ ਆਪਣੇ ਨੇਮ ਅਨੁਸਾਰ ਆਪਣਾ ਭੁਸ ਪੂਰਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ।

‘ਨਹੀਂ ਨਹੀਂ! ਹੱਥ ਨਹੀਂ ਜੁੜਾਉਣੇ! ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਦੋ ਸੌ ਇਕਵੰਜਾ ਹੀ ਲੈਣੇ ਨੇ।’ ਖੁਸਰਾ ਬਜ਼ਿਦ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਸ ਦੀ ਜਿਦ ਤੇ ਢੀਠਪੁਣੇ ਨੇ ਬਾਬੂ ਦੇ ਪੈਰ ਹਲਾਣ ਦਿੱਤੇ। ਉਸ ਨੇ ਸੌ ਦਾ ਨੋਟ ਕੱਢ ਕੇ ਹੱਥ ਜੋੜ ਦਿੱਤੇ ਤੇ ਉਹ ਨਵੀਂ ਜੋੜੀ ਦੇ ਮੱਥੇ ਲਾ ਕੇ ਮੱਥਾ ਚੁੰਮਦੀ।

‘ਜੋੜੀ ਜੀਵੇ ਜੁੱਗ ਚਾਰੇ!...ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਜੋੜੇ ਲੈ ਕੇ ਆਇਉ ਸਰਦਾਰ।’ ਕਹਿੰਦੀ ਭੀੜ ਨੂੰ ਚੀਰਦੀ ਅੱਗੇ ਵਧ ਗਈ। ਨੁੱਕਰ 'ਚ ਖੜੇ ਸਿਪਾਹੀ ਨਾਲ ਅੱਖਾਂ ਚਾਰ ਕੀਤੀਆਂ, ਹੱਥ ਮਿਲਾਇਆ।

‘ਲੈ ਭਾਈ! ਥਾਣੇਦਾਰ! ਤੂੰ ਵੀ ਕੀ ਯਾਦ ਕਰੇਗਾ। ਤੂੰ ਵੀ ਤਾਂ ਬਰਾਬਰ ਦਾ ਹਿੱਸੇਦਾਰ ਹੈ, ਤੇਰੇ ਬਿਨਾ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਅਸਲੀ ਖੁਸਰੇ ਬਣ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ।’

ਇਕ ਸਿਪਾਹੀ ਪਿਛਲੇ ਡੱਬੇ ਵੱਲੋਂ ਇਕ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਘੇਰੀ ਲਿਆ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਆਪਣੇ ਹੱਲਦਾਰ ਕੋਲ ਆ ਕੇ ਨਿੰਮੋਝੁਣਾ ਜਿਹਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

‘ਇਹ ਵੀ ਸਾਲਾ ਅੱਜ ਖਾਲੀ ਹੱਥੀਂ ਆ ਗਿਆ। ਔਹ ਵੇਖ ਤੇਰੀ ਜਾਨ ਨੂੰ ਰੋਂਦੇ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਖਾਹਮਖਾਹ ਔਖੇ ਹੋ ਰਹੇ ਨੇ ਵੱਡੇ ਘਰਾਂ ਦੇ ਕਾਕੇ ਕਾਕੀਆਂ...।’ ਇਕ ਸਿਪਾਹੀ ਨੇ ਪਰੇ ਪਖਾਨੇ ਕੋਲ ਖੜੀ ਮੁੰਡੇ ਕੁੜੀਆਂ ਦੀ ਢਾਣੀ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦੇ ਕਹੀ।

‘ਅੱਜ ਦਾ ਸਾਰ ਦੇ ਬੋਝਾ ਜਿਹਾ...ਵੀਰ ਬਣ ਕੇ।’ ਹੱਲਦਾਰ ਨੇ ਤਰਲਾ ਜਿਹਾ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਅਪਰਾਧੀ ਲਗਦੇ ਮੁੰਡੇ ਨੇ ਜੇਬ ਟੋਰੀ।

‘ਹਾਂ...ਹਾਂ ਅੱਜ ਦਾ ਸਰ ਜਾਏਗਾ ਕੁੱਝ ਕੁੱਝ...।’

ਉਸ ਨੇ ਜੇਬ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਪੁੜੀ ਜਿਹੀ ਕੱਢ ਕੇ ਹੱਲਦਾਰ ਨੂੰ ਫੜਾਈ। ਗਿਰਝਾਂ ਵਾਂਗ ਝਾਕਦੇ ਮੁੰਡੇ ਕੁੜੀਆਂ ਤੇ ਨਾਲੇ ਹੱਲਦਾਰ ਦੀਆਂ ਵੀ ਵਰਾਫ਼ਾ ਖਿੜ ਗਈਆਂ। ਜਿਵੇਂ ਡੁੱਬਦੇ ਨੂੰ ਤਿਣਕੇ ਦਾ ਸਹਾਰਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਿਹਰਿਆਂ 'ਤੇ ਰੌਣਕ ਪਰਤ ਆਈ।

‘ਸਮੇਕ ਹੈ ਇਹ, ਵੇਖੋ ਕਿਵੇਂ ਮੁਰਦਿਆਂ ਵਿਚ ਜਾਨ ਪਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।’

ਹੱਲਦਾਰ ਉੱਠ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਉਹ ਸਾਰੇ ਮੁਰਦੇ-ਹਾਣੀ 'ਚ ਘਿਰੇ ‘ਬਾਬੂ ਜੀ!’ ਲੜਕੀ ਨੇ ਭਾਨ ਵਾਲਾ ਠੂਠਾ ਛਣਕਾਉਂਦੇ ਉਸ ਅੱਗੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

‘ਦਿਆਂਗਾ ਜ਼ਰੂਰ! ਇਕ ਰੁਪਿਆ! ਪਰ ਤੁਹਾਡੀ ਛੋਟੇ ਪਿੱਚਾਂਗਾ ਪਹਿਲਾਂ!’ ਬਾਬੂ ਨੇ ਬੈਗ 'ਚੋਂ ਕੈਮਰਾ ਕੱਢ ਲਿਆ।

‘ਤੇਰੀ ਛੋਟੇ ਅਖਬਾਰ ਵਿਚ ਛਪਾਵਾਂਗਾ।’ ਪੱਤਰਕਾਰ ਲਗਦੇ ਉਸ ਬਾਬੂ ਨੇ ਕਲਿੱਕ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੋਮੈਂਟ ਕੈਮਰੇ ਵਿਚ ਬੰਦ ਕਰ ਲਈ।

‘ਸਰਕਾਰ ਜਿੰਨੇ ਮਰਜ਼ੀ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਵੇ ਬਾਲ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਬਾਰੇ, ਸਾਨੂੰ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰਨ ਦੇਣੀ ਤਾਂ ਏਦਾਂ ਹੀ ਸਹੀ।’ ਛੋਟੇ ਦੇ ਨਾਲ ਛਪੇਗੀ...ਵਾਹ ਕਿੰਨਾ ਮਜ਼ਾ ਆਏਗਾ। ਬਾਬੂ ਨੂੰ ਜਿਵੇਂ ਨਵਾਂ ਮਜ਼ਮੂਨ ਮਿਲ ਗਿਆ, ਉਹ ਖੁਸ਼ ਸੀ। ‘ਦਿਓ ਨਾ ਬਾਬੂ ਜੀ।’ ਲੜਕੀ ਨੇ ਫਿਰ ਕੋਲਾ ਛਣਕਾਇਆ। ਉਸ ਨੇ ਇਕ ਰੁਪਿਆ ਕੱਢ ਕੇ ਕੋਲੇ 'ਚ ਪਾ ਦਿੱਤਾ।

‘ਨਹੀਂ ਬਾਬੂ ਜੀ। ਏਕ ਨਹੀਂ ਦੋ...।’ ‘ਦੋ ਕਾਹੇ ਕੇ ਭਾਈ?’

‘ਏਕ ਹਮਾਰਾ, ਔਰ ਏਕ ਉਸ ਫੋਟੂ ਕਾ...।’ ਉਸ ਨੇ ਦੋ ਰੂਪੇ ਦੇ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿਦਾ ਕੀਤਾ। ਗੱਡੀ ਮੱਧਮ ਹੋਈ ਤੇ ਬਰੇਕਾਂ ਦੀ ਚੀਕ ਚੀਕ ਆਵਾਜ਼ ਨਾਲ ਖੜੀ ਹੋ ਗਈ। ਇਹ ਫਿਲੋਰ ਸਟੇਸ਼ਨ ਸੀ। ਬਾਹਰੋਂ ਤਾਕੀ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਕੁਲੀ ਨੇ ਸਿਪਾਹੀ ਨਾਲ ਹੱਥ ਮਿਲਾਇਆ। ਉਸ ਦੇ ਕੰਠ ਵਿਚ ਕੁੱਝ ਕਿਹਾ ਤੇ ਦੋ ਸਵਾਰੀਆਂ ਆ ਕੇ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਦੀਆਂ ਖਾਲੀ ਸੀਟਾਂ 'ਤੇ ਬੈਠ ਗਈਆਂ।

‘ਇਹ ਸਾਹਿਬ ਦੀਆਂ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ੀ (ਬਾਕੀ ਅਗਲੇ ਸਫੇ 'ਤੇ)’

ਕੰਮਕਾਜੀ ਔਰਤਾਂ ਕਿਉਂ ਛੱਡ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਨੌਕਰੀਆਂ?

ਕੰਮਕਾਜੀ ਔਰਤਾਂ ਸਬੰਧੀ ਛਪੇ ਇੱਕ ਸਰਵੇਖਣ ਅਨੁਸਾਰ 131 ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਦੀ ਕੰਮਕਾਜੀ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਭਾਗੀਦਾਰੀ 'ਚ 120ਵੀਂ ਥਾਂ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਕੰਮਕਾਜੀ ਔਰਤਾਂ ਨੌਕਰੀਆਂ ਛੱਡ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਵਿਚਕਾਰਲੀਆਂ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਨੌਕਰੀਆਂ ਨੂੰ ਤਿਲਾਂਜਲੀ ਦੇਣ ਵਾਲੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਲਗਾਤਾਰ ਵਧ ਰਹੀ ਹੈ ਜਾਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ।

ਪੁਰਸ਼ ਪ੍ਰਧਾਨ ਭਾਰਤੀ ਸਮਾਜ 'ਚ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਸੁਖਸੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਪਹੀਆ ਉਲਟਾ ਘੁੰਮ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੀ ਜਕੜ ਹੋਰ ਪੱਕੀ-ਪੀੜੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਾਲ

ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਪਲਾਹੀ
ਫੋਨ: 98158-02070

2005 ਵਿਚ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਨੌਕਰੀਆਂ 'ਚ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ 27 ਫੀਸਦੀ ਸੀ, ਜਿਹੜੀ ਡਿੱਗ ਕੇ ਹੁਣ 23 ਫੀਸਦੀ ਰਹਿ ਗਈ ਹੈ ਜਦਕਿ ਔਰਤਾਂ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦੇ ਖੇਤਰ 'ਚ ਲਗਾਤਾਰ ਅੱਗੇ ਵਧ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਵੱਡੀਆਂ ਡਿਗਰੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਨੌਕਰੀਆਂ ਲਈ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੇ ਇਮਤਿਹਾਨਾਂ 'ਚ ਮੋਹਰੀ ਥਾਂ ਬਣਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਮੱਧ ਵਰਗੀ ਕੰਮਕਾਜੀ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਨੌਕਰੀ ਛੱਡਣ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਕਾਰਨਾਂ 'ਚ ਸਭ ਤੋਂ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਹੈ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਮਾਹਿਰ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ 'ਚ ਬਰਾਬਰ ਦੀ ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਹੋਣ 'ਤੇ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰ ਦੀ ਤਨਖਾਹ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨੌਕਰੀਆਂ 'ਚ ਬਰਾਬਰ ਦੇ ਮੌਕੇ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੇ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਬਰਾਬਰ ਦੀਆਂ ਤਰੱਕੀਆਂ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਨ। ਦੂਜਾ ਯੋਨ ਹਿੰਸਾ ਦਾ ਜ਼ੋਖਮ ਹੈ, ਜਿਸ 'ਚ ਭਾਰਤ ਮੋਹਰੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ। ਲਿੰਗਕ ਨਾ-ਬਰਾਬਰੀ ਵਾਲਾ ਪੁਰਸ਼ ਪ੍ਰਧਾਨ ਭਾਰਤੀ ਸਮਾਜ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਔਰਤਾਂ ਘਰ 'ਚ ਰਹਿਣ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੁੱਖ ਕੰਮ ਘਰ ਦੀ ਚਾਰ-ਦੀਵਾਰੀ ਅੰਦਰ ਹੈ। ਰੰਗਤਊ ਮਰਦ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਔਰਤਾਂ ਰਸੋਈ 'ਚ ਕੰਮ ਕਰਨ, ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਕੰਮ ਚਲਾਉ ਸਿੱਖਿਆ ਹੀ ਹਾਸਲ ਕਰਨ।

ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਤੇ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਬਰਾਬਰੀ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਸਭ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਵਿਸ਼ਵ ਭਰ 'ਚ 2.7 ਅਰਬ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਔਰਤਾਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਨੌਕਰੀਆਂ ਦੀ ਚੋਣ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹਨ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ ਦੁਨੀਆ ਭਰ

'ਚ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਹਨ, ਜਿੱਥੇ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਨੌਕਰੀਆਂ ਕਰਨ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਹੈ। ਇਥੇ ਹੀ ਬੱਸ ਨਹੀਂ ਦੁਨੀਆ 'ਚ 59 ਦੇਸ਼ ਅਜਿਹੇ ਹਨ, ਜਿੱਥੇ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਸਬੰਧੀ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਤਨਖਾਹ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ। 40 ਫੀਸਦੀ ਔਰਤਾਂ ਇਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਮਾਜਿਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦੁਨੀਆਂ

ਲਗਾਤਾਰ ਗਿਰਾਵਟ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸਦਾ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਸੰਕਟ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਔਰਤਾਂ ਕੋਲ ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕੰਮ ਹੀ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੰਮ-ਸ਼ਕਤੀ ਅਜਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਘਰੇਲੂ ਦਬਾਅ ਕਾਰਨ ਨੌਕਰੀਪੇਸ਼ਾ ਭਾਰਤੀ ਔਰਤਾਂ ਹਰ ਸਮੇਂ

ਅੱਜ ਔਰਤਾਂ ਉਦਯੋਗ, ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ, ਰਾਜਨੀਤੀ ਆਦਿ ਸਭ ਥਾਈਂ ਕੰਮ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਨੌਕਰੀਆਂ ਕਾਰਨ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲੀ ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲ ਰਹੀ ਹੈ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਵੀ ਵਧ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਨੌਕਰੀਆਂ ਕਾਰਨ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਘਰੋਂ ਬਾਹਰ ਰਹਿਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਅਤੇ ਸਰੀਰਕ

ਭਾਵ ਪਿਛਲੇ ਦੋ ਦਹਾਕਿਆਂ 'ਚ ਇਹ ਕਾਫੀ ਘਟ ਗਈ।

4. ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਭਾਰਤੀ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਕੰਮ ਬਦਲੇ ਕੋਈ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ। ਇਸ ਕੰਮ ਵਿਚ ਘਰੇਲੂ ਕੰਮ, ਬਾਲਣ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨਾ, ਪਰਿਵਾਰ 'ਚ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦੇ ਕੰਮ 'ਚ ਹੱਥ ਵਟਾਉਣਾ ਆਦਿ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।

ਭਾਰਤ ਦੀ ਕੁੱਲ ਆਬਾਦੀ 140 ਕਰੋੜ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿਚ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 49 ਫੀਸਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਭਾਰਤ ਲਈ ਵੱਡਾ ਚੈਲਿੰਜ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਲਈ ਕੰਮ ਦੇ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮੌਕੇ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੇ। ਕੰਮ ਦੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਸੁਖਾਵਾਂ ਮਾਹੌਲ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ। ਇੱਕ ਸਰਵੇਖਣ ਅਨੁਸਾਰ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤਾਂ ਜਾਂ ਪਿੱਛੜੇ ਵਰਗਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਬਹੁਤ ਹੀ ਨਿਰਾਸ਼ਾਜਨਕ ਹੈ। ਇਹ ਔਰਤਾਂ ਤਾਂ ਘਰ ਦੀ ਚਾਰ ਦੀਵਾਰੀ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਕਰਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਉੱਜ ਵੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਔਰਤਾਂ ਘਰੇਲੂ ਕਾਰਨਾਂ ਅਤੇ ਵਧਦੀ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਕਾਰਨ ਨੌਕਰੀਆਂ ਤੋਂ ਵਾਂਝੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਲਗਭਗ ਇੱਕ ਤਿਹਾਈ ਔਰਤਾਂ ਦਾ ਮੁੱਖ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਹੈ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਮੱਛੀ ਫੜਨ ਵਾਲੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਵੀ ਹਨ। ਪਰ ਹੈਰਾਨੀ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ 12.8 ਫੀਸਦੀ ਕਿਸਾਨ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਹੀ ਜ਼ਮੀਨ ਉੱਤੇ ਮਾਲਕੀ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਵਿਚ 63 ਫੀਸਦੀ ਔਰਤਾਂ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦੇ ਕੰਮ 'ਚ ਲੱਗੀਆਂ ਹਨ ਜਦਕਿ ਹੋਰ ਖੇਤਰਾਂ 'ਚ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਰੁਜ਼ਗਾਰਤ ਭਾਗੀਦਾਰੀ 11.2 ਫੀਸਦੀ ਹੈ। ਅਸਲ ਅਰਥਾਂ 'ਚ ਇਹ ਗਿਣਤੀ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਬਹੁਤ ਹੀ ਘੱਟ ਹੈ। ਭਾਰਤ 'ਚ ਸਮਾਜਿਕ ਅਵਸਥਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਉੱਜ ਵੀ ਹਾਲਾਤ ਮਾੜੇ ਹਨ। ਨਾ-ਬਰਾਬਰੀ ਇਸਦਾ ਵੱਡਾ ਕਾਰਨ ਹੈ। ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਹੁੰਦਾ ਵਿਤਕਰਾ ਅਤੇ ਵਰਤਾਓ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੜ੍ਹਨ-ਲਿਖਣ, ਰੁਜ਼ਗਾਰਤ ਹੋਣ 'ਚ ਵੱਡੀ ਰੁਕਾਵਟ ਬਣਦਾ ਹੈ ਪਰ ਭਾਰਤ ਦੀ ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਥਾਂ ਸਿਰ ਕਰਨ ਲਈ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵਰਤਣ ਦੀ ਲੋੜ ਇੱਕ ਸਾਲਾਨਾ ਸਰਵੇਖਣ 'ਚ ਦਰਸਾਈ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਅਨੁਸਾਰ 6.8 ਕਰੋੜ ਹੋਰ ਕੰਮਕਾਜੀ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਪੈ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੰਮਕਾਜ ਦੇ ਚੰਗੇ, ਸੁਖਾਵੇਂ, ਮਾਹੌਲ ਵਾਲੇ ਬਰਾਬਰ ਦੇ ਮੌਕੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਜਾਣ। ਜੇਕਰ ਇੰਜ ਵਾਪਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਦੇਸ਼ 'ਚ ਕੰਮਕਾਜੀ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਕੁਲ ਕੰਮਕਾਜੀ ਲੋਕਾਂ 'ਚ 41 ਫੀਸਦੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਅਗਲੇ ਦੋ-ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ 'ਚ ਜੀਡੀਪੀ 'ਚ ਵੱਡਾ ਵਾਧਾ ਕਰ ਕੇ ਵਿਕਾਸ ਦਰ 'ਚ 1.4 ਫੀਸਦੀ ਹੋਰ ਉਛਾਲ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ 46 ਲੱਖ ਕਰੋੜ ਦਾ ਹੋਰ ਮੁਨਾਫਾ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਭਰ 'ਚ ਸਿਰਫ਼ 58 ਫੀਸਦੀ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਹੀ ਬੈਂਕਾਂ ਆਦਿ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਹੈ। ਕੰਮਕਾਜੀ ਦੁਨੀਆ 'ਚ ਛੋਟੀਆਂ, ਵੱਡੀਆਂ, ਬਜ਼ੁਰਗ, ਪੜ੍ਹੀਆਂ, ਲਿਖੀਆਂ, ਅਨਪੜ੍ਹ ਹਰ ਵਰਗ ਦੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਦਾ ਕੰਮਾਂ ਦੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਅਤੇ ਕਈ ਹਾਲਤਾਂ 'ਚ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਲੇਬਰ ਸੰਗਠਨ ਦੀ ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ ਪੜ੍ਹਨ ਵਾਲੀ ਹੈ, ਜੋ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਦੁਨੀਆ ਦੇ 64 ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਰੋਜ਼ਾਨਾ 1640 ਕਰੋੜ ਘੰਟੇ ਬਿਨਾਂ ਉਜਰਤ ਕੰਮ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਦੁਨੀਆ ਦੀਆਂ 25.8 ਕਰੋੜ ਪ੍ਰਵਾਸੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਲਗਭਗ 50 ਫੀਸਦੀ ਕੰਮਕਾਜੀ ਔਰਤਾਂ ਹਨ ਜੋ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਬਿਹਤਰ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ, ਰੂੜੀਵਾਦੀ ਸੋਚ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨੌਕਰੀਆਂ 'ਚ ਚੋਣ ਅਤੇ ਅੱਗੋਂ ਕੰਮ ਕਰਨ 'ਚ ਇਹ ਸੋਚ ਰੁਕਾਵਟ ਬਣਦੀ ਹੈ।

ਪ੍ਰਾਪਤ ਜਾਣਕਾਰੀਆਂ, ਸਰਵੇਖਣ, ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਦੱਸਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਕੰਮਕਾਜ ਵਿਚ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਵਿਚ

ਮਾਨਸਿਕ ਅਤੇ ਸਰੀਰਕ ਰੂਪ 'ਚ ਥੱਕੀਆਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਭਾਰਤੀ ਔਰਤਾਂ ਉੱਤੇ ਘਰੇਲੂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਦਾ ਭਾਰੀ ਬੋਝ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਸਹੁਰੇ ਘਰਾਂ 'ਚ ਨਿਵਾਸ ਕਰਦੀਆਂ ਸਾਂਝੇ ਪਰਿਵਾਰ 'ਚ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਕੰਮਕਾਜੀ ਔਰਤਾਂ ਉੱਤੇ ਤਾਂ ਮਾਨਸਿਕ ਦਬਾਅ ਹੋਰ ਵੀ ਵਧਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਵੇਖਣ ਵਿਚ ਤਾਂ ਇਹ ਵੀ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰੂੜੀਵਾਦੀ ਸੋਚ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਨੌਕਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਹੱਕ 'ਚ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੇ। ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਪਿਛਲੇ ਇੱਕ ਦਹਾਕੇ 'ਚ 1096 ਕਰੋੜ ਔਰਤਾਂ ਨੇ ਨੌਕਰੀਆਂ ਗੁਆਈਆਂ ਜਾਂ ਛੱਡੀਆਂ ਹਨ। ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਤੇ ਮੈਡੀਕਲ ਖੇਤਰਾਂ 'ਚ ਔਰਤਾਂ ਦਾ 30 ਤੋਂ 45 ਫੀਸਦੀ ਤੱਕ, ਆਈ.ਆਈ.ਟੀ. ਖੇਤਰ 'ਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਸਮੇਂ 20.8 ਫੀਸਦੀ ਅੱਛਾ ਪਾਸ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਯੋਗਤਾ ਪਾਸ ਕਰਨ 'ਚ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਨੌਕਰੀ ਵੇਲੇ ਤਾਂ ਆਈ.ਆਈ.ਟੀ. ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ 8 ਤੋਂ 9 ਫੀਸਦੀ ਹੀ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਅਸਲ 'ਚ ਵਿਆਹ ਵੇਲੇ ਪੁਰਸ਼ ਸਰਤ ਹੀ ਇਹ ਲਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਘਰਵਾਲੀ ਨੌਕਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ।

ਬੋਝ ਵਧਦਾ ਹੈ। ਕਈ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਨੌਕਰੀ ਦਾ ਭਾਰ ਵਧਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਪਰਿਵਾਰਕ ਸਥਿਤੀ ਡਾਵਾਂਡੋਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਔਰਤਾਂ ਦਾ ਨੌਕਰੀ ਆਪਣੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਅਤੇ ਚੰਗੀ ਪਛਾਣ ਲਈ ਵੀ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਪਰ ਕੰਮ ਦੀਆਂ ਥਾਵਾਂ ਉੱਤੇ ਯੋਨ ਸ਼ੋਸ਼ਣ, ਲਿੰਗ ਭੇਦਭਾਵ ਅਤੇ ਅਸੁਰੱਖਿਆ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਨੌਕਰੀ ਵਿਚ ਰੁਕਾਵਟ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਨੋਬਲ ਡਿੱਗਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਘਰ ਬੈਠਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਕੰਮਕਾਜੀ ਔਰਤਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਕੁਝ ਤੱਥ ਗੰਭੀਰ ਧਿਆਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਹਨ:

1. ਭਾਰਤ ਵਿਚ 66 ਫੀਸਦੀ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨੌਜਵਾਨ ਔਰਤਾਂ ਘਰੇਲੂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਨਿਭਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ।
2. ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਕੁੱਲ ਕੰਮਕਾਜੀ ਔਰਤਾਂ ਵਿਚ 63 ਫੀਸਦੀ ਖੇਤੀ ਦੇ ਕੰਮਾਂ 'ਚ ਲੱਗੀਆਂ ਹਨ।
3. ਭਾਰਤੀ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਲੇਬਰ ਦੇ ਕੰਮਾਂ 'ਚ ਭਾਗੀਦਾਰੀ 2005 ਵਿਚ 32 ਫੀਸਦੀ ਸੀ ਅਤੇ 2021 'ਚ ਇਹ 19 ਫੀਸਦੀ ਰਹਿ ਗਈ।

ਟ੍ਰੈੱਸ ਪਾਸ
(ਪਿਛਲੇ ਸਫੇ ਦਾ ਬਾਕੀ)
ਸਵਾਰੀਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਿੱਲੀ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਸਿਪਾਹੀ ਨੇ ਮੇਰੀ ਘੋਖਵੀਂ ਚੁੱਢਵੀਂ ਨਜ਼ਰ ਭਾਂਪ ਕੇ ਆਪੇ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਦੇ ਦਿੱਤਾ।
'ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਪੰਜਾਹ ਰੁਪੈ ਵਿਚ ਕੋਈ ਮਾੜਾ ਸੌਦਾ ਨਹੀਂ।' ਬਾਬੂ ਨੇ ਮੁਸਕਰਾਉਂਦੇ ਉਸ ਦਾ ਜੁਆਬ ਦਿੱਤਾ। ਲੱਤਾਂ ਨਿੱਸਲ ਕਰਕੇ ਪਏ ਸਿਪਾਹੀ ਨੇ ਲੱਤਾਂ ਇਕੱਠੀਆਂ ਕਰ ਲਈਆਂ। ਬਾਬੂ ਨੂੰ ਵੀ ਬੈਠਣ ਲਈ ਜਗ੍ਹਾ ਮਿਲ ਗਈ। ਉਸ ਨੇ ਉਠ ਕੇ ਵੇਖਿਆ ਟਿਕਟ ਚੈੱਕਰ ਅਜੇ ਪਿੱਛੇ ਹੀ ਸੀ। ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ ਲੱਗ ਗਈ ਸੀ।
'ਹੇ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਇੱਜ਼ਤ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰੀ ਅੱਜ...ਇਹ ਇੱਥੇ ਹੀ ਬੈਠੀ ਰਹੋ ਦਸ ਮਿੰਟ, ਫਿਰ ਲੁਧਿਆਣਾ ਆ ਹੀ ਜਾਣਾ ਹੈ।' ਉਸ ਨੇ ਮਨ ਵਿਚ ਦੁਆ ਕੀਤੀ।
ਇੱਕ ਢੋਲਕੀ ਵਾਲੀ ਔਰਤ ਢੋਲਕ ਗਲ ਵਿਚ ਪਾਈ ਆਈ ਤੇ ਬੈਠ ਗਈ। ਉਸ ਨੇ ਕੁੱਛ ਚੁੱਕੇ ਦੇ ਬਾਲ ਆਸੇ ਪਾਸੇ ਬਿਠਾ ਲਏ। ਉਸ ਦੀ ਮਿੱਠੀ ਆਵਾਜ਼ ਤੇ ਸੁੰਦਰ ਤੇ ਸੁਡੌਲ ਸ਼ਕਲ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵੀ ਬਹੁਰੰਗੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਛਾਤੀਆਂ ਤੋਂ ਟਾਕੀਆਂ ਲੱਗੇ ਕਮੀਜ਼ ਵਿਚੋਂ ਉਸ ਦਾ ਅੰਗ ਅੰਗ ਬਾਹਰ ਡੁੱਲੂ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਖੱਬੇ ਮੋਢੇ 'ਤੇ ਥੋੜਾ ਬੱਲਿਓਂ ਕਮੀਜ਼ ਦੀ ਟਾਕੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਕਲ ਚੁੱਕੀ ਸੀ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਅੰਗ ਕਦੇ

ਕਦੇ ਬਾਹਰ ਝਾਤੀ ਮਾਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਏਦਾਂ ਲਗਦਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਆਪ ਹੀ ਉਹ ਨੁਮਾਇਸ਼ ਲਗਾ ਰਹੀ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਮਨਚਲੇ ਨੇ ਚੁੰਡੀ ਵੱਢ ਕੇ ਉਸ ਦੀ ਦੁਰਗਤ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੋਵੇ। ਦੋਹਾਂ ਹੱਥਾਂ ਦੀ ਦਾਬ ਢੋਲਕੀ 'ਤੇ ਮਾਰਦੀ ਜਦ ਉਹ ਹਿੱਲਦੀ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀਆਂ ਦੂਧੀਆਂ ਬਾਹਰ ਪਲਮ ਪੈਂਦੀਆਂ।
'ਮਜ਼ਾ ਹੈ ਸ਼ਰਾਬ ਦਾ... ਮਜ਼ਾ ਹੈ ਸ਼ਬਾਬ ਦਾ... ਲੈ ਲੈ... ਲੈ... ਲੈ... ਲੁਟ ਲੈ... ਲੁਟ... ਲੈ...।' ਉਸ ਨੇ ਲੰਮੀ ਹੋਕ ਲਾਈ।
'ਲੈ ਹੋਰ ਵੇਖ ਲੈ... ਇਹ ਵੀ ਨਮੂਨਾ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਅਸ਼ਲੀਲਤਾ ਤੋਂ ਕਿਨਾਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਅੰਡੀ-ਚੋਟੀ ਦਾ ਜ਼ੋਰ ਲਗਾ ਰਹੇ ਨੇ...ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੌਣ ਕਹੇ... ਕੌਣ ਰੋਕੇ, ਜੋ ਆਪ ਹੀ ਸ਼ੇਰ ਬਾਜ਼ਾਰ ਬੇ-ਸ਼ਰਮ ਹੋਕਾ ਦੇ ਰਹੀਆਂ ਨੇ। ਬੇ-ਹਯਾ ਇਹ ਕੁਦੇਸ਼ਾਂ, ਸਾਡੇ ਇਲਾਕੇ 'ਚ ਆ ਕੇ ਅਸ਼ਲੀਲਤਾ, ਨੰਗੇਪੁਣਾ ਤੇ ਕਈ ਨਾਮੁਰਾਦ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਵੰਡ ਰਹੀਆਂ ਨੇ।' ਇੱਕ ਬੁੱਢੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਨੇ ਖੁੰਡਾ ਖੜਕਾਉਂਦਿਆਂ ਫੁੱਕਾਰਾ ਜਿਹਾ ਮਾਰਿਆ।
'ਹੈ ਫੇਕਰੀ ਯਾਵੇ ਦੀ...ਠਹਿਰ! ਤੈਨੂੰ ਦੱਸਦਾ...।' ਖੁੰਡੇ ਦਾ ਖੜਕਾ ਸੁਣ ਕੇ ਉਹ ਔਰਤ ਦੋਹਾਂ ਬਾਲਾਂ ਨੂੰ ਚੁੱਕ ਕੇ ਅੱਗੇ ਸਰਕ ਗਈ।
ਗੱਡੀ ਦਗੜ-ਦਗੜ ਕਰਦੀ, ਦੁੱਤੰਗੇ ਮਾਰਦੀ ਸਤਲੁਜ ਪੁਲ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰ ਗਈ। ਇਸ

ਦੀ ਚਾਲ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਅੱਜ ਇਹ ਲੋਡਵਾਲ ਸਟੇਸ਼ਨ 'ਤੇ ਜਾਂ ਬਾਹਰਲੇ ਸਿਗਨਲ 'ਤੇ ਲੰਗਰ ਨਹੀਂ ਸੁੱਟੇਗੀ। ਉਸ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਕੁਤਰੂ-ਕੁਤਰੂ ਕਰਦਾ ਚੁਹਾ ਹੁਣ ਕੁੱਝ ਦਮ ਲੈਣ ਲੱਗਾ। ਟੀ ਟੀ ਜੋਗਿੰਦਰ ਕੌਰ ਵੀ ਵਿੱਸ ਕਰ ਕੇ ਮੁਸਕਾਨ ਕਰਦੀ ਲੰਘ ਗਈ।
ਜਿਉਂ ਜਿਉਂ ਗੱਡੀ ਸਟੇਸ਼ਨ ਵੱਲ ਵਧਦੀ ਗਈ, ਉਸ ਦਾ ਡਰ ਰੰਗ ਬਦਲਣ ਲੱਗਾ। ਉਸ ਦਾ ਬਾਸ ਬਾਹਰ ਗੇਟ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹਾ ਉਸ ਦੀ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕਰਦਾ ਵਾਰ ਵਾਰ ਘੜੀ ਵੇਖਦਾ ਤਰਲੋਮੰਛੀ ਹੋ ਰਿਹਾ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸੀ। ਅੱਜ ਤਾਂ ਕੋਈ ਬਹਾਨਾ ਨਹੀਂ ਬਣਨਾ। ਰੋਜ਼ ਰੋਜ਼ ਦੀ ਲੈਟ ਨਾਲ ਸਾਰੇ ਬਹਾਨੇ ਉਸ ਨੇ ਖ਼ਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਚਲੇ ਦੇਖੀ ਜਾਏਗੀ, ਅੱਧੀ ਛੁੱਟੀ ਲਿਖ ਦਿਆਂਗੇ ਜਾਂਦੇ ਹੀ, ਭਾਵੇਂ ਛੁੱਟੀਆਂ ਵੀ ਥੋੜ੍ਹੀਆਂ ਹੀ ਰਹਿ ਗਈਆਂ ਸਨ।
ਲੁਧਿਆਣੇ ਪਲੇਟਫਾਰਮ 'ਤੇ ਮੁਰੰਮਤ ਦਾ ਕੰਮ ਚੱਲਣ ਕਰਕੇ ਦਾਖਲੇ ਸਮੇਂ ਗੱਡੀ ਦੀ ਰਫ਼ਤਾਰ ਮੱਧਮ ਹੋ ਜਾਂਦੀ। ਕੁੱਝ ਕਾਰਲੇ ਯਾਤਰੀ, ਉਹਦੇ ਵਰਗੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਲੈਟ-ਕਮਰ ਇੱਥੇ ਬਾਹਰ ਹੀ ਦੁੜਕੀ ਮਾਰ ਕੇ ਥੱਲੇ ਉਤਰ ਜਾਂਦੇ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਦਸ ਪੰਦਰਾਂ ਮਿੰਟਾਂ ਦੀ ਬੱਚਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀ। ਉਸ ਨੇ ਬਾਹਰ ਮੂੰਹ ਕੱਢ ਕੇ ਦੇਖਿਆ। ਬਾਹਰ ਲਟਕਦੇ ਮੁਸਾਫ਼ਰ ਡਿੱਗ ਰਹੇ ਸਨ, ਛਾਲਾਂ ਮਾਰ ਰਹੇ ਸਨ ਪਰ ਉਸ ਦਾ

ਹੱਥ ਡੰਡੇ ਨਾਲ ਇਕਦਮ ਵਾਪਸ ਘੁੱਟ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉੱਤਰ ਰਹੇ ਮੁਸਾਫ਼ਰਾਂ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਪੁਲਿਸ ਵਾਲੇ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਸੋਟੀਆਂ ਵਰ੍ਹਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਫੜੋ ਫੜੀ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਸ ਨੇ ਇਕਦਮ ਪੈਂਤੜਾ ਬਦਲਿਆ ਤੇ ਦੂਸਰੇ ਪਾਸੇ ਹੋ ਕੇ ਉੱਤਰ ਗਿਆ। ਕਚਹਿਰੀ ਵਾਲੇ ਪਾਸਿਉਂ ਆਟੋ ਮਿਲ ਜਾਏਗਾ ਤੇ ਜਲਦੀ ਦਫ਼ਤਰ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਆਪਣੇ ਸਾਹਿਬ ਨਾਲ ਦੋ-ਚਾਰ ਕਰੇਗਾ।
ਉਸ ਪਾਸੇ ਕਈ ਰੇਲ ਪਟੜੀਆਂ ਪਾਰ ਕਰਦਾ ਉਹ ਬੰਦ ਫਾਟਕ ਲਾਗੇ ਪਹੁੰਚਾ, ਜਿਸ ਵਿਚੋਂ ਇੱਕ ਡੰਡਾ ਕੱਢ ਕੇ ਲੰਘਣ ਜੋਗਾ ਰਸਤਾ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਪਿੱਛੇ ਭੌਂ ਕੇ ਦੇਖਿਆ, ਪਲੇਟ ਫਾਰਮ 'ਤੇ ਯਾਤਰੀਆਂ ਦੀ ਤਕੜੀ ਢਾਣੀ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਘੇਰ ਰੱਖੀ ਸੀ। ਸ਼ੁਕਰ ਹੈ, ਉਹ ਬਚ ਗਿਆ...ਪਰ ਮੂਸਾ ਭੱਜਾ ਮੌਤ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਮੌਤ ਖੜੀ। ਫਾਟਕ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਡੰਡਾ ਹਿਲਾਉਂਦਾ ਇੱਕ ਸਿਪਾਹੀ ਮੁੱਛਾਂ ਨੂੰ ਤਾਅ ਦਿੰਦਾ ਉਸ ਦਾ ਰਸਤਾ ਮੱਲ ਬੈਠਾ।
'ਉਧਰ ਚਲੇ ਸ਼ਰਦਾਰ ਜੀ! ਇਹ ਆਮ ਰਸਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ...।'
'ਕਿਧਰ ?'
'ਥਾਣੇ! ਵੱਡੇ ਸਾਹਿਬ ਕੋਲ...।' ਉਹ ਹੱਸ ਰਿਹਾ ਸੀ।
'ਕਿਉਂ?'
'ਤੁਸੀਂ ਟ੍ਰੈੱਸ-ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਰੇਲਾਂ ਤੋਂ

ਟੱਪਣਾ ਰੇਲਵੇ ਐਕਟ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ...।'
'ਮੈਨੂੰ ਜਲਦੀ ਹੈ ਯਾਰ... ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਲੈਣ ਹਾਂ...ਮੈਂ' ਸਰਕਾਰੀ ਅਫ਼ਸਰ ਹਾਂ...ਕੁੱਝ ਲਿਹਾਜ਼ ਕਰ...।'
'ਨਹੀਂ ਜਨਾਬ! ਅੱਗ ਦੇਖੋ ਸਾਰੇ ਤੁਹਾਡੇ ਵਰਗੇ ਹੀ ਹੋਣ, ਨਾਲੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਤਾ ਹੀ ਹੈ। ਕਾਹਲੀ ਵਿਚ ਰੇਲਾਂ ਟੱਪਦੇ ਕਈ ਮੁਸਾਫ਼ਰ ਵੱਢੇ ਜਾਂਦੇ ਨੇ, ਜਾਨ ਗੁਆ ਬੈਠਦੇ ਨੇ।' ਸਿਪਾਹੀ ਦੇ ਅੱਗੇ ਲੱਗ ਕੇ ਉਹ ਵੀ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੋਸੀਆਂ ਦੇ ਹਜ਼ੂਮ ਵਿਚ ਆ ਰਲਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੁੱਝ ਤਰਲੇ ਮਿੰਨਤਾਂ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਕੁੱਝ ਆਪਣੀਆਂ ਜੇਬਾਂ ਟਾਟੋਲ ਰਹੇ ਸਨ। ਕੁੱਝ ਸਜ਼ਾ ਵਜੋਂ ਡੰਡ-ਬੈਠਕਾਂ ਮਾਰ ਰਹੇ ਸਨ।
'ਸਰ ਮੈਂ ਗਜ਼ਟਿਡ ਅਫ਼ਸਰ ਹਾਂ, ਅੱਜ ਗਲਤੀ ਹੋ ਗਈ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਕਿ ਮੈਂ ਦਫ਼ਤਰੋਂ ਲੈਣ ਸਾਂ।' ਆਪਣਾ ਪਛਾਣ-ਪੱਤਰ ਕੱਢ ਕੇ ਦਿਖਾਉਂਦੇ ਬਾਣੇਦਾਰ ਨੂੰ ਜ਼ਰਾ ਪਾਸੇ ਕਰ ਕੇ ਕਿਹਾ।
'ਟ੍ਰੈੱਸ-ਪਾਸ ਤਾਂ ਬੜਾ ਸੰਗੀਨ ਜੁਰਮ ਹੈ, ਅਪਰਾਧ ਹੈ...ਚਲੇ ਖੈਰ! ਹੁਣ ਜਾਓ। ਤੁਹਾਡੀ ਉਮਰ ਤੇ ਰੁਤਬੇ ਦਾ ਲਿਹਾਜ਼ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਆਪਣਾ ਆਈ ਡੀ ਕਾਰਡ ਦੇ ਜਾਓ। ਵਾਪਸੀ ਸਮੇਂ ਐਸ ਐੱਚ ਓ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਮਿਲ ਲੈਣਾ।'
ਆਪਣਾ ਵਡਮੁੱਲਾ ਪਛਾਣ ਪੱਤਰ ਉਸ ਨੂੰ ਫੜਾ ਕੇ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਕੇ ਉਹ ਪੌੜੀਆਂ ਦਾ ਪੁਲ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ।

ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਘਰਾਣਿਆਂ ਦਾ ਸਿਆਸਤ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ

ਫ਼ਰਜ਼ ਕਰੋ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਵਾਕਈ ਬਹੁਤ ਅਮੀਰ ਹੋ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਮਨਭਾਉਂਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਖਰੀਦਣ ਦੀ ਹੈਸੀਅਤ ਰੱਖਦੇ ਹੋ। ਫਿਰ ਕੀ ਤੁਸੀਂ 'ਪਾਵਰ' ਖਰੀਦਣੀ ਨਹੀਂ ਚਾਹੋਗੇ? 'ਪਾਵਰ' ਤੋਂ ਮੇਰਾ ਭਾਵ ਬਿਜਲੀ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਮੈਂ ਇੱਥੇ ਨਿਰੋਲ ਰਾਜਨੀਤਕ ਸ਼ਕਤੀ ਜਾਂ ਸੱਤਾ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਜੋ ਸਟੇਟ ਜਾਂ ਰਿਆਸਤ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਅੰਗਾਂ ਅਤੇ ਸਿਆਸੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਤੋਂ ਉਪਜਦੀ ਹੈ। ਰਾਜਕੀ ਸ਼ਕਤੀ ਖਰੀਦਣ ਦੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਵਲੋਂ 'ਕ੍ਰਿਸਟਾਚਾਰ' ਦਾ ਨਾਂ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

1980ਵਿਆਂ ਦੇ ਮੱਧ ਤੱਕ ਇਹ ਮੰਨਿਆ

ਔਨਿੱਦਓ ਚੱਕਰਵਰਤੀ

ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸ਼ਕਤੀ 'ਬਾਬੂ' (ਅਫਸਰ) ਦੇ ਪੈਂਨ ਦੀ ਨੋਕ 'ਚੋਂ ਨਿਕਲਦੀ ਹੈ। ਸੱਤਾ ਦੇ ਗਲਿਆਰੇ ਅੰਦਰ ਸਿਆਸੀ ਨੌਕਰਸ਼ਾਹੀ ਜਮਾਤ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਬੌਧਿਕ ਤਬਕੇ ਦੀ ਅਜਾਰੇਦਾਰੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਨਅਤੀ, ਵਪਾਰਕ ਤੇ ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰ ਜਮਾਤਾਂ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸਨ। ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਕੁਲੀਨ ਵਰਗ ਦਾ ਹਿੱਤ ਇਸੇ ਗੱਲ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਆਰਥਿਕ ਕੁਲੀਨ ਵਰਗ ਨੂੰ ਲਾਇਸੈਂਸਾਂ, ਕੋਟਿਆਂ ਅਤੇ ਕੀਮਤਾਂ ਤੇ ਵਪਾਰ ਕੰਟਰੋਲ ਦੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਰਾਹੀਂ ਨਕੇਲ ਪਾ ਕੇ ਰੱਖੀ ਜਾਵੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਮਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੱਡੇ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਕ੍ਰਿਸਟਾਚਾਰ ਦਾ ਘਪਲਾ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਦੇ ਸਕੈਂਡਲਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਮਾਮੂਲੀ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਮਿਸਾਲ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬੋਫੋਰਸ ਤੋਪਾਂ ਦੇ ਘਪਲੇ ਵਿੱਚ 64 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲੱਗਿਆ ਸੀ ਤੇ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਏ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲੱਗ ਰਹੇ ਹਨ।

1980ਵਿਆਂ ਦੇ ਮੱਧ ਤੋਂ ਭਾਰਤ ਦਾ ਨੀਤੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਬਦਲ ਕੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਉਦਮਾਂ ਨੂੰ ਹੱਲਾਸ਼ੇਰੀ ਦੇਣ ਦਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ ਦੀ ਬਾਂ ਮੁਨਾਫ਼ੇ ਦੇ ਮਨੋਰਥ ਅੱਗੇ ਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਨਾਲ ਨੇਤਾ-ਬਾਬੂ ਜਮਾਤ ਦੀ ਤਾਕਤ ਆਪਣੇ ਆਪ ਹੀ ਘਟਣ

ਲੱਗ ਪਈ। ਵਿਡੰਬਨਾ ਇਹ ਹੋਈ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਕ੍ਰਿਸਟਾਚਾਰ ਘਟਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਵਧਦਾ ਚਲਿਆ ਗਿਆ। 'ਨਹਿਰੂਵਾਦੀ ਸਮਾਜਵਾਦ' ਦੇ ਅਰਸੇ ਦੌਰਾਨ ਰਿਆਸਤ ਕੋਲ ਕੁਝ ਲਾਇਸੈਂਸਾਂ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਤੋਂ ਬਚਾਅ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਛੋਟਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਖਿਲਾਫੀਆਂ ਨੂੰ ਦੇਣ ਲਈ ਹੀ ਬਹੁਤਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਹੁੰਦੇ ਕ੍ਰਿਸਟਾਚਾਰ ਤਹਿਤ ਬਿਨਾ ਵਾਰੀ ਤੋਂ ਕੋਈ ਟੈਲੀਫੋਨ ਕਨੈਕਸ਼ਨ ਜਾਂ ਵਾਧੂ ਗੈਸ ਸਿਲੰਡਰ ਲੈਣ ਲਈ ਸੌ-ਪੰਜਾਹ ਰੁਪਏ ਦੀ ਵੱਢੀ ਦੇ ਕੇ ਮਤਲਬ ਪੂਰਾ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।

ਉਦਾਰੀਕਰਨ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀਕਰਨ ਨਾਲ ਸਾਰੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਜਨਤਕ ਵਸੀਲੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹ ਗਏ। ਖਣਿਜ ਭੰਡਾਰ, ਖਾਣਾਂ, ਜ਼ਮੀਨ, ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ, ਸੜਕਾਂ, ਪੁਲ, ਦੂਰਸੰਚਾਰ ਲਾਈਨਾਂ, ਸਪੈਕਟਰਮ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਮਾਲਕੀ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਅਸਾਮੇ ਹੁਣ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਸੈਕਟਰ ਦੀ ਮਾਲਕੀ ਹੋਣ ਆ ਗਏ। ਇਸ ਨਾਲ ਬੇਪਨਾਹ ਦੌਲਤ ਦਾ ਤਬਾਹਦਲਾ ਹੋਣ ਨਾਲ ਹਰ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਕ੍ਰਿਸਟ ਲੈਣ ਦੇਣ ਦਾ ਆਕਾਰ ਵੀ ਫੁੱਲ ਕੇ ਕੁੱਪਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਸ ਨਾਲ ਸੱਤਾ ਦੇ ਦਲਾਲਾਂ ਦੀ ਨਵੀਂ ਜਮਾਤ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਈ ਜੋ ਧਨਾਵਾਂ ਦੇ ਸੱਤਾਧਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਸੋਢੇ ਕਰਵਾਉਂਦੇ ਸਨ।

ਇਸ ਦਾ ਪ੍ਰਤੱਖ ਸਿੱਟਾ ਇਹ ਨਿਕਲਿਆ ਕਿ 1980ਵਿਆਂ ਦੇ ਅਖੀਰ ਤੋਂ ਰੀਅਲ ਅਸਟੇਟ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਵਿੱਚ ਯਕਦਮ ਤੇਜ਼ੀ ਆਉਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ। ਇਹ ਕਾਲੀ ਕਮਾਈ ਜੋ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਕਦੀ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੀ ਸੀ, ਰੀਅਲ ਅਸਟੇਟ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋ ਗਈ ਅਤੇ ਇਸ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਆ ਰਹੇ ਉਡਾਲ ਦੀ ਮੁੱਖ ਚਾਲਕ ਸ਼ਕਤੀ ਇਹੀ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਕੀਮਤਾਂ ਫਾਕੀ ਵਧ ਗਈਆਂ ਤਾਂ ਹਰ ਕੋਈ ਘਰ ਜਾਂ ਪਲਾਟ ਵਿੱਚ ਨਿਵੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਉਸਲਵੱਟੇ ਲੈਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਜਿਸ ਕਰ ਕੇ ਇਸ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਕਾਲੇ ਧਨ ਦਾ ਦਖ਼ਲ ਹੋਰ ਵਧ ਗਿਆ ਤੇ ਇੱਝ ਕੀਮਤਾਂ ਹੋਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਚੜ੍ਹ ਗਈਆਂ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਵਿੱਤੀ ਖੇਤਰ ਨੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ-ਤਰੀਕਿਆਂ ਰਾਹੀਂ ਕਾਲੇ ਧਨ ਦੀ 'ਸਫ਼ਾਈ'

ਕਰ ਕੇ ਕੁਝ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ ਤੇ ਇਹ ਪੈਸਾ ਸ਼ੇਅਰ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ।

ਇਹ ਸਿਲਸਿਲਾ ਕਈ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਫਿਰ 2000 ਦੇ ਮੱਧ ਵਿੱਚ ਜਾ ਕੇ ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ। ਜਨਤਕ ਬੱਚਤਾਂ ਅਤੇ ਕਰਜ਼ ਦਾ ਸਰਮਾਇਆ ਵੱਡੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚਾ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ 'ਚ ਨਿਵੇਸ਼ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਦੇ ਕੁਝ ਹਿੱਸਿਆਂ ਦੀਆਂ ਜੇਬਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ। ਉਸ ਰਿਕਾਰਡ ਨਿਵੇਸ਼ ਚੱਕਰ ਦਾ ਇਹੀ ਆਧਾਰ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਕਰਜ਼ ਨਾਲ ਫੁਲਾਏ ਗੁਬਾਰੇ ਵਜੋਂ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਆਖਰਕਾਰ ਇਹੀ ਸਾਰੇ ਮਾਤੇ ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਦੀ ਮਾਂ ਸਾਬਿਤ ਹੋਈ।

ਇਹ ਗੱਲ 'ਨਹਿਰੂਵਾਦੀ ਕੁਲੀਨ ਵਰਗ' ਦੇ ਹਿੱਤ ਸੀ ਕਿ ਉਤਪਾਦਕ ਅਸਾਮਿਆਂ ਨੂੰ ਵਪਾਰੀ ਸਨਅਤੀ ਜਮਾਤ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਇਕੱਤਰ ਨਾ ਹੋਣ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਉਦਾਰੀਕਰਨ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹ ਦੇ ਕੇ ਪੁੱਠਾ ਗੇੜ ਦੇ ਦਿੱਤਾ, ਦਰਅਸਲ ਇਸ ਦੀ ਪੁਸ਼ਤਪਨਾਹੀ ਵੀ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਆਰਥਿਕ ਨਾ-ਬਰਾਬਰੀ ਵਧਣ ਲੱਗ ਪਈ। ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਉਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਏ ਹਾਂ ਕਿ ਰਾਜਕੀ ਸੱਤਾ ਵਿੱਚ ਭਾਵੇਂ ਕੋਈ ਵੀ ਸ਼ਖ਼ਸ ਬੈਠਾ ਹੋਵੇ, ਉਹ ਭਾਰਤੀ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦਾ ਹੀ ਜਾਪ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਤ ਇਹ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ਕਿ ਸੱਤਾ ਦੀ ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਕੋਈ ਨਿੱਜੀ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਘਰਾਣਾ ਬਣਾ ਵੀ ਸਕਦੇ ਹਨ ਤੇ ਵਿਗਾੜ ਵੀ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਸੱਤਾ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਲਈ ਉਹ ਸਮੁੱਚੇ ਵਪਾਰੀ ਸਨਅਤੀ ਕੁਲੀਨ ਵਰਗ ਦੇ ਖ਼ੋਰਖਾਰ ਬਣ ਗਏ ਹਨ। ਪਿਛਲੇ ਘੱਟੋ ਘੱਟ 20 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਇਹੀ ਕੁਝ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਸਨਅਤ ਦੀ ਵਾਗਡੋਰ ਵਪਾਰੀ-ਸਨਅਤੀ-ਮੀਡੀਆ ਕੰਪਲੈਕਸ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀਆਂ ਤੰਦਾਂ ਅਗਾਂਹ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਵਿੱਤੀ ਸਰਮਾਏ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਸਮਾਜ ਦਾ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਮੀਡੀਆਕਰਨ ਹੋਣ ਨਾਲ

ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਸੰਚਾਲਿਤ ਮੀਡੀਆ- ਮੁੱਖਧਾਰਾ ਤੇ ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਦੋਵੇਂ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ, ਸਹਿਮਤੀ ਘੜਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਸਿਤ ਵਰਗ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਲਿਜਾਣ ਵਿੱਚ ਅਹਿਮ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਵਿੱਤੀ ਅਤੇ ਸਿਆਸੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਕੇਂਦਰੀਕਰਨ ਦਾ ਇਸ ਵਕਤ ਇਹ ਹਾਲ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਮੁੱਚਾ ਰਾਜ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਹੁਣ ਕੁਝ ਕੁ ਅਜਾਰੇਦਾਰ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਘਰਾਣਿਆਂ ਦੀ ਮੁੱਠੀ ਵਿੱਚ ਆ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਅਜਾਰੇਦਾਰ ਸਰਮਾਏ, ਵਿੱਤ, ਅਜਾਰੇਦਾਰ ਪੱਖੀ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਅਤੇ ਨੌਕਰਸ਼ਾਹਾਂ, ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਸੰਚਾਲਿਤ ਮੀਡੀਆ, ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਪੱਖੀ ਮਾਹਿਰਾਂ ਦੀ ਇਸ ਅਜਾਰੇਦਾਰ ਜਮਾਤ ਦਾ ਹਿੱਤ ਇਸੇ ਗੱਲ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਟੇਟ/ਰਿਆਸਤ ਦੇ ਹੋਰਨਾਂ ਅੰਗਾਂ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨੂੰ ਨੱਧ ਕੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਅੰਗਾਂ ਨੂੰ ਹਿੱਕ ਕੇ ਪੂੰਜੀ ਦੇ ਅਜਾਰੇਦਾਰੀ ਤਹਿਤ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਵੇ।

ਕੀ ਰਿਆਸਤ ਅਤੇ ਨਾਗਰਿਕ ਸਮਾਜ (ਸਿਵਲ ਸੁਸਾਇਟੀ) ਦੇ ਸਾਰੇ ਅੰਗਾਂ 'ਤੇ ਸੱਤਾ ਦੀ ਮੁਕੰਮਲ ਜਕੜ ਨੂੰ ਵੰਗਾਰਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਇਕ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਤਾਂ ਇਹ ਉਦੋਂ ਵਾਪਰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਬਾਹਰੀ ਸੰਕਟ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਪਾਰਟੀ ਅੰਦਰ ਏਕਤਾ ਟੁੱਟ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਮਿਸਾਲ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜੋ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਕੁਲੀਨ ਵਰਗ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦਾ ਵੱਡਾ ਸਮੂਹ ਇਹ ਸੋਚਣ ਲੱਗ ਪਏ ਕਿ ਚਲੰਤ ਸ਼ਾਸਨ ਤਹਿਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਹੀ ਤਾਂ ਉਹ ਕੋਈ ਬਦਲਵਾਂ ਗੱਠਜੋੜ ਲੱਭ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਯੂਪੀਏ ਦੀ ਸੱਤਾ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਗਈ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਕੁਲੀਨ ਵਰਗ ਨੂੰ ਨਿਰੰਤਰ ਲਾਭ ਮੁਹੱਈਆ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਭਾਰਤੀ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਦੇ ਮੁਨਾਫ਼ੇ ਘਟਣ ਲੱਗ ਪਏ ਸਨ ਅਤੇ ਯੂਪੀਏ ਕਾਨੂੰਨੀ ਗਾਰੰਟੀ ਵਾਲੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਆਮਦਨ ਅਤੇ ਸਿਆਸੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਮੁੜ ਵੰਡ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਜ਼ਰੀਏ ਖੱਬੇ ਪੱਖੀ ਝੁਕਾਅ ਲੈਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਸੀ।

ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਵੀ ਵੱਡੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀ

ਘਰਾਣਿਆਂ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਲਾਈਨ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਵਿਰੋਧ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਕਈ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂਆਂ ਦਾ ਖਿਆਲ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਲਾਈਨ ਪਾਰਟੀ ਲਈ ਆਤਮ-ਘਾਤੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਮੌਜੂਦਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਖਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਨੇ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਕਿ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਕੁਲੀਨ ਵਰਗ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਮੌਕਾ ਨਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਕਾਰਪੋਰੇਟਾਂ ਦੀਆਂ ਮੁਨਾਫ਼ਾ ਦਰਾਂ ਵਿੱਚ ਭਾਰੀ ਇਜ਼ਾਫ਼ਾ ਹੋਇਆ, ਭਾਵੇਂ ਸਮੁੱਚੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅਰਥਚਾਰਾ ਡਿੱਗਦਾ ਚੁੱਕਦਾ ਹੀ ਚਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਨਾਂਮਾਤਰ ਰੂਪ ਵਿੱਚ 2017-18 ਤੋਂ 2022-23 ਤੱਕ ਭਾਰਤ ਦੀ ਕੁੱਲ ਘਰੇਲੂ ਪੈਦਾਵਾਰ (ਜੀ.ਡੀ.ਪੀ.) ਵਿੱਚ ਸਾਲਾਨਾ 9.8 ਫੀਸਦ ਦੀ ਦਰ ਨਾਲ ਇਜ਼ਾਫ਼ਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਦਕਿ ਕੌਮੀ ਸੰਵੇਦੀ ਸੂਚਕ ਅੰਕ ਵਿੱਚ ਸੂਚੀਦਰਜ 500 ਵੱਡੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਮੁਨਾਫ਼ਿਆਂ ਵਿੱਚ 17.6 ਫੀਸਦ ਦੀ ਦਰ ਨਾਲ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। 2020-23 ਦੇ ਅਰਸੇ ਦੌਰਾਨ ਇਹ ਅੰਤਰ ਹੋਰ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਰਿਹਾ ਜਦੋਂ ਸਾਡੀ ਜੀਡੀਪੀ ਵਿੱਚ ਸਾਲਾਨਾ 10.7 ਫੀਸਦ ਦੀ ਦਰ ਨਾਲ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਜਦਕਿ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਮੁਨਾਫ਼ਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਾਲਾਨਾ 34.3 ਫੀਸਦ ਦੀ ਦਰ ਨਾਲ ਵਾਧਾ ਦਰਜ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਗ਼ਰੀਬ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮੁਫ਼ਤ ਅਨਾਜ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਗੁਜ਼ਾਰੇ ਲਾਇਕ ਇਮਦਾਦ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਨਾਲ ਚੋਟੀ 'ਤੇ ਬੈਠਾ ਇਕ ਫੀਸਦ ਧਨਾਵ ਵਰਗ ਖੁਸ਼ ਹੈ ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਹੇਠਲੇ 30 ਫੀਸਦ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਵੀ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਮੀਡੀਆ ਦੀ ਮਾਲਕੀ ਕੁਝ ਕੁ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਘਰਾਣਿਆਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰਤ ਹੋਣ ਨਾਲ ਸੰਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਸੁਤਬੱਧ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਕਿਤੇ ਕੋਈ ਤ੍ਰੇੜ ਪੈਂਦੀ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਮੱਧ ਵਰਗ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਭਾਵ ਵ੍ਰਾਈਟ ਕਾਲਰ ਵਰਕਰਾਂ ਅੰਦਰ ਜੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੁੱਤਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਨਪੀੜੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ।

ਮਨੀਪੁਰ ਹਿੰਸਾ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਕਿੱਥੇ ਹਨ?

ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਰਾਜ ਵਲੋਂ 1877 'ਚ ਰਾਖਵੇਂ ਜੰਗਲ ਦੀ 509 ਵਰਗ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਲੰਮੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਰੇਖਾ ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਮੌਜੂਦਾ ਮਿਜ਼ੋਰਮ ਦੇ ਖੇਤਰਫਲ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਖਿੱਚਣ ਤੋਂ ਛੇ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਵੇਲੇ ਕਚਾਰ ਦੇ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ 1883 'ਚ ਰਿਪੋਰਟ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ ਰਾਖਵੇਂ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਰਬੜ ਲੈਣ ਲਈ ਆਏ ਚਾਰ ਲੁਸ਼ਾਈ (ਮਿਜ਼ੋ) ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ 'ਘੁਸਪੈਠੀਏ' ਕਰਾਰ ਦੇ ਕੇ ਉਵੇਂ ਗੋਲੀਆਂ ਮਾਰ ਕੇ ਹਲਾਕ ਕਰ

ਖਾਮ ਖਾਨ ਸੂਨ ਹਾਓਸਿੰਘ

ਦਿੱਤਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਜਿਵੇਂ ਪੰਖੇਰੂਆਂ ਨੂੰ ਮਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਜਿਸ ਬੇਕਿਰਕੀ ਨਾਲ ਇਹ ਹੱਤਿਆ ਕਾਂਡ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਦੀ ਗੁੰਜ 3 ਮਈ ਤੋਂ ਮਨੀਪੁਰ ਵਿੱਚ ਭੜਕੀ ਹਿੰਸਾ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸੁਣਾਈ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ ਜੋ ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਹੁਣ ਤੱਕ ਮਨੀਪੁਰ ਵਿੱਚ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਵਿਧੀ ਵਿਧਾਨ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕੁਕੀ-ਜ਼ੋਮੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਘੁਸਪੈਠੀਆਂ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਦੀ ਰਿਆਸਤ ਦੀ ਧੱਕਣ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਇਸ ਭਾਈਚਾਰੇ ਖਿਲਾਫ ਢਾਂਚਾਗਤ ਹਿੰਸਾ ਦਾ ਮੁੱਖ ਸਰੋਤ ਬਣ ਗਈ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਵਲੋਂ 50 ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਚੁੱਪ ਵੱਟੀ ਰੱਖਣਾ ਅਤੇ ਮਨੀਪੁਰ ਵਿੱਚ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਰਾਜ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨਾ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੋਂ ਭੱਜਣ ਦੇ ਸਮਾਨ ਹੈ। ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਕੁਕੀ-ਜ਼ੋਮੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਖਿਲਾਫ ਢਾਂਚਾਗਤ ਹਿੰਸਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਮਿਲੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮਨੀਪੁਰ ਲਾਕਾਊਨੀਅਤ ਦਾ ਟਾਪੂ ਬਣ ਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। 120 ਤੋਂ ਵੱਧ ਜਾਨਾਂ (94 ਕੁਕੀ-ਜ਼ੋਮੀ ਸਣੇ) ਜਾਂ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ, 355 ਗਿਰਜਾ ਘਰ ਅਤੇ 200 ਤੋਂ ਵੱਧ ਪਿੰਡ (ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ 160 ਕੁਕੀ-ਜ਼ੋਮੀ ਪਿੰਡ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ) ਸਾੜ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ ਜਿਸ

ਕਰ ਕੇ 50,000 ਤੋਂ ਵੱਧ ਲੋਕ (ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ 41000 ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੁਕੀ-ਜ਼ੋਮੀ ਹਨ) ਬੇਘਰ ਹੋ ਗਏ ਹਨ।

1883 ਦੀ ਘਟਨਾ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਇਕ ਸਾਂਝੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੁਕੀ-ਜ਼ੋਮੀ ਨੂੰ ਘੁਸਪੈਠੀਏ ਕਹਿ ਕੇ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ; ਇੱਝ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 'ਸ਼ਰਾਰਤੀ ਅਨਸਰ' ਬਣਾ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਿੱਝਣ ਲਈ ਬਸਤੀਵਾਦੀ ਸ਼ਾਸਨ ਤੇ ਉੱਤਰ ਬਸਤੀਵਾਦੀ ਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਬੇਕਿਰਕੀ ਇਕੋ ਕਿਸਮ ਦੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਪ੍ਰਸੰਗ ਨੂੰ ਅਕਸਰ ਅਣਡਿੱਠ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਮਾਲਕਾਂ ਅਤੇ ਜੰਗਲ ਦੇ ਵਸਨੀਕਾਂ ਦੇ ਰਾਖਿਆਂ ਦੇਵਾਂ ਨੂੰ ਰਿਆਸਤ ਵਲੋਂ ਘੁਸਪੈਠੀਏ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ। 1883 ਦਾ ਗੋਲੀਕਾਂਡ ਆਧੁਨਿਕ ਰਿਆਸਤ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਅਤੇ ਵਿਸਤਾਰ ਦੇ ਅਰਸੇ ਦੌਰਾਨ ਉਪਜਿਆ ਸੀ ਜੋ ਜੰਗਲ ਦੇ ਵਸਨੀਕਾਂ ਲਈ ਇਲਾਕਾਈ ਹੱਦਬੰਦੀ ਮੁਕੱਰਰ ਕਰਨ ਦੇ ਅਮਲ ਵਿੱਚ ਫਸ ਗਿਆ ਸੀ। ਮਨੀਪੁਰ ਵਿੱਚ ਇਸ ਵੇਲੇ ਭੜਕੀ ਹਿੰਸਾ ਵੀ ਵਡੇਰੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇਸ 'ਚੋਂ ਉਪਜਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਜ਼ੋਰ ਜਬਰੀ ਦਾ ਉਹ ਤਰੀਕਾਕਾਰ ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਅਕਤੂਬਰ 2022 ਵਿੱਚ ਰਾਖਵੇਂ ਜੰਗਲ ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਇਸ ਦੀ ਪੁਣਛਾਣ ਕਰਨ 'ਤੇ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਜੰਗਲਾਤ ਐਕਟ-1927 ਅਧੀਨ ਚੂੜਾਚਾਦਪੁਰ ਖੋਪਮ (ਰਾਖਵੇਂ ਜੰਗਲ) ਦਾ ਐਲਾਨ 1966 ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦੇ 38 ਪਿੰਡਾਂ ਦਾ ਕਰੀਬ 500 ਵਰਗ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦਾ ਇਲਾਕਾ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਵਿਵਾਦਪੂਰਨ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕੋਈ ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਿ ਸਹਾਇਕ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਅਫਸਰਾਂ (ਏ.ਐਸ.ਓਜ਼) ਨੇ ਇਸ ਐਕਟ ਤਹਿਤ 1971 ਤੋਂ 1988 ਤੱਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਰੱਖਣ ਦੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਤੇ ਮੰਗਾਂ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ 24 ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ 470 ਵਰਗ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਰਕਬੇ ਨੂੰ ਰਾਖਵੇਂ ਜੰਗਲ 'ਚੋਂ ਬਾਹਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਬਹੁਰਗਲ, ਬੀਰੇਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਬਣੀ ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਜੂਨ 2022 ਤੋਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਜਾਇਜ਼ਾ ਲੈਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਅਕਤੂਬਰ 2022 ਵਿੱਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਨੂੰ ਰਾਖਵੇਂ ਜੰਗਲ ਖੇਤਰ 'ਚੋਂ ਬਾਹਰ ਕਰਨ ਦੇ ਫ਼ੈਸਲੇ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਸਬੰਧਿਤ ਅਫਸਰਾਂ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੜਤਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਕੇਂਦਰੀ ਨੁਕਤਾ ਜ਼ਮੀਨ ਅਤੇ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਅਸਲ ਮਾਲਕਾਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਹੱਕ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਨੇਮ ਹੈ। ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਕਬਾਇਲੀ ਪਹਾੜੀ ਖੇਤਰ ਅੰਦਰ ਕੋਈ ਬੰਜਰ (ਖਾਸ) ਜ਼ਮੀਨ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਸਾਰੀ ਜ਼ਮੀਨ ਕਬਾਇਲੀ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਅਤੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਮੁਖੀਆਂ ਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਕਰ ਕੇ ਪਹਾੜੀ ਖੇਤਰਾਂ ਨੂੰ ਮਾਲੀਆ ਸਰਵੇਖਣ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ। ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕੁਝ ਇਲਾਕੇ ਰਾਖਵੇਂ ਜੰਗਲੀ ਖੇਤਰ 'ਚੋਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖਣ ਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਅਹਿਲਕਾਰਾਂ, ਜ਼ਿਲਾ ਕੌਂਸਲ ਜਾਂ ਹਿੱਲ ਏਰੀਆ ਕਮੇਟੀਆਂ (ਐਚ.ਏ.ਸੀ.) ਨਾਲ ਵਿਚਾਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਧਾਰਾ 371 ਸੀ. ਵਿੱਚ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਐਚਏਸੀ ਨੇ ਮਾਰਚ 2021 ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਹੀ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਇਸ ਨੇ ਮਤਾ ਪਾਸ ਕਰ ਕੇ ਆਖਿਆ ਸੀ ਕਿ 1972 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਾਨੂੰਨੀ ਧਾਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰ ਕੇ ਭਾਰਤੀ ਜੰਗਲਾਤ ਐਕਟ-1927 ਤਹਿਤ ਆਪਹੁਦੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਫ਼ੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਬੀਰੇਨ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਤੈਅਸੁਦਾ ਵਿਧੀਆਂ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਸੈਟੇਲਾਈਟ ਤਸਵੀਰਾਂ ਦਾ ਸੈਂਟ ਪੇਜ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਕਿ ਕੁਕੀਆਂ ਦੇ ਕਈ ਪਿੰਡ ਰਾਖਵੇਂ ਜੰਗਲ ਖੇਤਰ 'ਤੇ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਸਾਏ ਗਏ ਹਨ। 20 ਫਰਵਰੀ ਤੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਨੂੰ ਉਜਾੜਨ ਦੀ ਮੁਹਿੰਮ ਸੱਗਜਾਂਗ ਪਿੰਡ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਕੁਕੀ-ਜ਼ੋਮੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਅੰਦਰ ਰੋਸ ਵਧ ਗਿਆ। ਦਾਗ ਚਿੱਠਾ (ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਕਾਗਜ਼) ਵਾਲੇ ਕਬਾਇਲੀ

ਗਿਰਜਾ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਜਦਕਿ 2010 ਤੋਂ ਮੈਤੇਈ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ 188 ਹਿੰਦੂ ਮੰਦਰਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। 11 ਅਪਰੈਲ ਦੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਵੱਗਿਆ ਕਰ ਕੇ ਤਿੰਨ ਕਬਾਇਲੀ ਗਿਰਜਾ ਘਰ ਢਾਂਚੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਾਲਾਂਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਦਿਨ ਢਲਣ ਬਾਅਦ ਢਾਂਚੇ-ਢੁਹਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਾਜ ਦੀ ਧੱਕੜ ਕਾਰਵਾਈ ਜ਼ੋਰ ਫੜਦੀ ਚਲੀ ਗਈ।

ਇਸ ਦੌਰਾਨ, ਮੈਤੇਈ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀਆਂ ਸਿਵਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੀਆਂ ਕਈ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਵਾਹ-ਢੁਹਾਈ ਦੀ ਮੁਹਿੰਮ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਆ ਗਈਆਂ ਅਤੇ ਕੁਕੀ-ਜ਼ੋਮੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਘੁਸਪੈਠੀਏ, ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਪਰਵਾਸੀ, ਭੁੱਕੀ ਦੇ ਕਾਸ਼ਤਕਾਰ ਅਤੇ ਨਾਰਕੋ-ਟੈਰਰਿਸਟ ਗਰਦਾਨ ਕੇ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਬਿਰਤਾਂਤ ਘੜਿਆ ਗਿਆ। ਤੱਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਭੁੱਕੀ ਦੀ ਕਾਸ਼ਤ ਅਤੇ ਨਿਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਦੇ ਲੋਕ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। 2017-22 ਦੇ ਅਰਸੇ ਦੌਰਾਨ ਫੜੇ ਗਏ ਨਸ਼ੇ ਦੇ 2438 ਤਸਕਰਾਂ 'ਚੋਂ ਕੁਕੀ ਚਿਨ 33 ਫੀਸਦ, ਮੈਤੇਈ 15 ਫੀਸਦ ਅਤੇ ਪੰਗਾਲ (ਮੁਸਲਿਮ) 43.5 ਫੀਸਦ ਸਨ। ਸਾਬਕਾ ਪੁਲੀਸ ਅਫਸਰ ਬੋਨਾਓਜਾਮ ਬਰਿੰਦਾ ਵਲੋਂ 2018 ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਇਕਸ਼ਾਫ ਅਤੇ ਉਰੀਪੋਕ ਦੇ ਵਿਧਾਇਕ ਰਘੂਮਨੀ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਅਮਿਤ ਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਲਿਖੇ ਪੱਤਰ ਤੋਂ ਸਾਫ਼ ਜ਼ਾਹਿਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਿਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਵਿੱਚ ਕਈ ਵੱਡੇ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਦਾ ਹੱਥ ਹੈ ਜੋ ਪਾਬੰਦੀਸ਼ੁਦਾ ਮੈਤੇਈ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਗਰੁੱਪਾਂ ਨਾਲ ਰਲ ਕੇ ਨਿਸ਼ਿਆਂ ਤੇ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦਾ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਕਾਰੋਬਾਰ ਚਲਾਉਂਦੇ ਹਨ।

ਜ਼ਮੀਨ ਅਤੇ ਕਬਾਇਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਅਤੇ ਵਸੀਲਿਆਂ ਤੱਕ ਰਸਾਈ ਨਾ ਹੋ ਸਕਣ ਦੀ ਮੈਤੇਈ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾ ਕੇਂਦਰੀ ਮੁੱਦਾ ਇਸ ਰੌਲੇ-ਰੱਪੇ ਵਿੱਚ ਗੁਆਚ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਮਨੀਪੁਰ ਵਿੱਚ ਹੋ ਰਹੀ ਹਿੰਸਾ ਦਾ ਮੁੱਖ ਸਰੋਤ ਇਹੀ ਹੈ। 1840 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਚਾਹ, ਤੇਲ,

ਰਬੜ ਅਤੇ ਕੋਲੇ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ ਹੋਣ ਨਾਲ ਉੱਤਰ ਪੂਰਬ ਖਿੱਤੇ ਅੰਦਰ ਰਿਆਸਤ ਦੀ ਇਲਾਕਾਈ ਵਿਸਤਾਰ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੀ ਨਵੀਂ ਨੀਤੀ ਇਸ ਲਿਹਾਜ਼ ਨਾਲ ਘੜਨ ਦੀ ਲਾਲਸਾ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਦੇ ਮਾਲੀਏ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਵਾਧਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਸੰਨ 2010 ਵਿੱਚ ਪੁਰਾਣੇ ਲਾਮਕਾ (ਚੂੜਾਚਾਦਪੁਰ) ਜ਼ਿਲੇ ਵਿੱਚ ਕੁਦਰਤੀ ਗੈਸ ਦਾ ਵੱਡਾ ਭੰਡਾਰ ਮਿਲਣ 'ਤੇ ਇਹੀ ਕੁਝ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਜ਼ਿਲਾ ਜ਼ਖੇਜ਼ ਅਸਾਮ-ਅਰਾਕਾਨ ਮੁਹਾਣ 'ਤੇ ਵੱਸਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਿਸ ਕਰ ਕੇ ਰਾਜ ਅਤੇ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਮੈਤੇਈ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀਆਂ ਨਾਗਰਿਕ ਸਮਾਜ ਦੀਆਂ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਅੰਦਰ ਕਬਾਇਲੀ ਪਹਾੜੀ ਖੇਤਰ ਦੇ ਵਸੀਲਿਆਂ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਦੀ ਲਾਲਸਾ ਪ੍ਰਬਲ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਨੈਦਰਲੈਂਡ ਦੀ ਜੂਬੀਲੈਂਟ ਐਨਰਜੀ ਕੰਪਨੀ ਜਿਸ ਨੇ ਇਸ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ 2010 ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲੋਂ ਪੈਟਰੋਲੀਅਮ ਖੁਦਾਈ ਲਾਇਸੈਂਸ ਹਾਸਲ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਨੇ ਲਾਮਕਾ ਅਤੇ ਫੇਰਜ਼ਾਲ ਜ਼ਿਲਿਆਂ ਅੰਦਰ ਕੁਦਰਤੀ ਗੈਸ ਦੇ 32 ਵਿੱਚੋਂ 17 ਭੰਡਾਰਾਂ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਹੀ ਇਕਾਤਮਵਾਦੀ ਰਾਜ ਅਤੇ ਬਹੁਗਿਣਤੀਪ੍ਰਸਤ ਮੈਤੇਈ ਸਮੂਹਾਂ ਅੰਦਰ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਜ਼ੋਰ ਮਾਰ ਰਹੀ ਹੈ।

ਮੈਤੇਈ ਆਪਣੇ ਲਈ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲੇ ਦੇ ਦਰਜੇ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਤੇ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਇਹ ਜ਼ੋਰ ਫੜ ਰਹੀ ਸੀ; ਕਬਾਇਲੀ ਇਸ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਅਤੇ ਵਸੀਲਿਆਂ ਤੋਂ ਲਾਂਭੇ ਕਰਨ ਦੇ ਹਥਕੰਡੇ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਨਾਲ ਦੇਖ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਲਈ ਚੋਣ ਬਹੁਤ ਸਾਫ਼ ਹੈ: ਕੁਕੀ-ਜ਼ੋਮੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਸ਼ਰਾਰਤੀ ਅਨਸਰ ਕਰਾਰ ਦੇ ਕੇ ਉਸ ਖ਼ਿਲਾਫ ਢਾਂਚਾਗਤ ਹਿੰਸਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ ਜਾਂ ਕਬਾਇਲੀ ਹੱਕਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਧਾਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਅਤੇ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਦੀ ਨਿਰੰਕੁਸ਼ਤਾ ਖਿਲਾਫ ਵੱਖਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਮੰਗ ਲਈ ਰਾਜਸੀ ਇੱਛਾ ਸ਼ਕਤੀ ਦਰਸਾਈ ਜਾਵੇ।

ਸੋਫੀ ਬਨਾਮ ਸਿਰੇ ਦਾ ਸ਼ਰਾਬੀ

ਵਿਅੰਗ

ਯੂਨਾਨ ਦੇ ਮਹਾਨ ਕਥਾ-ਵਿਖਿਆਨੀ ਈਸੋਪ (620-564 ਈਸਾ ਪੂਰਵ) ਦੀ ਇਕ ਮੁਹਾਵਰਾ ਕੋਟ ਹੈ ਕਿ 'ਸ਼ਕਲਾਂ-ਸੂਰਤਾਂ ਧੋਖਾਮਈ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ'। ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਲੇਖਕ ਵਿਲੀਅਮ ਸ਼ੇਕਸਪੀਅਰ ਦੇ ਨਾਟਕ 'ਹੈਮਲੈਟ' ਅਤੇ 'ਮੈਕਬੈਥ' ਵਿਚ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ 'ਕੋਈ ਜਣਾ ਜਿੰਨਾ ਮਰਜ਼ੀ ਪਿਆ ਮੁਸਕਰਾਵੇ ਪਰ ਉਹ ਦੁਰਜਨ ਹੋ ਸਕਦੈ' ਅਤੇ 'ਮਾਸੂਮ ਲਗਦੇ ਫੁੱਲ ਹੇਠ ਨਾਗ ਹੋ ਸਕਦੈ (ਭਾਵ ਹੇਠਾਂ ਸੱਪ ਹੋ ਸਕਦੈ)'।

ਅਕਸਰ ਕੋਟ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਜਿਹਾ ਸਾਰ ਹੈ-ਭੋਲੀ ਭਾਲੀ ਸੂਰਤ ਕੇ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ਜਲਾਦ ਭੀ!

ਪਰ ਕਈ ਵਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਂਗਵਾਚੀ ਚਲਨ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦੀਆਂ ਅਤੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਦੰਭੀਆਂ, ਦੇਗਲਿਆਂ,

ਪ੍ਰੋ. ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਗੰਡਮ
ਫ਼ੋਨ: 98766-55055

ਭੇਖੀਆਂ, ਭਰਮਾਉਆਂ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਸੁਚੇਤ ਕਰਦੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਇਕ ਵੱਖਰਾ ਰੂਪ ਵੀ ਹੁੰਦੈ।

ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਦੀ ਕੀ ਗੱਲ ਕਰਨੀ ਐਂ, ਆਪਾਂ ਆਪਣੇ ਤੋਂ ਹੀ ਆਰੰਭ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਸਾਡੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਬੱਕਰੀ ਦੇ ਆਨਿਆਂ ਵਾਂਗ ਬਾਹਰ ਨੂੰ ਨਿਕਲੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਅੱਖਾਂ ਕਾਹਦੀਆਂ ਕੋਲ ਡੋਡੇ ਹੀ ਸਮਝੋ। ਕੋਈ ਤੋਂ ਲਾਲ ਲਾਲ ਹੋਏ ਇਹ ਡੋਲੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 'ਫੈਟ ਪਰੋਲੈਪਸ' (ਮਾਸ ਵਧਣ) ਦੀ ਬਿਮਾਰੀ ਨੇ ਹੋਰ ਵੀ ਭਿਆਂਕਰ ਬਣਾਉਣ ਵਿਚ ਚਾਰ ਚੰਨ ਲਗਾਏ ਜਾਣ ਦਾ ਉਪਕਾਰ ਕੀਤੇ, ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਬੱਚਾ ਤਾਂ ਬੋਹੜ ਹੀ ਹੋ ਜਾਏਗਾ, ਵਡੇਰਾ ਵੀ ਚਕਰਾ ਜ਼ਰੂਰ ਜਾਏਗਾ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨ ਸਾਨੂੰ ਇਕ ਮੁਸੀਬਤ ਦਾ ਜਵਾਨੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ (ਉੱਜ ਸਾਡੇ 'ਤੇ ਬਹੁਤੀ ਜਵਾਨੀ ਕਦੀ ਨਹੀਂ ਆਈ) ਬੁੱਢੇ ਵਾਰੇ ਤਕ ਵਾਰ ਵਾਰ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। ਦੇਖਣ ਵਾਲਾ ਸਾਨੂੰ 7+24 ਦਾ ਇਕ ਪੂਰੀ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਬੋਤਲ ਦਾ ਪਿਆਕਤ ਸਮਝਦੈ। ਕੋਈ ਇਹ ਗੱਲ ਪੈਦੀ ਸੱਟੇ ਮੰਨਣ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਈ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸ਼ਰਾਬ ਦਾ ਸਵਾਦ ਤਕ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ, ਉਸ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਹੋ ਕੇ ਵੀ, ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਗੁੜਤੀ ਵੀ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਹੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਘਰਦੇ ਅਤੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਪੀਣ-ਖਾਣ ਵਾਲੇ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ। ਸੱਜਣ-ਬੋਲੀ, ਸਹਿਕਰਮੀ ਤੇ ਅਨੇਕਾਂ ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰ ਇਸ ਦਾ ਸੇਵਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਅਸੀਂ ਕੋਲ ਬੈਠੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਾਂ ਪਰ ਸ਼ਰਾਬ ਨੂੰ ਕਦੀ ਮੂੰਹ ਨਹੀਂ ਲਾਇਆ। ਸਾਨੂੰ ਮਸ਼ਹੂਰ ਉਰਦੂ ਸ਼ਾਇਰ ਸ਼ੇਖ ਇਬਰਾਹੀਮ ਜ਼ੋਕ ਦੀ ਨਸੀਹਤ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲਦੀ-

"ਐ ਜ਼ੋਕ ਦੇਖ ਦੁਖਤਰ-ਏ-ਰਜ਼ਾ ਕੋ ਨਾ ਮੂੰਹ ਲਗਾ, ਫੁਟਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਮੂੰਹ ਸੇ ਯੇ ਕਾਫਿਰ ਲਗੀ ਹੂਈ"।

*ਅੰਗੂਰ ਦੀ ਬੋਟੀ, ਭਾਵ ਸ਼ਰਾਬ

ਸਾਡੇ ਸੋਫੀ ਹੋਣ ਨੂੰ ਨਾ ਮੰਨਣ ਕਾਰਨ ਸਾਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮ 'ਚੱਲ ਮੇਰਾ ਪੁੱਤ' ਦਾ ਉਹ ਪਾਤਰ ਯਾਦ ਆ ਜਾਂਦੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਲੋਕੀਂ ਚੋਰ ਸਦਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਬੇਸ਼ਕ ਉਹ ਚੋਰ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ!

ਅਸੀਂ ਅਜੇ ਨਵੇਂ ਨਵੇਂ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਲੱਗੇ ਸੀ। ਬੋਝੇ ਬਹੁਤ ਜਵਾਨ ਵੀ ਸੀ। ਦੋ-ਚਾਰ ਲੈਕਚਰ ਦੇਣ ਉਪਰੰਤ ਗਲਾ ਖਰਾਬ ਹੋ ਗਿਆ। ਅਸੀਂ ਇਕ ਨਾਮੀ ਡਾਕਟਰ ਕੋਲ ਗਏ। ਗਲਾ ਚੈਕ ਕਰਨ 'ਤੇ ਸਾਨੂੰ ਦੇਖਣ ਬਾਅਦ ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਨੇਕ ਸਲਾਹ ਸੀ-ਸ਼ਰਾਬ ਘੱਟ ਕਰੋ। ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਜੀ ਕਿ ਮੈਂ ਤਾਂ ਪੀਂਦਾ ਨਹੀਂ। "ਸਾਰੇ ਏਦਾਂ ਈ ਕਹਿੰਦੇ ਹੁੰਦੇ ਐ। ਚਾਰ ਦੀ ਬਜਾਏ ਦੋ ਪੈਂਗ ਕਰੋ, ਗਲਾ ਆਪੇ ਠੀਕ ਹੋ ਜਾਏਗਾ", ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਮੇਰੀ ਗਲ ਅਣਸੁਣੀ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ। ਮੈਨੂੰ ਖਾਸੀ ਜੱਦੇ ਜਹਿਦ ਕਰਨੀ ਪਈ ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ 'ਕਨਵਿੰਸ' ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਮੈਂ ਸ਼ਰਾਬ ਨਹੀਂ ਪੀਂਦਾ। ਉਹ 'ਕਨਵਿੰਸ' ਤਾਂ ਹੋ ਗਏ ਪਰ ਹੈਰਾਨ ਹੋਣੇ ਨਾ ਰਹੇ, ਸ਼ਾਇਦ ਪ੍ਰੈਸ਼ਨ ਵੀ ਹੋਏ ਹੋਣ।

ਸਾਡੇ ਇਕ ਸਨੇਹੀ ਬਾਰੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਨਾ ਪੀਣ ਵਾਲੇ ਦੇ ਸਿਰ ਵਿਚ ਬੋਤਲ ਉਲੱਦ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਮੇਰੀ ਸਾਊ ਮਾਂ ਨੇ ਡਰਦਿਆਂ ਮੈਨੂੰ ਕਦੀ ਵੀ ਉਸ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਨਹੀਂ ਜਾਣ ਦਿੱਤਾ। ਇਕ ਵਾਰ ਇਕ ਸਾਂਝੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਦੇ ਸਮਾਗਮ 'ਤੇ ਮੇਲ ਹੋ ਗਿਆ, ਜਾਣੀ ਆਗਮੋ-ਸਾਹਮਣੇ ਟੱਕਰ ਹੋ ਗਈ। ਗੱਲ ਬਹੁਤ ਪੁਰਾਣੀ ਹੈ, ਦੇਸੀ ਦਾਰੂ ਦੇ ਦੌਰ ਦੀ, ਜਾਣੀ ਘਰ ਦੀ ਕੱਢੀ ਵਾਲੇ ਜ਼ਮਾਨੇ ਦੀ। ਲਾਲ ਪਰੀ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਆਈ ਅਤੇ ਵਿਸਕੀ ਤਾਂ ਭਲਾ ਹੁਣੇ ਹੁਣੇ ਹੀ ਪੁੱਜੀ ਐ।

ਮਸਲਾ ਫਿਰ ਓਹੀ ਪੀਣ ਤੇ ਨਾ ਪੀਣ ਦਾ। ਸਲਵਾਤਾਂ, ਮਿਹਣੇ, ਚੌਂਦੀਆਂ ਚੌਂਦੀਆਂ ਅਤੇ ਚੋਪੜੀਆਂ ਚੋਪੜੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣਨ ਦਾ। ਅਖੇ ਇਹ ਪੜ੍ਹਿਆ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਹੁਣ 'ਪੇਡੂਆਂ' ਵਿਚ ਬੈਠ ਕੇ ਪੀਣਾ ਆਪਣੀ ਹੋਠੀ ਸਮਝਦੈ; ਇਹ ਮਹਿਗੀ ਵਿਸਕੀ ਪੀਂਦੈ, ਦੇਸੀ ਦਾਰੂ ਨਹੀਂ; 'ਜੱਟ-ਬੂਟਾ' ਵਿਚ ਬਹਿ ਕੇ ਪੈਂਗ ਦੀ ਸਾਂਝ ਪਾਉਣ ਨਾਲ ਇਹ ਹੀਣਤਾ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੈ ਆਦਿ ਆਦਿ।

ਮੇਰੇ ਸਿਰ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਫਿਰ ਉਸ ਨੇ ਪੱਟਾਕ ਕਰਕੇ ਕੰਧ ਵਿਚ ਇਕ ਬੋਤਲ ਮਾਰ ਕੇ ਭੰਨ ਸੁੱਟੀ। ਬਸ ਐਨੀ ਕੁ ਲਿਹਾਜ਼ ਰੱਖੀ ਕਿ ਮੇਰੇ ਸਿਰ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਮਾਰੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਲੱਦੀ। ਮੇਰੇ ਵਾਰ ਵਾਰ ਬੇਨਤੀਆਂ ਕਰਨ 'ਤੇ ਕਿ ਮੈਂ ਸੱਚੀ-ਮੁੱਚੀ

ਨਹੀਂ ਪੀਂਦਾ ਤਾਂ ਜਾ ਕੇ ਮੇਰੀ ਬੰਦ ਖਲਾਸੀ ਹੋਈ!

ਸਿਰਫ ਘੱਟ ਪੜ੍ਹੇ/ਅਨਪੜ੍ਹ ਪੇਡੂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਹੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ, ਪੜ੍ਹੇ ਲਿਖੇ ਵੀ ਪੀਣ-ਖਾਣ ਵੇਲੇ ਅਨਪੜ੍ਹ ਈ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਐ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਤ ਭਰਪੂਰ ਫੁਰਮਾਨ ਸੁਣੋ-ਅਖੇ ਤੂੰ ਤਾਂ ਜੱਟ ਹੀ ਨਹੀਂ (ਜਾਣੀ ਜੋ ਪੀਂਦਾ ਨਹੀਂ ਉਹ ਇਸ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਨਹੀਂ); ਮੇਰਾ ਇਹ ਕਹਿਣਾ 'ਕਿ ਚਲੋ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ, ਮੈਂ ਮਾਨਵੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਹੀ ਠੀਕ ਹਾਂ' ਨੂੰ

ਅਣਗੋਲਿਆਂ ਕਰਦਿਆਂ ਅਗਲਾ ਪ੍ਰਵਚਨ ਆ ਜਾਏਗਾ- 'ਤੂੰ ਬੰਦਾ ਈ ਨਹੀਂ, ਜਨਾਨੀ ਹੈ!' ਮੇਰੇ ਇਹ ਜਵਾਬ ਦੇਣ 'ਤੇ ਕਿ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਤਾਂ ਬਹੁਤੀਆਂ ਜਨਾਨੀਆਂ ਵੀ ਵਾਈਨ ਅਤੇ ਵਿਸਕੀ ਪੀਣ ਲੱਗ ਪਈਆਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣਾ ਕਥਨ ਜਾਰੀ ਰੱਖਦਿਆਂ ਕਹਿਣਗੇ- 'ਤੇਰੀ ਵੀ ਕਾਹਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਹੋਈ, ਜੇਹਾ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਆਇਆ ਜੇਹਾ ਨਾ ਆਇਆ!' ਜਾਣੀ ਜਿਵੇਂ ਟੱਲੀ ਹੋ ਕੇ ਹੀ ਜੀਵਨ ਸੰਵਰਦੈ ਅਤੇ ਟੱਲੀਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਸਵਰਗ ਵਿਚ ਸੀਟ ਮਿਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ!

ਕਈ ਸੁਝ ਚਿੰਤਕ ਸਾਨੂੰ ਨਿਕਰਮਾਂ, ਬਦਕਿਸਮਤ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਾ ਕਹਿਣਗੇ। ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਕਈ ਦਲੀਲਾਂ ਦੇਣਗੇ- ਅਖੇ ਇਹ ਸੋਮਰਸ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਦੇਵਤੇ ਸੇਵਨ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਇਹ ਸਾਰੇ ਗਮ ਭੁਲਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ; ਸੀਮਤ ਮਾਤਰਾ ਵਿਚ ਪੀਣ ਨਾਲ ਸਿਹਤ ਲਈ ਵੀ ਠੀਕ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ; ਨੀਂਦ ਦੇ ਸਵਰਗੀ ਝੂਟੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਆਦਿ ਆਦਿ। ਇਕ ਸੱਜਣ ਤਾਂ ਨਿਹੇਰਾ ਮਾਰਦਿਆਂ ਉਰਦੂ ਦਾ ਸ਼ੇਅਰ ਛੱਡ ਦਏਗਾ-

"ਲੁਤਫ-ਏ-ਮੈਅ ਤੁਝ ਸੇ ਕਯਾ ਕਹੂੰ ਜਾਹਿਦ, ਹਾਏ ਕੰਮਬਖ਼ਤ ਤੂੰ ਨੇ ਪੀ ਹੀ ਨਹੀਂ"-ਦਾਗ ਦੇਹਲਵੀ ਫਿਰ ਉਹ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਕੁਝ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਿਆਨ ਕਰਨਗੇ-

"ਜਾਹਿਦ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀਨੇ ਦੇ ਮੁਝੇ ਮਸਜਿਦ ਮੇਂ ਬੈਠ ਕਰ, ਯਾ ਵੇਂ ਜਗਾਹ ਬੜਾ ਦੇ ਜਹਾਂ ਪਰ ਖੁਦਾ ਨ ਹੋ"-ਮਿਰਜ਼ਾ ਗਾਲਿਬ

ਸਾਡੇ ਇਕ ਬੋਲੀ ਦੇ ਟੱਲੀ ਹੋਣ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਹੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਫਿਰ 'ਸ਼ੇਅਰੋ-ਸ਼ੇਅਰ' ਹੋ ਜਾਂਦੈ। ਆਪਣੇ ਪੀਣ ਨੂੰ ਇੰਜ ਠੀਕ ਠਹਿਰਾਉਂਦੈ-

"ਜਾਹਿਦ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀਨੇ ਸੇ ਕਾਫਿਰ ਹੂਆ ਮੈਂ ਕਿਉਂ? ਕਯਾ ਡੇਤ ਚੁਲੂ ਪਾਨੀ ਮੇਂ ਈਮਾਨ ਬਹਿ ਗਿਆ" (ਸ਼ੇਖ ਇਬਰਾਹੀਮ ਜ਼ੋਕ)

ਇਕ ਹੋਰ ਮਿੱਤਰ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇਏਗਾ ਕਿ ਸ਼ਰਾਬ ਨਾਲ ਸਾਂਝ ਬਹੁਤ ਵਧਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਵੀਆਂ ਦੋਸਤੀਆਂ ਪੈਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ-ਤੁਸੀਂ ਕਿਸੇ ਅਣਜਾਣ ਵਿਅਕਤੀ ਨਾਲ ਇਕ ਕੱਤੇ ਦਾ ਗਲਾਸ ਲੱਸੀ ਪੀ ਲਉ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਭੁੱਲ-ਭੁਲਾ ਜਾਏਗਾ। ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਓਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨਾਲ ਇਕ ਨਿੱਕਾ ਜਿਹਾ ਪੈਂਗ ਲਾ ਲਉ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਮਰ ਭਰ ਯਾਦ ਰਹੇਗਾ, ਤੇ ਜੇ ਕਿਧਰੇ ਪਟਿਆਲਾ ਪੈਂਗ ਲਾ ਲਉ ਤਾਂ ਕਹਿਣੇ ਈ ਕੀ!

ਸਾਡੇ ਇਧਰ ਸੋਫੀ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਸੋਫੀ ਰਹਿਣ ਲਈ ਬੜਾ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦੈ। ਇਕ ਥਾਂ ਤਾਂ ਇਹ ਨੌਬਤ ਆ ਗਈ ਕਿ ਮਹਿਫਲ ਵਾਲੇ ਕਹਿਣ ਕਿ ਜੇ ਮੈਂ ਪੀਵਾਂਗਾ ਤਾਂ ਹੀ ਉਹ ਪੀਣਗੇ। ਗਲ ਇਕ 'ਡੱਟ' (ਢੱਕਣ) ਪੀਣ ਤਕ ਪੁੱਜ ਗਈ। ਮੇਰੇ ਅਤੇ ਰਹਿਣ 'ਤੇ ਇਹ ਬਦਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਮੈਂ ਬੋਤਲ ਦੇ ਬਾਹਰ ਹੀ ਜੀਭ ਲਗਾ ਦਿਆਂ। ਮੈਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਨਾਂਗ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸੁੰਦਰ ਸੁੰਦਰ ਗਲਾਂ ਸੁਣਨ ਮਗਰੋਂ ਸਭ ਕੁਝ ਠੀਕ ਠਾਕ ਹੋ ਗਿਆ ਤੇ ਪੂਰੇ ਘੰਟੇ ਦੇ ਘਮਸਾਨ ਮਗਰੋਂ ਉਹ ਪੀਣ ਲੱਗ ਪਏ।

ਜਦ ਦਾ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਨਾਮੁਰਾਦ 'ਚਿੱਟਾ' ਆਇਐ, ਲੋਕ ਸ਼ਰਾਬ ਨੂੰ ਨਸ਼ਾ ਸਮਝਣੋਂ ਹੀ ਹਟ ਗਏ ਹਨ। ਵਿਆਹ-ਸ਼ਾਦੀਆਂ ਉਪਰ ਕੋਲਡ ਡਰਿੰਕ ਘੱਟ ਤੇ ਸ਼ਰਾਬ ਵੱਧ ਚਲਦੀ ਹੈ। ਬਸ

ਛੇਵਾਂ ਦਰਿਆ ਹੀ ਵਗਦਾ ਸਮਝੋ। ਸੋਫੀ, ਭਾਵ ਨਾ ਪੀਣ ਵਾਲੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਅਜੇ ਵੀ ਬਹੁਤੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਹੀ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਬਿਟ ਬਿਟ ਤੱਕਦੇ ਰਹਿਣਗੇ/ਗੀਆਂ ਕਿ ਕਿਧਰੋਂ ਕੋਲਡ ਡਰਿੰਕ ਵਾਲਾ ਦਿਸ ਪਵੇ। ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਵਰਤਾਰਾ ਬਹੁਤ ਹੈ। ਹੁਣ ਕੁਝ ਕੋਲਡ ਡਰਿੰਕਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੋਣ ਲੱਗ ਪਿਆ, ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਸਭ ਕੁਝ ਸ਼ਰਾਬੀਆਂ ਦੁਆਲੇ ਹੀ ਘੁੰਮਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ।

ਪੰਜਾਬੀ ਸਮਾਗਮਾਂ ਵਿਚ ਪੈਂਗ, ਲੈਂਗ (ਮੁਰਗੇ ਦੀ ਟੰਗੜੀ)

ਪੈਂਗ ਵੇਲੇ ਨਾਂਗ-ਨੁੱਕਰ ਕਰਨਗੇ। ਦੂਸਰੇ ਵੇਲੇ ਇਹ ਆਨਾ-ਕਾਨੀ ਘਟ ਜਾਏਗੀ। ਤੀਸਰਾ ਪੈਂਗ ਉਹ ਬੜੀ ਸਿਆਣਪ ਨਾਲ ਅਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੰਗਣਗੇ। ਨਾਲ ਦੇ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦਿਆਂ ਵਰਤਾਰੇ ਨੂੰ ਕਹਿਣਗੇ-ਪਾ ਇਹਨੂੰ, ਇਹਦਾ ਗਲਾਸ ਭਾਂ ਭਾਂ ਕਰਦੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹੀ ਹੁੰਦੈ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਪਾ। ਚੌਥਾ ਪੈਂਗ ਉਹ ਆਪ ਹੀ ਪਾ ਲੈਣਗੇ ਤੇ ਫਿਰ ਚੱਲ ਸੋ ਚੱਲ!

ਕਈ ਦੂਸਰੇ ਨੂੰ ਟੱਲੀ ਕਰ ਕੇ ਖੁਸ਼ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਆਪ ਇਕ ਪੈਂਗ ਡਾਊਨ ਰਹਿਣਗੇ ਤੇ ਨਾਲ ਦੇ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਪੈਂਗ ਸਰਵ ਕਰਨਗੇ।

ਕਈ ਸ਼ਰਾਬ ਨੂੰ ਸ਼ਕਤੀ ਵਾਟਰ ਕਹਿ ਕੇ ਵਡਿਆਉਣਗੇ, ਬੇਸ਼ਕ ਇਕ ਕਥਾ-ਵਾਚਕ ਨੇ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਸੰਧੀ-ਨਿਸ਼ੇਦ ਕਰਦਿਆਂ ਇਸ ਨੂੰ ਸ਼ਰ-ਸ਼ੈਤਾਨ ਦਾ+ਆਬ (ਪਾਣੀ) ਭਾਵ ਸ਼ੈਤਾਨ ਦਾ ਪਾਣੀ ਕਿਹਾ ਸੀ।

ਸ਼ਰਾਬੀਆਂ ਦਾ ਇਕ ਵੱਖਰਾ ਹੀ ਸਲੀਕੇਦਾਰ ਸਭਿਆਚਾਰ ਹੁੰਦੈ। ਸਾਰੇ ਸ਼ਰਾਬੀ ਪੀਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਕ ਦੋ ਬੂੰਦਾਂ ਧਰਤੀ ਮਾਂ ਉਪਰ ਸੁਟਣਗੇ, ਜਿਵੇਂ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣੀ ਸਹਿ-ਸ਼ਰਾਬਣ ਬਣਾ ਰਹੇ ਹੋਣ! 'ਚੀਅਰਜ਼' ਕਹਿ ਕੇ ਗਲਾਸ ਖੜਕਾਉਣੇ ਤਾਂ ਸ਼ਰਾਬੀਆਂ ਦਾ ਵੈਸ਼ਵਿਕ ਵਰਤਾਰਾ ਹੈ!

ਕਈ ਪੀਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਐਂ ਤਿਆਰ ਹੋਣਗੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿਸੇ ਮਹਿਬੂਬਾ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਜਾ ਰਹੇ ਹੋਣ!

ਰਵਾਇਤੀ ਉਰਦੂ ਸ਼ਾਇਰੀ ਤਾਂ ਘੁੰਮਦੀ ਹੀ ਮੈਅ, ਮੀਨਾ, ਸਾਕੀ, ਸਾਗਰ, ਮਾਸੂਕ-ਮਹਿਬੂਬ ਦੁਆਲੇ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਕਈ ਸ਼ੇਅਰ ਕੋਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਕੁਝ ਕੁ ਹੋਰ ਪੇਸ਼ ਹਨ- "ਦੁਖਤਰ-ਏ-ਰਜ਼ਾ ਨੇ ਉਠਾ ਰਖੀ ਹੈ ਆਫਤ ਸਰ ਪਰ, ਖੈਰੀਅਤ ਗੁਜ਼ਰੀ ਕਿ ਅੰਗੂਰ ਕੇ ਬੋਟਾ ਨ ਹੂਆ"- ਅਕਬਰ ਇਲਾਹਾਬਾਦੀ

- "ਕਛ ਭੀ ਬਚਾ ਨਾ ਕਹਿਨੇ ਕੋ ਹਰ ਬਾਤ ਹੋ ਗਈ, ਆਉ ਕਹੀਂ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀਏਂ ਰਾਤ ਹੋ ਗਈ"-ਨਿਦਾ ਫਾਜ਼ਲੀ -ਨਾ ਤੁਮ ਹੋਸ਼ ਮੇਂ ਹੋ ਨਾ ਮੈਂ ਹੋਸ਼ ਮੇਂ ਹੂੰ, ਚਲੋ ਮੈਅਕਦੇ ਮੇਂ ਵਹੀਂ ਬਾਤ ਹੋਗੀ। -ਬਸ਼ੀਰ ਬਦਰ -ਪਿਲਾ ਦੇ ਓਕ ਮੇਂ ਸਾਕੀ ਜੋ ਹਮ ਸੇ ਨਫਰਤ ਹੈ, ਪਿਆਲਾ ਗਰ ਨਹੀਂ ਦੇਤਾ ਨਾ ਦੇ, ਸ਼ਰਾਬ ਤੋ ਦੇ। - ਮਿਰਜ਼ਾ ਗਾਲਿਬ

-ਤੁਮਹਾਰੀ ਆਖੋਂ ਕੀ ਤੋਹੀਨ ਹੈ ਜ਼ਰਾ ਸੋਚੋ ਤੁਮਹਾਰਾ ਚਾਹਨੇ ਵਾਲਾ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀਤਾ ਹੈ। -ਮੁਨੱਵਰ ਰਾਨਾ

-ਅਬ ਤੋ ਉਤਨੀ ਭੀ ਮਯਸਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਮੈਖਾਨੇ ਮੇਂ, ਜਿਤਨੀ ਹਮ ਛੋਤ ਦੀਆ ਕਰਤੇ ਥੇ ਪੈਮਾਨੇ ਮੇਂ। - ਦੀਵਾਕਰ ਰਾਹੀ

ਨਵੀਨ ਉਰਦੂ/ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਸ਼ਾਇਰੀ ਨੇ ਹੁਣ ਰੁਖ ਬਦਲਿਆ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ ਸਿਰਫ ਅਦਮ ਗੌਂਡਵੀ ਦੇ ਦੋ ਸ਼ੇਅਰਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ-

-ਜੋ ਗਜ਼ਲ ਮਾਸੂਕ ਕੇ ਜਲਵੇਂ ਸੇ ਵਾਕਿਫ ਹੋ ਗਈ, ਅਬ ਉਸੇ ਬੋਟਾ ਕੇ ਮਾਥੇ ਕੀ ਸ਼ਿਕਨ ਤਕ ਲੇ ਚਲੋ। -ਕਾਮੂ ਭੁਨੇ ਹੈਂ ਪਲੇਟ ਮੇਂ, ਵਿਸਕੀ ਗਿਲਾਸ ਮੇਂ ਉਤਰਾ ਹੈ ਰਾਮਰਾਜ ਵਿਧਾਇਕ ਨਿਵਾਸ ਮੇਂ। ਬੋਲੀਵੁੱਡ ਵਿਚ ਸ਼ਰਾਬ/ਸੋਅ ਬਾਰੇ ਫਿਲਮਾਂ ਵੀ ਹਨ ਤੇ ਗਾਣੇ ਵੀ। ਬਿਗ-ਬੀ ਦੀ 1984 ਦੀ ਇਕ ਫਿਲਮ ਦਾ ਤਾਂ ਨਾਮ ਹੀ 'ਸ਼ਰਾਬੀ' ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇਵ ਆਨੰਦ-ਮਧੂਬਾਲਾ ਦੀ 1964 ਦੀ ਫਿਲਮ ਦਾ ਵੀ ਇਹੀ ਨਾਮ ਸੀ।

1987 ਦੀ ਫਿਲਮ 'ਖੁਦਗਰਜ਼' ਦਾ ਇਕ ਗੀਤ ਹੈ- "ਮੈਅ ਸੇ ਨਾ ਮੀਨਾ ਸੇ ਨਾ ਸਾਕੀ ਸੇ ਨਾ ਪੈਮਾਨੇ ਸੇ ਦਿਲ ਬਹਿਲਤਾ ਹੈ ਮੇਰਾ ਆਪ ਕੇ ਆ ਜਾਨੇ ਸੇ"। ਖੈਰ, ਨਸ਼ੇਤੀਆਂ ਤੋਂ ਮਾਜ਼ਰਤ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਇਹੀ ਕਹਿਣਾ ਬਣਦੈ-ਸ਼ਰਾਬ, ਖਾਨਾ ਖਰਾਬ! ਨਸ਼ਾ, ਨਿਰੀ ਦੁਰਦਸਾ!

ਗਜ਼ਲ

ਕੌਣ ਹਨ ਇਹ ਲੋਕ ਜੋ ਨਵੀਆਂ ਹੀ ਪਿਰਤਾਂ ਪਾ ਰਹੇ।
ਮੋਢਿਆਂ ਤੋਂ ਧਰ ਸਲੀਬਾਂ ਮਕਤਲਾਂ ਵੱਲ ਜਾ ਰਹੇ।

ਅਜੇ ਤਨਵੀਰ

ਹੋ, ਖੁਦਾ ਦਿਸਦਾ ਰਹੇ ਮੰਜ਼ਰ ਇਹ ਮੈਨੂੰ ਉਮਰ ਭਰ,
ਬਿਰਖ ਪਤਝੜ ਵਿੱਚ ਵੀ ਨਗਮੇ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਗਾ ਰਹੇ।

ਮੁਲਕ ਸਾਡਾ ਦੇਖ ਲੈ ਕਿੰਨੀ ਤਰੱਕੀ ਕਰ ਗਿਆ,
ਲੋਕ ਬੂਟਾਂ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਚਪਲਾਂ 'ਚ ਤਸਮੇ ਪਾ ਰਹੇ।

ਰਾਤ ਪੈਂਦੇ ਸਾਰ ਹੀ ਸਾਡੀ ਚੁਰਾਉਂਦੇ ਰੌਸ਼ਨੀ,
ਜੁਗਨੂੰਆਂ 'ਤੇ ਬਲਬ ਇਹ ਇਲਜ਼ਾਮ ਕੈਸਾ ਲਾ ਰਹੇ।

ਹੈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਮੇਰੀ ਸਾਂਝ ਤਾਂ ਕੋਈ ਜ਼ਰੂਰ,
ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੌਰ ਵਿੱਚ ਮੈਨੂੰ ਮਿਲਣ ਜੋ ਆ ਰਹੇ।

ਉਹ ਕਿਵੇਂ ਕਵਿਤਾ 'ਚ ਕਰਦੇ ਗੱਲ ਰਿਸ਼ੀ ਸੰਭੂਕ ਦੀ,
ਜੋ ਦੁਸ਼ਾਲੇ ਲੈਣ ਲਈ ਹਾਕਮ ਦੇ ਸੋਹਿਲੇ ਗਾ ਰਹੇ।

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕਣਕ ਝੋਨੇ ਦਾ ਫਸਲੀ ਚੱਕਰ

ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਖੇਤੀ ਵਿਚ ਕਣਕ-ਝੋਨੇ ਦੇ ਫਸਲੀ ਚੱਕਰ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲਣ ਅਤੇ ਫਸਲੀ ਵੰਨ-ਸਵੰਨਤਾ ਦਾ ਮਸਲਾ ਪਿਛਲੇ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਖੇਤੀ ਮਾਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਬਹਿਸ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਹ ਬਹਿਸ ਸਰਦਾਰਾ ਸਿੰਘ ਜੋਗਲ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਬਣਾਈ ਖੇਤੀ ਵੰਨ-ਸਵੰਨਤਾ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਕਮੇਟੀ ਦੀ 1986 ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਰਿਪੋਰਟ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਹ ਕਮੇਟੀ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਬਣਾਈ ਸੀ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰਨ ਬਾਅਦ ਬਹੁ-ਕੌਮੀ ਕੰਪਨੀ ਪੈਪਸੀ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਖੇਤੀ ਵੰਨ-ਸਵੰਨਤਾ

ਸੁੱਚਾ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ
ਫੋਨ: +91-98550-82857

ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ 1988 ਵਿਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਆਰਥਿਕ ਮਾਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਬਾਰੇ ਸਹਿਮਤੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪੈਪਸੀ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲਾ ਫਸਲੀ ਵੰਨ-ਸਵੰਨਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਨਵੀਂ ਆਰਥਿਕ ਨੀਤੀ 1991 ਵਿਚ ਅਪਣਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲੜਖੜਾ ਗਿਆ।

ਕੁਝ ਆਰਥਿਕ ਮਾਹਿਰ ਕਣਕ-ਝੋਨੇ ਦੇ ਫਸਲੀ ਚੱਕਰ ਨੂੰ ਕਿਸਾਨਾਂ ਵਾਸਤੇ ਉਤਮ ਮੰਨਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਫਸਲੀ ਚੱਕਰ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਪੂਰੀ ਹਮਾਇਤ ਸੀ। ਸਰਕਾਰ ਹਰ ਸਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਫਸਲਾਂ ਦੇ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਸਮਰਥਨ ਮੁੱਲ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਦੀ ਅਤੇ ਜਿਣਸਾਂ ਮੰਡੀ ਵਿਚ ਆਉਣ 'ਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਭਾਰਤੀ ਖੁਰਾਕ ਨਿਗਮ (ਐਫ.ਸੀ.ਆਈ.) ਰਾਹੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖਰੀਦ ਲੈਂਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਸੂਬੇ ਅੰਦਰ ਜ਼ਮੀਨ ਹੇਠਲੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਵੀ ਅਜੇ ਗੰਭੀਰ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਆਈ ਸੀ। ਦੂਜੀ ਜੋਗਲ ਕਮੇਟੀ ਰਿਪੋਰਟ 2002 ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਇਕ ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਬਣਾ ਕੇ ਖੇਤੀ ਵੰਨ-ਸਵੰਨਤਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ

ਕਈ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੀ ਸ਼ਾਮਲੀਅਤ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਇਹ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਬਹੁਤ ਜਲਦੀ ਫੇਲ੍ਹ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੰਜਾਬ ਖੇਤੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਜੀ.ਐੱਸ. ਕਾਲਕਟ ਨੇ 2013 ਵਿਚ ਖੇਤੀ ਨੀਤੀ ਬਣਾਈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਖੇਤੀ ਵੰਨ-ਸਵੰਨਤਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕੈਬਨਿਟ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਇਵੇਂ ਹੀ ਪੰਜਾਬ ਕਿਸਾਨ ਅਤੇ ਖੇਤ ਮਜ਼ਦੂਰ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਅਜੇਬਰ ਜਾਖੜ ਦੀ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਖੇਤੀ ਨੀਤੀ ਵਿਚ ਇਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨੂੰ ਮੁੜ 2018 ਵਿਚ ਸੁਝਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਕੈਬਨਿਟ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ। ਹੁਣ ਮੌਜੂਦਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਜੂਨ 2023 ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਜਾਰੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿਜ਼ਨ-2047 ਵਿਚ ਖੇਤੀ ਵੰਨ-ਸਵੰਨਤਾ ਅਪਣਾਉਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੇ ਐਲਾਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਆਰਥਿਕ ਮਾਹਿਰਾਂ ਅਤੇ ਬੌਧਿਕ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚ ਇਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਸਹਿਮਤੀ ਬਣ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੁਬਾਰਾ ਮਿਲ ਗਈ ਹੈ।

ਇੰਨੇ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਖੇਤੀ ਵੰਨ-ਸਵੰਨਤਾ ਦੇ ਸੰਵਾਦ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਖੇਤੀ ਵੰਨ-ਸਵੰਨਤਾ ਦੀ ਲੋੜ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟਤਾ ਨਾਲ ਉਭਰ ਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਕਈ ਕਾਰਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਖੇਤੀ ਦੇ ਟਿਕਾਊ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ 'ਤੇ ਸਵਾਲੀਆ ਨਿਸ਼ਾਨ ਲੱਗ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਕਣਕ ਅਤੇ ਝੋਨੇ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਫਸਲੀ ਚੱਕਰ ਵਾਸਤੇ ਜਿਨਾ ਪਾਣੀ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ। ਦਰਿਆਈ/ਨਹਿਰੀ ਪਾਣੀ ਬਹੁਤ ਖ਼ਰਚਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਹੇਠਲੇ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਟਿਊਬਵੈਲਾਂ ਨਾਲ ਕਾਫ਼ੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਕਿਸਾਨਾਂ ਵਲੋਂ ਖਾਤਮੇ ਕਿਨਾਰੇ ਪਹੁੰਚਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਯੋਜਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਜਲ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਅਤੇ ਮਾਹਿਰਾਂ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕੁਝ ਕੁ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਬਲਾਕਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਬਲਾਕਾਂ ਨੂੰ ਡਾਰਕ ਜ਼ੋਨ ਐਲਾਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਹੇਠਲੇ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਰਫ਼ਤਾਰ ਨਾਲ ਕੱਢਣਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਇਹ ਪਾਣੀ ਦਾ ਸਰੋਤ ਖਤਮ ਹੋਣ ਵੱਲ ਵਧ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਰ ਕੇ

ਜੇਕਰ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦੇ ਧੰਦੇ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਮੌਜੂਦਾ ਫਸਲੀ ਚੱਕਰ ਨੂੰ ਬਦਲਣਾ ਪਵੇਗਾ ਅਤੇ ਸੂਬੇ ਦੇ ਵੱਡੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿਚੋਂ ਝੋਨੇ ਦੀ ਫਸਲ ਦੀ ਬਜਾਇ ਐਸੀਆਂ ਫਸਲਾਂ ਅਪਣਾਉਣੀਆਂ ਪੈਣਗੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਦੀ ਘੱਟ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਕੋ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਫਸਲਾਂ ਲਗਾਤਾਰ ਬੀਜਣ ਨਾਲ ਭੂਮੀ ਦੀ ਉਪਜਾਊ ਸ਼ਕਤੀ ਵੀ ਘਟ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਕੀੜੇਮਾਰ ਦਵਾਈਆਂ ਦੀ ਬੋਹਿਸਾਬ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਭੂਮੀ ਜ਼ਹਿਰੀਲੀ ਹੋ ਗਈ

ਹੈ, ਫਸਲਾਂ ਦੀ ਰਹਿੰਦ-ਖੂੰਹਦ ਸਾੜਨ ਅਤੇ ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਦੇ ਧੂੰਏਂ ਨਾਲ ਹਵਾ ਗੰਧਲੀ ਹੋ ਗਈ ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਮੁੱਕਣ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਗੰਧਲਾ ਵੀ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰ ਕੇ ਮੌਜੂਦਾ ਖੇਤੀ ਮਾਡਲ ਟਿਕਾਊ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਕਣਕ ਝੋਨੇ ਦੀਆਂ ਫਸਲਾਂ ਦੀ ਖਰੀਦ 'ਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਅਨਾਜ ਵਿਚ ਆਤਮ-ਨਿਰਭਰ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੂਬੇ ਨੂੰ ਪਿਛਲੇ ਦਸ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਕਣਕ ਝੋਨੇ ਹੇਠ ਰਕਬਾ ਘਟਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਸਿਰੇ ਦੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਬਹੁਤੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਖਾਸ ਕਰ ਕੇ ਛੋਟੇ ਅਤੇ ਸੀਮਾਤ ਕਿਸਾਨਾਂ

ਦੀ ਖੇਤੀ ਲਾਹੇਵੰਦ ਨਹੀਂ ਰਹੀ। ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਉਹ ਖੇਤੀ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਗਰੀਬ ਕਿਸਾਨ ਅਤੇ ਖੇਤ ਮਜ਼ਦੂਰ ਆਤਮ-ਹਤਿਆਵਾਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਖੇਤੀ ਮਾਹਿਰਾਂ ਦੀ ਰਾਇ ਹੈ ਕਿ ਕਣਕ ਝੋਨੇ ਦੀ ਬਜਾਇ ਵੱਡੇ ਮੁੱਲੀਆਂ ਫਸਲਾਂ ਜਿਵੇਂ ਦਾਲਾਂ, ਤੇਲਾਂ ਦੇ ਬੀਜ, ਫੁੱਲ, ਫਲ, ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ, ਦੁੱਧ ਵਾਸਤੇ ਗਾਵਾਂ, ਮੱਝਾਂ ਪਾਲੀਆਂ ਜਾਣ, ਮਾਸ ਵਾਸਤੇ ਮੁਰਗੀਆਂ, ਭੇਡਾਂ ਬੱਕਰੀਆਂ, ਸੂਰ ਆਦਿ ਪਾਲੇ ਜਾਣ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੁਦਰਤੀ ਖੇਤੀ ਵਲ ਮੁੜਿਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਸਹਾਇਕ ਧੰਦੇ ਅਪਣਾ ਕੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਧੰਦੇ ਨੂੰ ਲਾਹੇਵੰਦ ਬਣਾਉਣ ਵੱਲ ਵਧਿਆ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸਮੂਹਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖੇਤੀ ਉਤਪਾਦਨ ਦੇ ਨਾਲ ਖੇਤੀ ਦੇ ਮੰਡੀਕਰਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਸੈਸਿੰਗ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਕਰ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਮਦਨ ਵਧਾਈ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਖੇਤੀ ਵੰਨ-ਸਵੰਨਤਾ ਨੂੰ ਵਾਤਾਵਰਨ ਬਚਾਉਣ, ਕਣਕ ਝੋਨੇ ਦੀ ਮੰਡੀਕਰਨ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਦੇ ਹੱਲ ਕਰਨ, ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਖੇਤੀ ਨੂੰ ਲਾਹੇਵੰਦ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਖੇਤ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਲਈ ਉਜ਼ਰਗਾਰ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਨੀਤੀ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਸਾਰਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਖੇਤੀ ਵੰਨ-ਸਵੰਨਤਾ ਅਪਣਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਤਿੰਨ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਣਨੀਤੀ ਬਾਰੇ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਪਹਿਲਾ ਸੁਝਾਅ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਕਾਮਯਾਬ ਉਵੇਂ ਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਜਿਵੇਂ ਹਰੇ ਇਨਕਲਾਬ ਨੂੰ ਕਾਮਯਾਬ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਨਵੀਆਂ ਸੁਝਾਈਆਂ ਫਸਲਾਂ/ਧੰਦਿਆਂ ਬਾਰੇ ਖੋਜ ਦਾ ਕਾਰਜ ਪੰਜਾਬ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਕਰੇ। ਨਵੀਆਂ ਖੋਜਾਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਤਕ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵਿਭਾਗ ਕਰੇ। ਨਵੀਆਂ ਫਸਲਾਂ ਦਾ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਸਮਰਥਨ ਮੁੱਲ (ਐੱਮ.ਐੱਸ.ਪੀ.) ਸਰਕਾਰ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰੇ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੰਡੀਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵੀ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਇਹ ਵੀ ਯਕੀਨੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਕਿ ਨਵੇਂ ਫਸਲੀ ਚੱਕਰ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਪੁਰਾਣੇ ਫਸਲੀ ਪੈਟਰਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਜਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਆਮਦਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੇ। ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਕਿਸਾਨ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਫਸਲੀ ਵੰਨ-ਸਵੰਨਤਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਇਹ ਹੀ ਮੰਗ ਹੈ।

ਦੂਜੇ ਕਿਸਮ ਦੀ ਰਣਨੀਤੀ ਵਿਚ ਇਹ ਸੁਝਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਨਵੀਆਂ ਸੁਝਾਈਆਂ ਫਸਲਾਂ ਬਾਰੇ ਖੋਜ ਦਾ ਕਾਰਜ ਪੰਜਾਬ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਲੋਂ ਅਤੇ ਪਸਾਰ ਦਾ ਕੰਮ ਪੰਜਾਬ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਤੇ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਸਮਰਥਨ ਮੁੱਲ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ ਪਰ ਮੰਡੀਕਰਨ, ਭੰਡਾਰੀਕਰਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਸੈਸਿੰਗ ਦਾ ਕੰਮ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਕੋਆਪਰੇਟਿਵ ਜਾਂ ਫਾਰਮਜ਼ ਪ੍ਰੋਡਿਊਸਰ ਕੰਪਨੀਆਂ ਵਲੋਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਉਤਪਾਦਨ ਦੇ ਮੁੱਲ ਦੀ ਲੜੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਮਦਨ ਵਧਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਤੀਜੀ ਸੁਝਾਈ ਰਣਨੀਤੀ ਅਨੁਸਾਰ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਖੇਤੀ ਉਤਪਾਦਨ ਦਾ ਕੰਮ ਹੀ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਬਾਕੀ ਦਾ ਕਾਰਜ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕੰਪਨੀਆਂ ਕਰਨਗੀਆਂ। ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨਵੇਂ ਬੀਜ ਖੋਜਾਂ ਨਾਲ ਪੈਦਾ ਕਰਨਗੀਆਂ ਅਤੇ ਕੰਟਰੈਕਟ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸਪਲਾਈ ਕਰਨਗੀਆਂ। ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਉਪਜ ਨੂੰ ਕੰਪਨੀਆਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤੈਅ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਖਰੀਦਣਗੀਆਂ। ਸਰਕਾਰ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਏਗੀ ਕਿ ਕਿਸਾਨਾਂ ਅਤੇ ਕੰਪਨੀਆਂ ਵਿਚ ਕੰਟਰੈਕਟ ਠੀਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਇਹ ਰਣਨੀਤੀ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਪੈਪਸੀ ਰਾਹੀਂ 1988 ਵਿਚ ਅਤੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਸਮੂਹ ਨਾਲ ਕੰਟਰੈਕਟ ਫਾਰਮਿੰਗ ਰਾਹੀਂ 2003-04 ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਰਣਨੀਤੀ ਦੋਵੇਂ ਵਾਰੀ ਕਾਮਯਾਬ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੀ।

ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਕਿਸਾਨ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਇਸ ਰਣਨੀਤੀ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਗੱਲ ਦਿੱਲੀ ਦੀਆਂ ਬਹੁਰਾ 'ਤੇ ਚੱਲੇ ਕਿਸਾਨ ਅੰਦੋਲਨ (2020-21) ਵਿਚ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਗਈ ਸੀ। ਮੌਜੂਦਾ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਬਣਾਈ ਖੇਤੀ ਨੀਤੀ ਕਮੇਟੀ ਵਲੋਂ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਅਖੀਰ ਤੱਕ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਮੇਟੀ ਵਲੋਂ ਫਸਲੀ ਵੰਨ-ਸਵੰਨਤਾ ਦੀ ਰਣਨੀਤੀ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਸੁਝਾਅ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਖੇਤੀ ਵੰਨ-ਸਵੰਨਤਾ ਨੂੰ ਕਾਮਯਾਬ ਕਰਨ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਅਤੇ ਕਿਸਾਨ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤੀ ਬਣਾ ਕੇ ਹੀ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਮਜ਼ਦੂਰ ਸੰਘਰਸ਼ਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕਿਸਾਨ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦਾ ਰਵੱਈਆ

ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਅਕਸਰ ਕਿਸਾਨ, ਮਜ਼ਦੂਰ ਏਕਤਾ ਜ਼ਿੰਦਾਬਾਦ ਦਾ ਨਾਅਰਾ ਬੁਲੰਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਜਦ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਹੱਕੀ ਸੰਘਰਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਈ ਕਿਸਾਨ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਮਜ਼ਦੂਰ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦਾ ਸਾਥ ਦੇਣ ਦੀ ਬਜਾਇ ਧਨਾਢਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਖੜ੍ਹ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। 31 ਮਈ ਨੂੰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸੰਗਰੂਰ ਦੇ ਪਿੰਡ ਨਮੋਲ ਮੈਣੇ ਪੱਤੀ ਵਿਚ ਪਿੰਡ ਦੇ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ ਨੇ

ਰੂੜੀਆਂ ਪਥਵਾੜੇ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਜਿੱਥੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਜਗ੍ਹਾ ਮਿਲੀ; ਸੜਕਾਂ, ਰਾਹਾਂ ਦੇ ਕੰਢਿਆਂ ਉੱਪਰ ਅਤੇ ਔਰਤ ਪਖਾਨਿਆਂ ਵਾਲੀ ਵਿਹਲੀ ਪਈ ਸ਼ਾਮਲਾਟ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿਚ ਰੂੜੀਆਂ ਪਥਵਾੜੇ ਲਗਾ ਲਏ। ਹੁਣ ਪੰਜਵੀਂ ਵਾਰ ਬਿਨਾ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਤੋਂ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ ਨੇ ਰੂੜੀਆਂ, ਪਥਵਾੜਿਆਂ ਨੂੰ ਉਜਾੜ ਦਿੱਤਾ। ਅਸਲ ਵਿਚ, ਪਿੰਡ ਦੀ ਪੰਚਾਇਤ ਕੋਲ ਪਾਰਕ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਗਰਾਂਟ ਕਾਫ਼ੀ ਪਹਿਲਾਂ ਆ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਪੰਚਾਇਤ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਦੋ ਹੋਰ ਥਾਵਾਂ ਉੱਪਰ ਪਾਰਕ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਪਰ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਕਰ ਕੇ ਪਾਰਕ ਨਾ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਿਆ। ਫਿਰ ਪੰਚਾਇਤ ਨੇ 22 ਮਈ ਮੈਣੇ ਪੱਤੀ 'ਚ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਸਲਾਹ ਨਾਲ ਪਾਰਕ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਮਤਾ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਪਰ ਉਸ ਪੱਤੀ ਵਿਚ 300 ਤੋਂ ਵੱਧ ਐਸ.ਸੀ. ਆਬਾਦੀ ਵੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਲੈਣੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਸਮਝੀ।

ਹਕੀਕਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਰੂੜੀਆਂ ਤੇ ਪਥਵਾੜੇ ਜਿਊਣ ਦੇ ਸਾਧਨ ਵਿਚੋਂ ਹਨ। ਮੈਣੇ ਪੱਤੀ ਵਿਚ ਕਰੀਬ 90 ਘਰਾਂ ਵਿਚੋਂ 35 ਘਰਾਂ ਕੋਲ ਪਸ਼ੂ ਹਨ; ਜਦੋਂ ਤੋਂ ਰੂੜੀਆਂ ਪਥਵਾੜਿਆਂ ਦਾ ਥਾਂ ਖੋਲਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਦਿਨ ਤੋਂ ਗੋਹਾ ਕੁੜਾ ਸੁੱਟਣ ਵਿਚ ਭਾਰੀ ਪ੍ਰੋਸ਼ਾਨੀ ਹੈ। ਕੁਝ ਜ਼ਮੀਨਦਾਰ ਦਲਿਤ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਪਿੰਡ ਦੇ ਇੱਕ ਅਧਿਆਪਕ ਕੋਲ ਪਾਰਕ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸਹਿਮਤੀ ਖਾਤਰ ਗਏ ਤਾਂ ਮਜ਼ਦੂਰ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੇ ਪਾਰਕ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਪੰਚਾਇਤ ਦੇ ਨਾਮ ਇਹ ਮੰਗ ਪੱਤਰ ਲਿਖਿਆ:

- 1) ਪਾਰਕ ਦਾ ਨਾਮ ਡਾ. ਭੀਮ ਰਾਓ ਅੰਬੇਡਕਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ;
- 2) ਪਾਰਕ ਸਾਰੀ ਸ਼ਾਮਲਾਟ ਜਗ੍ਹਾ ਵਿਚ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ, ਭਾਵ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਫੌਜੀ ਪੁੱਤਰ ਮੱਧਵ ਸਿੰਘ ਵਾਲੇ ਪਾਰਿਸ਼ਿ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ;
- 3) ਪਾਰਕ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਰਮਦਾਸੀਆ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ, ਇਹ ਕਮੇਟੀ ਹੀ ਪਾਰਕ ਦੀ ਦੇਖ ਰੇਖ ਕਰੇਗੀ;
- 4) ਕੁਝ

ਬਹਾਲ ਸਿੰਘ ਬੇਨੜਾ
ਫੋਨ: +91-76962-96937

ਥਾਂ ਸਾਂਝੀ ਰੂੜੀ ਲਈ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ; 5) ਜ਼ਮੀਨਦਾਰ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵੱਲੋਂ ਲਿਖਤੀ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦਿਵਾਇਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਜੇ ਕੋਈ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੀ ਸ਼ਰਾਰਤ, ਹੁੱਲ੍ਹਭਾਜੀ ਪਾਰਕ 'ਚ ਕਰਵਾ ਦੇ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਉਸ ਖਿਲਾਫ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣਗੇ।

ਇਹ ਮੰਗ ਪੱਤਰ ਲਿਖਣ ਤੱਕ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮਜ਼ਦੂਰ ਕੰਮਾਂ ਉੱਪਰ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਸਨ। ਜਿਹੜੇ ਕੁਝ ਮਜ਼ਦੂਰ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਘਰੋ-ਘਰੀ ਜਾ ਕੇ ਦਸਤਖਤ ਕਰਵਾ ਲਏ ਗਏ। ਜਦੋਂ 28 ਮਈ ਸ਼ਾਮੀਂ ਮਜ਼ਦੂਰ ਕੰਮ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਆਏ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਰੂੜੀਆਂ ਪਥਵਾੜਿਆਂ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਉੱਪਰ ਜ਼ਮੀਨਦਾਰ ਪਾਰਕ ਬਣਾ ਰਹੇ ਹਨ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਿਮਾਗ ਵਿਚ ਕਈ ਦਹਾਕਿਆਂ ਦਾ ਕਿਸਾਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਧੱਕਿਆਂ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਘੁੰਮ ਗਿਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਯਦ ਆਇਆ ਕਿ 2007-08 ਵਿਚ ਜੇ ਥਾਂ ਪਾਰਕ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਖੋਹੀ ਸੀ, ਨੂੰ ਪਾਰਕ ਲਈ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਚੁਣਿਆ? ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਇਹ ਬੱਸ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੂੰ ਜਲੀਲ ਕਰਨ ਲਈ ਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਾਰਕ ਰੂੜੀਆਂ ਪਥਵਾੜਿਆਂ ਦੇ ਉਜਾੜੇ ਵਿਰੋਧ ਦਸਤਖਤ ਮੁਹਿੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦਾ ਇਕੱਠ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿਚ ਸਰਪੰਚ ਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ ਜੋ ਐਸ.ਸੀ. ਭਾਈਚਾਰੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੇ ਸਰਪੰਚ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਾਰਕ ਦਾ ਮਤਾ ਪਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਹਿਮਤੀ ਲੈਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ, ਸਾਡੀਆਂ ਉੱਥੇ ਰੂੜੀਆਂ ਪਥਵਾੜੇ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਅਸੀਂ ਕਿੱਥੇ ਜਾਵਾਂਗੇ, ਇਹ ਧੱਕਾ ਪੰਜਵੀਂ ਵਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਕੀ ਜ਼ਮੀਨਦਾਰ ਹੀ ਪਿੰਡ ਦੇ ਮਾਲਕ ਹਨ, ਬਾਕੀ ਬਾਸਿੰਦਿਆਂ ਦੀ ਕੋਈ ਅਹਿਮੀਅਤ ਨਹੀਂ? ਸਰਪੰਚ ਦਰਸਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੇ ਦੁੱਖ ਸੁਣ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਤੋਂ ਭੁੱਲ ਹੋ ਗਈ, ਮੈਂ ਮਤਾ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ।

ਸਰਪੰਚ ਨੇ ਪੰਚਾਇਤ ਦੀ ਲੈਟਰਪੈਡ ਉੱਪਰ ਲਿਖ ਕੇ ਮਤਾ ਰੱਦ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਮੋਹਰ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਪੰਚਾਇਤ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵੀ ਦਸਤਖਤ ਕਰ ਦਿੱਤੇ।

ਉੱਪਰ, ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਹੀ ਪਾਰਕ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਵਿਚੋਂ ਦਰੱਖਤ ਵੱਢਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦਾ ਰੱਖਿਆ ਬਾਲਣ ਬਾਹਰ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਪਥਵਾੜਿਆਂ ਤੇ ਰੂੜੀਆਂ ਨੂੰ ਉਜਾੜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਕ ਪਾਸੇ ਐਸ.ਸੀ. ਸਰਪੰਚ ਮਤਾ ਰੱਦ ਕਰ ਰਿਹਾ; ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਕਿਸਾਨ ਪਾਰਕ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਦੇਖ ਕੇ ਸਰਪੰਚ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲ ਲਵੋ ਅਤੇ ਪਾਰਕ ਬਣਨ ਦੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਰੁਕਵਾ ਲਵੋ, ਮੈਂ ਤਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਰਜਿਸਟਰ ਵਿਚ ਮਤਾ ਪਾ ਕੇ ਹੱਥ ਵਢਾਈ ਬੈਠਾ ਹਾਂ। ਸਰਪੰਚ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨਾਲ ਸੁਨਾਮ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਟਾਈਪ ਕਰਵਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਸਰਪੰਚ ਇਸ ਮਸਲੇ ਵਿਚ ਇਕ ਸਟੈਂਡ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦਾ। ਇਹ ਉਸ ਦੀ ਬੇਵਸੀ ਹੈ।

29 ਮਈ ਨੂੰ ਮਜ਼ਦੂਰ ਆਪਣੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਡੀ.ਐਸ.ਪੀ. ਸੁਨਾਮ, ਐਸ.ਐਚ.ਓ. ਬਾਣਾ ਚੀਮਾ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵਿਚ ਮੰਤਰੀ ਅਮਨ ਅਰੋੜਾ ਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਮੰਗ ਪੱਤਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਰੂੜੀਆਂ ਪਥਵਾੜੇ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨਦਾਰਾਂ ਨੇ ਉਜਾੜ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਇਸ ਖਿਲਾਫ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਨਸਾਫ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। 30 ਮਈ ਨੂੰ ਐਸ.ਸੀ. ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੇ ਏ.ਡੀ.ਸੀ. ਅਤੇ ਐਸ.ਐਸ.ਪੀ. ਸੰਗਰੂਰ ਕੋਲ ਇਨਸਾਫ਼ ਲਈ ਫਰਿਆਦ ਕੀਤੀ। 31 ਮਈ ਨੂੰ ਐਸ.ਡੀ.ਐਮ. ਸੁਨਾਮ ਨੂੰ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦਾ ਵਫ਼ਦ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਬੀ.ਡੀ.ਪੀ.ਓ. ਸੁਨਾਮ ਨੂੰ ਮੋਕਾ ਦੇਖਣ ਲਈ ਪਿੰਡ ਨਮੋਲ ਭੇਜਦੇ ਹਨ। ਬੀ.ਡੀ.ਪੀ.ਓ. ਬਾਣਾ ਚੀਮਾ ਦੇ ਐਸ.ਐਚ.ਓ. ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਪਿੰਡ ਨਮੋਲ ਪਹੁੰਚਦੇ ਹਨ; ਉਦੋਂ

ਕਿਸਾਨ ਪਾਰਕ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਵਿਚ ਦਰਜਨਾਂ ਟਰੈਕਟਰ ਟਰਾਲੀਆਂ ਨਾਲ ਭਰਤ ਪਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਬੀ.ਡੀ.ਪੀ.ਓ. ਇਹ ਕੰਮ ਰੋਕ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਮਿੱਟੀ ਨਾਲ ਭਰੀਆਂ ਟਰਾਲੀਆਂ ਪਾਰਕ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਵਿਚ ਖਾਲੀ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਮਜ਼ਦੂਰ ਔਰਤਾਂ ਟਰੈਕਟਰਾਂ ਅੱਗੇ ਹੋ ਗਈਆਂ। ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੇਰਿਹਮੀ ਨਾਲ ਪਹੁੰਚਾ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਤੇ ਜਾਤੀ ਸੂਚਕ ਗਾਲਾਂ ਦੀ ਝੜੀ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ, ਕੁੱਟਮਾਰ ਕੀਤੀ। ਵੀਡੀਓ ਵਿਚ ਦੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸਾਨ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੂੰ ਕੁੱਟ ਕੇ ਭਜਾਉਂਦੇ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੇ ਹਨ।

ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣਨ ਦੀ ਬਜਾਇ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਇੱਕ ਜੂਨ ਨੂੰ ਕਿਸਾਨ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਬੀ.ਕੇ.ਯੂ. (ਉਗਰਾਹਾ), ਬੀ.ਕੇ.ਯੂ. (ਆਜਾਦ) ਅਤੇ ਬੀ.ਕੇ.ਯੂ. (ਸਿੰਧੂਪੁਰ) ਦੇ ਸਥਾਨਕ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਝੰਡਿਆਂ ਦੀ ਸ਼ਿਠ ਨਾਲ ਭਰਤ ਪਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ ਮੁੜ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪੰਜ ਜੂਨ ਦੀ ਸ਼ਾਮ ਤੱਕ ਭਰਤ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਜਦ ਕਿਸਾਨ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਸਥਾਨਕ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਇਨਸਾਫ ਪਸੰਦ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਾਰਕ ਦਾ ਕੰਮ ਸਹਿਮਤੀ ਹੋਣ ਤੱਕ ਬੰਦ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇ ਕਿਸਾਨ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਗੀਆਂ, ਫਿਰ ਕਿਸਾਨ ਮਜ਼ਦੂਰ ਏਕਤਾ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਅੱਗੇ ਵਧਾਵਾਂਗੇ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਜੁਆਬ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਪਿੰਡ ਦੇ ਜ਼ਮੀਨਦਾਰਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੀ ਕਿਸਾਨ ਜਥੇਬੰਦੀ ਪਾਰਕ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸਾਥ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ, ਉਹ ਫੰਡ ਨੂੰ ਨਾ ਆਵੇ।

ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਇਕੱਲੇ ਨਮੋਲ ਵਿਚ ਹੀ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਆਇਆ; ਤੱਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕਿਸਾਨ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੀ ਸਥਾਨਕ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਮਜ਼ਦੂਰ ਸੰਘਰਸ਼ਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਨਾਂਹ ਪੱਖੀ ਭੂਮਿਕਾ ਅਦਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਸਰਪੰਚ ਨੇ ਪੰਚਾਇਤ ਦੀ ਲੈਟਰਪੈਡ ਉੱਪਰ ਲਿਖ ਕੇ ਮਤਾ ਰੱਦ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਮੋਹਰ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਪੰਚਾਇਤ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵੀ ਦਸਤਖਤ ਕਰ ਦਿੱਤੇ।

ਉੱਪਰ, ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਹੀ ਪਾਰਕ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਵਿਚੋਂ ਦਰੱਖਤ ਵੱਢਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦਾ ਰੱਖਿਆ ਬਾਲਣ ਬਾਹਰ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਪਥਵਾੜਿਆਂ ਤੇ ਰੂੜੀਆਂ ਨੂੰ ਉਜਾੜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਕ ਪਾਸੇ ਐਸ.ਸੀ. ਸਰਪੰਚ ਮਤਾ ਰੱਦ ਕਰ ਰਿਹਾ; ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਕਿਸਾਨ ਪਾਰਕ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਦੇਖ ਕੇ ਸਰਪੰਚ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲ ਲਵੋ ਅਤੇ ਪਾਰਕ ਬਣਨ ਦੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਰੁਕਵਾ ਲਵੋ, ਮੈਂ ਤਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਰਜਿਸਟਰ ਵਿਚ ਮਤਾ ਪਾ ਕੇ ਹੱਥ ਵਢਾਈ ਬੈਠਾ ਹਾਂ। ਸਰਪੰਚ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨਾਲ ਸੁਨਾਮ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਟਾਈਪ ਕਰਵਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਸਰਪੰਚ ਇਸ ਮਸਲੇ ਵਿਚ ਇਕ ਸਟੈਂਡ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦਾ। ਇਹ ਉਸ ਦੀ ਬੇਵਸੀ ਹੈ।

29 ਮਈ ਨੂੰ ਮਜ਼ਦੂਰ ਆਪਣੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਡੀ.ਐਸ.ਪੀ. ਸੁਨਾਮ, ਐਸ.ਐਚ.ਓ. ਬਾਣਾ ਚੀਮਾ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵਿਚ ਮੰਤਰੀ ਅਮਨ ਅਰੋੜਾ ਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਮੰਗ ਪੱਤਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਰੂੜੀਆਂ ਪਥਵਾੜੇ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨਦਾਰਾਂ ਨੇ ਉਜਾੜ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਇਸ ਖਿਲਾਫ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਨਸਾਫ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। 30 ਮਈ ਨੂੰ ਐਸ.ਸੀ. ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੇ ਏ.ਡੀ.ਸੀ. ਅਤੇ ਐਸ.ਐਸ.ਪੀ. ਸੰਗਰੂਰ ਕੋਲ ਇਨਸਾਫ਼ ਲਈ ਫਰਿਆਦ ਕੀਤੀ। 31 ਮਈ ਨੂੰ ਐਸ.ਡੀ.ਐਮ. ਸੁਨਾਮ ਨੂੰ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦਾ ਵਫ਼ਦ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਬੀ.ਡੀ.ਪੀ.ਓ. ਸੁਨਾਮ ਨੂੰ ਮੋਕਾ ਦੇਖਣ ਲਈ ਪਿੰਡ ਨਮੋਲ ਭੇਜਦੇ ਹਨ। ਬੀ.ਡੀ.ਪੀ.ਓ. ਬਾਣਾ ਚੀਮਾ ਦੇ ਐਸ.ਐਚ.ਓ. ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਪਿੰਡ ਨਮੋਲ ਪਹੁੰਚਦੇ ਹਨ; ਉਦੋਂ

ਜਰਮਨੀ ਵਿਚ 'ਗੁਲਮੋਹਰ' ਦੀ ਮਹਿਕ

ਜਰਮਨੀ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਸਟੱਟਗਾਰਟ ਵਿਚ ਜੁਲਾਈ ਮਹੀਨੇ ਹੋਣ ਵਾਲੇ 20ਵੇਂ ਭਾਰਤੀ ਫਿਲਮ ਮੇਲੇ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਅਦਾਕਾਰਾ ਸ਼ਰਮੀਲਾ ਟੈਗੋਰ ਅਤੇ ਅਦਾਕਾਰ ਮਨੋਜ ਬਾਜਪਾਈ ਦੀ ਫਿਲਮ 'ਗੁਲਮੋਹਰ' ਨਾਲ ਹੋਵੇਗੀ। ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਰਾਹੁਲ ਵੀ. ਚਿਤੋਲਾ ਵੱਲੋਂ ਬਣਾਈ ਫਿਲਮ 'ਗੁਲਮੋਹਰ' ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਬੱਤਰਾ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਘੁੰਮਦੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ 34 ਸਾਲ ਪੁਰਾਣਾ ਜੱਦੀ ਘਰ 'ਗੁਲਮੋਹਰ' ਛੱਡਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਰਾਹੁਲ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਗੱਲੋਂ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਹੈ ਕਿ 'ਗੁਲਮੋਹਰ' ਨੂੰ ਵੱਕਾਰੀ ਭਾਰਤੀ ਫਿਲਮ ਮੇਲੇ ਦੇ ਆਗਾਜ਼ ਲਈ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਿਛਲੇ ਮਹੀਨੇ ਨਿਊਯਾਰਕ ਵਿਚ ਫਿਲਮ ਦਿਖਾਈ ਅਤੇ ਉਸ ਵਕਤ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੇ ਵਾਹਵਾ ਹੁੰਗਾਰਾ ਭਰਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਫਿਲਮ ਇਸੇ ਸਾਲ ਮਾਰਚ ਵਿਚ ਓ.ਟੀ.ਟੀ. ਪਲੈਟਫਾਰਮ ਡਿਜ਼ਨੀ ਪਲੱਸ ਹੋਟਸਟਾਰ 'ਤੇ ਰਿਲੀਜ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

ਫਿਲਮ 'ਗੁਲਮੋਹਰ' ਦੇ ਇਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਵਿਚ ਸ਼ਰਮੀਲਾ ਟੈਗੋਰ ਅਤੇ ਮਨੋਜ ਬਾਜਪਾਈ, (ਵਿਚਕਾਰ) ਫਿਲਮ ਦਾ ਪੋਸਟਰ ਅਤੇ (ਐਨ ਸੱਜੇ) ਫਿਲਮ ਦਾ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਰਾਹੁਲ ਵੀ ਚਿਤੋਲਾ।

ਸ਼ਰਮੀਲਾ ਟੈਗੋਰ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਬਾਗੋ-ਬਾਗ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਇਸ ਫਿਲਮ ਨੂੰ ਫਿਲਮ ਮੇਲੇ ਵਾਲਿਆਂ ਇਹ ਮਾਣ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ ਸ਼ਰਮੀਲਾ ਟੈਗੋਰ ਆਪਣੇ ਵੇਲਿਆਂ ਦੀ ਬਹੁਤ ਸਫਲ ਅਦਾਕਾਰਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਸ ਦਾ ਜਨਮ ਮੁਲਕ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ 8 ਦਸੰਬਰ 1944 ਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਹਿੰਦੀ ਅਤੇ ਬੰਗਲਾ ਸਿਨੇਮਾ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਵਿਲੱਖਣ ਸਥਾਨ ਹਾਸਲ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਉਮਦਾ ਅਦਾਕਾਰੀ ਸਦਕਾ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦੇ ਦਿਲ ਤਾਂ ਜਿੱਤੇ ਹੀ, ਕਈ ਇਨਾਮ ਵੀ ਜਿੱਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਨੈਸ਼ਨਲ ਐਵਾਰਡ, ਫਿਲਮਫੇਅਰ ਐਵਾਰਡ ਅਤੇ ਫਿਲਮਫੇਅਰ ਲਾਈਫਟਾਈਮ ਅਚੀਵਮੈਂਟ ਐਵਾਰਡ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ। ਸਾਲ 2013 ਵਿਚ ਉਸ

ਨੂੰ ਪਦਮ ਵਿਭੂਸ਼ਨ ਨਾਲ ਨਿਵਾਜਿਆ ਗਿਆ। ਸ਼ਰਮੀਲਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕਰੀਅਰ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ 14 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਮਿਸਾਲੀ ਫਿਲਮਸਾਜ਼ ਸੱਤਿਆਜੀਤ ਰੋਅ ਦੇ ਡਰਾਮੇ 'ਦਿ ਵਰਲਡ ਆਫ ਅੱਪੂ' ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਹ ਬੰਗਲਾ ਡਰਾਮਾ 1959 ਵਿਚ ਆਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੇ ਸੱਤਿਆਜੀਤ ਰੋਅ ਦੀਆਂ ਕਈ ਫਿਲਮਾਂ ਜਿਵੇਂ 'ਦੇਵੀ', 'ਨਾਇਕ' ਆਦਿ, ਵਿਚ ਵੀ ਕੰਮ ਕੀਤਾ। ਉੱਝ, ਉਸ ਨੂੰ ਅਸਲੀ ਮਸ਼ਹੂਰੀ ਉਦੋਂ ਹਾਸਲ

ਹੋਈ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੇ ਹਿੰਦੀ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਹਿੰਦੀ ਫਿਲਮ, ਫਿਲਮਸਾਜ਼ ਸ਼ਕਤੀ ਸਾਮੰਤਾ ਦੀ ਫਿਲਮ 'ਕਸ਼ਮੀਰ ਕੀ ਕਲੀ' ਸੀ। ਇਹ ਫਿਲਮ 1964 ਵਿਚ ਬਣੀ ਸੀ। ਇਸ ਇਕੋ ਫਿਲਮ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਅੰਵਲਤਰੀਨ ਹੀਰੋਇਨ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤਾਂ ਫਿਰ ਚੱਲ ਸੇ ਚੱਲ। 1965 ਵਿਚ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋਈ ਫਿਲਮ 'ਵਕਤ' ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਅਦਾਕਾਰੀ ਨੂੰ ਹੋਰ ਨਿਖਾਰਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤਾਂ ਫਿਰ ਉਸ ਦੀਆਂ ਉਮਦਾ ਫਿਲਮਾਂ

ਦੀ ਝੜੀ ਹੀ ਲੱਗ ਗਈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ 'ਅਨੁਪਮ', 'ਐਨ ਈਵਨਿੰਗ ਇਨ ਪੈਰਿਸ', 'ਆਮਨੋ-ਸਾਮਨੋ', 'ਸੱਤਿਆਕਾਮ', 'ਅਰਾਧਨਾ', 'ਸਫਰ', 'ਅਮਰ ਪ੍ਰੇਮ', 'ਦਾਗ', 'ਮੋਸਮ', 'ਨਮਕੀਨ' ਆਦਿ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਕ ਦਹਾਕੇ ਪਿੱਛੋਂ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਦੂਜੀ ਪਾਰੀ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ 1991 ਵਿਚ ਮੀਰਾ ਨਾਇਰ ਦੀ ਫਿਲਮ 'ਮਿਸੀਸਿਪੀ ਮਸਾਲਾ' ਨਾਲ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹ ਅੱਜ ਤੱਕ ਫਿਲਮੀ ਦੁਨੀਆ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਹੈ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਘੇ ਅਦਾਕਾਰ ਮਨੋਜ ਬਾਜਪਾਈ ਨੇ ਵੀ 'ਗੁਲਮੋਹਰ' ਨੂੰ ਮਿਲੇ ਮਾਣ 'ਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਨਾਲ ਹੀ ਉਸ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਰਮੀਲਾ ਟੈਗੋਰ ਵਰਗੀ ਅਦਾਕਾਰਾ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਦਾ ਵੀ ਇਕ ਵਿਲੱਖਣ ਤਜਰਬਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਕਾਰਾ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰ ਕੇ ਅਦਾਕਾਰੀ ਦੀਆਂ ਕਈ ਬਾਰੀਕੀਆਂ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ।

-ਕੁਦਰਤ ਕੌਰ

ਅਦਾਕਾਰਾ ਆਲੀਆ ਭੱਟ ਹੁਣ ਪੱਥਰ ਦਿਲ ਬਣੀ

ਹੌਲੀਵੁੱਡ ਫਿਲਮ 'ਦਿ ਹਰਟ ਆਫ ਸਟੋਨ' ਦੇ ਇਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਵਿਚ ਅਦਾਕਾਰਾ ਆਲੀਆ ਭੱਟ।

ਅਦਾਕਾਰਾ ਆਲੀਆ ਭੱਟ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਹੌਲੀਵੁੱਡ ਫਿਲਮ 'ਹਾਰਟ ਆਫ ਸਟੋਨ' ਲਈ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਆਖਿਰ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ। ਫਿਲਮ ਦਾ ਟ੍ਰੇਲਰ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਹ ਫਿਲਮ ਨੈੱਟਫਲਿਕਸ 'ਤੇ 11 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਦਿਖਾਈ ਜਾਵੇਗੀ। ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਅਦਾਕਾਰਾ ਗੈਲ ਗੈਡਟ ਅਤੇ ਜੈਮੀ ਡੋਰਨਨ ਵੀ ਆਲੀਆ ਨਾਲ ਅਹਿਮ ਭੂਮਿਕਾਵਾਂ ਵਿਚ ਹਨ। ਆਲੀਆ ਇਸ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਖਲਨਾਇਕਾ ਦਾ ਕਿਰਦਾਰ ਨਿਭਾਅ ਰਹੀ ਹੈ। ਐਕਸ਼ਨ ਵਿਚ ਆਲੀਆ ਦੀ ਝਲਕ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਕਾਂ ਨੂੰ ਕਾਫੀ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਟ੍ਰੇਲਰ ਵਿਚ ਆਲੀਆ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਬੰਦੂਕ ਫੜੀ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਧਰ, ਅਦਾਕਾਰਾ ਗੈਲ ਗੈਡਟ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਸੀਕਰੇਟ ਏਜੰਟ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਉਸ ਦਾ ਮਿਸ਼ਨ ਹੀ ਸਭ ਕੁਝ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇੱਕ

ਇੰਟਰਵਿਊ ਦੌਰਾਨ ਆਲੀਆ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਉਸ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਹੌਲੀਵੁੱਡ ਫਿਲਮ ਹੈ ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਫਿਲਮ 'ਚ ਐਕਸ਼ਨ ਵੀ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰੀ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਆਲੀਆ ਭੱਟ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਪਤੀ ਰਣਬੀਰ ਕਪੂਰ ਮੁੰਬਈ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ 'ਤੇ ਸਟਾਈਲਿਸ਼ ਅੰਦਾਜ਼ ਵਿਚ ਨਜ਼ਰ ਆਏ। ਫੋਟੋਗ੍ਰਾਫਰਾਂ ਨੇ ਜੋੜੇ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਖਿੱਚੀਆਂ ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੀ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਇਹ ਤਸਵੀਰਾਂ ਅਤੇ ਵੀਡੀਓਜ਼ ਵਾਇਰਲ ਹੋ ਗਈਆਂ। ਕਾਲੀ ਸ਼ਰਟ ਅਤੇ ਪੈਂਟ ਵਿਚ ਆਲੀਆ ਬਹੁਤ ਖੂਬਸੂਰਤ ਲੱਗ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਕਾਲੀਆਂ ਐਨਕਾਂ ਅਤੇ ਚਿੱਟੇ ਸਨੀਕਰਜ਼ ਪਾਏ ਹੋਏ ਸਨ। ਰਣਬੀਰ ਨੇ ਹਲਕੇ ਨੀਲੇ ਰੰਗ ਦੀ ਕਮੀਜ਼, ਪੈਂਟ ਅਤੇ ਚਿੱਟੇ ਸਨੀਕਰਜ਼ ਪਾਏ ਸਨ। ਉਸ ਨੇ ਵੀ ਕਾਲੀਆਂ ਐਨਕਾਂ ਲਾਈਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ।

ਵਿਦਿਆ ਬਾਲਨ ਦੀ 'ਨੀਯਤ'

ਉਘੀ ਫਿਲਮ ਅਦਾਕਾਰਾ ਵਿਦਿਆ ਬਾਲਨ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਵੱਡੇ ਪਰਦੇ 'ਤੇ ਵਾਪਸੀ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਵਿਦਿਆ ਬਾਲਨ ਦੀ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਫਿਲਮ 'ਨੀਯਤ' ਦਾ ਟਰੇਲਰ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਹ ਜਸੂਸ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾ ਰਹੀ ਹੈ। 2 ਮਿੰਟ ਅਤੇ 24 ਸਕਿੰਟਾਂ ਦੇ ਟਰੇਲਰ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਆਵਾਜ਼ ਨਾਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਦੱਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਹੱਸ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਜਸੂਸ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਅਰਬਪਤੀ ਅਸ਼ੀਸ਼ ਕਪੂਰ ਸਕਾਟਲੈਂਡ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਮਹਿਲ ਵਿਚ ਵੱਡੀ ਪਾਰਟੀ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀ ਦੌਰਾਨ ਹੀ ਅਸ਼ੀਸ਼ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਚਰਚਾ ਚੱਲਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਘਰ ਦੀ ਉਚੀ ਥਾਂ ਤੋਂ ਫਾਲ ਮਾਰ ਕੇ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕਰ ਲਈ ਪਰ ਜਸੂਸ ਬਣੀ ਵਿਦਿਆ ਬਾਲਨ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਹੱਤਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿਚ ਸ਼ੱਕ ਦੀ ਸੂਈ ਕਈ ਜਣਿਆਂ ਦੁਆਲੇ ਘੁੰਮਦੀ ਹੈ।

ਫਿਲਮ 'ਨੀਯਤ' ਦੇ ਇਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਵਿਚ ਅਦਾਕਾਰਾ ਵਿਦਿਆ ਬਾਲਨ।

ਇਸ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਰਾਹੁਲ ਬੋਸ, ਨੀਰਜ ਕਬੀ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਪੁਰੀ, ਸ਼ਹਾਨਾ ਗੋਸਵਾਮੀ, ਨਿੱਕੀ ਵਾਲੀਆ, ਦੀਪਾਨਿਤਾ ਸ਼ਰਮਾ, ਸ਼ਸ਼ਾਂਕ ਅਰੋੜਾ, ਪ੍ਰਾਜਕਤਾ ਕੋਲੀ, ਦਾਨੇਸ਼ ਰਜਵੀ, ਇਸ਼ੀਕਾ ਮਹਿਰਾ ਅਤੇ ਮਾਧਵ ਦੇਵਲ ਮੁੱਖ ਭੂਮਿਕਾਵਾਂ ਵਿਚ ਹਨ। ਇਹ ਟਰੇਲਰ ਡੈਨੀਅਲ ਕ੍ਰੋਗ ਦੀ 'ਨਾਈਵਜ਼ ਆਊਟ' ਦੀ ਯਾਦ ਦਿਵਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਕਹਾਣੀ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ। ਦੱਸਣਾ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਦਿਆ ਬਾਲਨ ਨੇ ਚਾਰ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਫਿਲਮ 'ਸ਼ਕੁੰਤਲਾ ਦੇਵੀ' ਵਿਚ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਸੀ ਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੱਡੇ ਪਰਦੇ ਤੋਂ ਦੂਰੀ ਬਣਾਈ ਰੱਖੀ। ਵਿਦਿਆ ਬਾਲਨ ਨੇ ਫਿਲਮ ਦਾ ਟਰੇਲਰ ਇੰਸਟਾਗ੍ਰਾਮ 'ਤੇ ਵੀ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ। ਫਿਲਮ 'ਨੀਯਤ' 7 ਜੁਲਾਈ ਨੂੰ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਅਦਾਕਾਰਾ ਵਿਦਿਆ ਬਾਲਨ ਦੇ ਸਿਨੇ ਜਗਤ ਵਿਚ 18 ਸਾਲ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਅਦਾਕਾਰਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਫਿਲਮੀ ਸਫਰ ਦਾ ਸਿਹਰਾ ਮਰਹੂਮ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਪ੍ਰਦੀਪ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਦਿੰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਭੇਟ ਕੀਤੀ। ਵਿਦਿਆ ਬਾਲਨ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਫਿਲਮ 'ਪਰਿਣੀਤਾ' ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਨ ਪ੍ਰਦੀਪ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਅਦਾਕਾਰਾ ਨੇ

ਇੰਸਟਾਗ੍ਰਾਮ 'ਤੇ ਵੀਡੀਓ ਸਾਂਝੀ ਕਰਦਿਆਂ ਆਖਿਆ, "ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਫਿਲਮ 'ਪਰਿਣੀਤਾ' ਲਈ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੁਬਾਰਾ ਸ਼ੁਕਰੀਆ ਅਦਾ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦੀ ਦਾਦਾ। ਅੱਜ 'ਪਰਿਣੀਤਾ' ਨੂੰ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋਇਆਂ 18 ਸਾਲ ਹੋ ਗਏ ਹਨ।" ਅਦਾਕਾਰਾ ਵੱਲੋਂ ਸਾਂਝੀ ਕੀਤੀ ਵੀਡੀਓ ਵਿਚ ਫਿਲਮ ਦੇ ਸੈੱਟ ਦੀ ਝਲਕ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਕਈ ਸਿਤਾਰਿਆਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਅਦਾਕਾਰਾ ਸਿਆਨੀ ਗੁਪਤਾ ਨੇ ਆਖਿਆ, "ਤੁਸੀਂ ਲਾਜਵਾਬ

ਹੋ! ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਸਭ ਕੁਝ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਅਤੇ ਦਿਲ ਨੂੰ ਛੂਹਣ ਵਾਲਾ ਹੈ!" ਅਦਾਕਾਰਾ ਆਦਿਤੀ ਰਾਓ ਹੈਦਰੀ ਨੇ ਆਖਿਆ, "ਬਹੁਤ ਸਾਰਾ ਪਿਆਰ!" ਇਕ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਕ ਨੇ ਆਖਿਆ, "ਇਹ ਫਿਲਮ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਜਜ਼ਬਾਤ ਹਨ।" ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ ਵਿਦਿਆ ਬਾਲਨ ਨੇ 2005 ਵਿਚ ਸਿਨੇ ਜਗਤ ਵਿਚ ਸਫਰ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਹੁਣ ਤਕ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਫਿਲਮਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ। 2014 ਵਿਚ ਵਿਦਿਆ ਬਾਲਨ ਨੂੰ ਪਦਮਸ਼੍ਰੀ ਪੁਰਸਕਾਰ ਨਾਲ ਨਿਵਾਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

PUNJAB SPORTS CLUB CHICAGO PRESENTS WORLD KABADDI CUP CHICAGO 6TH AUGUST, 2023

LIVE PERFORMANCE
JAZZY B

LUCKY SAHOTA
(LAKHVIR SINGH SAHOTA)
(PRESIDENT)

SANTOKH SINGH GHUMAN
(VICE PRESIDENT)

HAPPY HEER

AJAIB SINGH LAKHAN

DR. HARJINDER SINGH KHAIRA

JASKARAN DHALIWAL

MIDHA MAHILPURIA

HARWINDER SINGH BILLA

NARINDER SINGH SRA

PARWINDER

HARDEEP GILL

RAJINDER SINGH DIYAL

PUNJAB SPORTS CLUB CHICAGO

WORLD KABADDI CUP CHICAGO 6TH AUGUST, 2023

DESIGN BY BALJIT RURKA